

CVRIA

AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA

Éves jelentés
2010

AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA

ÉVES JELENTÉS 2010

Az Európai Unió Bírósága, az Európai Unió Törvényszéke
és az Európai Unió Közzolgálati Törvényszéke tevékenységének áttekintése

Luxembourg, 2011

www.curia.europa.eu

Bíróság
L-2925 Luxembourg
Tel. +352 43 03-1

Törvényszék
L-2925 Luxembourg
Tel. +352 43 03-1

Közzolgálati Törvényszék
L-2925 Luxembourg
Tel. +352 43 03-1

A Bíróság honlapja: <http://www.curia.europa.eu>

Szerkesztés lezárva: 2011. január 1.

A kiadvány csak a forrás megjelölésével sokszorosítható. A képek kizárólag a jelen kiadvánnyal összefüggésben jelentethetők meg. Minden egyéb felhasználáshoz az Európai Unió Kiadóhivatalának engedélyét kell kérni.

Bővebb tájékoztatást az Európai Unióról az interneten talál (<http://europa.eu>).

Katalógusadatok a kiadvány végén található.

Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2011

ISBN 978-92-829-1041-2

doi:10.2862/49803

© Európai Unió, 2011

Printed in Luxembourg

FEHÉR KLÓRMENTES PAPIRRA NYOMTATVA

Tartalomjegyzék

Oldal

Vassilios Skouris, a Bíróság elnökének előszava	5
--	---

I. fejezet

Bíróság

A – A Bíróság fejlődése és tevékenysége 2010-ben.....	9
B – A Bíróság ítélkezési gyakorlata 2010-ben.....	11
C – A Bíróság összetétele	61
1. A Bíróság tagjai.....	63
2. A Bíróság összetételének változása 2010-ben	79
3. Protokolláris sorrend	81
4. A Bíróság korábbi tagjai	83
D – A Bíróság igazságügyi statisztikái.....	87

II. fejezet

Törvényszék

A – A Törvényszék tevékenysége 2010-ben	117
B – A Törvényszék összetétele.....	161
1. A Törvényszék tagjai.....	163
2. A Törvényszék összetételének változása 2010-ben.....	175
3. Protokolláris sorrend	177
4. A Törvényszék korábbi tagjai.....	179
C – A Törvényszék igazságügyi statisztikái	181

III. fejezet

Közzszolgálati Törvényszék

A – A Közzszolgálati Törvényszék tevékenysége 2010-ben	205
B – A Közzszolgálati Törvényszék összetétele	217
1. A Közzszolgálati Törvényszék tagjai.....	219
2. A Közzszolgálati Törvényszék összetételének változása 2010-ben	223
3. Protokolláris sorrend	225
4. A Közzszolgálati Törvényszék korábbi tagja	227
C – A Közzszolgálati Törvényszék igazságügyi statisztikái.....	229

IV. fejezet

Találkozók és látogatások

A – Hivatalos látogatások és rendezvények a Bíróságon, a Törvényszéken és a Közzszolgálati Törvényszéken	243
B – Tanulmányi látogatások (2010)	247
1. Csoportok típusai szerinti bontásban	247
2. Tanulmányi látogatások – Tagállamok szerinti bontásban (2010).....	248
3. Tanulmányi látogatások – Nemzeti bírák (2010)	250
4. A látogatók számának és csoportjainak alakulása (2007–2010)	250
C – Ünnepestyes ülések.....	251
D – Látogatások és hivatalos rendezvényeken való részvételek	253

<i>Egyszerűsített szervezeti ábra</i>	258
---	-----

Előszó

A 2010. év a Lisszaboni Szerződés által az Unió igazságszolgáltatási rendszerében bevezetett reformok megszilárdulásának éve volt az Európai Unió Bírósága számára. Még ugyanebben az évben kezdetét vette az e reformok közül a legfontosabb megvalósítása: az Európai Uniónak az Emberi Jogok Európai Egyezményéhez történő csatlakozására irányuló eljárás. A Bíróság közelről figyelemmel kísérte és továbbra is figyelemmel fogja kísérni ezen eljárás alakulását.

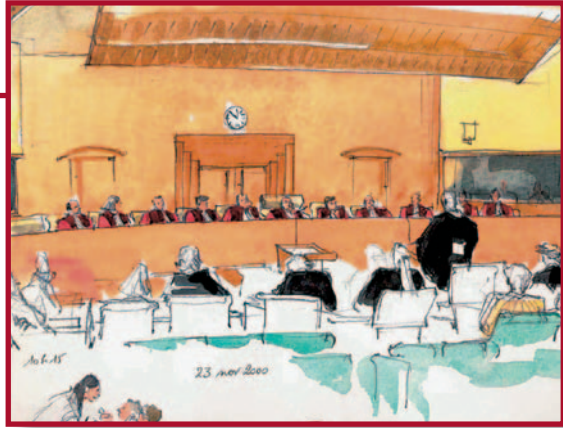
A 2010. év jellemzői közül az intézmény igazságszolgáltatási tevékenységének felfokozott üteme is figyelmet érdemel. E tekintetben kiemelendő, hogy összesen 1406 ügyben indult eljárás a Bíróságot alkotó három igazságszolgáltatási fórum előtt, ami az intézmény eddigi történetében a legmagasabb szám, és az uniós jogviták számának folyamatos növekedését jelzi. Ezenkívül említésre méltó az eljárások időtartamának általános csökkenése is, mely különösen az előzetes döntéshozatali eljárásokban jelentős mértékű.

Végül az elmúlt évben sor került a Bíróság két tagjának és hivatalvezetőjének, valamint a Törvényszék négy tagjának távozására is, amely változás az intézmény részleges megújításának kereteibe illeszkedik. Ezzel összefüggésben hangsúlyozni kell, hogy a Bíróság és a Törvényszék új tagjai az elsők, akiknek kinevezésére a Lisszaboni Szerződés által bevezetett új eljárás keretében, vagyis az EUMSZ 255. cikke szerinti bizottság véleményét követően került sor.

E jelentés teljes körű áttekintést ad az olvasó számára az intézmény 2010. évi fejlődéséről és tevékenységéről. Mint minden évben, a jelentésben idén is jelentős rész foglalkozik a Bíróság, a Törvényszék és a Közzolgálati Törvényszék tulajdonképpeni igazságszolgáltatási tevékenységének tömör, de teljes körű bemutatásával. A 2010. évi igazságszolgáltatási tevékenység elemzését az egyes ítélkezési fórumokra vonatkozó statisztikai adatok egészítik ki és szemléltetik.

V. Skouris
a Bíróság elnöke

I. fejezet

Bíróság

A – A Bíróság fejlődése és tevékenysége 2010-ben

Vassilios Skouris elnök

Az éves jelentés ezen első része összefoglaló jelleggel mutatja be az Európai Unió Bíróságának 2010. évi tevékenységét. Először az intézmény elmúlt évi fejlődését tekinti át, kiemelve a Bíróság működését érintő intézményi változásokat, valamint a Bíróság belső szervezetére és munkamódszereire vonatkozó módosításokat. Másodsor elemzi a Bíróság munkaterhének alakulásával és az eljárások átlagos időtartamával kapcsolatos statisztikákat. Harmadszor, mint minden évben, tárgykörönként ismerteti az ítélkezési gyakorlat lényegesebb fejlődési irányait.

1. Mivel a Lisszaboni Szerződés akként rendelkezik, hogy az Európai Unió csatlakozik az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményhez (EJEE), az e csatlakozás megvalósítására irányuló eljárás ebben az évben vette kezdetét. Ezen eljárás első szakasza befejeződött, az Európai Bizottság pedig tárgyalási felhatalmazást kapott a tárgyalásoknak az Európa Tanáccsal történő lefolytatására. Az Európai Uniónak az EJEE-hez csatlakozása kétségtelenül hatással lesz az Unió igazságszolgáltatási rendszerének egészére.

A fenti okból a Bíróság közelről figyelemmel kísérte ezen eljárás alakulását, és a csatlakozással kapcsolatos, meglehetősen összetett jogi kérdéseket felvető tervek végrehajtása érdekében tett erőfeszítésekhez való hozzájárulásaként az Unió igazságszolgáltatási rendszerének működésével összefüggő különös vonatkozással kapcsolatban a 2010. május 5-én közzétett dokumentumban¹ kifejtette első észrevételeit. A Bíróság e dokumentumban megállapította, hogy a szubszidiaritás említett Egyezményben rögzített elvének tiszteletben tartása és egyúttal az Unió igazságszolgáltatási rendszere megfelelő működésének biztosítása érdekében olyan mechanizmust kell létrehozni, amely garantálja, hogy érdemben a Bírósághoz lehessen fordulni az Unió valamely aktusának érvényességével kapcsolatban, mielőtt az Emberi Jogok Európai Bírósága határozná ezen aktusnak az EJEE-vel való összeegyeztethetőségéről.

Végül említést kell tenni a Bíróság eljárási szabályzatának 2010. március 23-i módosításairól is (HL L 92., 12. o.). E módosítások arra irányulnak, hogy a Lisszaboni Szerződés hatálybalépését követően a szükséges mértékben az új rendelkezésekhez igazítsák az eljárási szabályzatot.

2. A Bíróság 2010. évi igazságügyi statisztikái általában véve az intenzívebb tevékenységet, az eljárások időtartama vonatkozásában pedig a hatékonyság igen jelentős javulását tükrözik. Emellett utalni kell az érkezett ügyek számának, különösen pedig a Bírósághoz benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek számának ebben az évben bekövetkezett, eddig példa nélküli növekedésére is.

A Bíróság 2010-ben 522 ügyet fejezett be (nettó szám, figyelembe véve az egyesítéseket), amely az előző évhez képest enyhe csökkenést jelent (543 befejezett ügy 2009-ben). A befejezett ügyek közül 370-et ítélettel fejeztek be, míg 152-ben végzést hoztak.

A Bíróságra 2010-ben 631 új ügy érkezett (függetlenül az összefüggés miatt történt egyesítésektől), amely a 2009. évben érkezett 562 üggyel képest nagyon jelentős növekedésnek minősül, és az érkezett ügyeknek a Bíróság történetében eddigi legmagasabb számát jelenti. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmekkel kapcsolatban ugyanez a helyzet. A tárgyévi során indult előzetes

¹ http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2010-05/convention_fr_2010-05-21_12-10-16_11.pdf

döntéshozatali eljárások száma már a második egymást követő évben az eddigi legmagasabb, a 2009. évhez képest pedig 27,4%-os növekedést jelent (385 ügy 2010-ben a 2009-ben érkezett 302 ügghöz képest).

Az eljárások időtartamával kapcsolatos statisztikai adatok nagyon kedvezőek. Így ami az előzetes döntéshozatali eljárásokat illeti, azok átlagos időtartama 16,1 hónap. Összehasonlító elemzés alapján kiderül, hogy az egész olyan időszakban, amelyre nézve a Bíróság megbízható statisztikai adatokkal rendelkezik, az előzetes döntéshozatali ügyek elintézésének átlagos időtartama 2010-ben bizonyult a legrövidebbnek. A közvetlen keresetek, illetve a fellebbezések elintézésének átlagos időtartama 16,7 hónap, illetve 14,3 hónap volt, szemben a 2009-ben tapasztalt 17,1 hónappal, illetve 15,4 hónappal.

A Bíróságnak az ügyek elintézésében tanúsított hatékonyságának javulását a munkamódszerek elmúlt években megvalósított reformján kívül a bizonyos eljárások gyorsítása érdekében a Bíróság rendelkezésére álló különféle eljárásjogi eszközök – így többek között a sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás, a soron kívüli elbírálás, a gyorsított eljárás, az egyszerűsített eljárás és a főtanácsnok indítványa nélküli döntéshozatal – szélesebb körű alkalmazása is magyarázza.

A sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárást 6 ügyben kérték, ebből a kijelölt tanács 5 ügyben ítélte meg úgy, hogy az eljárási szabályzat 104b. cikkében előírt feltételek teljesültek. A Bíróság ezen ügyeket átlagosan 2,1 hónap alatt fejezte be.

Gyorsított eljárás lefolytatását a tárgyévben 12 alkalommal kérték, ám az eljárási szabályzat által előírt feltételek csak 4 esetben teljesültek. A 2004-ben kialakított gyakorlatnak megfelelően a gyorsított eljárás iránti kérelmeknek indokolt végzéssel a Bíróság elnöke ad helyt, illetve ő utasítja el e kérelmeket. 14 ügyben egyébiránt soron kívüli eljárást rendeltek el.

Ezenkívül a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett bizonyos kérdésekre való válaszadás során továbbra is rendszeresen alkalmazta az eljárási szabályzat 104. cikkének 3. §-ában meghatározott egyszerűsített eljárást. E rendelkezés alapján összesen 24 ügyet fejeztek be végzéssel.

Végezetül a Bíróság gyakran alkalmazta az Alapokmány 20. cikke által biztosított azon lehetőséget is, hogy a főtanácsnok indítványa nélkül határozzon, ha az ügy semmilyen új jogkérdést nem vet fel. Jelezzük, hogy a 2010-ben kihirdetett ítéletek mintegy 50%-át főtanácsnoki indítvány mellőzésével hozták meg (2009-ben ez az arány 52% volt).

Ami az ügyeknek a Bíróság különböző ítélkező testületei közötti megoszlását illeti, megemlítenéd, hogy a 2010-ben ítélettel vagy üggyöntő végzéssel befejezett ügyeknek hozzávetőleg 14%-át a Bíróság nagytanácsa, mintegy 58%-át az öt bíróból álló tanácsok, míg megközelítőleg 27%-át a három bíróból álló tanácsok tárgyalták. Az előző évhez képest a nagytanács által tárgyalt ügyek arányának jelentős növekedése (2009-ben 8%), valamint a három bíróból álló tanácsok által tárgyalt ügyek arányának jelentős csökkenése (2009-ben 34%) állapítható meg.

A 2010-es ítélkezési év statisztikai adataival kapcsolatos további, részletesebb információkat a jelentésnek az igazságügyi statisztikákról szóló része tartalmazza.

B – A Bíróság ítélezési gyakorlata 2010-ben

Az éves jelentés e része a 2010. évi ítélezési gyakorlat összefoglalását tartalmazza.

Alkotmányos, illetve intézményi kérdések

2010-ben jelentősen gazdagodott az alapvető jogokkal kapcsolatos ítélezési gyakorlat tárháza.

A C-92/09. és C-93/09. sz., *Volker und Markus Schecke* egyesített ügyekben 2010. november 9-én hozott ítéletében a Bíróságnak lehetősége nyílt pontosítani a személyes adatok védelméhez való jogból eredő követelményeket, amikor arra kérték, hogy vizsgálja felül a közös agrárpolitika finanszírozásának, valamint az Európai Mezőgazdasági Garanciaalapról (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapról (EMVA) származó pénzeszközök kedvezményezettjeire vonatkozó információk nyilvánosságra hozatalának háttéréül szolgáló 1290/2005/EK és 259/2008/EK rendeletek¹ érvényességét, amely rendeletek előírják az ilyen információknak a nyilvánosság számára – különösen a nemzeti hivatalok által üzemeltetett internetes oldalakon keresztül – történő rendelkezésre bocsátását. A Bíróság – a személyes adatok védelméhez való, az Európai Unió Alapjogi Chartájában elismert jog, valamint az európai alapok területén az átláthatóságra vonatkozó kötelezettség közötti megfelelésre irányuló előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés kapcsán – megállapította, hogy az alapok kedvezményezettjeire és az általuk kapott támogatásokra vonatkozó név szerinti adatok internetes oldalon való közzététele az ezen oldalhoz harmadik személyek számára való szabad hozzáférhetősége miatt, az érintett kedvezményezetteknek a magánélet tiszteletben tartásához és különösen a személyes adatok védelméhez való joga megsértésének minősül. Ahhoz, hogy valamely ehhez hasonló jogsérelem igazolható legyen, azt törvénynek kell előírnia, tiszteletben kell tartania az említett jogok lényeges tartalmát, valamint az arányosság elvét, továbbá – az arányosság elve alapján – annak elengedhetetlennek kell lennie, és ténylegesen az Unió által elismert általános érdekű célkitűzéseket kell szolgálnia, az e jogoktól való eltéréseknek és az azokkal kapcsolatos korlátozásoknak pedig a feltétlenül szükséges mérték határain belül kell maradniuk. Ezzel összefüggésben a Bíróság úgy vélte, hogy igaz ugyan, hogy a demokratikus társadalomban az adófizetőknek joguk van a közpénzek felhasználására vonatkozó információk megismeréséhez, a Tanácsnak és a Bizottságnak azonban el kellett volna végeznie a szóban forgó érdekek súlyának kiegyensúlyozott mérlegelését, amihez viszont az kellett volna, hogy a megtámadott rendelkezések elfogadása előtt megvizsgálják, hogy az adatok tagállamonként egységes internetes oldalon történő közzététele nem lépi-e túl az elérni kívánt jogos célok megvalósításához szükséges mértéket. A Bíróság tehát az 1290/2005 rendelet bizonyos rendelkezéseit, a 259/2008 rendeletet pedig teljes egészében érvénytelennek nyilvánította, az EMGA-ból és az EMVA-ból nyújtott támogatások kedvezményezettjeit tartalmazó listák olyan közzététele joghatásainak megkérdőjelezése nélkül, amelyre a nemzeti hatóságok által az ítélet kihirdetését megelőzően került sor.

2010. december 22-én szintén az alapvető jogokkal kapcsolatban hozott a Bíróság egy másik fontos ítéletet a C-279/09. sz., *DEB Deutsche Energiehandels- und Beratungsgesellschaft* ügyben az

¹ A 2007. november 26-i 1437/2007/EK tanácsi rendelettel (HL L 322., 1. o.) módosított, a közös agrárpolitika finanszírozásáról szóló, 2005. június 21-i 1290/2005/EK tanácsi rendelet (HL L 209., 1. o.), valamint az 1290/2005 rendeletnek az Európai Mezőgazdasági Garanciaalapról (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapról (EMVA) származó pénzeszközök kedvezményezettjeire vonatkozó információk nyilvánosságra hozatalának tekintetében történő alkalmazása részletes szabályainak megállapításáról szóló, 2008. március 18-i 259/2008/EK bizottsági rendelet (HL L 76., 28. o.).

Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkében meghatározott hatékony bírói jogvédelem elvének értelmezésére vonatkozóan.

Az alapeljárás a német DEB gazdasági társaság és a német állam között a társaság által a nemzeti bíróságok előtt előterjesztett költségmentesség iránti kérelem tárgyában folyt. A DEB társaság a német állam ellen – felelősségének megállapítása iránt – kívánt keresetet indítani a földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló, 1998. június 22-i 98/30/EK irányelvnek² az említett tagállam általi késedelmes átültetése miatt a társaság részére okozott kár megtérítése céljából. Költségmentességét azzal az indokkal tagadták meg, hogy nem teljesülnek a jogi személyek költségmentességének engedélyezése tekintetében a német jogban előírt feltételek. A kérelem elutasítása ellen indított kereset elbírálása tárgyában eljáró bíró előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordult a Bírósághoz, kérdése pedig arra irányult, hogy az állam uniós jog alapján fennálló felelősségének megállapítására irányuló eljárással összefüggésben ellentétes-e az uniós jog tényleges érvényesülésének elvével az a nemzeti szabályozás, amely szerint a bíróság előtti igényérvényesítés a költségek előlegezésétől függ, és amely oly módon korlátozza az ezt az előleget megfizetni nem képes jogi személy vonatkozásában a költségmentesség engedélyezését, hogy három igen szigorú feltétel teljesülését írja elő.

A Bíróság kimondta, hogy ezt a kérdést az Európai Unió Alapjogi Chartájára figyelemmel kell megválaszolni, amely – a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése óta – ugyanolyan jogi kötőerővel bír, mint a Szerződések. Még pontosabban, a Bíróság a Charta 47. cikkére hivatkozik, amely előírja az igazságszolgáltatáshoz való tényleges hozzáférés jogát mindenki számára, aki az uniós jogban részére biztosított jogokra és szabadságokra kíván hivatkozni. E rendelkezés (3) bekezdése kimondja, hogy „[a]zoknak, akik nem rendelkeznek elégséges pénzeszközökkel, költségmentességet kell biztosítani, amennyiben az igazságszolgáltatás hatékony igénybevételéhez erre szükség van”. A Bíróság mindenekelőtt úgy vélte, hogy nem kizárt annak lehetősége, hogy a Charta 47. cikkében meghatározott hatékony bírói jogvédelem elvére jogi személyek hivatkozzanak annak érdekében, hogy mentesüljenek a perköltségek előlegezése alól és/vagy ügyvédi képviselőhöz jussanak. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény – igazságszolgáltatáshoz való tényleges hozzáférés jogát megállapító – 6. cikkével kapcsolatos ítélezési gyakorlata tükrében ezután a Bíróság kimondta, hogy a nemzeti bíróság feladata annak vizsgálata, hogy egyrészt a költségmentesség engedélyezésének feltételei a bírósághoz fordulás joga olyan korlátozásának minősülnek-e, amely magát a jog lényegét érintheti, másrészt, hogy az említett feltételek jogszerű célra irányulnak-e, végül pedig hogy ésszerű arányossági kapcsolat áll-e fenn az alkalmazott eszközök és az elérni kívánt cél között. A Bíróság ezután részletezi a nemzeti bíróság által figyelembe vehető értékelési tényezőket, és átveszi az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélezési gyakorlatában alkalmazott tényezőket, többek között az ügy tétjének fontosságát, a jogi kérdés és az alkalmazandó eljárás bonyolultságát, valamint – különösen a jogi személyek vonatkozásában – a jogi személyek társasági formáját, azt, hogy nyereségszerzési célú jogi személy-e, vagy sem, valamint tagjainak vagy részvényeseinek pénzügyi teljesítőképességét.

Továbbra is kérdések merülnek fel azzal kapcsolatban, hogy a nemzeti bíróságnak milyen szabályok alapján kell megállapítania az állam felelősségét közösségi kötelezettségeinek megsértése esetén.

A C-118/08. sz., *Transportes Urbanos y Servicios Generales* ügyben 2010. január 26-án hozott ítélet alapjául szolgáló eljárásban a kérdést előterjesztő bíróság azon szabály alkalmazására vonatkozóan kívánta megismerni a Bíróság álláspontját, amely szerint az uniós jog nemzeti törvény általi

² Az 1998. június 22-i 98/30/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 204., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 2. kötet, 28. o.).

megsértésén alapuló, az állam felelősségének megállapítása iránti keresetnek csak akkor lehet helyt adni, ha valamennyi belső jogorvoslati lehetőséget kimerítettek, míg e szabályt nem kell alkalmazni az állam felelősségének megállapítása iránti olyan kereset esetében, amelynek alapja az alkotmány ugyanezen nemzeti törvény általi megsértése. A Bíróság – miután emlékeztetett az uniós jog elsőbbsége értelmében az annak megsértése esetére a tagállamokra háruló kártérítési kötelezettség általános elveire – azt a választ adta, hogy az uniós joggal ellentétes e szabály alkalmazása. A Bíróság – az egyenértékűség elve alapján – kimondta, hogy a jogorvoslatokra alkalmazandó szabályok összessége különbségtétel nélkül vonatkozik az uniós jog megsértésén alapuló jogorvoslatokra és a belső jog megsértésén alapuló jogorvoslatokra: tárgyát tekintve a felelősség megállapítása iránti két kereset hasonló, mivel azok tárgya az állam valamely cselekménye következtében elszenvedett kár megtérítése. Az egyenértékűség elve tekintetében a két kereset közötti különbségtételhez nem elegendő a jogsértés megállapítására hatáskörrel rendelkező bírósággal összefüggő egyetlen különbség.

A C-188/10. és C-189/10. sz., *Melki és Abdeli* egyesített ügyekben 2010. június 22-én hozott ítéletben a Bíróságnak alkalma nyílt arra, hogy a Franciaországban nemrégiben létrehozott „előzetes alkotmányossági kérdésként” ismert eljárási mechanizmus uniós joggal való összeegyeztethetőségéről határozzon. Ennek keretében a Bíróság emlékeztetett arra, hogy az uniós jog elsőbbségének biztosítása érdekében a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködési rendszer működése azt igényli, hogy a nemzeti bíróság – az eljárás általa megfelelőnek tartott bármely pillanatában, és akár az alkotmányosság vizsgálatára irányuló közbenső eljárást követően is – szabadon fordulhasson a Bírósághoz az általa szükségesnek tartott bármely kérdéssel előzetes döntéshozatal céljából. Ennélfogva az EUMSZ 267. cikkel nem ellentétes a nemzeti törvények alkotmányosságának vizsgálatára irányuló közbenső eljárást bevezető tagállami jogszabály, abban az esetben, ha a többi nemzeti bíróság továbbra is szabadon:

- fordulhat a Bírósághoz, az eljárás általa megfelelőnek tartott bármely pillanatában, és akár az alkotmányosság vizsgálatára irányuló közbenső eljárást követően,

- fogadhat el az uniós jog által biztosított jogok ideiglenes bírói védelmének biztosításához szükséges bármilyen intézkedést, valamint

- mellőzheti – valamely ilyen közbenső eljárást követően – a szóban forgó nemzeti jogszabályi rendelkezés alkalmazását, ha azt az uniós joggal ellentétesnek ítéli.

Előzetes döntéshozatali hatáskörének gyakorlása során a Bíróság által az uniós jogra vonatkozóan nyújtott értelmezéssel összefüggő következményekkel már oly sokszor érintett területen, a Bíróság a C-242/09. sz., *Albron Catering* ügyben 2010. október 21-én hozott ítéletben emlékeztetett arra, hogy az EUMSZ 267. cikkben ráruházott hatáskör alapján csak kivételesen, az uniós jogrendhez szorosan hozzátartozó jogbiztonság általános elvének alkalmazása útján korlátozhatja bármely érdekelt azon lehetőségét, hogy a jóhiszeműen létrejött jogviszonyok vitatása céljából a Bíróság által értelmezett rendelkezésre hivatkozzék. Az ilyen korlátozáshoz két feltételnek kell teljesülnie, azaz az érintetteknek jóhiszeműeknek kell lenniük, valamint súlyos nehézségek veszélyének kell fennállnia. A Bíróság következképpen kimondta, hogy amennyiben nem nyújtanak be a Bíróság előtt egyetlen olyan konkrét bizonyítékot sem, amely alátámasztaná, hogy – a 2001/23/EK irányelvvel³ összefüggésben átruházáson átesett vállalkozások ellen az említett irányelv értelmezésére vonatkozó, hivatkozott

³ A munkavállalók jogainak a vállalkozások, üzletek vagy ezek részeinek átruházása esetén történő védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2001. március 12-i 2001/23/EK tanácsi irányelv (HL L 82., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 98. o.).

ítéletet követően indítható perek nagy száma folytán – fennáll a súlyos nehézségek veszélye, nem kell korlátozni az említetthez hasonló ítélet időbeli hatályát.

A Bíróságnak az Unió által harmadik államokkal kötött megállapodások hatásainak meghatározásához való hozzájárulását illetően említésre méltó a C-386/08. sz. *Brita*-ügyben 2010. február 25-én hozott ítélet, amelyben a nemzetközi megállapodások – különösen az EK–Izrael társulási megállapodás⁴ – értelmezésével kapcsolatban merült fel több lényeges kérdés.

A Bíróság kimondta, hogy a szerződések jogáról szóló Bécsi Egyezményben⁵ foglalt szabályok alkalmazandók a valamely állam és valamely nemzetközi szervezet közötti megállapodásra – mint amilyen az EK–Izrael társulási megállapodás –, amennyiben e szabályok az általános nemzetközi szokásjog kifejeződései. Különösen a társulási megállapodás területi hatályt meghatározó rendelkezéseit kell a „*pacta tertiis nec nocent nec prosunt*” elvnek megfelelően értelmezni. Ezen elvekre tekintettel a Bíróság kimondta, hogy valamely importáló tagállam vámhatóságai megtagadhatják az egyrészről az EK–Izrael társulási megállapodásban előírt kedvezményes elbánás alkalmazását, amennyiben az érintett áruk Ciszjordániából származnak. Egy másik társulási megállapodásból – az EK–PFSZ-megállapodásból⁶ – ugyanis az tűnik ki, hogy az EUR.1 szállítási bizonyítványt csak „Ciszjordánia és a Gázai övezet vámhatóságai” bocsáthatják ki, ha az érintett termékeket Ciszjordániából vagy a Gázai övezetből származó termékeknek lehet tekinteni. Ennélfogva az EK–Izrael társulási megállapodás 83. cikkének oly módon történő értelmezése, hogy az izraeli hatóságok vámügyi hatáskörökkel rendelkeznek a Ciszjordániából származó termékek tekintetében, azzal a kötelezettséggel jár a palesztin vámhatóságok vonatkozásában, hogy ne gyakorolják az EK–PFSZ-megállapodás rendelkezéseiben rájuk ruházott hatásköröket. Az ilyen értelmezés – mivel harmadik személy terhére a beleegyezése nélkül teremt kötelezettséget – ellentétes az általános nemzetközi jognak a Bécsi Egyezményben kodifikált, fent említett „*pacta tertiis nec nocent nec prosunt*” elvével.

Ezen túlmenően a Bíróság kimondta, hogy az EK–Izrael társulási megállapodásban előírt eljárás keretében az importáló állam vámhatóságait nem köti a benyújtott származási igazolás és az exportáló állam vámhatóságainak válasza, amennyiben az említett válasz nem tartalmaz kielégítő információt a termékek tényleges származásának megállapításához.

Az elmúlt évekhez hasonlóan az intézmények dokumentumaihoz való hozzáférés is jogvitákat váltott ki, ezen a területen pedig három ítélet érdemel figyelmet. A C-28/08. P. sz., *Bizottság kontra Bavarian Lager* ügyben 2010. június 29-én hozott ítéletben a Bíróság az 1049/2001/EK rendelet⁷ és a 45/2001/EK rendelet⁸ közötti viszonyt vizsgálta.

⁴ A Brüsszelben 1995. november 20-án aláírt, egyrészről az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészről Izrael Állam közötti társulás létrehozásáról szóló euromediterrán megállapodásnak (HL L 147., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 55. kötet, 167. o.).

⁵ A szerződések jogáról szóló, 1969. május 23-i Bécsi Egyezmény (az Egyesült Nemzetek Szerződéseinek Tára, 1155. kötet, 331. o.).

⁶ A Brüsszelben 1997. február 24-én aláírt, egyrészről az Európai Közösség, másrészről Ciszjordánia és a Gázai övezet Palesztin Nemzeti Hatósága képviselőjében a Palesztin Felszabadítási Szervezet (PFSZ) közötti kereskedelemről és együttműködésről szóló euromediterrán ideiglenes társulási megállapodás (HL L 187., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 26. kötet, 124. o.).

⁷ Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáféréséről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 145., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 331. o.).

⁸ A személyes adatok közösségi intézmények és szervek által történő feldolgozása tekintetében az egyének védelméről, valamint az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 2000. december 18-i 45/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 8., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás: 13. fejezet, 26. kötet, 102. o.).

Az 1049/2001 rendelet főszabályként határozza meg az intézmények dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférést, azonban rendelkezik kivételekről, többek között abban az esetben, ha a hozzáférhetővé tétel sértené a magánélet vagy a magánszemély becsületének védelmét, a személyes adatok védelmére vonatkozó uniós jogszabályoknak megfelelően. A Bíróság szerint amennyiben az 1049/2001 rendeleten alapuló kérelem célja személyes adatokat tartalmazó dokumentumokhoz való hozzáférés engedélyezése, a 45/2001 rendelet rendelkezései teljes mértékben alkalmazandóvá válnak. Az Elsőfokú Bíróság – azzal, hogy figyelmen kívül hagyta a személyes adatok védelmével kapcsolatos uniós jogszabályokra való ezen utalást és a kivétel alkalmazását azon helyzetekre korlátozta, amikor a magánélet vagy a magánszemély becsülete az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 8. cikkének és az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélezési gyakorlatának értelmében sérül – olyan sajátos és megszorító módon értelmezi az 1049/2001 rendeletet, ami nem felel meg az uniós jogalkotó által a két szóban forgó rendelet között létrehozni kívánt egyensúlynak.

Az ügy érdemét tekintve a Bíróság kimondta, hogy a Bizottság helyesen vélte úgy, hogy a kötelezettségzegés megállapítása iránti eljárás keretében tartott találkozó résztvevőinek listája személyes adatokat tartalmazott, valamint hogy eleget tett a 45/2001 rendelet 8. cikkének b) pontjában szereplő rendelkezéseknek akkor, amikor megkövetelte, hogy a kifejezett hozzájárulását nem adó személyeket illetően a hozzáférést kérelmező bizonyítsa e személyes adatok továbbításának szükségességét.

A Bíróság a dokumentumokhoz való hozzáférés tárgyában ugyanaznap egy másik igen fontos ítéletet (a C-139/07. P. sz., *Bizottság kontra Technische Glaswerke Ilmenau* ügyben 2010. június 29-i ítélet) hozott, amely ezúttal az 1049/2001 rendelet és az EK 93. cikk alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 659/1999/EK rendelet⁹ közötti viszonyra vonatkozott. A Bíróság kimondta, hogy a valamely dokumentumhoz való hozzáférés megtagadásának alátámasztásához főszabály szerint nem elegendő az, hogy az a dokumentum, amelynek hozzáférhetővé tételét kérték, az 1049/2001 rendelet 4. cikkének (2) bekezdésében említett valamely tevékenységhez kapcsolódjon. Az érintett intézménynek arra is magyarázatot kell adnia, hogy az említett dokumentumhoz való hozzáférés konkrétan és ténylegesen hogyan sérthetné az e cikkben előírt kivétellel védett érdeket. A Bíróság mindazonáltal e tekintetben pontosította, hogy elvileg helyénvaló, ha valamely közösségi intézmény ezzel kapcsolatban a dokumentumok bizonyos kategóriáira alkalmazandó általános vélelmekre alapítja az álláspontját.

Az állami támogatásokra vonatkozó vizsgálati eljárásokat illetően ilyen általános vélelmek keletkezhetnek a 659/1999 rendeletből, valamint a Bizottság igazgatási aktájában meglévő dokumentumokba való betekintési joggal kapcsolatos ítélezési gyakorlatból. A 659/1999 rendelet nem ír elő a Bizottság igazgatási aktájában meglévő dokumentumokhoz való semmiféle hozzáférési jogot az érdekeltek számára, a támogatás nyújtásáért felelős tagállam kivételével. Ha ugyanis az érdekeltek az 1049/2001 rendelet alapján hozzáférhetnének a Bizottság igazgatási aktájában meglévő dokumentumokhoz, megkérdőjeleződne az állami támogatások vizsgálati rendszere. Figyelembe kell venni továbbá azt, hogy az állami támogatásokra vonatkozó vizsgálati eljárásokban az érintett tagállamon kívüli érdekeltek nem rendelkeznek a Bizottság igazgatási aktájában meglévő dokumentumokba való betekintési joggal, ennél fogva pedig valamely olyan általános vélelem meglétének elismerésére irányuló joggal sem, amely szerint az igazgatási aktában meglévő dokumentumok hozzáférhetővé tétele főszabály szerint sérti a vizsgálat céljainak védelmét. Ez az általános vélelem nem zárja ki az említett érdekeltek azon jogát, hogy bizonyítsák

⁹ Az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.).

azt, hogy az említett vélelem nem vonatkozik valamely olyan dokumentumra, amelynek hozzáférhetővé tételét kérik, illetve azt, hogy az 1049/2001 rendelet 4. cikkének (2) bekezdése értelmében fűződik-e a dokumentum hozzáférhetővé tételéhez nyomós közérdek.

Ehhez hasonló vélelem áll a C-514/07. P., C-528/07. P és C-532/07. P. sz., *Svédország kontra API és Bizottság* egyesített ügyekben 2010. szeptember 21-én hozott ítélet középpontjában is, amelyben a Bíróság a bírósági eljárások keretében valamely intézmény által hozzá benyújtott beadványokhoz való hozzáférés kérdését vizsgálta. A Bíróság szerint az ilyen beadványok teljes egészében sajátos jellemzőkkel bírnak mivel – éppen jellegük miatt – sokkal inkább a Bíróság igazságszolgáltatási tevékenységének részét képezik. Ezeket a beadványokat ugyanis kizárólag az említett bírósági eljárás céljából készítik, és annak alapvető részét képezik. Márpedig az igazságszolgáltatási tevékenység, mint olyan, ki van zárva az e szabályozással meghatározott, dokumentumokhoz való hozzáférés jogának hatálya alól. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy ezen eljárások védelme többek között azt foglalja magában, hogy a fegyveregyenlőség, valamint a gondos igazságszolgáltatás elveinek tiszteletben tartása biztosított legyen. Ha az intézmény beadványainak nyilvános vita tárgyát kellene képezniük, akkor az azokkal szemben felhozott bírálatok befolyásolhatnák az intézmény védett álláspontját. Egy ehhez hasonló helyzet az említett bíróságok előtti eljárásban részt vevő felek közötti, nélkülözhetetlen egyensúlyt megbonthatja – amely egyensúly a fegyveregyenlőség elvének alapját képezi –, amennyiben a hozzáférhetővé tételi kötelezettség nem az eljárásban részt vevő valamennyi félre, hanem kizárólag a dokumentumaihoz való hozzáférés iránti kérelemmel érintett intézményre vonatkozna. Az igazságszolgáltatási tevékenységnek a dokumentumokhoz való hozzáférési jog hatálya alól történő kizárása az alapján igazolt, hogy a bírósági eljárás egésze során biztosítani kell azt, hogy a felek közötti jogvita, valamint az érintett bíróságnak az adott ügyben folytatott tanácskozása teljes mértékben zavartalanul folyjon. A beadványok hozzáférhetővé tételének következménye az lenne, hogy – még ha csak a nyilvánosság általi felfogásban is – lehetővé válna, hogy az igazságszolgáltatási tevékenységre külső nyomást gyakorolhassanak, és sértsék a tárgyalás zavartalanságát. A Bíróság következőképpen úgy vélte, hogy létezik egy olyan általános vélelem, amely szerint a valamely intézmény által egy bírósági eljárás során benyújtott beadványok hozzáférhetővé tétele sérti az ezen eljárás 1049/2001 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének második francia bekezdése szerinti védelmét mindaddig, amíg az említett eljárás folyamatban van, az ehhez hasonló általános vélelem pedig nem zárja ki az érdekelt azon jogát, hogy bizonyítsa azt, hogy az említett vélelem nem vonatkozik valamely olyan dokumentumra, amelynek hozzáférhetővé tételét kérik.

Ezzel szemben, amennyiben a Bíróság igazságszolgáltatási tevékenysége befejeződik, már nem lehet vélelmezni, hogy a beadványok hozzáférhetővé tétele sérti ezt a tevékenységet, ekkor pedig a hozzáférés iránti kérelemmel érintett dokumentumok konkrét vizsgálata bizonyulhat szükségesnek annak megállapításához, hogy azok hozzáférhetővé tétele az 1049/2001 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének második francia bekezdése alapján megtagadható-e.

Az uniós polgárság

Ezen a folyamatosan fejlődő területen a Bíróság előtt a 2010. november 23-án hozott ítélet alapjául szolgáló C-145/09. sz. *Tsakouridis*-ügyben merült fel a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogról szóló 2004/38/EK irányelv¹⁰ 28. cikkében meghatározott huzamos tartózkodási joggal

¹⁰ Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 158., 77. o., helyesbítve: HL L 229., 35. o. és HL L 204., 28. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o.).

rendelkező uniós polgár kiutasításának feltételeivel kapcsolatos kényes probléma. A Bíróság mindenekelőtt meghatározta, hogy a kiutasítási intézkedésnek az érintett személy helyzetének egyedi vizsgálatán kell alapulnia, olyan szempontok figyelembevétele mellett, mint amilyen az életkor, az egészségi állapot, a személyi, családi vagy szakmai érdekközpont, a fogadó tagállamtól való egyes távollétek időtartama, valamint a származási országgal fennálló kapcsolat mértéke, amellett, hogy a fokozott védelem nyújtásának meghatározó feltétele továbbra is a kiutasítási intézkedést megelőző tíz évben a fogadó tagállamban való tartózkodás. A Bíróság egyebekben hangsúlyozta, hogy a kiutasítási intézkedés csak abban az esetben igazolható a 2004/38 irányelv 28. cikke szerinti „kényszerítő közbiztonsági okokkal”, illetve „súlyos közrendi vagy közbiztonsági okokkal”, ha – figyelemmel a veszély kivételes súlyosságára – ezen intézkedés szükséges azoknak az érdekeknek a védelméhez, amelyeket biztosítani hivatott, feltéve hogy ezeket a célokat kevésbé korlátozó intézkedésekkel nem lehet elérni, tekintettel az uniós polgárnak a fogadó tagállamban történt életvitelszerű tartózkodásának időtartamára. A Bíróság végül arra is emlékeztetett, hogy a bűnszövetségben elkövetett kábítószer-kereskedelemmel kapcsolatos bűnözés – amely miatt az érintettet elítélték – elleni küzdelem beletartozhat az említett irányelv ugyanezen 28. cikke szerinti „kényszerítő közbiztonsági okok” vagy „súlyos közrendi vagy közbiztonsági okok” fogalmába.

Továbbra is az uniós polgársággal összefüggő szabad mozgás és tartózkodás területén meglévő jogokkal kapcsolatban a C-73/08. sz. *Bressol és társai* ügyben 2010. április 13-án hozott ítéletet lehet említeni, amelyben a Bíróság az orvosi és paramedicinális képzésben részt vevő külföldi illetőségűeknek minősülő, uniós polgársággal rendelkező diákok számát korlátozó nemzeti szabályozás összeegyeztethetőségét vizsgálta. A Bíróság az Európai Unió működéséről szóló szerződés 18. és 21. cikkével összefüggésben ugyanezen 2004/38 irányelv 24. cikkének értelmezésére vonatkozó kérdés kapcsán első lépésben azt mondta ki, hogy még akkor is, ha az említett irányelv 24. cikke valóban az ilyen diákok helyzetére vonatkozik – anélkül, hogy a fogadó tagállamban bármiféle gazdasági tevékenység végzésére vonatkozó feltétel szükséges lenne – az említett Szerződés 18. és 21. cikkével ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely korlátozza a felsőoktatási intézményekbe első alkalommal beiratkozni jogosult, ebben a tagállamban külföldi illetőségűnek minősülő diákok számát, mivel ez a szabályozás a belföldi és a külföldi illetőségű diákok között eltérő bánásmódnak, egyúttal pedig közvetetten az állampolgárságon alapuló megkülönböztetésnek minősül. Második lépésben a Bíróság emlékeztetett arra, hogy az ehhez hasonló, korlátozó szabályozást csak akkor igazolhatja a közegészség védelméhez kapcsolódó ok, ha a hatáskörrel rendelkező hatóságok három szakaszban végzik el a szóban forgó szabályozás mélyreható vizsgálatát: az elérni kívánt célkitűzés tekintetében a tényleges veszélyek fennállásának vizsgálata, az említett szabályozás és az elérni kívánt cél megvalósítása, valamint az említett szabályozás arányossága és az elérni kívánt cél közötti megfelelés, és mindezt objektív, részletes és számszerűsített szempontok alapján teszik. A Bíróság végül kimondta, hogy a nemzeti hatóságok az ENSZ Közgyűlése által 1966. december 16-án elfogadott Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának – az EUMSZ 18. és 21. cikkel azonos célt szolgáló – 13. cikke alapján nem hivatkozhatnak valamely másik tagállamnak az említett Szerződés cikkeivel nyilvánvalóan összeegyeztethetetlen, hasonló szabályozására.

A C-162/09. sz. *Lassal*-ügyben 2010. október 7-én hozott ítéletben a 2004/38 irányelv 16. cikkére irányult a Bíróság figyelmé. Még pontosabban: az előzetes döntéshozatal iránti kérelem arra a kérdésre vonatkozott, hogy az említett 16. cikkben előírt huzamos tartózkodás jogának megszerzése tekintetében figyelembe kell-e venni az ezen irányelv átültetésének időpontját, nevezetesen 2006. április 30-át megelőzően az ezen időpontnál korábbi uniós jogszabályokkal összhangban történő folyamatos, ötéves tartózkodást, igenlő válasz esetén pedig, hogy a 2006. április 30-át megelőző és az ötéves folyamatos jogszerű tartózkodást követő ideiglenes távollét olyan jellegű-e, hogy ez hatással van az említett irányelv értelmében vett huzamos tartózkodáshoz való jog megszerzésére. A Bíróság a kérdés első részére igenlően válaszolt, és kimondta, hogy – még

ha a tartózkodási jog öt éves időtartam betartására is figyelemmel való megszerzésének lehetősége nem is szerepel a 2004/38 irányelvet megelőző uniós jogszabályokban – a tartózkodás e folyamatos időszaka figyelembevételének megtagadása teljes egészében megfosztaná az irányelvet annak hatékony érvényesülésétől, és az irányelv alapjául szolgáló tartózkodási időtartam révén megvalósuló integráció elgondolásával összeegyeztethetetlen helyzetet teremtene. A Bíróság második lépésben úgy vélte, hogy a fogadó tagállam nem szabhatja meg a tartózkodási jog megszerzésének feltételeként a területéről való két évnél rövidebb ideiglenes távolléteket, mivel a mozgás és a tartózkodás szabadságának alapvető jogait, valamint a társadalmi kohéziót és az uniós polgárság érzetét nem sújthatja ehhez hasonló korlátozás.

Az európai polgársággal kapcsolatos ítélezési gyakorlattal összefüggésben végül a C-135/08. sz. *Rottmann*-ügyben 2010. március 2-án hozott ítélet említendő, amelyben a Bíróság a csalárd módon, honosítás útján megszerzett tagállami állampolgárság uniós polgártól történő visszavonására vonatkozó feltételekről hozott ítéletet. A Bíróság szerint nem ellentétes az uniós joggal – különösen az EK 17. cikkel –, ha valamely tagállam visszavonja az uniós polgártól a honosítás útján megszerzett állampolgárságot, amennyiben azt csalárd módon szerezte meg, feltéve hogy a visszavonási határozat tiszteletben tartja az arányosság elvét, lévén, hogy a visszavonó határozat a tagállam és az állampolgár közötti állampolgársági jogviszonyt megbontó csalás miatt felel meg a közérdekű indoknak. Elengedhetetlen azonban az, hogy a visszavonó határozat tiszteletben tartsa az arányosság elvét. Amennyiben – ahogyan az az említett ügyben is történt – a csalárd módon eljáró állampolgár a honosítás miatt már elvesztette eredeti állampolgárságát, akkor a nemzeti bíróságnak kell megvizsgálnia, hogy a visszavonó határozat milyen következményekkel jár az érintett személyre, valamint családtagjaira, továbbá többek között a nemzeti bíróságnak kell értékelnie, hogy az uniós polgár részére biztosított valamennyi jog elvesztése indokolt-e az érintett személy által elkövetett jogsértés súlyosságához, a honosításra vonatkozó határozat és a visszavonó határozat között eltelt időhöz, valamint az érdekelt személy eredeti állampolgárságának visszaszerzésére vonatkozóan meglévő lehetőségéhez képest. Az eredeti állampolgárság elvesztése és a honosítás szerinti állampolgárság elvesztése tehát – elméletileg – nem összeegyeztethetetlen az uniós joggal, még akkor sem, ha a honosítást visszavonó határozat az uniós polgárság elvesztését vonja maga után.

Az áruk szabad mozgása

A C-108/09. sz. *Ker-Optika* ügyben 2010. december 2-án hozott ítéletében a Bíróság kimondta, hogy a más tagállamokból származó kontaktlencsék internetes értékesítését, valamint azoknak a fogyasztók lakóhelyére való kiszállítását megtiltó nemzeti jogszabály más tagállamok gazdasági szereplőit megfosztja e termék forgalmazásának egy különösen hatékony módjától, és így jelentős mértékben megnehezíti a nemzeti piacára jutásukat, következésképpen pedig akadályozza az áruk szabad mozgását. Természetesen – hangsúlyozza a Bíróság – a tagállamok megkövetelhetik, hogy a kontaktlencsét olyan képzett személyzet adja ki, aki az ügyfelet információkkal látja el e termékek helyes használatára és ápolására, valamint a kontaktlencse-viselés kockázataira vonatkozóan. A kontaktlencse kiadásának a szakképzett optikus szolgáltatásait kínáló személyzeti szaküzletekre való korlátozása alkalmas a fogyasztók egészségére vonatkozó védelem biztosítását érintő cél megvalósítására. A Bíróság azonban emlékeztet arra, hogy ezeket a szolgáltatásokat személyzeti szaküzleten kívüli szemész szakorvosok is nyújthatják. Ezek a szolgáltatások főszabály szerint csak a kontaktlencse első értékesítésekor szükségesek. A későbbi értékesítések alkalmával ugyanis elég, ha az ügyfél jelzi az eladónak az első alkalommal számára értékesített lencsetípust, közli látásának – szemész szakorvos által megállapított – esetleges változásait. E körülmények között a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a kontaktlencse-használók egészsége védelmének a biztosítására irányuló cél elérhető a nemzeti szabályozásból következőktől kevésbé korlátozó intézkedésekkel is, amelyek kizárólag a kontaktlencse első értékesítésére vonatkozó bizonyos korlátozásokban, illetve az érdekelt gazdasági szereplőknek arra való kötelezésében állnak, hogy szakképzett optikust

bocsássanak az ügyfél rendelkezésére. Következésképpen a kontaktlencsék interneten történő eladásának tilalma nem arányos a közegészség védelmére irányuló célkitűzéshez képest, ily módon pedig ellentétes az áruk szabad mozgása terén meglévő szabályokkal.

A személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgása

A Bíróság ebben az évben is számos fontos ítéletet hozott a letelepedés szabadsága, a szolgáltatásnyújtás szabadsága és a tőke szabad mozgása, valamint a munkavállalók szabad mozgása területén. Az egyértelműség érdekében az itt kiválasztott ítéleteket az azok tárgyát képező szabadságnak, továbbá – adott esetben – az érintett tevékenységi területeknek megfelelő csoportosításban ismertetjük.

A letelepedés szabadsága területén a C-570/07. és a C-571/07. sz. *Blanco Pérez és Chao Gómez* egyesített ügyekben 2010. június 1-jén hozott ítéletet kell említeni, amelyekben olyan spanyol szabályozásról volt szó, amely egy meghatározott régióban előzetes közigazgatási engedély megszerzését tette szükségessé új gyógyszerterek létesítéséhez. Még pontosabban, az említett engedély megadását az érintett régióban a népsűrűséggel és a gyógyszerterek közötti legkisebb távolsággal összefüggő feltételekhez kötötték. A Bíróság kimondta, hogy az EUMSZ 49. cikkel – főszabály szerint – nem ellentétes az ehhez hasonló szabályozás. E körülményekre tekintettel a tagállamok vélekedhetnek úgy, hogy fennáll a veszélye annak, hogy területük egyes részein kevés a gyógyszerter, és ennek következtében hiányt szenved a megfelelő és színvonalas gyógyszerellátás. Ennek következtében a tagállam e veszélyre tekintettel elfogadhat olyan szabályozást, amely előírja, hogy hány lakosonként lehet gyógyszerteret létesíteni, hogy az ország területén kiegyensúlyozottan ossza el a gyógyszerterek elhelyezkedését. A Bíróság ugyanakkor pontosította, hogy az EUMSZ 49. cikkel ellentétes az ilyen nemzeti szabályozás, amennyiben az akadályozza a különös demográfiai sajátosságokkal rendelkező földrajzi körzetekben kellő számú, a megfelelő gyógyszerter szolgáltatás biztosítására alkalmas gyógyszerter létesítését, amelynek vizsgálata a nemzeti bíróság feladata. A Bíróság egyebekben kimondta, hogy az EUMSZ 49. cikkel – a gyógyszerészet területén folytatott egyes tevékenységekre vonatkozó rendelkezések összehangolásáról szóló 85/432 irányelv 1. cikke (1) és (2) bekezdésével, valamint a szakmai képesítések elismeréséről szóló 2005/36 irányelv 45. cikke (2) bekezdésének e) és g) pontjával együttesen olvasva – ellentétesek a nemzeti szabályozásban előírt szempontok, amelyek alapján az új gyógyszerter-tulajdonosokat kiválasztják, és amely nemzeti szabályozás elsősorban a hivatás gyakorlását illetően a nemzeti terület egy meghatározott részén szerzett szakmai érdemek 20%-os súlyozását, másodsorban pedig azt írja elő, hogy az érdemekre vonatkozó táblázat alkalmazásából eredő pontszámazonosság esetén az engedélyeket olyan elsőbbségi sorrend szerint kell megadni, amely azokat a gyógyszerészeket részesíti előnyben, akik szakmai tevékenységüket korábban a nemzeti terület említett részén gyakorolták, mivel e szempontokat természetesen a belföldi gyógyszerészek könnyebben tudják teljesíteni.

A letelepedés szabadságának elve több, az adójog területén hozott ítélet tárgyát is képezte. Ezek körében elsősorban a C-337/08. sz. *X Holding*-ügyben 2010. február 25-én hozott ítéletre térünk ki, amelyben a Bíróság kimondta, hogy az EK 43. cikkel és az EK 48. cikkel nem ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely az anyavállalat számára lehetővé teszi, hogy a belföldi leányvállalatával egyetlen adózási egységet képezzen, a külföldi leányvállalattal alkotott ilyen adózási egységet azonban nem teszi lehetővé, mivel az említett leányvállalat nyereségére nem terjed ki e tagállam adójogának hatálya. A Bíróság szerint az ilyen adójogi szabályozást igazolja az adóztatási joghatóság tagállamok közötti megosztása fenntartásának szükségessége. Mivel ugyanis az anyavállalat szabadon dönthet úgy, hogy a leányvállalatával adózási egységet alkot, és ugyanilyen szabadon az egyik évről a másikra azt is elhatározhatja, hogy az adózási egységet megszünteti, annak a lehetősége, hogy az anyavállalat külföldi leányvállalatot vonjon be az adózási egységbe, egyenértékű lenne annak

engedélyezésével, hogy e társaság szabadon válassza meg az e leányvállalat veszteségeire vonatkozó adójogi szabályozást, valamint azt, hogy e veszteségeket hol vegyék figyelembe. Ezen túlmenően az, hogy valamely tagállam úgy határoz, hogy engedélyezi a külföldi telephely veszteségeinek a vállalkozás székhelyén való beszámítását, nem vonja maga után, hogy ezt a lehetőséget a belföldi anyavállalat külföldi leányvállalatai számára is biztosítani kell. Mivel ugyanis a más tagállamban található telephelyek és a külföldi leányvállalatok az adóztatási joghatóság megosztása szempontjából nincsenek összehasonlítható helyzetben, az anyavállalat székhelye szerinti tagállam nem köteles a külföldi leányvállalatokra ugyanazt az adójogi szabályozást alkalmazni, mint a külföldi telephelyekre.

Másodsorban a C-440/08. sz. *Gielen*-ügyben 2010. március 18-án hozott ítéletre térünk ki, amely a jövedelemadóról szóló holland szabályozásban a vállalkozóként meghatározott munkaóraszámot teljesítő önálló vállalkozók számára biztosított levonási jogra vonatkozik. Ez a szabályozás azt írta elő, hogy a külföldi illetőségű adózók által a más tagállamban található telephelyek részére teljesített munkaórákat e célból nem vehetik figyelembe. A Bíróság szerint az EUMSZ 49. cikkel ellentétes a külföldi illetőségű adózókra hátrányosan megkülönböztető hatással járó, ehhez hasonló szabályozás, még akkor is, ha az adózók ezen adókedvezmény tekintetében a belföldi illetőségű adózókra vonatkozó szabályok alkalmazása mellett dönthetnek. Ez utóbbi kérdést illetően ugyanis a Bíróság úgy vélte, hogy az EUMSZ 49. cikk értelmében vett, állampolgárságon alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetés fennállását nem kérdőjelezi meg az, hogy a külföldi illetőségű adózók számára nyitva áll az asszimiláció lehetősége, amely alapján választhatnak a hátrányosan megkülönböztető és a belföldi illetőségű adózókra alkalmazandó adójogi szabályok közül, mivel az ilyen választás nem alkalmas az előbbi két adózási forma közül az első hátrányosan megkülönböztető hatásainak kizárására. Amennyiben az említett választás ilyen hatását elismernénk, ez azzal a következménnyel járna, hogy jóváhagynánk egy olyan adózási formát, amely hátrányosan megkülönböztető jellege miatt önmagában sérti az EUMSZ 49. cikket. Egyébiránt a letelepedés szabadságát korlátozó valamely nemzeti szabályozás még akkor is összeegyeztethetetlen az uniós joggal, ha annak alkalmazása szabadon választható.

Érdemes még megemlíteni egy – a Bíróság által az adójog területén hozott – harmadik ítéletet is, amely ezúttal a szolgáltatásnyújtás szabadságának elvére vonatkozik. A C-97/09. sz. *Schmelz*-ügyben 2010. október 26-án hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben a Bíróságot arra kérték, hogy vizsgálja meg a 77/388/EK hatodik irányelv¹¹ 24. cikkének (3) bekezdésében és 28i. cikkében, valamint a 2006/112/EK irányelv¹² 283. cikke (1) bekezdésének c) pontjában előírt, a kisvállalkozásokra vonatkozó különös szabályozások EK 49. cikkel való összeegyeztethetőségét, amely szabályozások lehetővé teszik, hogy a tagállamok a belföldi kisvállalkozásoknak a levonási jog elvesztésével járó hozzáadottértékadó-mentességet biztosítsanak, kizárják azonban e lehetőséget a más tagállamban letelepedett kisvállalkozások esetében. A Bíróság szerint – jóllehet ez a rendszer a szolgáltatásnyújtás szabadságának korlátozását képezi – a hozzáadottértékadó-rendszer fejlődésének e szakaszában az adóellenőrzések hatékonyságának az adókijátszás, az adóelkerülés, és az esetleges visszaélések elleni küzdelem érdekében történő biztosítására irányuló cél, valamint a kisvállalkozásokra vonatkozó, azok versenyképességének növelésére irányuló rendszer célja igazolja azt, hogy a hozzáadottértékadó-mentességet csak az adó esedékessége szerinti tagállam területén letelepedett kisvállalkozások tevékenységére korlátozzák. Különösen arra tekintettel, hogy a fogadó tagállam nem tudja elvégezni a külföldön letelepedett kisvállalkozás által a szolgáltatásnyújtás szabadsága keretében gyakorolt tevékenységek hatékony ellenőrzését.

¹¹ A tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadó-rendszer: egységes adóalap-megállapításról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EGK hatodik tanácsi irányelv (HL L 145., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 9. fejezet, 1. kötet, 23. o.)

¹² A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv (HL L 347., 1. o.).

Ezenfelül, a hozzáadottérték-adó területén történő közigazgatási együttműködésről, valamint a 218/92/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 1798/2003/EK rendeletben¹³, valamint a 77/799/EGK irányelvben¹⁴ előírt közigazgatási együttműködési szabályok nem biztosíthatnak hasznos adatcserét a hozzáadottértékadó-mentességet alkalmazó tagállam területén tevékenységet folytató kisvállalkozások esetében. Ennélfogva a Bíróság szerint az EK 49. cikkel nem ellentétes az ehhez hasonló szabályozás.

A szolgáltatásnyújtás szabadságát illetően a Bíróság igencsak különböző területeken – többek között például a közegészségügy, a munkavállalók kiküldetése, valamint a szerencsejátékok területén – számos ítéletet hozott.

A C-512/08. sz., *Bizottság kontra Franciaország* ügyben 2010. október 5-én hozott ítéletben a Bíróság mindenekelőtt azt mondta ki, hogy nem mulasztja el az EK 49. cikkből eredő kötelezettségeit az a tagállam, amelynek nemzeti szabályozása – a többek között a biztosított személy egészségi állapotával vagy a szükséges ellátás sürgősségével összefüggő különös helyzetektől eltekintve – előzetes engedélyezés követelményéhez köti a más tagállamban tervezett, kórházi kereteken kívül jelentős orvosi eszközök használatát igénylő ellátásoknak az illetékes intézmény által a saját tagállamában hatályos ellátásfedezeti szabályozás szerint történő megtérítését. A Bíróság szerint ugyanis a közegészségügyi politika szervezése és a társadalombiztosítási rendszer pénzügyi egyensúlya szempontjából felmerülő, említett kockázatokra tekintettel, az ehhez hasonló követelmény az uniós jog jelenlegi állapotában igazolt korlátozásnak tűnik. Ezek a kockázatok ahhoz kapcsolódnak, hogy a környezettől függetlenül, akár kórházi, akár kórházon kívüli keretek között üzemelik be és használják a jelentős orvosi eszközöket, ezen eszközök tekintetében lehetővé kell tenni, hogy tervezési politika tárgyát képezzék, különösen mennyiségüket és földrajzi eloszlásukat illetően, mégpedig azzal a céllal, hogy hozzájáruljanak az ésszerűsített, stabil, kiegyensúlyozott és elérhető, csúcsmínőségű ellátások kínálatának országos szintű biztosításához, továbbá azzal a céllal, hogy – amennyire csak lehetséges – elkerülhető legyen az anyagi, műszaki és emberi erőforrások pazarlása. Ezzel szemben a C-173/09. sz. *Elchinov*-ügyben 2010. október 5-én hozott ítéletében a Bíróság azt mondta ki, hogy nem felel meg az EK 49. cikknek, valamint az 1408/71/EGK rendelet – 1992/2006/EK rendelettel¹⁵ módosított, továbbá a 118/97/EK rendelettel módosított és naprakésszé tett változata – 22. cikkének az úgy értelmezhető tagállami szabályozás, amely minden esetben kizárja a valamely más tagállamban előzetes engedély nélkül igénybe vett kórházi ellátás megtérítését. Ugyanis, bár az uniós joggal főszabály szerint nem ellentétes az előzetes engedélyezési rendszer – ahogyan arra a fent hivatkozott, Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet is bizonyosságul szolgál –, ennek ellenére szükséges, hogy az ilyen engedély megadásául szabott feltételek igazolhatók legyenek. A Bíróság szerint nem ez a helyzet a szóban forgó szabályozás esetében, amennyiben az megfosztja az egészségi állapotuk vagy a valamely kórházi létesítményben sürgős ellátásban való részesítés szükségessége miatt az ezen engedély iránti kérelem benyújtásában akadályozott, vagy az illetékes intézmény válaszát bevárni nem tudó biztosítottakat attól, hogy ezen intézmény megtérítse részükre ezt az ellátást, még akkor is, ha a megtérítés feltételei egyébként teljesülnének. Márpedig ezen ellátások megtérítése nem veszélyeztetné a kórházi tervezés céljainak elérését, és nem sértené súlyosan

¹³ A 2003. október 7-i 1798/2003/EK tanácsi rendelet (HL L 264., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 40. kötet, 269. o.).

¹⁴ A tagállamok illetékes hatóságainak a közvetlen adóztatás területén történő kölcsönös segítségnyújtásáról szóló, 1977. december 19-i 77/799/EGK tanácsi irányelv (HL L 336., 15. o.; magyar nyelvű különkiadás: 9. fejezet, 1. kötet., 63. o.).

¹⁵ A szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, az önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló 1408/71/EGK tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2006. december 18-i 1992/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 392., 1. o.).

a társadalombiztosítási rendszer pénzügyi egyensúlyát sem. A Bíróság ennél fogva ebből arra a következtetésre jutott, hogy ez a szabályozás a szolgáltatásnyújtás szabadságának nem igazolt korlátozását képezi.

Ezután – a munkavállalók kiküldetésének területén – kitérünk a C-515/08. sz. *Santos Palhota és társai* ügyben 2010. október 7-én hozott ítéletre, amelyben a Bíróság kimondta, hogy ellentétes az EUMSZ 56. cikkel és az EUMSZ 57. cikkel az a tagállami szabályozás, amely a más tagállambeli székhelyű azon munkáltató részére, aki az elsőként említett tagállam területére munkavállalókat küld ki, a kiküldetésre vonatkozóan előzetes nyilatkozat elküldését írja elő, amennyiben a tervezett kiküldetés megkezdése ahhoz a feltételhez van kötve, hogy a munkáltató kézhez vegye az említett nyilatkozat nyilvántartásba vételi számát, és a fogadó tagállambeli hatóságoknak a nyilatkozat kézhezvételétől számítva öt munkanap áll rendelkezésükre arra, hogy ezen értesítést megküldjék. A Bíróság ugyanis úgy vélte, hogy az ilyen eljárást előzetes közigazgatási engedélyezés jellegű eljárásnak kell tekinteni, amely – többek között az említett értesítés kézbesítésére előírt határidő miatt – akadályozhatja a tervezett kiküldetést, és ennek következtében azt, hogy a kiküldendő munkavállalók munkáltatója gyakorolhassa a szolgáltatásnyújtási tevékenységet, különösen olyankor, amikor a teljesítendő szolgáltatás némi gyorsaságot igényel a cselekvés terén. Ezzel szemben – a Bíróság szerint – nem ellentétes az EUMSZ 56. cikkel és az EUMSZ 57. cikkel az olyan tagállami szabályozás, amely a más tagállambeli székhelyű azon munkáltató részére, aki az elsőként említett tagállam területére munkavállalókat küld ki, a kiküldetés időtartama alatt az első állam joga által megkövetelt társadalombiztosítási vagy munkajogi okmányokkal egyenértékű okmányok másolatainak a nemzeti hatóságok részére bemutatás céljából történő megőrzését, ezen időtartam leteltét követően pedig azoknak az említett hatóságok részére történő megküldését írja elő. Az ehhez hasonló intézkedések ugyanis arányosak a munkavállalók védelmére irányuló célhoz képest, amennyiben alkalmasak arra, hogy biztosítsák a hatóságok számára a kiküldött munkavállalók tekintetében a 96/71/EK irányelv¹⁶ 3. cikkének (1) bekezdésében felsorolt munkafeltételek betartásának ellenőrzését, ennél fogva pedig ez utóbbiak védelmét.

A Bíróságnak több ügyben nyílt alkalma arra is, hogy a szerencsejátékok és sportfogadások területén meglévő nemzeti monopóliumok kényes kérdésével foglalkozzon, valamint hogy meghatározza azokat a feltételeket, amelyeknek az említett monopóliumoknak meg kell felelniük ahhoz, hogy azokat igazoltnak lehessen tekinteni. Mindenekelőtt a C-203/08. sz., *Sporting Exchange* ügyben 2010. június 3-án hozott ítéletében, valamint a C-258/08. sz., *Ladbrokes Betting & Gaming és Ladbrokes International* ügyben 2010. június 3-án hozott ítéleteiben a Bíróság kimondta, hogy az EK 49. cikkel nem ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely a szerencsejátékok szervezése és kínálása vonatkozásában egyetlen gazdasági szereplő javára kizárólagos rendszert ír elő, és amely minden más gazdasági szereplő számára – ideértve a más tagállamokban letelepedett gazdasági szereplőket is – megtiltja, hogy az interneten az első tagállam területén az e rendszer hatálya alá tartozó szolgáltatásokat kínáljon. A Bíróság szerint ugyanis, mivel az interneten kínált szerencsejátékok ágazata nem képezi harmonizáció tárgyát az Európai Unióban, a tagállam joggal tekintheti úgy, hogy azon egyedüli körülmény, hogy valamely gazdasági szereplő jogszerűen kínál az interneten az említett ágazatba tartozó szolgáltatásokat a letelepedése szerinti más tagállamban, és hogy főszabály szerint már vonatkoznak rá az utóbbi tagállamban érvényes jogi feltételek és az e tagállam illetékes hatóságai által végzett ellenőrzések, nem képez megfelelő biztosítékot a belföldi fogyasztóknak a csalás és a bűncselekmények veszélyével szembeni védelme vonatkozásában, tekintettel azokra a nehézségekre, amelyekkel az említett összefüggésben a letelepedés helye

¹⁶ A munkavállalók szolgáltatások nyújtása keretében történő kiküldetéséről szóló, 1996. december 16-i 96/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1997. L 18., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 2. kötet, 431. o.).

szerinti tagállam hatóságai a gazdasági szereplők tulajdonságainak és szakmai feddhetetlenségének értékelése során szembesülhetnek. Ezenkívül a fogyasztó és a gazdasági szereplő közötti közvetlen kapcsolat hiánya miatt az interneten hozzáférhető szerencsejátékok a gazdasági szereplők által a fogyasztókkal szemben esetlegesen elkövetett csalások tekintetében eltérő és nagyobb jelentőségű veszélyeket hordoznak, mint e játékok hagyományos piacai. A szóban forgó korlátozás tehát – a szerencsejátékok interneten történő hozzáférhetőségének sajátosságaira tekintettel – úgy tekinthető, mint amelyet a csalás és a bűncselekmények elleni küzdelem célja igazol. A Bíróság a fent hivatkozott, *Ladbrokes Betting & Gaming és Ladbrokes International* ügyben hozott ítéletében ehhez hozzáfűzte, hogy az olyan nemzeti szabályozás, amely a szerencsejáték-függőség visszafogását és a csalás megelőzését célozza, és amely ténylegesen hozzájárul e célok megvalósításához, úgy tekinthető, mint amely a fogadási tevékenységeket koherens és szisztematikus módon korlátozza, jóllehet a kizárólagos engedély jogosultja vagy jogosultjai számára megengedett, hogy piaci kínálatukat új szerencsejátékok bevezetésével és reklám útján vonzóvá tegyék. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak ellenőrzése, hogy az illegális szerencsejátékokkal kapcsolatos tevékenységek problémát okozhatnak-e az érintett tagállamban, amelyet az engedélyezett és szabályozott tevékenységek terjesztése orvosolhatna, és hogy e terjesztés mértéke nem teszi-e azt összeegyeztethetlenné az említett függőség visszafogására irányuló céllal.

A Bíróság ezután a C-46/08. sz., *Carmen Media Group* ügyben 2010. szeptember 8-án hozott ítéletében és a C-316/07., C-358/07–C-360/07., C-409/07. és C-410/07. sz. *Stoß* egyesített ügyekben 2010. szeptember 8-án hozott ítéletében a szerencsejátékok interneten keresztül történő bármely szervezését és közvetítését tiltó német szabályozást vizsgálta. A Bíróság – a fent hivatkozott, *Sporting Exchange*, valamint *Ladbrokes Betting & Gaming és Ladbrokes International* ügyekben hozott ítéletekkel összhangban – kimondta, hogy a játékkedvnek és a játékok üzemeltetésének ellenőrzött utakra terelése érdekében a tagállamok szabadon létesíthetnek állami monopóliumokat, mivel a szerencsejátékok ágazatához kapcsolódó veszélyeket az ehhez hasonló monopóliummal hatékonyabban lehet ellenőrzés alatt tartani, mint egy olyan rendszerrel, amelyben – a tárgyban alkalmazandó szabályozás tiszteletben tartására is figyelemmel – engedélyezik a gazdasági magánszereplők számára fogadási ügyletek megszervezését. A Bíróság szerint különösen az a körülmény, hogy a szerencsejátékok különböző típusai közül egyesek állami monopólium tárgyát képezik, míg mások engedélyezési rendszer hatálya alá tartoznak, önmagában nem kérdőjelezi meg a német rendszer koherenciáját, amennyiben ezek a játékok eltérő sajátosságokkal rendelkeznek. A Bíróság mindazonáltal kijelentette, hogy – tekintettel azokra a megállapításokra, amelyekre ezekben az ügyekben jutott – a német bíróságok megalapozottan vélték úgy, hogy a német szabályozás nem korlátozza koherens és szisztematikus módon a szerencsejátékokat. E bíróságok ugyanis egyfelől azt állapították meg, hogy az állami monopóliumok jogosultjai intenzív reklámkampányokat folytatnak a lottójátékokból származó nyereség maximalizálása céljából, eltérve ekként az említett monopóliumok meglétét igazoló célkitűzésektől, valamint másrésztől, hogy – a kaszinójátékokhoz és a játékautomatán játszható játékokhoz hasonló szerencsejátékokat illetően, amelyek ugyan nem tartoznak az állami monopólium alá, de amelyek esetében nagyobb a függőség kialakulásának kockázata, mint az e monopólium alá tartozó játékoknál – a német hatóságok olyan politikát folytatnak vagy tolerálnak, amely ösztönzi az e játékokban való részvételt. Márpedig e körülmények között – a Bíróság szerint – e monopólium megelőző jellegű célkitűzése már nem érhető el hatékonyan, olyannyira, hogy annak igazolhatósága már nem áll fenn.

Emellett a fent hivatkozott *Stoß*-ügyben hozott ítéletben a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a tagállamok széles mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek a szerencsejátékokból eredő veszélyekkel szembeni védelem szintjének meghatározását illetően. Ily módon – és ezen a területen a közösségi harmonizáció hiányában – a tagállamok nem kötelesek a más tagállamok által ezen a területen kiállított engedélyeket elismerni. Ugyanezen okok miatt, valamint a hagyományos szerencsejátékokhoz képest az internetes szerencsejátékok jelentette kockázatokra tekintettel,

a tagállamok akár meg is tilthatják a szerencsejátékok interneten való kínálását. A Bíróság azonban a fent hivatkozott, *Carmen Media Group* ügyben hozott ítéletében kimondta, hogy ahhoz, hogy az ehhez hasonló engedélyezési rendszer abban az esetben is igazolható legyen, ha korlátozza valamely alapvető szabadságot, olyan objektív, hátrányos megkülönböztetéstől mentes és előzetesen ismert kritériumokon kell alapulnia, amelyek kellőképpen korlátok közé szorítják a nemzeti hatóságok mérlegelési jogkörének gyakorlását annak érdekében, hogy azt ne tehessék önkényes módon. Ezenfelül minden, ilyen eltérően alapuló korlátozó intézkedés által hátrányosan érintett személy részére hatékony bírósági jogorvoslati eszközöket kell biztosítani.

Végül a C-409/06. sz. *Winner Wetten* ügyben 2010. szeptember 8-án hozott ítéletében a Bíróság kimondta, hogy a közvetlenül alkalmazandó uniós jog elsőbbsége miatt a sportversenyekre vonatkozó fogadások állami monopóliumával kapcsolatos azon nemzeti szabályozás, amely a nemzeti bíróság megállapításai szerint a letelepedés szabadságával és a szolgáltatásnyújtás szabadságával összeegyeztethetetlen korlátozásokat tartalmaz, és e korlátozások nem járulnak hozzá koherensen és szisztematikusan a fogadási tevékenység korlátozásához, nem alkalmazható tovább valamely átmeneti időszakban.

Végül a tőke szabad mozgását illetően a C-171/08. sz., *Bizottság kontra Portugália* ügyben 2010. július 8-án hozott ítélet érdemel különös figyelmet. Ebben az ügyben a Bíróságot a Portugal Telecom privatizált társaságban a portugál állam tulajdonában lévő „aranyrészvények” különös rendszere EK 56. cikkel való összeegyeztethetőségének értékelésére kérték fel, amely rendszer különös jogokat tartalmazott az összes igazgató egyharmadának megválasztására, az igazgatótanács tagjaiból választott végrehajtó bizottság tagjai meghatározott számának megválasztására, legalább egy, bizonyos adminisztratív kérdésekkel foglalkozó ügyvezető igazgató kinevezésére, valamint a közgyűlés fontos határozatainak elfogadására vonatkozóan. A Bíróság kimondta, hogy a portugál állam – tekintettel arra, hogy számára e részvények tulajdonjoga a társaság irányításával kapcsolatosan olyan befolyást biztosít, amelyet nem igazol a társaságban fennálló állami részesedés aránya – nem teljesítette az EK 56. cikkből eredő kötelezettségeit. Az EK 58. cikkben megengedett eltéréseket illetően a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a közbiztonságra, illetve – a jelen esetben – a távközlési hálózat válsághelyzet, háború, terrorcselekmény esetén való rendelkezésre állása biztonsága garantálásának szükségességére csak a társadalom valamely alapvető érdekének tényleges és kellően súlyos veszélyeztetése esetén lehet hivatkozni. Végezetül, a kérdéses korlátozás arányosságát illetően, az amiatt keletkezett bizonytalanság, hogy sem nemzeti törvény, sem a társaság alapszabálya nem rendelkezik arról, hogy milyen körülmények között lehet e különleges jogosultságokat gyakorolni, a tőke szabad mozgását súlyosan veszélyezteti azzal, hogy a nemzeti hatóságok részére e jogosultságok gyakorlása tekintetében olyan mértékű diszkrecionális mérlegelési mozgásteret biztosít, amely az elérni kívánt célhoz képest aránytalan.

A közbeszerzések tárgyát képező szolgáltatások nyújtásának sajátos területén szintén továbbfejlődött az ítélezési gyakorlat. A híres C-438/05. sz. *Viking Line*-ügyben 2007. december 11-én hozott ítélethez, valamint a C-341/05. sz. *Laval un Partneri* ügyben 2007. december 18-án hozott ítélethez hasonlóan a C-271/08. sz., *Bizottság kontra Németország* ügyben 2010. július 15-én hozott ítéletben az a kérdés merült fel, hogy hogyan lehet összeegyeztetni a kollektív tárgyalások folytatásához való jogot a letelepedés szabadságának és a szolgáltatásnyújtás szabadságának elveivel a közbeszerzések területén. Ebben az ügyben a Bizottság által benyújtott kereset tárgya az volt, hogy a Bíróság állapítsa meg azt, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaság – mivel a foglalkoztatói nyugdíjszolgáltatásra irányuló szerződések odaítélésével összefüggésben a szociális partnerek között létrejött kollektív

szerződést hajtott végre – nem teljesítette a 92/50/EGK irányelvből¹⁷ és a 2004/18/EK irányelvből¹⁸ eredő kötelezettségeit. A Bizottság úgy vélte, hogy a tagállam – mivel uniós szintű közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül, közvetlenül ítélte oda az említett szerződéseket a munkabér egy részének nyugdíj-előtakarékosságra történő konverziójára vonatkozó kollektív szerződés 6. §-ában felsorolt intézmények és vállalkozások részére – nem teljesítette az említett irányelvekből eredő kötelezettségeit, valamint a letelepedés szabadságának és a szolgáltatásnyújtás szabadságának elveit. A Németországi Szövetségi Köztársaság azzal érvelt, hogy a vitatott szerződések odaítélésére kollektív munkaügyi szerződés végrehajtása keretében került sor.

A Bíróság ebben az ítéletben kimondta, hogy a kollektív tárgyalások folytatásához való jog alapjogi jellege, és az önkormányzati közszolgáltatásban foglalkoztatott munkavállalók vonatkozásában a munkabér egy részének nyugdíj-előtakarékosságra történő konverziójára vonatkozó kollektív szerződés szociális célkitűzése önmagukban nem eredményezik az önkormányzati munkavállalók automatikus kivonását a közbeszerzések terén a letelepedés szabadsága és a szolgáltatásnyújtás szabadsága alkalmazásának biztosítására irányuló 92/50 és 2004/18 irányelvből eredő követelmények tiszteletben tartásának kötelezettsége alól. A kollektív tárgyalások folytatásához való alapjog gyakorlásának tehát összhangban kell lennie az EUSZ-Szerződés által védelemben részesített szabadságokból eredő követelményekkel, továbbá meg kell felelnie az arányosság elvének. A Bíróság – miután pontról pontra megvizsgálta a munkavállalóknak a munkabér-konverzióra irányuló intézkedést végrehajtó intézmény kiválasztásában való részvételéhez, a szóban forgó kollektív szerződésben felsorolt intézmények és vállalkozások ajánlatainak alapjául szolgáló szolidaritási szempontokhoz, illetve továbbá ezen intézmények és vállalkozások szakmai tapasztalatához és pénzügyi teljesítőképességéhez hasonló azon különféle megfontolásokat, amelyek igazolhatják a vitatott szerződés-odaítéléseknek a közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozó európai rendelkezések hatálya alól történő kivonását – arra a következtetésre jutott, hogy a jelen ügyben a közbeszerzési szerződésekre vonatkozó irányelvek tiszteletben tartása nem összeegyeztethetetlen a szóban forgó kollektív szerződés által követett szociális céllal. Végül pedig, a Bíróság megállapította, hogy az említett irányelvek értelmében vett „közbeszerzési szerződés” minősítéshez szükséges egyéb feltételek az adott esetben teljesültek. A Bíróság egyrészt megállapította, hogy az önkormányzati munkáltatók – még akkor is, amikor a foglalkoztatói nyugdíj területén valamely kollektív szerződésben meghatározott megoldást hajtanak végre – ajánlatkérőknek minősülnek, amennyiben képviseltették magukat az adott esetben végrehajtott kollektív szerződés megtárgyalásakor. A Bíróság másrészt azt állapította meg, hogy a csoportos biztosításra vonatkozó szerződések közvetlen gazdasági érdeket hordoznak magukban az azokat aláíró önkormányzati munkáltatók számára, ily módon pedig visszerthes szerződésekről van szó. Következésképpen a Bíróság ebben az ügyben megállapította, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaság megsértette azt a kötelezettséget, hogy a közbeszerzésekre vonatkozó európai irányelveknek megfelelően a vitatott szerződések – valamely kollektív szerződés alapján végzett – odaítélését közbeszerzési eljárásnak vesse alá.

Az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló 2004/18 irányelv értelmezése a Bíróság 2010. november 18-án hozott egy másik jelentős határozatának (a C-226/09. sz., *Bizottság kontra Írország* ügyben hozott ítélet) tárgyát képezte. Az ügyben a probléma forrása

¹⁷ A szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 1992. június 18-i 92/50/EGK tanácsi irányelv (HL L 209., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 322. o.).

¹⁸ Az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 134., 114. o.).

az volt, hogy az ajánlatkérő akkor, amikor nem volt köteles a hirdetményben meghatározni az egyes odaítélési szempontok tekintetében alkalmazott relatív súlyozást, ezt mégis megtette, de a vállalkozások számára az ajánlatok benyújtására előírt határidő lejártát követően. A Bizottság kötelezettségszegés megállapítása iránt indított keresetet az ajánlatkérő tagállammal szemben, azt kifogásolva, hogy megsértette az egyenlő bánásmód elvét és az átláthatósági kötelezettséget.

A Bíróság mindenekelőtt megállapította, hogy jöllehet a IIA. mellékletben szereplő valamely szerződés egyes odaítélési szempontjai relatív súlyozásának megjelölésére vonatkozó kötelezettség az egyenlő bánásmód elve és az abból eredő átláthatósági kötelezettség tiszteletben tartása követelményének érvényesülését szolgálja, ebből még nem vonható le az a következtetés, hogy a IIB. mellékletben szereplő kategóriával kapcsolatos szerződésre vonatkozó rendelkezések hiányában is meg kelljen követelni azt, hogy a mégis az ilyen megjelölések feltüntetése mellett döntő ajánlatkérő ezt kötelezően tegye meg az ajánlatok benyújtására előírt határidő lejártát megelőzően. A Bíróság szerint az ajánlatkérő – azzal, hogy súlyozott értékeket fűzött e szempontokhoz – pusztán pontosította a benyújtott ajánlatok értékelésének módját. A Bíróság ugyanakkor úgy ítélte, hogy a vitatott szerződés odaítélési szempontjai súlyozásának a benyújtott ajánlatok első vizsgálatát követő módosítása sérti az egyenlő bánásmód elvét és az abból eredő átláthatósági kötelezettséget. Az ehhez hasonló módosítás ellentétes a Bíróság azon ítélezési gyakorlatával, amely szerint az uniós jog ezen alapvető elvei az ajánlatkérők számára azt a kötelezettséget hordozzák magukban, hogy az eljárás során mindvégig ugyanúgy kell értelmezniük az odaítélési szempontokat.

A munkavállalók szabad mozgása tárgyában a C-325/08. sz. *Olympique Lyonnais* ügyben 2010. március 16-án hozott ítéletet kell megemlíteni, amely a hivatásos labdarúgás területén alkalmazandó valamely szabályozás EUMSZ 45. cikkel való összeegyeztethetőségére irányul. Az említett szabályozás értelmében az az utánpótlás-játékos, aki a képzési időszaka végén nem a képzését biztosító klubbal, hanem másik tagállam klubjával köt hivatásos játékos szerződést, kártérítés fizetésére kötelezhető. Ítéletében a Bíróság legelőször azt vizsgálta, hogy a vitatott szabályozás valóban az EUMSZ 45. cikk hatálya alá tartozik-e. Az ügy a francia labdarúgó szövetség hivatásos labdarúgó chartájára vonatkozott. A Bíróság szerint a chartának országos kollektív szerződés jellege van, amely a keresőtevékenység szabályozására irányul, ekként pedig az uniós jog hatálya alá tartozik. Ezután a Bíróság megállapította, hogy a vizsgált szabályozás visszatarthatja a játékost a szabad mozgáshoz való jogának gyakorlásától. Következésképpen az ehhez hasonló szabályozás a munkavállalók szabad mozgása korlátozásának minősül. Mindazonáltal – ahogyan azt a Bíróság a *Bosman*-ügyben hozott ítéletében¹⁹ már kimondta – tekintettel a sporttevékenységekre, különösen a futballnak, az Unión belüli számottevő társadalmi jelentőségére, a fiatal játékosok felvételének és képzésének ösztönzéséből álló célkitűzéseket jogszerűként kell elismerni. A Bíróság tehát azt a következtetést vonta le, hogy az EUMSZ 45. cikkel nem ellentétes az a rendszer, amely valamely ehhez hasonló cél megvalósítása érdekében biztosítja a képző klub kártalanítását abban az esetben, ha a fiatal játékos a képzési időszaka végén másik tagállam klubjával köt hivatásos játékos szerződést, feltéve hogy ez a rendszer alkalmas az említett cél megvalósítására, és nem lép túl az e cél megvalósításához szükséges mértéken. Ezzel szemben az említett cél megvalósításához nem szükséges a szóban forgóhoz hasonló szabályozás, amennyiben nem a tényleges képzési költségek alapján számítják ki annak a kártérítésnek az összegét, amelynek megfizetésére az utánpótlás-játékos kötelezhető.

Még mindig a munkavállalókkal kapcsolatban a Bíróság egy napon két ítéletet is hozott (a C -310/08. sz. *Ibrahim*-ügyben és a C-480/08. sz. *Teixeira*-ügyben 2010. február 23-án hozott

¹⁹ A C-415/93. sz. *Bosman*-ügyben 1995. december 15-én hozott ítélet (EBHT 1995., I-4921. o.).

ítéletek), amelyek a munkavállalók szabad mozgásáról szóló 1612/68/EGK rendelet²⁰ 12. cikkének értelmezésére, valamint – még pontosabban – annak az uniós polgárok szabad mozgásáról szóló 2004/38/EK irányelvvel²¹ meglévő kapcsolatára vonatkoztak. Ebben a két ügyben a nemzeti hatóságok azon az alapon utasították el a felperesek – saját és gyermekeik részére kért – lakhatási támogatás iránti kérelmét, hogy nem minősülnek az uniós jog alapján az Egyesült Királyság területén tartózkodásra jogosult személynek. Az egyik felperes ugyanis különvált férjétől, aki – azután, hogy az Egyesült Királyságban dolgozott – végül távozott az országból, a másik felperes pedig – aki szintén különvált férjétől – elveszítette munkavállalói jogállását. Mivel azonban gyermekeik az Egyesült Királyságban tanulmányokat folytattak, a felperesek a fent említett rendelet – a Bíróságnak a *Baumbast és R* ügyben²² hozott ítéletben kifejtett értelmezése szerinti – 12. cikkére hivatkoztak. A Bíróság – ítélezési gyakorlatát megerősítve – emlékeztetett arra, hogy az említett rendelet 12. cikke lehetővé teszi a migráns munkavállaló gyermeke számára – a fogadó tagállambeli oktatásban való részvételi jogához kapcsolódóan – az önálló tartózkodási jog elismerését, e célból pedig csak azt írja elő, hogy a gyermeknek legalább az egyik szülőjével kellett együtt élnie valamely tagállamban, amikor ugyanott szülője munkavállalóként tartózkodott. Az a tény, hogy az érintett gyermekek szülei időközben elváltak, illetve hogy csak az egyik szülő uniós polgár, és ez a szülő már nem migráns munkavállaló a fogadó tagállamban, e tekintetben egyáltalán nem releváns. Ily módon – a Bíróság szerint – a rendelet 12. cikkét az uniós jognak a más tagállamban való tartózkodási jog gyakorlására vonatkozó feltételeket szabályozó rendelkezéseihez képest önállóan kell alkalmazni, amely önállóságot nem kérdőjelezett meg az uniós polgárok szabad mozgásáról szóló új irányelv hatálybalépése sem. Ezen önállóság következményei alapján a Bíróság ezután megállapította, hogy a tartózkodási jog, amely a migráns munkavállaló tanulmányokat folytató gyermekének tényleges felügyeletét ellátó szülőt illeti meg, nincs ahhoz a feltételhez kötve, hogy az említett szülő elegendő forrással rendelkezzen ahhoz, hogy ne jelentsen terhet a fogadó tagállam szociális segítségnyújtási rendszerére. Végül a második ügyben (a fent hivatkozott *Teixeira*-ügy) a Bíróság szintén pontosította, hogy jóllehet főszabályként a fogadó tagállamban való tartózkodási jog, amely a migráns munkavállaló gyermekének tényleges felügyeletét ellátó szülőt illeti meg azon időszak alatt, amikor a gyermek e tagállamban tanulmányokat folytat, megszűnik a gyermek nagykorúvá válásával, eltérő a helyzet, ha a gyermeknek továbbra is szüksége van e szülő jelenlétére és gondoskodására ahhoz, hogy tanulmányait folytatni tudja és be tudja fejezni. Ez esetben a nemzeti bíróság feladata annak megítélése, hogy a jelen ügyben ez a helyzet áll-e fenn.

A jogszabályok közelítése

Anélkül, hogy kimerítő felsorolását lehetne adni az ítélezési gyakorlat ezen – az uniós jogalkotó szünet nélkül növekvő szerepvállalásának egyre szerteágazóbbá válása nyomán – rendkívüli változatosságot mutató területre vonatkozó eredményeinek, két terület – az általános kereskedelmi gyakorlatok, különös figyelemmel a fogyasztóvédelemre, illetve a távközlés – kiemelése mellett döntöttünk, amelyek mellett – nyilvánvaló jelentőségükre tekintettel – néhány eltérő tárgyú határozatra is felhívjuk a figyelmet.

²⁰ A munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i tanácsi rendelet (HL L 257., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet 1. kötet 15. o.).

²¹ Lásd a 10. lábjegyzetet.

²² A C-413/99. sz., *Baumbast és R* ügyben 2002. szeptember 17-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-7091. o.).

A Bíróság ebben az évben két ügyben értelmezte a vállalkozásoknak a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatai vonatkozásában a 2005/29/EK²³ irányelvet. Az említett irányelv az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlataira vonatkozó szabályok teljes közösségi szintű harmonizációjára irányul, és I. mellékletében kimerítő felsorolását tartalmazza annak a 31 kereskedelmi gyakorlatnak, amelyek az említett irányelv 5. cikkének (5) bekezdése értelmében „minden körülmények között tisztességtelennek minősülnek. Amint azt az irányelv (17) preambulumbekkezdése kifejezetten kimondja, kizárólag ezek azok a kereskedelmi gyakorlatok, amelyeket az ezen irányelv 5–9. cikkének rendelkezései szerint történő eseti vizsgálat nélkül is tisztességtelennek kell tekinteni.

Az első ügyben, a C-540/08. sz. *Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag* ügyben 2010. november 9-én hozott ítéletében a Bíróság úgy határozott, hogy az említett irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, amely általános tilalmat ír elő a bónusszal történő eladásra, és amely nemcsak a fogyasztók védelmét szolgálja, hanem más célokat is követ. Azon kereskedelmi gyakorlatok, amelyek abban állnak, hogy a fogyasztóknak áruk vagy szolgáltatások vásárlásához kapcsolódóan bónuszokat nyújtanak, nem szerepelnek az említett irányelv I. mellékletében, és ezért azokat nem lehet minden körülmények között megtiltani, hanem erre kizárólag a tisztességtelenségük megállapítását lehetővé tévő különös vizsgálatot követően van lehetőség. A nyereményjátékban való részvétel lehetőségének valamely újság megvásárlásához történő kapcsolása tehát nem minősül az említett irányelv 5. cikkének (2) bekezdése értelmében vett tisztességtelen gyakorlatnak önmagában amiatt, hogy a játékban való részvétel lehetősége – az érintett kör legalábbis egy része számára – döntő indoka volt az újság megvételének.

A második ügyben, a C-304/08. sz. *Plus Warenhandels-gesellschaft* ügyben 2010. január 14-én hozott ítéletében a Bíróság úgy ítélte, hogy az említett irányelvvel szintén ellentétes a fogyasztók sorsoláson vagy nyereményjátékban való részvételét valamely áru megvételétől vagy szolgáltatás igénybevételétől függővé tévő kereskedelmi gyakorlatoknak főszabályszerű tilalmát az adott eset egyedi körülményeinek figyelmen kívül hagyásával előíró nemzeti szabályozás. A Bíróság először is rámutatott, hogy az olyan promóciós akciók, amelyek a fogyasztó valamely sorsoláson való ingyenes részvételét bizonyos mennyiségű áru megvételétől vagy szolgáltatás igénybevételétől teszik függővé, nyilvánvalóan a piaci szereplő kereskedelmi stratégiájába illeszkednek, és közvetlenül a piaci szereplő részéről történő eladásösztönzést célozzák. Ebből következően az említett irányelv értelmében kereskedelmi gyakorlatoknak minősülnek, és ily módon annak hatálya alá tartoznak. A Bíróság ezt követően emlékeztetett arra, hogy ugyanezen irányelv, amely a szabályok teljes harmonizációjára irányul, kifejezetten kimondja, hogy a tagállamok nem fogadhatnak el a benne foglaltaknál korlátozóbb intézkedéseket, még a magasabb szintű fogyasztóvédelem biztosítása érdekében sem. Mivel az adott ügyben szóban forgó gyakorlat sem szerepel az I. mellékletben, a Bíróság megállapította, hogy arra nem vonatkozhat tiltás anélkül, hogy az egyes esetek ténybeli összefüggéseire tekintettel meg kellene állapítani, hogy „tisztességtelen” jellegű-e az említett irányelvben szereplő kritériumok alapján. E kritériumok között szerepel különösen az a kérdés, hogy e gyakorlat a termékkel kapcsolatban jelentősen torzíttja-e vagy torzíthatja-e az átlagfogyasztó gazdasági magatartását.

²³ A belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelve (HL L 149., 22. o.).

Ebben az évben a Bíróság szintén értelmezte – két ügyben – a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelvet²⁴.

Az első, a C-484/08. sz. *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid* ügyben 2010. június 3-án hozott ítéletében a Bíróság emlékeztetett arra, hogy az említett irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig információs szintje tekintetében, amely helyzet az eladó vagy szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásához vezet, anélkül hogy a fogyasztó befolyásolni tudná ezek tartalmát. Ezen irányelv a tisztességtelen feltételekre vonatkozó nemzeti jogszabályoknak csak részleges és minimális harmonizációját végezte el, elismerve a tagállamok azon lehetőségét, hogy a fogyasztók számára az irányelvben előírtaknál magasabb szintű védelmet biztosítsanak. A Bíróság ezért hangsúlyozta, hogy a tagállamok az említett irányelv által szabályozott egész területen hatályban tarthatnak, vagy elfogadhatnak az irányelvben szereplőknél szigorúbb rendelkezéseket, amennyiben arra irányulnak, hogy a fogyasztóknak magasabb szintű védelmet biztosítsanak. A Bíróság ennek folytán arra a következtetésre jutott, hogy az említett irányelvvel nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely engedélyezi a szerződés fő tárgyának a meghatározására, illetve az árak vagy a díjazásnak az ellenértékként nyújtott szolgáltatással vagy szállított áruval való megfelelésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelen jellegének bírósági felülvizsgálatát, még akkor is, ha ezek a feltételek világosak és érthetőek.

A második, a C-137/08. sz. *VB Pénzügyi Lízing* ügyben 2010. november 9-én hozott ítéletben a Bíróság tovább pontosította a C-243/08. sz. *Pannon GSM* ügyben 2009. június 4-én hozott ítélet (lásd a fent hivatkozott 2009. évi jelentést) tartalmát. Emlékeztetett arra, hogy az EUMSZ 267. cikket úgy kell értelmezni, hogy az Európai Unió Bíróságának hatásköre kiterjed a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében és az irányelv mellékletében szereplő „tisztességtelen feltétel” fogalmának, valamint annak az értelmezésére, hogy a nemzeti bíróságoknak milyen szempontokat kell vagy lehet alkalmazniuk az ezen irányelv rendelkezései szerinti szerződési feltétel vizsgálatkor, azzal, hogy az említett bíróságok feladata e szempontokra figyelemmel, az adott tényállás körülményei függvényében az adott szerződési feltétel minősítéséről határozni. A szerződési feltétel tisztességtelen jellegét a szerződés tárgyát képező áruk vagy szolgáltatások természetének figyelembevételével, és a szerződés megkötésének időpontjában fennálló, a szerződés megkötését kísérő összes körülményre hivatkozva kell megítélni, mely utóbbiak közé tartozik azon körülmény is, hogy a fogyasztó által az eladóval vagy szolgáltatóval kötött szerződésben alkalmazott olyan feltétel, amely az eladó vagy szolgáltató székhelye szerinti bíróság kizárólagos illetékességét köti ki, anélkül vált a szerződés részévé, hogy az egyedileg megtárgyalásra került volna. A Bíróság azt is kimondta, hogy a nemzeti bíróságnak hivatalból kell bizonyítást folytatnia annak megállapítása érdekében, hogy az előtte folyamatban lévő ügy alapjául szolgáló, az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződés részét képező kizárólagos illetékességi kikötés a 93/13 irányelv hatálya alá tartozik-e, és amennyiben igen, hivatalból kell értékelnie az ilyen kikötés esetlegesen tisztességtelen jellegét. Az uniós jogalkotó által elérni kívánt fogyasztóvédelem hatékonyságának biztosítása érdekében tehát – olyan helyzetben, ahol a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzetet csak a szerződő feleken kívüli, pozitív beavatkozás egyenlítheti ki – a nemzeti bíróságnak minden esetben, a belső jog szabályaitól függetlenül, meg kell határoznia, hogy a vitatott kikötést az eladó vagy szolgáltató egyedileg megtárgyalta-e a fogyasztóval.

²⁴ A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL L 95., 29. o.).

Ez alkalommal a fogyasztók részére az üzlethelyiségen kívül kötött szerződések esetén biztosított védelem kapcsán a Bíróság a C-215/08. sz. *E. Friz*-ügyben 2010. április 15-én hozott ítéletében kimondta, hogy a 85/577/EGK²⁵ irányelv hatálya alá tartozik a fogyasztó és a kereskedő között a fogyasztó lakóhelyén nem kérésre megvalósuló házaló kereskedés során kötött azon szerződés, amelynek tárgya e fogyasztónak valamely személyegyesítő társaság formájában létrehozott, zártvégű ingatlanalaphoz történő csatlakozása, amennyiben e csatlakozásnak elsődleges célja nem az, hogy a fogyasztó az említett társaság tagjává váljon, hanem az csupán pénzügyi befektetés eszközéül szolgál. A Bíróság pontosította, hogy a 85/577 irányelv 5. cikkének (2) bekezdésével ezért nem ellentétes azon nemzeti szabály, amely szerint az ilyen ingatlanalaphoz nem kérésre megvalósuló házaló kereskedés következtében történő csatlakozás visszavonása esetén a fogyasztót e társasággal szemben e visszavonás hatályosulásának időpontja szerinti értéken a társasággal szemben vagyoni igény, vagyis a tagsági jogviszony megszűnése időpontjában a társaságban meglévő részesedése értékének megfelelő összeg illeti meg, és ily módon lehetséges, hogy a fogyasztó a vagyoni betétje értékénél kisebb összeget kap vissza, vagy akár az említett alap veszteségeiben való részvétele folytán fizetési kötelezettsége keletkezik. Bár kétségtelen, hogy az irányelv célja a fogyasztók védelme, ez nem jelenti azt, hogy e védelem abszolút lenne. Mind az említett irányelv általános rendszeréből, mind számos rendelkezésének megfogalmazásából az következik, hogy az említett védelemre bizonyos korlátozások érvényesek. Még pontosabban az elállási jog gyakorlásának következményeit illetően az elállásról való értesítés mind a fogyasztó, mind a kereskedő esetében az eredeti állapot helyreállításának joghatásával jár. Mindazonáltal az említett irányelvben semmi nem zárja ki, hogy a fogyasztó bizonyos különleges esetekben kötelezettségekkel rendelkezzen a kereskedő irányában, és adott esetben viselnie kelljen az elállási joga gyakorlásából eredő egyes következményeket.

A fentiekkel rokonságot mutató kérdés kapcsán a Bíróság a C-511/08. sz. *Heinrich Heine*-ügyben 2010. április 15-én hozott ítéletében a fogyasztók részére a távollévők között kötött szerződések esetén biztosított védelem kapcsán úgy ítélte meg, hogy a 97/7/EK²⁶ irányelv 6. cikke (1) bekezdése első albekezdésének második mondatát és 6. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely a távollévők között kötött szerződés keretében lehetővé teszi a szállítónak, hogy az áruk megküldésének költségeit a fogyasztóra hárítsa, ha a fogyasztó elállt a szerződéstől. Az említett irányelvben az elállási jog gyakorlásának jogkövetkezményeivel kapcsolatban szereplő rendelkezéseinek célkitűzése egyértelműen az, hogy ne tartsa vissza a fogyasztót elállási jogának gyakorlásától. Ellentétes tehát e célkitűzéssel e rendelkezések olyan értelmezése, miszerint azok megengedik a tagállamok számára annak lehetővé tételét, hogy a megküldés költségeit elállás esetén a fogyasztóra hárítsák. Egyébiránt az a körülmény, hogy az áruk visszaküldéséből közvetlenül eredő költségeken kívüli megküldés költségei is a fogyasztóra hárulnak, a kockázatoknak a távollévők között kötött szerződésben szereplő felek közötti kiegyensúlyozott megoszlását vonja kétségbe azáltal, hogy az áru szállításával kapcsolatos valamennyi költséget a fogyasztóval fizetteti meg.

A kereskedelmi gyakorlatok kapcsán végül a C-159/09. sz. *Lidl*-ügyben 2010. november 18-án hozott ítéletet említjük, amelyre egy áruház reklámkampánya adott okot. Az említett áruház reklámot jelentetett meg egy helyi lapban, amely pénztárblokkokat ábrázolt, amelyen termékek – nagyobb részt élelmiszerek – szerepeltek, amelyeket két áruházláncban vásároltak, és amelyeken eltérő végösszeg jelent meg, amely eljárást a versenytárs vitatott. A Bíróság először rámutatott, hogy a megtevésztő és

²⁵ Az üzlethelyiségen kívül kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről szóló, 1985. december 20-i 85/577/EGK tanácsi irányelv (HL L 372., 31. o.).

²⁶ A távollévők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről szóló, 97/7/EK 1997. május 20-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 144., 19. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 319. o.).

összehasonlító reklámról szóló irányelvet²⁷ úgy kell értelmezni, hogy az a pusztán körülmény, hogy az élelmiszerek fogyaszthatóságuk és a fogyasztásukkal okozott élvezet tekintetében a gyártásuk módja és helye, összetevőik, illetve a gyártójuk személye alapján különböznek egymástól, nem olyan jellegű, hogy kizárja azt, hogy ezen áruk összehasonlítása megfelelhessen a hivatkozott rendelkezésben előírt azon követelménynek, amely megkívánja, hogy ezen áruk ugyanazon szükségleteket elégítsék ki, illetve azonos legyen a rendeltetésük, tehát egymással elegendő mértékben helyettesíthetők legyenek²⁸. Az a döntés ugyanis, hogy két élelmiszer nem hasonlítható össze, kivéve ha ezek azonosak, kizárná az összehasonlító reklám bármely tényleges lehetőségét a fogyasztási javak egy különösen fontos kategóriája vonatkozásában. A Bíróság hozzátette, hogy a két versenytárs áruházlánc által forgalmazott, meghatározott élelmiszerek árának összehasonlításán alapuló reklám megtévesztőnek minősülhet²⁹, különösen ha az adott ügy valamennyi releváns körülményére, különösen pedig az e reklámot kísérő információkra vagy hiányosságokra tekintettel megállapításra kerül, hogy a reklám által megszólított fogyasztók jelentős száma esetlegesen abban a téves feltevésben hozza meg a vásárlásra vonatkozó döntését, hogy az áruknak a reklámozó általi kiválasztása ez utóbbi általános árszintjét tükrözi a versenytárs áraihoz viszonyítva, és hogy – következésképpen – e fogyasztók elérik az említett reklám által hirdetett megtakarításokat, ha mindennapi szükségleti cikkeit vásárlását a reklámozónál, nem pedig annak említett versenytársánál végzik, illetve abban a téves feltevésben, hogy a reklámozó valamennyi áruja olcsóbb, mint versenytársának áruai. Abban az esetben is megtévesztőnek minősülhet, ha megállapításra kerül, hogy a kizárólag az ár alapján végzett összehasonlítás érdekében olyan élelmiszerek kerültek kiválasztásra, amelyek azonban olyan különbségeket mutatnak, amelyek jelentősen befolyásolhatják az átlagos fogyasztó döntését anélkül, hogy a szóban forgó különbségek az érintett reklámból kitűnnének. Végül a Bíróság úgy határozott, hogy az ellenőrizhetőség³⁰ feltétele – a két termékválasztékot alkotó áruk árát összehasonlító reklám esetén – megköveteli, hogy az áruk pontosan azonosíthatók legyenek az említett reklámban található információk alapján, és ily módon a címzettnek módjában álljon meggyőződni arról, hogy helyesen tájékoztatták-e az általa elvégzendő mindennapi szükségleti cikkek vásárlása tekintetében.

A távközléshez kapcsolódó ítélezési gyakorlat ezen évben különösen gazdag volt. Először is a C-99/09. sz. *Polska Telefonia Cyfrowa* ügyben 2010. július 1-jén hozott ítélet lehetővé tette a Bíróság számára a 2002/22/EK „egyetemes szolgáltatási” irányelv³¹ 30. cikke (2) bekezdésének értelmezését a mobiltelefonszám-hordozhatóság költségei vonatkozásában, amely számhordozhatóság lehetővé teszi a telefonelőfizető számára, hogy ugyanazon hívószámot a szolgáltató megváltoztatása esetén is megőrizze. A Bíróság álláspontja szerint az említett cikket úgy kell értelmezni, hogy a nemzeti szabályozó hatóság az előfizetők által az említett szolgáltatás igénybevételeért fizetendő díj visszatartó jellegének értékelése során köteles figyelembe venni

²⁷ A megtévesztő reklámra vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1984. szeptember 10-i 84/450/EGK tanácsi irányelv (HL L 250., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 227. o.), amelyet az összehasonlító reklámra történő kiterjesztése miatt az 1997. október 6-i 97/55/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 290., 18. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 365. o.) módosított.

²⁸ A 97/55 irányelvvel módosított, a megtévesztő reklámról és az összehasonlító reklámról szóló 84/450 irányelv 3a. cikke (1) bekezdésének b) pontja.

²⁹ A 97/55 irányelvvel módosított, a megtévesztő reklámról és az összehasonlító reklámról szóló 84/450 irányelv 3a. cikke (1) bekezdésének a) pontja.

³⁰ A 97/55 irányelvvel módosított, a megtévesztő reklámról és az összehasonlító reklámról szóló 84/450 irányelv 3a. cikke (1) bekezdésének c) pontja.

³¹ Az egyetemes szolgáltatásról, valamint az elektronikus hírközlő hálózatokhoz és elektronikus hírközlési szolgáltatásokhoz kapcsolódó felhasználói jogokról szóló, 2002. március 7-i 2002/22/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Egyetemes szolgáltatási irányelv) (HL L 108., 51. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 29. kötet, 367. o.).

a számhordozhatóság szolgáltatásának nyújtása miatt a mobilhálózatok üzemeltetői által viselt költségeket. A hatóságnak azonban fennmarad az a joga, hogy az üzemeltetők által kérhető ezen díj legmagasabb összegét az üzemeltetők által viselt költségeknél alacsonyabb szinten határozza meg, ha a kizárólag ezen költségek alapján kiszámított díj a felhasználókat visszatarthatja a számhordozhatóság lehetőségének igénybevételétől.

A távközlés területén maradván meg kell említeni a C-317/08., C-318/08., C-319/08. és C-320/08. sz. *Alassini és társai* egyesített ügyekben 2010. március 18-án hozott ítéletet, amellyel a Bíróság olyan előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre adott választ, amely a hatékony bírói jogvédelem elvének olyan nemzeti szabályozással kapcsolatban történő értelmezésére vonatkozott, amely az egyes szolgáltatók és végfogyasztók közötti, az egyetemes szolgáltatási irányelv³², hatálya alá tartozó jogviták tárgyában indított bírósági keresetek elfogadhatóságának feltételéül a jogviták kötelező peren kívüli rendezésének kísérletét írja elő. A Bíróság szerint az említett irányelv 34. cikkének (1) bekezdése a tagállamok elé azt tűzi célként, hogy a fogyasztókat is érintő, az említett irányelvben foglalt kérdésekkel kapcsolatos jogviták rendezésére peren kívüli eljárásokat bocsássonak rendelkezésre. Az olyan nemzeti szabályozás, amely bevezetett egy peren kívüli egyeztetési eljárást, és az ahhoz való folyamodást a bírósághoz való fordulást megelőzően kötelezővé tette, nem veszélyezteti a szóban forgó irányelvben említett közérdekű cél megvalósítását, sőt még hozzá is járul hatékony érvényesülésének erősítéséhez azzal, hogy az említett szabályozás a jogviták gyorsabb és kevésbé költséges megoldását, valamint a bíróságok munkaterhének csökkenését eredményezi. A Bíróság tehát megállapította, hogy a szóban forgó szabályozás által kötelezővé tett, a bírósághoz való fordulás egy további szakaszát képező peren kívüli egyeztetési eljárás előzetes lefolytatása nem ellentétes az egyenértékűség, a tényleges érvényesülés, valamint a hatékony bírói jogvédelem elvével, amennyiben ezen eljárás nem vezet a felek tekintetében kötelező határozathoz, nem eredményezi a bírósági eljárás lefolytatásának lényeges késedelmét, nem jár túlzottan magas költséggel a fogyasztók számára, nem az elektronikus út képezi az említett egyeztetési eljáráshoz való hozzáférés egyetlen módját, és feltéve, hogy ha a helyzet kivételesen sürgető volta megköveteli, van lehetőség ideiglenes intézkedések meghozatalára.

A fentieket követően a C-58/08. sz. *Vodafone és társai* ügyben 2010. június 8-án hozott ítéletben a Bíróságnak a nyilvános mobiltelefon-hálózatok közötti barangolásról (roaming) szóló 717/2007/EK rendelet³³ érvényességéről kellett határoznia több nyilvános mobiltelefonhálózat-üzemeltető és a nemzeti hatóságok között az említett rendelet nemzeti végrehajtási rendelkezéseinek érvényessége tárgyában folyamatban lévő jogvitában. A Bíróság az előzetes döntéshozatalra elé terjesztett három kérdés kapcsán először is emlékeztetett arra, hogy az EK 95. cikk alapján elfogadott rendelet közös megközelítést hoz létre azzal a céllal, hogy a nyilvános földfelszíni mobiltelefon-hálózatot igénybe vevő felhasználók ne fizessenek túl magas árakat a Közösségen belüli barangolási szolgáltatásokért, valamint hogy a különböző tagállamokban működő mobilüzemeltetők egyetlen, objektív kritériumokon alapuló, koherens keretszabályozáson belül működhessenek, és ily módon – a magas szintű fogyasztóvédelem elérése, valamint a mobilüzemeltetők közötti verseny fenntartása érdekében – hozzájáruljon a belső piac zavartalan működéséhez. Ezt követően azon kérdéssel kapcsolatban, hogy a rendelet tiszteletben tartja-e az arányosság és a szubszidiaritás elvét azon oknál fogva, hogy nem csupán a legmagasabb átlagos percenkénti nagykereskedelmi díjakat, hanem a legmagasabb kiskereskedelmi díjakat is rögzíti,

³² Hivatkozás az előző lábjegyzetben.

³³ A Közösségen belüli nyilvános mobiltelefon-hálózatok közötti barangolásról (roaming), valamint a 2002/21/EK irányelv módosításáról szóló, 2007. június 27-i 717/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 171., 32. o.).

és a barangolást végző ügyfelek részére nyújtandó, tájékoztatásra irányuló kötelezettségeket ír elő, a Bíróság úgy határozott, hogy az érintett területen rendelkezésre álló széles mérlegelési mozgástérre tekintettel a közösségi jogalkotó – objektív kritériumok és egy kimerítő jellegű gazdasági tanulmány alapján – joggal vélhette úgy, hogy kizárólag a nagykereskedelmi piacok szabályozása nem vezet ugyanazon eredményre, mint az olyan szabályozás, amelynek hatálya egyidejűleg kiterjed mind a nagykereskedelmi, mind pedig a kiskereskedelmi piacra, ami az utóbbi szabályozást szükségessé tette, továbbá hogy a tájékoztatási kötelezettség erősíti a legmagasabb árak rögzítésének hatékony érvényesülését. Ezen értékelés folyamánaként a Bíróság úgy vélte, hogy nem sérül a szubszidiaritás elve, tekintettel a nagykereskedelmi és a kiskereskedelmi árak kölcsönös függőségére, valamint az említett irányelv által létrehozott közös megközelítés hatásaira, amely irányelv által követett célok közösségi szinten jobban megvalósíthatók.

Végül a C-222/08. sz. *Bizottság kontra Belgium* ügyben 2010. október 6-án hozott ítéletében, amely ügy hátterét az „egyetemes szolgáltatási” irányelv³⁴ 12. cikke (1) bekezdésének, 13. cikke (1) bekezdésének, valamint IV. melléklete A. részének részleges átültetését érintő, a Bizottság által kezdeményezett, kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás adta, a Bíróság elsőként megállapította, hogy mivel az említett irányelv kizárólag az egyetemes szolgáltatás nyújtása nettó költségének kiszámítására vonatkozó szabályokat rögzítette, miközben a nemzeti hatóságok úgy ítélték, hogy az méltánytalan terhet jelenthet, a szóban forgó tagállam nem szegte meg kötelezettségeit azáltal, hogy maga határozta meg azon feltételeket, amelyek lehetővé teszik annak megállapítását, hogy az említett teher méltánytalan-e vagy sem. Másodszor a Bíróság pontosította, miszerint azáltal, hogy az egyetemes szolgáltatás nyújtása folytán valamely vállalkozásnál adott esetben felmerülő nettó költségek fedezésére szolgáló mechanizmusokat összekapcsolta az említett vállalkozást érintő túlzott teher fennállásával, a közösségi jogalkotó ki kívánta zárni, hogy az egyetemes szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos valamennyi nettó költség automatikusan kompenzációra jogosítson fel, mivel úgy vélte, hogy az említett szolgáltatás nettó költsége nem jelent szükségszerűen túlzott terhet valamennyi érintett vállalkozásra nézve. E feltételek mellett azon méltánytalan teher, amelynek a fennállását a nemzeti szabályozó hatóságnak bármilyen kompenzációt megelőzően meg kellett állapítania, csak az a teher lehet, amely valamennyi érintett vállalkozás esetében azok tűrőképességére tekintettel túlzott jelleget mutat, figyelembe véve valamennyi sajátosságát (felszereltségének szintjét, gazdasági és pénzügyi helyzetét, valamint piaci részesedését). Egyébiránt a Bíróság megállapította, hogy a szóban forgó – az említett irányelv alapján a méltánytalan terhet viselő vállalkozások kompenzációjához szükséges mechanizmusok létrehozására köteles – tagállam nem teljesítette kötelezettségeit annak általános és az egyetemes szolgáltatás szolgáltatója (e szolgáltatás korábban egyedüli szolgáltatója) nettó költségeinek kiszámítása alapján történő megállapításával, hogy az ezen túl az említett szolgáltatás nyújtására kötelezett valamennyi vállalkozásra e szolgáltatásnyújtás ténylegesen méltánytalan terhet ró, anélkül, hogy elvégezte volna az egyes érintett gazdasági szereplők esetében az egyetemes szolgáltatás nyújtása következtében felmerülő nettó költség, és az utóbbi gazdasági szereplőre jellemző sajátosságok összességének konkrét vizsgálatát. Végül a Bíróság emlékeztetett arra, hogy az a tagállam is elmulasztotta az említett irányelvből eredő kötelezettségeit, amely az egyetemes szolgáltatás szociális elemének nyújtásához kapcsolódó nettó költség számítása vonatkozásában elmulasztott rendelkezni az e szolgáltatásnyújtásra kötelezett vállalkozások által szerzett – a nem tárgyi előnyöket is magukban foglaló – piaci előnyökről.

Bár a fentiek alapján egynemű ítélezési gyakorlat megerősödését figyelhetjük meg két különösen érzékeny területen, a jogszabályok közelítésének területén kialakuló ítélezési gyakorlat távolról sem csak erre korlátozódik. Erről az alábbi néhány ügy tanúskodik.

³⁴ Lásd a 31. lábjegyzetet.

A C-428/08 sz. *Monsanto Technology*-ügyben 2010. július 6-án hozott ítélet első ízben vetette fel a DNS-szekvenciára vonatkozó európai szabadalom terjedelmének kérdését. A Monsanto társaság, amely 1996 óta rendelkezik európai szabadalommal egy olyan DNS-szekvencia vonatkozásában, amely a szójanövény DNS-ébe építve e növényt egy bizonyos gyomirtóval szemben ellenállóvá teszi, fel kívánt lépni az ilyen genetikailag módosított szójából – mivel a Monsanto találmánya Argentínában nem állt oltalom alatt – Argentínában előállított szójalisztnak az egyik tagállamba irányuló behozatalával szemben. A jogvitában eljáró nemzeti bíróság azt a kérdést terjesztette a Bíróság elé, hogy az európai szabadalommal védett DNS-szekvencia pusztán jelenléte elegendő-e annak megállapításához, hogy e liszt Európai Unión belüli forgalomba hozatala a Monsanto szabadalma bitorlásának minősül. A Bíróság szerint a 98/44/EK³⁵ irányelv az európai szabadalom által biztosított oltalom feltételéül szabja, hogy a genetikai információ, amelyet a szabadalmaztatott termék tartalmaz, vagy amelyből áll, magában az anyagban ténylegesen ellássa funkcióját. Márpedig az oltalom alatt álló DNS-szekvencia többé nem képes ellátni funkcióját, ha az csak maradékanyagként található meg a szójalisztnak, amely a szójabab számos kezelési műveletét követően előállított, nem élő anyag. Következésképpen az európai szabadalom jogcímén biztosított oltalom kizárt, amennyiben a genetikai információ már nem látja el azt a funkciót, amelyet az előállítása alapjául szolgáló eredeti növényben ellátott. Ezenfelül ilyen oltalom nem adható azzal az indokkal, hogy a szójalisztnak található genetikai információ adott esetben ismét képes e funkciót ellátni egy másik növényben. E célból ugyanis az lenne szükséges, hogy a DNS-szekvenciát ténylegesen beépítsék a másik növénybe ahhoz, hogy az utóbbi vonatkozásában európai szabadalmi oltalom keletkezzen. E körülmények között a Monsanto nem tilthatja meg a 98/44 irányelv alapján a biotechnológiai találmányát maradékanyagként tartalmazó, Argentínából származó szójaliszt forgalomba hozatalát. Végül a Bíróság rámutat, hogy az említett irányelvvel ellentétes azon nemzeti szabályozás, amely valamely szabadalmaztatott DNS-szekvenciát mint olyat abszolút oltalomban részesít tekintet nélkül arra, hogy az azt tartalmazó anyagban ellátja-e a funkcióját. Az említett irányelvnek az említett funkció tényleges ellátására vonatkozó kritériumot előíró rendelkezéseit ugyanis e tárgynak az Európai Unió szintjén történő kimerítő harmonizációjának kell tekinteni.

A C-62/09. sz. *Association of the British Pharmaceutical Industry* ügyben 2010. április 22-én hozott ítéletében a Bíróság a 2001/83/EK³⁶ irányelvet értelmezte. Jóllehet az utóbbi főszabály szerint megtiltja, hogy a gyógyszereknek az orvosok és gyógyszerészek körében történő reklámozása keretében az utóbbiaknak pénzben vagy természetben előnyöket adjanak, kínáljanak vagy ígérjenek, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az említett irányelvvel nem ellentétes az olyan pénzügyi ösztönző rendszer, amelyet a közegészségügyért felelős nemzeti hatóságok abból a célból hoztak létre, hogy csökkentsék e területre vonatkozó kiadásait, és bizonyos betegségek kezelése tekintetében előnyben részesítsék, hogy az orvosok olyan egyedileg meghatározott gyógyszereket írjanak fel, amelyek a korábban felírt gyógyszerekétől, vagy azon gyógyszerekétől eltérő hatóanyagot tartalmaznak, amelyeket egyébként felírhattak volna, ha ilyen ösztönző rendszer nem létezik. Általánosságban, a tagállam által meghatározott egészségügyi politika és az erre fordított közkiadások nem követnek semmiféle nyereségszerzési vagy kereskedelmi célkitűzést. Az ilyen politika részét alkotó pénzügyi ösztönzők rendszere tehát nem minősül a gyógyszerek kereskedelmi jellegű reklámozásának. A Bíróság azonban emlékeztetett arra, hogy a hatóságok kötelesek a gyógyszeripari érdekeltek rendelkezésére bocsátani azon információkat, amelyek bizonyítják, hogy a szóban forgó rendszer objektív ismérveken alapul, és nem tesz hátrányos megkülönböztetést a belföldi gyógyszerek és a más tagállamokból származó

³⁵ A biotechnológiai találmányok jogi oltalmáról szóló, 1998. július 6-i 98/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 213., 13. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 20. kötet, 395. o.).

³⁶ A 2004. március 31-i 2004/27/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 136., 34. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 34. kötet, 262. o.) módosított, az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről szóló, 2001. november 6-i 2001/83/EK irányelv (HL L 311., 67. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 69. o.).

gyógyszerek között. Egyébiránt e hatóságok kötelesek e rendszert nyilvánossá tenni, és az említett érdekeltek rendelkezésére bocsátani a rendszer tárgyát alkotó, azonos terápiás osztályba tartozó, rendelkezésre álló hatóanyagok terápiás egyenértékét megállapító értékeléseket.

A személyes adatok kezelésével kapcsolatos C-518/07. sz. *Bizottság kontra Németország ügyben* 2010. március 9-i ítéletében a Bíróság úgy határozott, hogy a nemzeti ellenőrző hatóságok függetlensége garantálásának a 95/46/EK³⁷ irányelvben előírt célja a személyes adatok kezelése vonatkozásában az egyének védelmére vonatkozó rendelkezések tiszteletben tartásának ellenőrzése hatékonyságának és megbízhatóságának biztosítása, és e függetlenséget e célkitűzés fényében kell értelmezni. Előírására nem azért került sor, hogy különleges jogállást biztosítson e hatóságoknak, valamint azok alkalmazottainak, hanem a határozataik által érintett személyek és szervezetek védelmének megerősítése érdekében, ezért az ellenőrző hatóságoknak feladataik gyakorlása során objektíven és pártatlanul kell eljárniuk. Következésképpen a személyes adatok nem állami szektorban való kezelésének ellenőrzésére hatáskörrel rendelkező hatóságoknak olyan függetlenséggel kell rendelkezniük, amelynek alapján feladatkörüket külső befolyás nélkül láthatják el. E függetlenség nemcsak az ellenőrzött szervezetek által gyakorolt bármilyen befolyást zárja ki, hanem bármilyen összefonódást vagy más, akár közvetlen, akár közvetett külső befolyást is, amely akadályozhatná az említett hatóságoknak a magánélet védelméhez való alapvető jog és a személyes adatok szabad áramlása közötti helyes egyensúly létrehozásában álló feladatainak teljesítését. Önmagában az a kockázat, hogy az adatkezelés ellenőrzésére hatáskörrel rendelkező hatóságok döntéseire az őket felügyelő hatóságok politikai befolyást gyakorolhatnak, már elegendő akadályt jelent annak, hogy az előbbiek független módon láthassák el feladatkörüket. Egyrészt itt szó lehet e hatóságoknak az őket felügyelő hatóságok döntéshozatali gyakorlatához való „idő előtti igazodásáról”. Másrészt a magánélethez való jog őrzőjének szerepe, amit az említett ellenőrző hatóságok betöltenek, megköveteli, hogy határozataik, így ők maguk is, mentesek legyenek a részrehajlás legcsekélyebb gyanújától is. Az ellenőrzésre hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok feletti állami felügyelet tehát nem egyeztethető össze a függetlenség követelményével.

A szerzői és szomszédos jogok tárgyában, a C-467/08. sz. *Padawan-ügyben* 2010. október 21-én hozott ítélet pontosította a magáncélú másolat után fizetendő díj méltányos díjazásának fogalmát, feltételeit és korlátait. Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló 2001/29/EK irányelv³⁸ efogadja a magáncélú másolatnak az egyes tagállamok belső jogrendjébe bevezetett kivételét azzal a feltétellel, hogy a másolási jog jogosultjai méltányos díjazást kapnak. Ezen ítéletben a Bíróság először is pontosította, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjában szereplő „méltányos díjazás” fogalma az uniós jog önálló fogalmának minősül, amelyet valamennyi olyan tagállamban egységesen kell értelmezni, amely a magáncélú másolatra kivételt vezetett be. Ezt követően pontosította, hogy az érintett személyek érdekei közötti „megfelelő egyensúly” megteremtése azt jelenti, hogy a méltányos díjazást szükségképpen a védelem alatti művek magáncélú másolatai kivételének bevezetésével a szerzőknek okozott kár alapján kell kiszámítani. Ráadásul a Bíróság rámutatott, hogy a „magáncélú másolat után fizetendő díj” nem közvetlenül a többszörözésre alkalmas berendezések, készülékek és adathordozók magánfelhasználóját terheli, hanem az e berendezésekkel, készülékekkel és adathordozókkal rendelkező személyeket, mivel e személyek könnyebben beazonosíthatók, és az említett finanszírozás tényleges terhét átháríthatják a magánfelhasználókra. Végül a Bíróság úgy vélte, hogy szükség van

³⁷ A személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 281., 31. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 15. kötet, 355. o.) 28. cikke (1) bekezdésének második albekezdése.

³⁸ A 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.).

a méltányos díjazás finanszírozására szolgáló díj többszörözésre alkalmas felszerelések tekintetében történő alkalmazása és ez utóbbiak vélelmezett magáncélú többszörözésre szolgáló használata közötti kapcsolat fennállására. Következésképpen a magáncélú másolat után fizetendő díjnak különösen az olyan digitális többszörözésre alkalmas berendezésekre, készülékekre, valamint adathordozókra való különbségtétel nélküli alkalmazása, amelyeket nem magánfelhasználók részére bocsátanak rendelkezésre, és amelyek nyilvánvalóan kizárólag magáncélú másolatok készítésétől eltérő használatra szolgálnak, nem tűnik a 2001/29 irányelvvel összeegyeztethetőnek. Ezzel szemben, amikor a szóban forgó berendezéseket természetes személyek részére magáncélú használatra bocsátották rendelkezésre, egyáltalán nem szükséges bizonyítani, hogy azok valójában magáncélú másolást végeztek ez utóbbiak segítségével, és így ténylegesen kárt okoztak a védelem alatt álló mű szerzőjének. A jogszabályi vélelem alapján ugyanis teljes mértékben ezek a természetes személyek az említett rendelkezésre bocsátás kedvezményezettjei, vagyis őket kell az említett berendezésekhez köthető valamennyi funkció – ideértve a többszörözési funkciókat is – kiaknázóinak tekinteni.

A C-233/08. sz. *Kyrian*-ügyben, amelyben a Bíróság 2010. január 14-én hozott ítéletet, az előzetes döntéshozatal iránti kérelem először is arra vonatkozott, hogy a 2001/44/EK irányelvvel³⁹ módosított, az egyes lefoglalásokból, vámokból, adókból és egyéb intézkedésekből eredő követelések behajtására irányuló kölcsönös segítségnyújtásról szóló 76/308/EGK irányelv⁴⁰, 12. cikkének (3) bekezdésére tekintettel a megkeresett hatóság székhelye szerinti tagállam bíróságainak hatásköre főszabály szerint kiterjed-e valamely más tagállamban kiállított, követelés behajtására vonatkozó végrehajtható okirat végrehajthatóságának felülvizsgálatára. A Bíróság az említett ítéletben pontosította, hogy a megkeresett tagállam bíróságai főszabály szerint nem rendelkeznek hatáskörrel a behajtásra vonatkozó végrehajtható okirat végrehajthatóságának felülvizsgálatára, kivéve annak ellenőrzése érdekében, hogy az okirat összeegyeztethető-e az említett állam közredjével. Ezzel szemben a Bíróság úgy ítélte, hogy amennyiben a kézbesítés a 76/308 irányelv 12. cikkének (3) bekezdése értelmében „végrehajtási intézkedésnek” minősül, a megkeresett tagállam bírósága hatáskörrel rendelkezik annak felülvizsgálatára, hogy ezen intézkedéseket az említett tagállam törvényeinek és rendeleteinek megfelelően, szabályszerűen hozták-e meg. Másodszor a Bíróságnak abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy ahhoz, hogy a követelés behajtását lehetővé tévő okirat kézbesítése szabályszerű legyen, azt azon tagállam hivatalos nyelvén kell-e a kötelezethez intézni, amelyben a megkeresett hatóság székhelye található. A 76/308 irányelv e tekintetben nem tartalmaz rendelkezést. A Bíróság szerint azonban – az említett szövegnek a valamennyi aktusról és határozatról való értesítés hatékony teljesítésében álló célját figyelembe véve – tekintettel kell lenni arra, hogy a behajtásra vonatkozó végrehajtható okirat címzettjének – annak érdekében, hogy érvényesíteni tudja jogait – a megkeresett tagállam hivatalos nyelvén kell ezen okiratot kézbesíteni. Ráadásul a Bíróság úgy vélte, hogy e jog tiszteletben tartása biztosításának érdekében a nemzeti bíróságnak a saját nemzeti jogát kell alkalmaznia, miközben biztosítania kell az uniós jog teljes érvényesülését.

Verseny

Az ítélezési gyakorlat mind az állami támogatások, mind pedig a vállalkozásokra alkalmazandó versenyszabályok területén figyelemreméltó fejlődést mutatott.

Az állami támogatások vonatkozásában a C-399/08. P. sz. *Bizottság kontra Deutsche Post* ügyben 2010. szeptember 2-án hozott ítélet a Bizottság által annak érdekében alkalmazott módszerrel

³⁹ Az 1976. március 15-i 76/308/EGK tanácsi irányelv (HL L 73., 18. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 1. kötet, 44. o.).

⁴⁰ A 2001. június 15-i 2001/44/EK tanácsi irányelv (HL L 175., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 12. kötet, 27. o.).

foglalkozott, hogy megállapítsa, miszerint az általános gazdasági érdekű szolgáltatással (ÁGÉSZ) megbízott magánvállalkozás javára biztosított, állami támogatást megvalósító előny fennállásáról van-e szó. Jóllehet a Bizottság úgy vélte, hogy a szóban forgó vállalkozás által az ÁGÉSZ nyújtásának ellentételezéseként kapott közpénzek magasabb összegűek voltak, mint az említett szolgáltatás révén előálló többletköltségek, és e túlzott kompenzáció a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősült, a Törvényszék hatályon kívül helyezte e határozatot azzal az indokkal, hogy a Bizottság abban nem bizonyította kellőképpen az EK 87. cikk (1) bekezdésének értelmében vett előny fennállását, és nem vélelmezte a közpénzekből a vállalkozásnak nyújtott előnyök fennállását annak előzetes ellenőrzése nélkül, hogy azok ténylegesen meghaladták-e az általános gazdasági érdekű szolgáltatás teljesítéséhez kapcsolódó, e vállalkozás által viselt valamennyi többletköltséget. A Bíróság megerősítette a Törvényszék elemzését azzal, hogy elutasította a Bizottságnak az EK 87. cikk (1) bekezdésének és az EK 86. cikk (2) bekezdésének megsértésén alapuló jogalapját. Előzetesen emlékeztetve arra, hogy ahhoz, hogy az ÁGÉSZ teljesítésével megbízott vállalkozásnak odaítélt pénzügyi ellentételezés elkerülhesse az állami támogatásként való minősítését, pontosan meghatározott feltételeknek kell teljesülniük, amelyek különösen arra vonatkoznak, hogy ezen ellentételezés ne haladja meg a közszolgáltatási kötelezettség teljesítésével okozott kiadások teljes vagy részleges fedezéséhez szükséges mértéket, figyelemmel az e kötelezettségek teljesítéséből származó bevételekre, valamint ésszerű nyeresésre, (e feltételeket a C-280/00. sz. *Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg* ügyben 2003. július 24-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-7747. o.] 74. és 75. pontja állította fel), a Bíróság azt a következtetést vonta le, hogy az ilyen szolgáltatás finanszírozása érvényességének az állami támogatásokra vonatkozó jogra tekintettel történő vizsgálata során a Bizottság köteles annak ellenőrzésére, hogy teljesült-e az említett feltétel. A Bíróság ezt követően megállapította, hogy a Törvényszék e vonatkozásban hiányosságokat észlelt a Bizottság által alkalmazott módszert illetően, és ezért joggal vonhatta le azt a következtetést, hogy a Bizottság vizsgálata hibás volt, anélkül hogy megfordította volna a bizonyítási terhet, vagy a Bizottság vizsgálati módszerét a saját módszerével helyettesítette volna. Azon feltételek korlátozó jellege tehát, amelyek mellett valamely ÁGÉSZ ellentételezése elkerülheti az állami támogatásként való minősítését, nem mentesíti a Bizottságot az alapos bizonyítás alól abban az esetben, ha úgy véli, hogy azokat nem tartották tiszteletben.

A C-290/07. P. sz., *Bizottság kontra Scott* ügyben, amelyben 2010. szeptember 2-án hozott ítéletet, a Bírósághoz a Törvényszék azon ítélete ellen nyújtottak be fellebbezést, amely megsemmisítette a Bizottság azon határozatát, amely összeegyeztethetetlennek nyilvánított a francia hatóságok által egy amerikai vállalkozás részére nyújtott olyan állami támogatást, amely egy teleknek a piaci realitásokat nem tükröző feltételek mellett történő értékesítéséből származott, és a Bíróságnak pontosítania kellett a Törvényszék bírósági felülvizsgálati jogkörének korlátait abban az esetben, ha valamely állami támogatás azonosítása során komoly értékelési nehézségek merülnek fel. A Bizottság azt rótta fel a Törvényszéknek, hogy túllépte az őt megillető felülvizsgálati jogkör korlátait azzal, hogy a módszertani és számítási hibákat az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdésében előírt hivatalos vizsgálat gondos lefolytatására vonatkozó kötelezettség megsértése jellemzőinek tekintette. A Bíróság ezen jogalaphoz helyt adott, először is a C-12/03. P. sz. *Tetra Laval* ügyben 2005. február 15-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-987. o.) 39. pontjában kimondott elvekre emlékeztetve, amelyekből az következik, hogy az uniós bíróságnak nem csupán a hivatkozott bizonyítékok tárgyi valószerűségét, megbízhatóságát és következetességét kell vizsgálnia, hanem azt is ellenőriznie kell, hogy a bizonyítékok tartalmazzák-e az adott összetett helyzet értékeléséhez figyelembe veendő összes adatot, valamint hogy e bizonyítékok alátámasztják-e a belőlük levont következtetéseket. E hivatkozáshoz kapcsolódik az a jelentős korlát, amely szerint az uniós bíróság ezen ellenőrzés keretében a Bizottság gazdasági jellegű értékelését nem helyettesítheti a sajátjával. A Bíróság másodsorban hangsúlyozta, hogy a Bizottságnak a magánbefektető kritériumát kell alkalmaznia annak ellenőrzése érdekében, hogy a támogatás feltételezett kedvezményezettje által fizetett ár megfelel-e annak az árnak, amelyet a rendes versenyfeltételek mellett eljáró magánbefektető kérhetett volna.

A Bíróság úgy ítélte, hogy az adott ügyben a Törvényszék nem állapította meg a Bizottság olyan nyilvánvaló értékelési hibáit, amelyek igazolhatták volna a támogatás összeegyeztethetetlenségéről szóló határozat megsemmisítését, és ily módon túllépte a bírósági felülvizsgálati jogkörének korlátait. Végül a Bíróság szerint a Törvényszék nem róhatja fel a Bizottságnak, hogy figyelmen kívül hagyott bizonyos információkat, amelyek hasznosak lehetnek volna, mivel ezeket csak a hivatalos vizsgálati eljárást követően szolgáltatták, és a Bizottság nem köteles az említett eljárást új információk szerzését követően újból megnyitni.

A C-322/09. P. sz. *NDSHT kontra Bizottság* ügyben 2010. november 18-án hozott ítéletében a Bíróság a valamely közösségi intézménytől származó megtámadható aktus fogalmát pontosította. Olyan fellebbezést nyújtottak ugyanis be hozzá, amely a Törvényszék azon ítéletének hatályon kívül helyezését kéri, amely elfogadhatatlannak nyilvánította a Stockholm városa által az NDSHT valamely versenytársa részére nyújtott, állítólagosan jogellenes állami támogatásokra vonatkozó panaszról szóló, Bizottság által az NDSHT-nek küldött levelekben foglalt határozat megsemmisítése iránti keresetet. A fellebbező NDSHT azt állította, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a vitatott leveleket, amelyekben a Bizottság úgy határozott, hogy nem ad helyt a NDSHT panaszának, olyan informális közléseknek tekintette, amelyek nem rendelkeznek az EK 230. cikk szerinti megtámadható aktus jellemzőivel. A hatályos eljárás szerint ugyanis amennyiben a Bizottság egy panasz kivizsgálása nyomán azt állapítja meg, hogy a vizsgálat nem enged arra következtetni, hogy az EK 87. cikk szerinti állami támogatás áll fenn, hallgatólagosan megtagadja az EK 88. cikk (2) bekezdésében előírt eljárás megindítását. Márpedig a Bíróság szerint a szóban forgó aktus nem minősíthető egyszerű informális közlésnek, sem pedig ideiglenes intézkedésnek, mivel a Bizottság arra vonatkozó végleges álláspontját fejezte ki, hogy lezárja az előzetes vizsgálatot, ily módon megtagadta a hivatalos vizsgálati eljárás újbóli megnyitását, ami jelentős következményekkel jár a fellebbezőre nézve. E körülmények között a Bíróság – megerősítve, hogy a fellebbező valóban a vitatott intézkedéseket élvező vállalkozás versenytársa, és e jogcímen az EK 88. cikk (2) bekezdése értelmében érdekelt félnek minősül – úgy ítélte, hogy a Törvényszék tévesen értelmezte a jogot, amikor megállapította, hogy a vitatott aktus nem rendelkezik az olyan határozat jellemzőivel, amely jogorvoslattal megtámadható lenne 659/1999 rendelet 4. cikke alapján, jóllehet az minősítésétől és formájától függetlenül kötelező joghatást váltott ki, amelyek érintették az említett fellebbező érdekeit. A Bíróság tehát hatályon kívül helyezte az említett ítéletet, elutasította az azon alapuló elfogadhatatlansági kifogást, hogy a vitatott aktus nem támadható meg megsemmisítés iránti keresettel, és az ügyet, érdemi elbírálás érdekében, visszautalta a Törvényszék elé.

A vállalkozásokra alkalmazandó versenyszabályokat illetően különösen két ítélet érdemel figyelmet, az egyik a versenyszabályoknak a vállalkozáscsoportokra történő alkalmazását, a másik pedig az ügyvéd és ügyfele közötti közlések titkossága elvének terjedelmét érinti.

A C-407/08. P. sz. *Knauf Gips kontra Bizottság* ügyben 2010. július 1-jén hozott ítéletben a Bíróság kimondta, hogy olyan vállalkozáscsoport esetében, amelynek az élén több jogi személy található, a Bizottság nem követ el értékelési hibát, amikor úgy ítéli, hogy ezen egyetlen gazdasági egységet alkotó vállalkozások egyikét kell a csoportot alkotó vállalkozások cselekményeiért felelősnek tekinteni. Az a körülmény ugyanis, hogy a csoport élén nem egyetlen jogi személy áll, nem akadályozza annak, hogy az említett csoport tevékenységéért egy vállalkozást vonjanak felelősségre. Valamely vállalkozáscsoport sajátos jogi szerkezete – amelyet az jellemez, hogy nem egyetlen jogi személy áll a csoport élén – ugyanis nem meghatározó, amennyiben e szerkezet nem tükrözi az említett csoport tényleges működését és valós szervezetét. A Bíróság különösen úgy vélte, hogy a csoport élén álló két vállalkozás közötti alárendeltségi jogviszony hiánya nem kérdőjelezi meg azt a következtetést, amely szerint e két vállalkozás közül az egyiket kell felelősnek tekinteni a csoport cselekményeiért, mivel a másik vállalkozás valójában nem önálló módon határozza meg az érintett piacon tanúsított magatartását.

A *Knauf Gips kontra Bizottság* ügy ezenkívül pontosításokat tartalmaz a vállalkozásokat a közigazgatási eljárások és a jogorvoslatok gyakorlása során megillető jogok vonatkozásában. A Bíróság az említett ítéletben ugyanis rámutatott, hogy az uniós jog egyik rendelkezése sem írja elő a kifogásközlés címzettje számára, hogy a közigazgatási eljárás során annak terhe mellett válaszoljon az abban szereplő különböző ténybeli és jogi elemekre, hogy azt a bírósági eljárás szakaszában utólag többé nem teheti meg, mivel az ilyen korlátozás ellentétes a jogszerűség és a védelemhez való jog tiszteletben tartásának alapelvével.

A C-550/07. P. sz. *Akzo Nobel Chemicals és Akcros Chemicals kontra Bizottság* ügyben, amelyben a Bíróság 2010. szeptember 14-én hozott ítéletet, szintén a vállalkozásokat a bizottsági vizsgálatok során megillető jogok kapcsán merült fel kérdés. A Bizottság ugyanis ellenőrzéseket végzett, és számos dokumentumot foglalt le, közöttük az Akzo Nobel vezérigazgatója és versenyjogi koordinátora – a holland ügyvédi kamaránál bejegyzett ügyvéd és az Akzo Nobel alkalmazottja – között váltott elektronikus levelek másolatait. E körülmények között a Bíróságnak azt kellett pontosítania, hogy a valamely vállalkozás által alkalmazott belső ügyvédek közléseit ugyanazon jogcímen illeti-e meg titokvédelem, mint a külső ügyvédekéit. Úgy ítélte, hogy sem az uniós tagállamok jogi helyzetének fejlődése, sem pedig a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott szabályok végrehajtásáról szóló 1/2003/EK rendelet⁴¹ nem igazolja az ítélezési gyakorlat⁴² olyan irányba történő alakításának tervbevetését, hogy a belső ügyvédek esetében elismerjék a titokvédelmet. A Bíróság emlékeztetett arra, hogy ez a védelem két együttes feltételtől függ. Egyrészt az ügyvédi konzultációnak az ügyfél védelemhez való jogának gyakorlásához kell kapcsolódnia, másrészt pedig független ügyvéddel, azaz olyan ügyvéddel kell folytatni, aki nem áll munkaviszonyban az ügyféllel. A függetlenség követelménye magában foglalja, hogy egyáltalán nem állhat fenn munkaviszony ügyvéd és ügyfele között olyannyira, hogy az ügyvédi titok védelme nem is terjed ki a vállalkozáson vagy cégcsoporton belül a belső ügyvéddel váltott levelekre. A belső ügyvéd az ügyvédi kamarai tagsága és az ezzel együttjáró szakmai etikai szabályok ellenére nem élvez ugyanolyan mértékű függetlenséget munkáltatójával szemben, mint a külső ügyvédi irodában tevékenykedő ügyvéd az ügyfelével szemben. E körülmények között a belső ügyvéd nehezebben tudja kezelni a szakmai kötelességei és az ügyfele által követett célok közötti esetleges feszültséget, mint a külső ügyvéd. A belső ügyvéd mind gazdasági függősége, mind pedig a munkáltatójával ápolts szoros kapcsolata miatt, nem élvez a külső ügyvédével összehasonlítható szakmai függetlenséget.

Adózás

A Bíróság három ügyben, a C-197/08. sz., a C-198/08. sz. és a C-221/08. sz. ügyben 2010. március 4-én hozott ítéletekben, határozott a Bizottság által a Francia Köztársaság, az Osztrák Köztársaság és Írország ellen előterjesztett – bizonyos feldolgozott dohánytermékek (Franciaország esetében cigaretta és más dohánytermékek, Ausztria esetében cigaretta és finomra vágott dohány, Írország esetében cigaretta) legalacsonyabb kiskereskedelmi értékesítési árának meghatározását érintő – tagállami kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset tárgyában. A Bizottság azért fordult a Bírósághoz, mert úgy vélte, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozások ellentétesek az e termékeket

⁴¹ A 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 40. kötet, 269. o.).

⁴² A Bíróságnak a 155/79. sz. *AM & S Europe kontra Bizottság* ügyben 1982. május 18-án hozott ítélete (EBHT 1982., 1575. o.).

terhelő jövedéki adó vonatkozásában bizonyos szabályokat meghatározó 95/59/EK⁴³ irányelvvel, mivel sértik a gyártók és az importőrök azon jogát, hogy szabadon határozzák meg termékeik legmagasabb kiskereskedelmi értékesítési árát, és ily módon sértik a szabad versenyt.

A Bíróság úgy határozott, hogy a minimálárak rendszere nem tekinthető összeegyeztethetőnek az említett irányelvvel, mivel nem teszi lehetővé annak minden esetben történő kizárását, hogy sérüljön azon versenyelőny, amely egyes gyártók vagy importőrök számára az ilyen alacsonyabb önköltségű termékekből eredhet. Úgy ítélte ugyanis, hogy nem teljesítik a 95/59 irányelv 9. cikkének (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeiket azon tagállamok, amelyek a cigaretták kiskereskedelmi értékesítésére minimálárakat írnak elő, mivel az ilyen szabályozás nem teszi lehetővé minden esetben annak kizárását, hogy az előírt minimálár sértse az alacsonyabb önköltségi ár okán a dohánytermékek bizonyos gyártóinál és importőreinél kialakult versenyelőnyt. A Bíróság szerint ugyanis az ilyen szabályozás, amely egyébként a cigaretták valamennyi kategóriája vonatkozásában a piaci átlagára hivatkozva írja elő a minimálárakat, olyan hatással járhat, hogy megszünteti a versenyző termékek közötti árkülönbséget, és ezen árakat a legdrágább termék árához közelíti. Az említett szabályozás így sérti a gyártók és importőrök szabadságát a legmagasabb kiskereskedelmi ár meghatározásában, amelyet a 95/59 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének második albekezdése biztosít.

A tagállamok szabályozásait az Egészségügyi Világszervezet (WHO)⁴⁴ Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezményére hivatkozva kísérelték meg igazolni. A Bíróság kimondta, hogy ezen egyezmény nem befolyásolja azt a kérdést, hogy az ilyen rendszer összeegyeztethető-e, vagy sem a 95/59 irányelv 9. cikkének (1) bekezdésével, mivel ezen egyezmény közvetlenül nem ró kötelezettségeket a szerződő felekre a dohánytermékeket érintő árpolitikával kapcsolatban, hanem mindössze leírja a lehetséges megoldásokat a dohányzás elleni küzdelmet érintő nemzeti egészségügyi célok figyelembevétele érdekében. Ezen egyezmény 6. cikkének (2) bekezdése ugyanis csupán azt írja elő, hogy a szerződő feleknek olyan intézkedéseket kell elfogadniuk vagy fenntartaniuk, amelyek „[k]ijterjedhetnek” a dohánytermékekre vonatkozó adópolitikára vagy „adott esetben” az árpolitika alkalmazására. A tagállamok egyébiránt hivatkoztak az EK 30. cikk rendelkezéseire annak érdekében, hogy az emberek egészségének és életének védelme céljával igazolják a 95/59 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének megsértését. A Bíróság úgy határozott, hogy az EK 30. cikk nem értelmezhető úgy, hogy lehetővé teszi az EK 28. cikkben és EK 29. cikkben érintett, a behozatalra és kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozásoktól, valamint az azzal azonos hatású intézkedésektől eltérő jellegű intézkedéseket.

Végül a Bíróság úgy vélte, hogy a 95/59 irányelv nem akadályozza meg a tagállamokat abban, hogy folytassák a dohányzás elleni küzdelmet, amely a közegészség védelmének céljába illeszkedik, és emlékeztetett arra, hogy az adójogi szabályozás a dohánytermékek fogyasztása elleni harc, és így a közegészség védelmének fontos és hatékony eszközét jelenti, mivel azon cél, hogy az említett termékek ára magas szinten legyen előírva, megfelelően elérhető e termékek magasabb adóztatásával, mivel a jövedéki adó emelése előbb vagy utóbb a kiskereskedelmi ár emelkedését vonja maga után, anélkül hogy mindez sértené a szabad ármeghatározást. A Bíróság hozzátette, hogy a legalacsonyabb árak meghatározásának tilalma nem akadályozza a tagállamokat abban,

⁴³ A 2002. február 12-i 2002/10/EK tanácsi irányelvvel (HL L 46., 26. o. ; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 35. kötet, 182. o.) módosított, a dohánygyártmányok fogyasztását érintő, a forgalmi adón kívüli egyéb adókról szóló, 1995. november 27-i 95/59/EK tanácsi irányelv (HL L 291., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 283. o.).

⁴⁴ Az Egészségügyi Világszervezet Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezménye, amelyet a 2004. június 2-i 2004/513/EK tanácsi határozat (HL L 213., 8. o.) a Közösség nevében jóváhagyott.

hogy megtiltsák a feldolgozott dohánytermékek veszteséges értékesítését, amennyiben nem sérül a gyártók és importőrök azon lehetősége, hogy meghatározzák termékeik legmagasabb kiskereskedelmi értékesítési árát. E gazdasági szereplők tehát nem vállalhatják át az adóknak az ezen árakra gyakorolt hatásait azzal, hogy termékeiket az önköltségi ár és valamennyi adó összegénél alacsonyabb áron értékesítik.

Védjegyek

A C-398/08. P. sz., *Audi kontra OHIM* ügyben 2010. január 21-én hozott ítéletben a Bíróság kimondta, hogy a reklámjelmondat bizonyos feltételek mellett megkülönböztető megjelölésnek tekinthető, és az, ily módon, érvényes védjegy lehet a 40/94/EK⁴⁵ rendelet 7. cikke (1) bekezdése b) pontjának értelmében. A Bíróság tehát hatályon kívül helyezte a „Vorsprung durch Technik” („előny a technika révén”) jelmondatból álló, szóban forgó védjegy lajstomozását megtagadó határozatot. Az a körülmény ugyanis, hogy valamely védjegy olyan reklámjelmondatból áll, amelyet más vállalkozások is átvehetnek, nem elegendő ahhoz, hogy e védjegy ne rendelkezzen megkülönböztetőképeséssel. Az ilyen védjegy tehát az érintett vásárlóközönség egyidejűleg érzékelhet reklámkifejezésként és az áruk vagy szolgáltatások kereskedelmi származásának megjelöléseként, ami a védjegy funkciója. A Bíróság ezt követően néhány, a reklámjelmondatokra alkalmazható kritériumot határozott meg: olyan kifejezés, amelynek több jelentése lehet, tekinthető szójátéknak vagy érzékelhető a fantázia meglepő és váratlan szüleményeként, miáltal megjegyezhető lehet. Noha e jellemzők fennállása nem szükséges, jelenlétük megkülönböztetőképeséssel ruházhatja fel az adott megjelölést. A Bíróság szerint még ha a reklámjelmondatokat tárgyilagos üzenet is alkotja, az e jelmondat alapján alkotott védjegyek – amennyiben nem leíró jellegűek – ezen pusztán tény által, nincsenek híján a megkülönböztetőképeségnek. A Bíróság szerint tehát ahhoz, hogy a védjegyként bejelentett reklámjelmondat megkülönböztetőképeséssel rendelkezzen, bizonyos eredetiségnek és nyomatéknak kell tanújelét adnia, és az értelmezésre irányuló minimális erőfeszítést kell szükségessé tennie, vagy kognitív folyamatot kell elindítania az érintett közönség körében. A Bíróság ily módon arra a következtetésre jutott, hogy bármilyen egyszerű is legyen az adott jelmondat, azt nem lehet olyannyira szokásosnak minősíteni, hogy azonnal és bármiféle további vizsgálat nélkül kizárható legyen, hogy e jelmondat alkotta védjegy alkalmas arra, hogy jelölje a fogyasztó számára a védjegybejelentésben megjelölt áruk és szolgáltatások kereskedelmi származását.

A C-236/08–C-238/08. sz. *Google France SARL és Google Inc. kontra Louis Vuitton Malletier SA, Google France SARL kontra Viaticum SA és Luteciel SARL és Google France SARL kontra Centre national de recherche en relations humaines (CNRRH) SARL és társai* egyesített ügyekben, amelyekben 2010. március 23-án hozott ítéletet, a francia Cour de cassation előzetes döntéshozatal iránti kérelme alapján eljáró Bíróság a reklámszolgáltatónak és a hirdetőnek az „AdWords” használata esetén felmerülő felelőssége tárgyában határozott. A Bíróságnak ily módon a 40/94 rendelet⁴⁶ és a 89/104/EGK irányelv⁴⁷ rendelkezéseit kellett értelmeznie annak érdekében, hogy pontosítsa a védjegyhasználatnak az említett rendelet 9. cikkének (1) bekezdése és az említett irányelv 5. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében vett fogalmát. A Google társaság kulcsszavak alkalmazásán alapuló, internetes keresőmotort üzemeltet, és ezenkívül „AdWords” néven fizetett

⁴⁵ A közösségi védjegyről szóló, 1993. december 20-i 40/94/EK tanácsi rendelet (HL 1994. L 11., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 146. o.).

⁴⁶ Hivatkozás az előző lábjegyzetben.

⁴⁷ A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK első tanácsi irányelv (HL 1989., L 40., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 92. o.).

reklámszolgáltatást is kínál. E szolgáltatás lehetővé teszi bármely gazdasági szereplő számára, hogy amennyiben kiválaszt egy vagy több kulcsszót, az e szavak és az internethasználó által a keresőmotorba bevitt szavak közötti egyezés esetén a weboldalára mutató promóciós link jelenjen meg, amelyet reklámüzenet kísér. Ha a Google társaság keresőprogramja használatakor az internethasználó a fent említett védjegyeket képező szavakra keresett, a „szponzorált linkek” rovatban a Louis Vuitton Malletier termékeinek utánpótlásait kínáló weboldalakra, illetve a Viaticum társaság és a Centre national de recherche en relations humaines versenytársainak weboldalaira mutató linkek jelentek meg. E társaságok, amelyek az „AdWords”-ként használt védjegyek jogosultjai, a fentiek következtében keresetet indítottak a Google ellen annak megállapítása iránt, hogy az utóbbi megsértette a védjegyeikhez fűződő jogait.

A Cour de cassation, amely végső fokon járt el a védjegyjogosultak által a Google társaság ellen indított eljárásokban, azt kérdezte a Bíróságtól, hogy jogszerű-e, ha internetes reklámszolgáltatások keretében kulcsszóként védjegyeknek megfelelő megjelöléseket használnak anélkül, hogy azok jogosultjai ehhez hozzájárultak volna. A hirdetők e megjelöléseket áruik és szolgáltatásaik vonatkozásában használják. Nem ez a helyzet áll elő azonban a reklámszolgáltatás nyújtója esetében, amikor lehetővé teszi a hirdetők számára védjegyekkel azonos megjelölések kulcsszavakként történő kiválasztását, a szolgáltató tárolja e megjelöléseket, és ügyfelei hirdetéseit azok alapján jeleníti meg.

A Bíróság rámutatott, hogy a jogosult védjegyével azonos vagy ahhoz hasonló megjelölés harmadik személy általi használata legalábbis maga után vonja, hogy az utóbbi a megjelölést saját reklámtevékenysége keretében használja. A Bíróság szerint a reklámszolgáltatás nyújtója anélkül teszi lehetővé ügyfelei számára a harmadik felek védjegyeivel azonos vagy azokhoz hasonló megjelölések használatát, hogy ő maga használná az említett megjelöléseket. Bár a védjegyek jogosultja nem hivatkozhat rájuk a reklámszolgáltatás nyújtójával szemben – aki azokat ő maga nem használja –, hivatkozhat védjegyeire a hirdetőkkel szemben, akik a védjegyeknek megfelelő kulcsszó révén a Google társasággal olyan hirdetéseket jelentetnek meg, amelyek nem teszik lehetővé, vagy csupán nehézségek árán teszik lehetővé az internethasználó számára annak megállapítását, hogy a hirdetésben szereplő áruk vagy szolgáltatások mely vállalkozástól származnak. Az internethasználó így módon tévedhet a szóban forgó áruk, illetve szolgáltatások származását illetően. Sérül tehát a védjegy azon funkciója, hogy garantálja a fogyasztók számára az áruk és szolgáltatások eredetét (a védjegy „származásjelző funkciója”). A Bíróság hangsúlyozta, hogy a nemzeti bíróság feladata annak esetenkénti megítélése, hogy az előtte folyamatban lévő ügy tényállására jellemző-e a származásjelző funkció ilyen sérelme vagy ilyen veszélyeztetése. Azzal kapcsolatban, hogy az interneten hirdetők reklámüzenetek megjelenítése céljából kulcsszóként más védjegyének megfelelő megjelölést használnak, a Bíróság úgy vélte, hogy e használat bizonyos hatást gyakorolhat az említett védjegynek a jogosultja által történő reklámcélú használatára, valamint e jogosult kereskedelmi stratégiájára. A védjeggyel azonos megjelölés harmadik felek általi használatának e hatásai azonban önmagukban nem veszélyeztetik a védjegy „reklámfunkcióját”.

A Bíróság elé kérdést terjesztettek a Google társasághoz hasonló gazdasági szereplőnek az ügyfelei azon adataiért viselt felelőssége tárgyában is, amelyeket a szerverén tárol. A felelősségi kérdéseket a nemzeti jog rendezi. Az uniós jog azonban felelősségkorlátozást ír elő az információs

társadalommal összefüggő szolgáltatások közvetítő szolgáltatói javára⁴⁸. Azon kérdéssel kapcsolatban, hogy az olyan internetes reklámszolgáltatás, mint az „AdWords” a hirdető által szolgáltatott információk tárolásában álló, információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak minősül-e, és ezért a reklámszolgáltatás nyújtója felelősségkorlátozást élvez-e, a Bíróság rámutatott, hogy a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az e szolgáltató által játszott szerep semleges-e, amennyiben tevékenysége pusztán technikai, automatikus és passzív jellegű, ami azt is jelenti, hogy az említett szolgáltatásnyújtónak nincs tudomása a továbbított, illetve tárolt adatról, és nem is kezeli azt az adatot. Ezenfelül a Bíróság álláspontja szerint amennyiben a reklámszolgáltatás nyújtója nem játszott aktív szerepet, felelőssége a hirdető kérésére tárolt adatokért nem állapítható meg, kivéve ha a szolgáltató ezen adatok vagy a hirdető tevékenységének jogellenességéről tudomást szerzett, de nem intézkedett haladéktalanul ezen adatok eltávolítása, illetve az azokhoz való hozzáférés megszüntetése iránt.

Szociálpolitika

Az e területen elfogadott irányelvekben kifejeződő szociálpolitikának számos vonatkozása a Bíróság figyelmének középpontjába került.

A C-242/09. sz. *Albron Catering* ügyben 2010. október 21-én hozott ítéletben a Bíróságnak pontosítania kellett a munkavállalók jogainak a vállalkozások, üzletek vagy ezek részeinek átruházása esetén történő védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2001. március 12-i 2001/23/EK tanácsi irányelvben⁴⁹ szereplő „átadó” fogalmát. Az irányelv (3) preambulumbekzdése értelmében az irányelv célja „a munkavállalók védelm[e] a munkáltató személyének megváltozása esetén”. Ebben az értelemben az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy „az átadót megillető, az átruházás napján fennálló munkaszerződésből vagy munkaviszonyból eredő jogok és kötelezettségek az ilyen átruházásból eredően átszállnak a kedvezményezettre.” Az adott ügyben a Bíróság elé terjesztett kérdés az volt, hogy a valamely csoporthoz tartozó társaságnak egy, ezen csoporton kívüli vállalkozás részére a 2001/23 irányelv értelmében történő átruházása esetén az említett irányelv 2. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében „átadónak” lehet-e tekinteni a csoporthoz tartozó azon vállalkozást is, amely a munkavállalókat állandó jelleggel foglalkoztatta, anélkül azonban, hogy e munkavállalókhoz munkaszerződés kötötte volna, tekintve, hogy e csoporton belül van olyan vállalkozás, amelyhez az érintett munkavállalókat ilyen munkaszerződés kötötte. A Bíróság igennel válaszolt. A 2001/23 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében foglalt azon követelményből ugyanis, hogy akár munkaszerződésnek, akár – vagylagosan, tehát az előbbivel egyenértékű módon – munkaviszonynak kell fennállnia az átruházás napján, arra lehet következtetni, hogy az uniós jogalkotó szándéka szerint nem minden körülmények között szükséges az átadóval fennálló szerződéses kapcsolat ahhoz, hogy a munkavállalók részesülhessenek az ezen irányelv által biztosított védelemben.

A C-104/09. sz. *Roca Álvarez*-ügyben 2010. szeptember 30-án hozott ítéletben a Bíróság megállapította, hogy az olyan nemzeti rendelkezés, amely előírja, hogy az olyan női munkavállalók, akiknek gyermekük van, és munkaviszonyban állnak, e gyermek születését követő kilenc

⁴⁸ A belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló, 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv („Elektronikus kereskedelemről szóló irányelv”, HL L 178., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 25. kötet, 299. o.).

⁴⁹ A munkavállalók jogainak a vállalkozások, üzletek vagy ezek részeinek átruházása esetén történő védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2001. március 12-i 2001/23/EK tanácsi irányelv (HL L 82., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 98. o.).

hónapon át – különböző módozatokban – részesülhetnek egy adott munkaszünetben, míg a férfi munkavállalók, akiknek gyermekük van, és ugyanezzel a jogállással rendelkeznek, csak akkor részesülhetnek ugyanebben a munkaszünetben, ha e gyermek anyja szintén munkaviszonyban áll, ellentétes az uniós joggal, és különösen a 76/207 irányelv⁵⁰ 2. cikkének (1), (3) és (4) bekezdésével, valamint 5. cikkével. A Bíróság ugyanis megállapította, hogy mivel e munkaszünetet mind a munkaviszonyban álló apa, mind pedig a munkaviszonyban álló anya ugyanúgy igénybe veheti, ez a lehetőség azt is jelenti, hogy a gyermek táplálását és gondozását az apa ugyanúgy biztosíthatja, mint az anya. Úgy tűnik tehát, hogy ez a munkaszünet a munkavállalóknak a szülői minőségük alapján jár. E munkaszünetet tehát nem lehet a nő terhességét követően fennálló biológiai állapotának vagy az anya és a gyermeke közötti különleges viszonynak a védelme biztosítását lehetővé tévő rendelkezésnek tekinteni. Ezenfelül a Bíróság álláspontja szerint az említett munkaszünetnek a munkaviszonyban álló apákkal szemben kizárólag azon indokból történő megtagadása, hogy a gyermek anyja nem rendelkezik e jogállással, azzal a hatással járhat, hogy az önálló vállalkozó jogállással rendelkező nők arra kényszerülnek, hogy a szakmai tevékenységüket korlátozzák, és egyedül viseljék a gyermekük születéséből adódó terheket, anélkül hogy a gyermek apjától segítséget kaphatnának. Következésképpen a Bíróság megállapította, hogy az ilyen intézkedés nem minősül a 76/207 irányelv 2. cikkének (4) bekezdése értelmében vett olyan rendelkezésnek, amely a hatását tekintve megszünteti vagy csökkenti a társadalmi életben a nőket érintően esetlegesen fennálló egyenlőtlenségeket, és olyan rendelkezésnek sem tekinthető, amelynek célja a névleges egyenlőség helyett érdemi egyenlőség létrehozása a társadalomban ténylegesen előforduló egyenlőtlenségek csökkentése révén, és az, hogy az EUMSZ 157. cikk (4) bekezdésével összhangban az érintett személyek szakmai előmenetelében őket érő hátrányokat megakadályozza vagy kiegyenlítsé.

A Bíróságnak a C-232/09. sz. *Danosa*-ügyben 2010. november 11-én hozott ítéletében először is arra a kérdésre kellett választ adnia, hogy a tőketársaság igazgatótanácsának tagja, aki a tőketársaság részére szolgáltatásokat nyújt, munkavállalónak tekintendő-e a várandós, a gyermekágyas vagy szoptató munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szóló, 1992. október 19-i 92/85/EGK tanácsi irányelv⁵¹ értelmében. A Bíróság igennel válaszolt, azzal a feltétellel, hogy az érintett a tevékenységét meghatározott ideig, e társaság valamely másik szervének irányítása vagy ellenőrzése alatt végzi, és e tevékenységéért díjazásban részesül. A Bíróság azt is megállapította, hogy a munkaviszonynak a nemzeti jog szerinti *sui generis* jellege nem lehet következménnyel az uniós jog értelmében vett munkavállalói minőségre. A Bíróságnak ezt követően vizsgálnia kellett az olyan nemzeti szabályozásnak a 92/85 irányelv 10. cikkében foglalt elbocsátási tilalommal való összeegyeztethetőségét, amely korlátozás nélkül, és e tag várandós állapotától függetlenül lehetővé teszi a tőketársaság igazgatótanácsi tagjának visszahívását. A Bíróság álláspontja szerint abban az esetben, ha az érintett a „várandós munkavállaló” 92/85 irányelv szerinti fogalma alá tartozik, az említett szabályozást ugyanezen irányelvvel ellentétesnek kell tekinteni. A Bíróság hozzáfűzte, hogy ilyen minősítés hiányában a felperes hivatkozhat a 2002/73/EK irányelvvel

⁵⁰ A férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés, az előmenetel és a munkakörülmények terén történő végrehajtásáról szóló, 1976. február 9-i 76/207/EGK tanácsi irányelv (HL L 39., 40. o.; magyar nyelvű kiadás 5. fejezet, 1. kötet, 187. o.).

⁵¹ A várandós, a gyermekágyas vagy szoptató munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szóló, 1992. október 19-i 92/85/EGK tanácsi irányelv (tizedik egyedi irányelv a 89/391/EGK irányelv 16. cikke (1) bekezdésének értelmében) (HL L 348., 1–8. o.; magyar nyelvű kiadás 5. fejezet, 2. kötet, 110. o.).

módosított 76/207/EGK⁵² irányelvre. A hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve és különösen a 76/207 irányelv rendelkezései alapján ugyanis a nők elbocsátás elleni védelmét nemcsak a szülési szabadság, hanem a terhesség teljes időtartama alatt el kell ismerni. Következésképpen a Bíróság álláspontja szerint még ha az érintett igazgatótanácsi tag nem is minősül várandós munkavállalónak, továbbra is fennáll, hogy visszahívása a terhesség okán, vagy olyan okból, amely alapvetően ezen az állapoton alapul, csak nőket érinthet, tehát közvetlen, nem alapuló hátrányos megkülönböztetésnek minősül, ami ellentétes a 76/207 irányelv 2. cikkének (1) és (7) bekezdésével, valamint 3. cikke (1) bekezdésének c) pontjával.

A C-194/08 *Gassmayr*-ügyben és C-471/08. sz. *Parviainen*-ügyben 2010. július 1-jén hozott ítéletekben a Bíróság szintén a fent hivatkozott 92/85 irányelv értelmezéséről határozott⁵³. Pontosabban a Bíróságnak az azon jövedelem kiszámítására vonatkozó kérdésekre kellett választ adnia, amelyet a munkavállaló részére a terhesség ideje alatt vagy a szülési szabadság során kell fizetni abban az esetben, ha átmenetileg más munkakörbe helyezték, vagy mentesítették a munkavégzés alól. A Bíróság véleménye szerint a 92/85 irányelv 11. cikkének 1. pontjával nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a terhessége miatt a munkavégzés alól átmenetileg mentesített várandós munkavállalónak azon átlagkeresetének megfelelő díjazáshoz van joga, amelyet a terhessége kezdetét megelőző referencia-időszak során kapott, a készenléti díj kivételével. Azon várandós munkavállaló, akit a 92/85 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének megfelelően terhessége miatt átmenetileg olyan munkakörbe helyeztek át, amelyben az ezen áthelyezést megelőzően végzetektől eltérő feladatokat végez, nem jogosult ugyanakkora összegű díjazásra, mint amelyet a szóban forgó áthelyezést megelőzően átlagosan kapott. A tagállamok és adott esetben a szociális partnerek ugyanis ezen irányelv 11. cikkének 1. pontja értelmében nem kötelesek fenntartani az említett átmeneti beosztás ideje alatt a díjazás azon elemeit, illetve azon pótlékokat, amelyek bizonyos külön feladatoknak az érintett munkavállaló által különleges körülmények között történő elvégzésétől függnének, és amelyek alapvetően az e feladatellátással összefüggő hátrányok ellensúlyozását célozzák. A Bíróság ezzel szemben megállapította, hogy az a várandós munkavállaló, akit a munkavégzés alól mentesítettek, vagy aki számára tiltott a munkavégzés, az alpbérének védelmében túl az említett 11. cikk 1. pontjának értelmében jogosult a díjazás azon elemeire, illetve azokra a pótlékokra, amelyek foglalkoztatási státusához kötődnek, így a vezetői beosztásához, a szolgálati idejéhez és a szakmai képesítéséhez kötődő pótlékokra.

Ezenfelül a C-149/10. sz. *Chatzi*-ügyben 2010. szeptember 16-án hozott ítéletben a Bíróság pontosította az UNICE, a CEEP és az ESZSZ által a szülői szabadságról kötött keretmegállapodásról szóló 96/34/EK irányelv⁵⁴ mellékletét képező, a szülői szabadságról szóló keretmegállapodás 2. szakaszának 1. pontját. A Bíróság elsőként megállapította, hogy e rendelkezést nem lehet akként értelmezni, hogy egyéni jogot biztosít a gyermek számára a szülői szabadság igénybevételére, amely mind magából a keretmegállapodás szövegéből, mind pedig céljából következik. A Bíróság másodszor elutasította a szülői szabadságról szóló keretmegállapodás 2. szakasza 1. pontjának

⁵² A férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés, az előmenetel és a munkakörülmények terén történő végrehajtásáról szóló, 1976. február 9-i 76/207/EGK irányelv (HL L 39., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 187. o.), valamint a fent hivatkozott 76/207/EGK irányelv módosításáról szóló, 2002. szeptember 23-i 2002/73/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 269., 15. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 255. o.).

⁵³ Lásd az 51. lábjegyzetet.

⁵⁴ Az UNICE, a CEEP és az ESZSZ által a szülői szabadságról kötött keretmegállapodásról szóló 96/34/EK irányelv módosításáról és Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságára történő kiterjesztéséről szóló, 1997. december 15-i 97/75/EK tanácsi irányelvvel (HL 1998. L 10., 24. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 263. o.) módosított, az UNICE, a CEEP és az ESZSZ által a szülői szabadságról kötött keretmegállapodásról szóló, 1996. június 3-i 96/34/EK tanácsi irányelv (HL L 145., 4–9. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 2. kötet, 285. o.).

olyan értelmezését, amely szerint az ikrek születése jogot keletkeztet a született gyermekek számával megegyező számú szülői szabadságra. A Bíróság ugyanakkor megállapította, hogy az egyenlő bánásmód elvére figyelemmel – e szakasz arra kötelezi a nemzeti jogalkotót, hogy a szülői szabadság olyan rendszerét vezesse be, amely az érintett tagállamban fennálló helyzettől függően olyan bánásmódot biztosít az ikrek szüleinek, amely kellőképpen figyelembe veszi sajátos igényeiket. Ezt követően a Bíróság kimondta, hogy a nemzeti bíróságra hárul annak vizsgálata, hogy a nemzeti szabályozás megfelel-e ennek a követelménynek, és az ő feladata, hogy adott esetben az említett nemzeti szabályozást – amennyire lehetséges – az uniós joggal összhangban értelmezze.

Számos ügy lehetővé tette a Bíróság számára, hogy megerősítse az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó elvet, és tovább pontosítsa annak terjedelmét.

A C-499/08. sz. *Andersen*-ügyben 2010. október 12-én hozott ítélet alkalmat nyújtott a Bíróságnak arra, hogy a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló 2000/78/EK irányelv⁵⁵ 2. cikkének és 6. cikke (1) bekezdésének értelmezéséről határozzon. A Bíróság álláspontja szerint e rendelkezésekkel ellentétes az a tagállami szabályozás, amelynek értelmében a munkáltatójuk által azon nyugdíjrendszer révén fizetett öregségi nyugdíjra jogosult munkavállalók, amelyhez 50 éves koruk előtt csatlakoztak, kizárólag emiatt nem részesülhetnek a cégnél legalább 12 éves munkaviszonnyal rendelkező munkavállalók újbóli szakmai beilleszkedésének elősegítését szolgáló, munkáltatói felmondás esetén járó végkielégítésben. A Bíróság ugyanis megállapította, hogy a kérdéses szabályozás közvetlenül életkoron alapuló eltérő bánásmódot valósít meg. E szabályozás bizonyos munkavállalókat megfoszt a munkáltatói felmondás esetén járó végkielégítéshez való jogtól, azon egyedüli indoknál fogva, hogy ők öregségi nyugdíjban részesülhetnek. A Bíróság ezt követően a 2000/78 irányelvben előírt feltételek alapján megvizsgálta az egyenlőtlen bánásmód esetleges igazolását. E vizsgálat során megállapította, hogy az említett szabályozás a jogszerű foglalkoztatáspolitikai és munkaerő-piaci célok tekintetében arányos, de túllépi az e célok eléréséhez szükséges mértéket. A szabályozás azzal a hatással jár, hogy kizárja a munkáltatói felmondás esetén járó végkielégítés kedvezményéből nemcsak az összes olyan munkavállalót, aki a munkáltatójától ténylegesen öregségi nyugdíjban fog részesülni, hanem az összes olyan munkavállalót is, aki ilyen nyugdíjra jogosult, de szakmai karrierjét folytatni kívánja. E szabályozás tehát nem igazolt, és következésképpen ellentétes a 2000/78 irányelvvel.

A C-555/07. sz. *Kücükdevici*-ügyben 2010. január 19-én hozott ítéletben a Bíróság megállapította, hogy a fent hivatkozott 2000/78 irányelv által pontosított, életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmát úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely előírja, hogy a felmondási idő számításánál a munkavállaló által a 25. életévének betöltése előtt munkaviszonyban töltött idő nem vehető figyelembe. A Bíróság ezenfelül emlékeztetett arra, hogy valamely irányelv önmagában nem keletkeztet magánszemélyekre vonatkozó kötelezettséget, következésképpen arra nem is lehet magánszemélyekkel szemben hivatkozni. Megállapította ugyanakkor, hogy a 2000/78 irányelv csak pontosítja a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód elvét, és rámutatott, hogy az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma az uniós jog egyik alapelve. A Bíróság ebből ezért arra következtetett, hogy az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetésnek a 2000/78 irányelvben meghatározott tilalmával kapcsolatos ügyben eljáró bíróság kötelessége – hatáskörének

⁵⁵ A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv (HL L 303., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 79. o.).

keretében – azon jogok védelme és teljes érvényesülésének biztosítása, amelyeket az uniós jog a magánszemélyek számára biztosít, adott esetben eltekintve a nemzeti jog mindazon rendelkezéseinek alkalmazásától, amelyek azzal ellentétesek.

Végezetül a Bíróság a C-229/08. sz. *Wolf*-ügyben és a C-341/08. sz. *Petersen*-ügyben 2010. január 12-én, valamint a C-45/09. sz. *Rosenbladt*-ügyben 2010. október 12-én hozott ítéletekben a fent hivatkozott 2000/78 irányelv alapján értelmezte az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének a terjedelmét. Az első ügyben megállapította, hogy az olyan nemzeti szabályozás, amely a középszintű tűzoltás-technikai szolgálathoz való felvételnek a legfelső életkori határát 30 évben határozza meg, bár a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében életkoron alapuló eltérő bánásmódot vezet be, arányosnak tekinthető a hivatásos tűzoltóság működőképességének és megfelelő működésének biztosítására vonatkozó cél tekintetében, amely az irányelv 4. cikkének (1) bekezdése értelmében jogszerű célnak minősül. Ezenfelül úgy tűnik, hogy az említett szabályozás nem lépi túl az e cél eléréséhez szükséges mértéket, mivel a kivételesen magas szintű fizikai képességek megléte az utóbbi rendelkezés értelmében a középszintű tűzoltás-technikai tevékenység gyakorlását jellemző valódi és meghatározó foglalkozási követelménynek tekinthető, és mivel az e szakma végzéséhez szükséges fizikai képesség e szolgálat tagjainak életkorával szorosan összefügg.

A második ügyben a Bíróság megállapította, hogy a 2000/78 irányelv 2. cikkének (5) bekezdésével ellentétes az olyan nemzeti intézkedés, amely felső – jelen esetben 68 éves – korhatárt állapít meg a társadalombiztosítóval szerződésben álló fogorvosi hivatás gyakorlásához, ha ezen intézkedés egyetlen kifejezett célja a páciensek egészségének védelme az e kort meghaladó fogorvosok teljesítőképességének csökkenésével szemben, hiszen ugyanezen korhatár nem alkalmazandó a társadalombiztosítási szerződéses rendszeren kívüli fogorvosokra. Ezzel szemben az említett irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével nem ellentétes az ilyen intézkedés, amennyiben annak célja a társadalombiztosítóval szerződésben álló fogorvosi hivatáson belül az álláslehetőségeknek a generációk közötti megosztása, ha – figyelemmel az érintett munkaerő-piaci helyzetre – ezen intézkedés megfelelő és szükséges e cél eléréséhez. A harmadik ügyben a Bíróság megállapította, hogy a 2000/78 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével nem ellentétes az olyan nemzeti jogszabályi rendelkezés, melynek értelmében érvényesnek kell tekinteni a munkaszerződések miatt történő *ipso iure* megszűnését előíró záradékokat, hogy a munkavállaló elérte a nyugdíjkorhatárt, amennyiben egyrészt az említett rendelkezést objektíven és ésszerűen igazolja a foglalkoztatási és munkaerő-piaci politikára vonatkozó törvényes célkitűzés, másrészt pedig az e célkitűzés elérését szolgáló eszközök megfelelőek és szükségesek.

Környezetvédelem

A C-297/08. sz. *Bizottság kontra Olaszország* ügyben 2010. március 4-én hozott ítéletben a Bíróság azt vizsgálta meg, hogy az Olasz Köztársaság a Bizottság állításának megfelelően valóban nem teljesítette-e a 2006/12/EK irányelvből⁵⁶ eredő kötelezettségeit. Az Olaszországgal szemben felhozott kifogások kizárólag a Campania tartomány által végzett hulladék-ártalmatlanítást érintették.

A települési hulladék hasznosítására és ártalmatlanítására alkalmazott infrastruktúrákat érintően a Bíróság emlékeztetett arra, hogy az integrált és megfelelő hulladékártalmatlanító hálózat létrehozása tekintetében a tagállamok széles mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek azon területi alapegység megválasztásához, amelyet alkalmasnak ítélnek az országos önellátás

⁵⁶ A hulladékokról szóló, 2006. április 5-i 2006/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 114., 9. o.).

eléréséhez. Bizonyos típusú hulladékok esetében a sajátosságaik miatt előfordulhat, hogy a kezelésük hasznosan csoportosítható ártalmatlanításuk céljából egy vagy több országos szintű létesítményben, sőt, más tagállamokkal együttműködve. Ezzel szemben a nem veszélyes települési hulladékok vonatkozásában, amelyek nem tesznek szükségessé speciális létesítményeket, a tagállamoknak törekedniük kell arra, hogy a termelés helyéhez a lehető legközelebb hozzanak létre hulladékártalmatlanítási hálózatot azon lehetőség sérelme nélkül, hogy interregionális, sőt akár határon átnyúló olyan együttműködést szervezzenek meg, amely megfelel a közelség elvének. Sem a lakosságnak a tiltakozása, sem a szerződések teljesítésének az elmulasztása, sem a bűnözési tevékenység megléte nem minősül olyan *vis maior*-nak, amely igazolhatná az említett irányelvből eredő kötelezettségek megsértését, valamint az infrastruktúrák tényleges és tervezett időn belül történő kivitelezésének az elmulasztását.

Az emberi egészség és a környezet veszélyeztetését illetően a Bíróság emlékeztetett arra, hogy bár az irányelv célul tűzi ki a környezet megőrzését és az emberi egészség védelmét, nem határozza meg a meghozandó intézkedések konkrét tartalmát, és a tagállamok számára bizonyos mérlegelési mozgásteret biztosít. Főszabály szerint tehát abból, hogy valamely helyzet nem felel meg ezen irányelv említett 4. cikkének (1) bekezdésében meghatározott céloknak, nem lehet közvetlenül arra következtetni, hogy az érintett tagállam szükségszerűen megszegte az e rendelkezésből eredő azon kötelezettségeit, hogy elfogadja az emberi egészség vagy a környezet károsítása nélküli hulladékártalmatlanítás biztosításához szükséges intézkedéseket. Az ilyen helyzet hosszabb időn keresztül való fennállása azonban – különösen, ha a környezet jelentős károsodásához vezet, és az illetékes hatóságok nem avatkoznak be – utalhat arra, hogy a tagállamok túllépték a rendelkezés által részükre biztosított mérlegelési mozgásteret. Következésképpen az Olasz Köztársaság – mivel nem hozott létre integrált és megfelelő, a hulladék termelésének helyéhez közeli hulladékhasznosító és ártalmatlanító hálózatot, és Campania tartomány vonatkozásában nem tett meg minden, az emberi egészség és a környezet veszélyeztetésének elkerüléséhez szükséges intézkedést – kétszeresen szegte meg a kötelezettségeit.

A C-378/08. sz. *ERG és társai* ügyben, illetve a C-379/08. és C-380/08. sz. *ERG és társai* egyesített ügyekben 2010. március 9-én hozott két ítélet lehetővé tette a Bíróság számára, hogy a környezeti felelősségről szóló 2004/35/EK irányelv⁵⁷ értelmezésével foglalkozzon.

A C-378/08. sz. ügyben a Bíróság megállapította, hogy az említett, a környezeti felelősségről szóló irányelvvel nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely lehetővé teszi az illetékes hatóság számára, hogy vélelmezze a gazdasági szereplők és a megállapított szennyezés közötti okozati összefüggés fennállását azon tényből kifolyólag, hogy a létesítményeik az említett szennyezés területének közelében találhatók. Azonban a szennyező fizet elvével összhangban az ilyen okozati összefüggésnek a vélelmezése céljából e hatóságnak olyan, a vélelmének alapjául szolgáló hiteles ténykörülmény ismeretével kell rendelkeznie, mint a gazdasági szereplő létesítményének a megállapított szennyezéshez való közelsége, valamint a beazonosított szennyező anyagok és a gazdasági szereplő által a tevékenységei keretében használt anyagok egyezése. Ezenfelül az illetékes hatóság nem köteles vétkességet megállapítani azon gazdasági szereplők esetében, amelyeknek a tevékenységét a környezeti károkért felelősnek tartják. Ezzel szemben e hatóság kötelessége előzetesen felderíteni a megállapított szennyezés eredetét, amely tekintetében mérlegelési mozgástérrel rendelkezik az eljárásokat, az alkalmazandó eszközöket és az ilyen felderítés időtartamát illetően. Másrészt e hatóságnak a bizonyítást szabályozó nemzeti

⁵⁷ A környezeti károk megelőzése és felszámolása tekintetében a környezeti felelősségről szóló, 2004. április 21-i 2004/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 143., 56. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 8. kötet, 357. o.).

rendelkezések alapján okozati összefüggést kell megállapítania a felszámolási intézkedésekkel érintett gazdasági szereplők tevékenysége és a szennyezés között.

A C-379/08. és C-380/08. sz. egyesített ügyekben a Bíróság úgy határozott, hogy az illetékes hatóság jogosult arra, hogy hivatalból elrendelje a környezeti károk felszámolására irányuló olyan intézkedések lényeges módosítását, amelyekről az érintett gazdasági szereplők együttműködésével lefolytatott kontradiktórius eljárás keretében döntöttek, illetve amelyeket már kiviteleztek, vagy amelyek a kivitelezés szakaszában vannak. Azonban az ilyen határozat elfogadása céljából:

- e hatóság köteles meghallgatni a gazdasági szereplőket, hacsak a helyzet sürgőssége nem kívánja meg azt, hogy az illetékes hatóság azonnal intézkedjen;
- az említett hatóság köteles felhívni többek között azokat a személyeket, akiknek a területén ezen intézkedéseket végre kell hajtani, hogy nyújtsák be észrevételeiket, amelyeket figyelembe vesz, és
- e hatóságnak az általa e tekintetben elfogadott határozatban fel kell tüntetnie a választásának pontos indokait, valamint adott esetben azon indokokat, amelyek igazolhatják, hogy például a környezeti helyzet sürgőssége miatt nem volt szükséges vagy nem történhetett részletes vizsgálat.

A Bíróság ugyanígy azt is megállapította, hogy ugyanezzel a környezeti felelősségről szóló irányelvvel nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely lehetővé teszi az illetékes hatóság számára, hogy a gazdasági szereplőknek a területeik használatához való jogát attól a feltételtől tegye függővé, hogy a megkövetelt munkálatokat elvégzik még akkor is, ha az említett területeket e munkálatok nem érintik azon oknál fogva, hogy azok már korábbi „tisztítási” intézkedések tárgyát képezték, vagy azok sosem voltak szennyezettek. Azonban az ilyen intézkedést igazolni kell a környezeti helyzet súlyosbodása megakadályozásának célkitűzésével, vagy az elővigyázatosság elve alapján azzal a célkitűzéssel, amely más környezeti károknak a gazdasági szereplőknek a felszámolási intézkedések tárgyát képező egész tengerparttal határos területein történő megjelenése vagy felbukkanása megelőzésére irányul.

Vízumpolitika, menekültügy és bevándorlás

Több olyan ítéletnek is érdemes figyelmet szentelni, amely erre a folyamatosan fejlődő területre vonatkozik. A C-188/10. és C-189/10. sz., *Melki és Abdeli* egyesített ügyekben 2010. június 22-én hozott ítéletben a Bíróság kimondta, hogy az EUMSZ 67. cikk (2) bekezdésével, valamint az 562/2006/EK rendelet⁵⁸ 20. és 21. cikkével ellentétes az a nemzeti jogszabály, amely az érintett tagállam rendőri hatóságait bármely személy személyazonosságának – kizárólag e tagállamnak a Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló egyezményben részes államokkal közös szárazföldi határától húzódó 20 kilométeres sávban történő – a személy magatartásától, valamint a közrend sérelmének veszélyét képező különös körülményektől függetlenül elvégzendő ellenőrzésére irányuló hatáskörrel ruházza fel azzal a céllal, hogy ellenőrizze az iratok és okmányok birtoklására, magánál tartására, valamint bemutatására vonatkozó, törvényben előírt kötelezettségek betartását, anélkül azonban, hogy e nemzeti jogszabály előírná e hatáskör szükséges és azt biztosító keretét, hogy az említett hatáskör gyakorlati alkalmazása ne legyen a határforgalom-ellenőrzés gyakorlásával azonos hatású.

⁵⁸ A személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) létrehozásáról szóló, 2006. március 15-i 562/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 105., 1. o.).

A C-578/08. sz., *Chakroun*-ügyben 2010. március 4-én hozott ítéletben a Bíróságnak alkalma nyílt a családegyesítésre vonatkozó ítélezési gyakorlata pontosítására.

A Bíróság először is úgy ítélte meg, hogy a „szociális segélyek rendszeréhez történő folyamodás”-nak a 2003/86/EK irányelv⁵⁹ 7. cikke (1) bekezdésének bevezető fordulatában és c) pontjában szereplő kifejezését akként kell értelmezni, hogy az nem teszi lehetővé a tagállam számára, hogy olyan szabályozást fogadjon el a családegyesítésre vonatkozóan, amely nem engedélyezi a családegyesítést olyan családegyesítő számára, aki igazolta, hogy a saját maga és családtagjai eltartásához elégséges állandó és rendszeres forrásokkal rendelkezik, azonban jövedelmének szintjére tekintettel a rendkívüli körülményekből adódóan szükséges, egyénileg megállapított megélhetési költségek fedezéséhez rendkívüli szociális segély igénybevételére jogosult, a helyi önkormányzatok által kivetett adók alól jövedelemfüggő mentesítésekre jogosult, vagy az alacsony jövedelműekre vonatkozó települési politika keretében jövedelemtámogató intézkedéseket vehet igénybe.

Másodszor a Bíróság úgy határozott, hogy a 2003/86 irányelvet, különösen a 2. cikkének bevezető fordulatát és d) pontját akként kell értelmezni, hogy e rendelkezéssel ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, amely az említett irányelv 7. cikke (1) bekezdésének bevezető fordulatában és c) pontjában szereplő jövedelmi feltételek alkalmazása során különbséget tesz aszerint, hogy a családi kapcsolatok a családegyesítő személynek a fogadó tagállam területére történő beutazása előtt vagy azt követően jöttek létre.

A C-31/09. sz., *Bolbol*-ügyben 2010. június 17-én hozott ítéletben a Bíróság értelmezte a 2004/83/EK irányelv⁶⁰ 12. cikke (1) bekezdése a) pontjának első mondatát. Ezen irányelvnek az a sajátossága, hogy az Európai Unió vonatkozásában megismétli a genfi egyezményből⁶¹ eredő kötelezettségeket. A Bíróság emlékeztetett arra, hogy az egyezménynek a palesztin menekültekre alkalmazandó speciális szabályai kizárólag azokra a személyekre vonatkoznak, akik „jelenleg” a United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near Easttől (a továbbiakban: UNRWA) „kapnak” védelmet vagy támogatást. Következésképpen csak az UNRWA segítségét ténylegesen igénybe vevő személyek tartoznak e speciális szabályok hatálya alá. Ezzel szemben, akik az UNRWA védelmére vagy támogatására csak jogosultak, vagy jogosultak voltak, azok továbbra is az egyezmény általános rendelkezéseinek hatálya alá tartoznak. Ennek megfelelően a menekültstátusz megadása iránti kérelmeket egyedileg kell vizsgálni, és e kérelmek csak faji, vallási vagy nemzeti hovatartozás, illetve politikai okok miatti üldöztetés esetén fogadhatók el. Az UNRWA segítése tényleges igénybevételének bizonyítékára vonatkozó kérdést illetően a Bíróság megállapította, hogy bár az UNRWA-nál való regisztráció elegendő bizonyítéknak minősül, lehetővé kell tenni, hogy a támogatott az igénybevételt bármilyen más bizonyítási eszköz felhasználásával bizonyíthassa.

A C-57/09. és C-101/09. sz., *B és D* egyesített ügyekben 2010. november 9-i ítéletében a Bíróság kifejtette a 2004/83/EK irányelv⁶² 12. cikke (2) bekezdésének b) és c) pontjában szereplő, a menekült

⁵⁹ A családegyesítési jogról szóló, 2003. szeptember 22-i 2003/86/EK tanácsi irányelv (HL L 251., 12. o.).

⁶⁰ A harmadik országok állampolgárainak, illetve a hontalan személyeknek menekültként vagy a más okból nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésének feltételeiről és az e státuszok tartalmára vonatkozó minimumszabályokról szóló, 2004. április 29-i 2004/83/EK tanácsi irányelv (HL L 304., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 7. kötet, 96. o.).

⁶¹ A menekültek helyzetére vonatkozó, 1951. július 28-i genfi egyezmény (*Az Egyesült Nemzetek Szerződéseinek Tára* [1954] 189. kötet, 2545. szám, 150. o.).

⁶² Lásd a 60. lábjegyzetet.

jogállás kizárására vonatkozó klauzulák alkalmazásának részletes szabályait. Ezen ügyekben egy menekült jogállást kérő személy, illetve egy menekültként elismert személy szerepelt, akik olyan szervezetek tagjai voltak, amelyek felkerültek a terrorcselekményekben részt vevő személyeknek, csoportoknak és szervezeteknek az Európai Unió által az Egyesült Nemzetek Szervezete Biztonsági Tanácsa határozatában meghirdetett terrorizmus elleni küzdelemmel összefüggésben létrehozott listájára.

A Bíróság először is megvizsgálta azt a kérdést, hogy ha az érintett a listán szereplő szervezet tagja volt, és e szervezet fegyveres harcát tevékenyen támogatta – adott esetben azzal, hogy ott vezető tisztséget töltött be – az említett irányelv szerinti „*súlyos, nem politikai bűncselekményről*” vagy „*az Egyesült Nemzetek céljaiba és elveibe ütköző cselekményről*” van-e szó. E tekintetben a Bíróság kifejtette, hogy azon személy menekültként való elismerésének kizárása, aki terrorista módszereket alkalmazó valamely szervezetben tagsággal rendelkezett, azon konkrét tények egyedi vizsgálatától függ, amelyek lehetővé teszik annak a hatáskörrel rendelkező hatóság általi értékelését, hogy léteznek-e nyomós okok annak feltételezésére, hogy az e szervezeten belüli tevékenységeinek keretében súlyos, nem politikai bűncselekményt követett el, vagy az Egyesült Nemzetek céljaiba és elveibe ütköző cselekményekben bűnös, vagy ilyen bűncselekmény vagy ilyen cselekmények felbujtója volt, vagy azok elkövetésében bármilyen más módon vett részt ugyanezen irányelv értelmében.

Ebből egyrészt az következik, hogy az az egyedüli körülmény, hogy az érintett személy egy ilyen szervezetben rendelkezett tagsággal, nem járhat azzal az automatikus következménnyel, hogy ki kell zárni a menekültként való elismerését. Másrészt a Bíróság megjegyezte, hogy a valamely terroristacsoport tevékenységeiben való részvétel sem olyan jellegű, hogy kiváltsa az említett irányelvben szereplő kizáró okok automatikus alkalmazását, mivel az minden egyes egyedi ügy valamennyi sajátos körülményének teljes körű vizsgálatát feltételezi.

Mindezeket követően a Bíróság megállapította, hogy a menekültként való elismerésnek a vonatkozó két kizárási klauzula egyike alapján történő kizárása nem függ attól, hogy az érintett személy tényleges veszélyt jelent-e a fogadó tagállamra nézve. A kizárási klauzulák célja kizárólag a múltban elkövetett cselekmények szankcionálása. Az említett irányelvvel létrehozott rendszerben a hatáskörrel rendelkező hatóságok más rendelkezések alapján hozhatják meg az akkor szükséges intézkedéseket, ha valamely személy tényleges veszélyt jelent.

Végül a Bíróság úgy értelmezte az említett irányelvet, hogy a tagállamok saját nemzeti joguk alapján elismerhetik az ezen irányelvben szereplő valamelyik kizárási klauzula alapján a menekültként való elismerésből kizárt valamely személy menedékjogát, feltéve hogy ez a más jellegű védelem nem jár az ugyanezen irányelv szerinti menekült jogállással való összetévesztés veszélyével.

A C-175/08., C-176/08., C-178/08. és C-179/08. sz., *Salahadin Abdulla és társai* egyesített ügyekben 2010. március 2-án hozott ítéletében a Bíróság a menekült jogállás olyan okok miatti megszűnésének feltételeivel foglalkozott, amelyek a fent hivatkozott 2004/83 irányelv 11. cikke (1) bekezdésének e) pontja értelmében a menekült jogállás elismerését igazoló körülmények megváltozásához kapcsolódnak.

A Bíróság úgy ítélte meg, hogy az érintett személy elveszíti menekült jogállását, ha a körülményeknek az érintett harmadik országban bekövetkezett jelentős és maradandó jellegű megváltozása folytán az üldöztetéstől való félelmét igazoló körülmények megszűntek, és más okból sem kell üldöztetéstől tartania. Annak megállapításához, hogy a menekült személy üldöztetéstől való félelme már nem megalapozott, a hatáskörrel rendelkező hatóságoknak

meg kell vizsgálniuk, hogy a 2004/38 irányelv 7. cikkének (1) bekezdésében említett, harmadik országbeli védelmet nyújtó szereplő, illetve szereplők megfelelő lépéseket tettek-e az üldöztetés megakadályozása érdekében. Ennek megfelelően e szereplőknek különösen rendelkezniük kell az üldöztetésnek minősülő cselekmények felderítéséhez, büntetőeljárás útján történő üldözéséhez és szankcionálásához szükséges hatékony igazságszolgáltatási rendszerrel. A hatáskörrel rendelkező hatóságoknak arról is meg kell győződniük, hogy az érintett állampolgár a menekült jogállásának megszűnése esetén részesülhet-e védelemben.

Ezt követően a Bíróság megvizsgálta a menekült jogállás elismerését eredményező körülmények megszűnésének esetét, és kifejtette azokat a feltételeket, amelyek között a hatáskörrel rendelkező hatóságoknak – ha szükséges – meg kell vizsgálniuk, hogy fennállnak-e egyéb olyan körülmények, amelyek igazolják, hogy az érintett személy megalapozottan félhet üldöztetéstől. E vizsgálat keretében a Bíróság megállapította többek között, hogy mind a menekült jogállás elismerésének szakaszában, mind pedig az e jogállás fenntartásának kérdésére vonatkozó vizsgálat szakaszában az értékelés ugyanazon kérdésre vonatkozik, vagyis arra, hogy a megállapított körülmények az üldöztetés olyan veszélyét jelentik-e, hogy az érintett személy egyéni helyzetére tekintettel megalapozottan félhet attól, hogy ténylegesen üldöztetésnek lesz kitéve. Ebből következően a Bíróság kimondta, hogy az üldöztetés veszélyének értékelésére szolgáló valószínűségi kritérium megegyezik a menekült jogállás nyújtásakor alkalmazott kritériummal.

Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés és nemzetközi magánjog

A polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés „közösségiesítése” – amint az várható volt – a közösségi bíróság szerepének jelentősebb válásával járt.

2010-ben a Bíróság több fontos határozatot hozott a szerződésekre alkalmazandó, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendeletben⁶³ szereplő speciális rendelkezések értelmezésére vonatkozóan.

Először is a C-381/08. sz., *Car Trim* ügyben 2010. február 25-én hozott ítéletet kell megemlíteni, amelyben a Bíróságnak a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontjának b) alpontját kellett értelmeznie, amely – egyrészt az áru értékesítésére irányuló szerződésekre, másrészt a szolgáltatás nyújtására irányuló szerződésekre vonatkozóan – két önálló fogalmat határoz meg annak érdekében, hogy megkönnyítse a 44/2001 rendelet 5. cikkének 1. pontjában a szerződéses jogviszonyokkal kapcsolatban szereplő különleges joghatósági szabály alkalmazását, amely szabály az azon hely szerint illetékes bíróságot jelöli ki, ahol a kérelem alapjául szolgáló kötelezettséget teljesítették, vagy teljesíteni kell. Az áru értékesítésére irányuló szerződések vonatkozásában a rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának első franciabekezdése az említett kötelezettség teljesítésének helyét az áru leszállításának a szerződésben meghatározott helyeként határozza meg. A szolgáltatás nyújtására irányuló szerződések vonatkozásában a rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának második franciabekezdése a szolgáltatás nyújtásának a szerződésben meghatározott helyét említi. Az ebben az ügyben előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé terjesztett kérdés egyrészt az említett irányelv 5. cikke 1. pontjának b) alpontja értelmében vett „áru értékesítése” és „szolgáltatás nyújtása” közötti elhatárolás szempontjaira, másrészt arra vonatkozott, hogy hogyan kell meghatározni a leszállítási kötelezettség teljesítésének helyét távértékesítés esetén, különösen ha a szerződés erről nem rendelkezik.

⁶³ A 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.).

A kérdés első részére a Bíróság azt a választ adta, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontjának b) alpontját úgy kell értelmezni, hogy a gyártandó vagy előállítandó áru szállítására vonatkozó szerződések a vevőnek az áru beszerzésére, megmunkálására és szállítására irányuló előírásai ellenére az e rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontja első francia bekezdésének értelmében vett „áru értékesítésének” minősülnek, amennyiben a vevő nem szolgáltatott a gyártáshoz vagy az előállításához szükséges anyagokat, és a szállító felelős az áru minőségéért és a szerződésnek való megfeleléséért. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésnek a szerződés teljesítési helyének távértékesítés esetén történő meghatározására vonatkozó második részére a Bíróság először is azt válaszolta, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontja első franciabekezdésének megfelelően távértékesítés esetén azon helyet, ahol a szerződés alapján az árut leszállították, vagy le kellett volna szállítani, a szerződés rendelkezései alapján kell meghatározni. A Bíróság ezt követően kimondta, hogy amennyiben a szállítási helyet ez alapján nem lehet meghatározni anélkül, hogy a szerződésre irányadó anyagi jogi jogszabályokhoz kellene fordulni, e hely ott található, ahol az árut a rendeltetési helyén a vevőnek oly módon adják át, hogy ezáltal megszerzi, vagy meg kellene szereznie az áru feletti tényleges rendelkezés jogát. A Bíróság szerint e megoldás egyrészt megfelel a kiszámíthatóságra és a közelségre vonatkozó célnak, másrészt összhangban van az áru értékesítésére irányuló szerződések azon alapvető céljával, hogy az eladó átadja az árut a vevőnek, amely művelet csak akkor megy teljesedésbe, amikor e dolog megérkezik a rendeltetési helyére.

Érdemes figyelmet szentelni a C-585/08. és C-144/09. sz., *Pammer és Hotel Alpenhof* egyesített ügyekben 2010. december 7-én hozott ítéletre is, amely szintén a 44/2001 rendeletnek a szerződéses jogviszonyokra való alkalmazására vonatkozott. Ezen ítéletében a Bíróság a rendeletnek a fogyasztói szerződésekről szóló 15. cikkét értelmezte. Pontosabban az e két ügyben közös, előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés a 44/2001 rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontjában szereplő, a fogyasztó lakóhelyének tagállamára „irányuló tevékenység” fogalmára vonatkozott. E fogalom – amelynek célja, hogy a rendelet speciális fogyasztóvédelmi rendelkezéseit alkalmazni lehessen az interneten kötött szerződésekre – nincs meghatározva az említett irányelvben. Kizárólag a Bizottságnak és a Tanácsnak a 44/2001 rendelet 15. cikkére vonatkozó közös nyilatkozata nyújt segítséget, amely szerint „pusztán az a tény, hogy egy internetes oldal elérhető, nem elegendő a 15. cikk alkalmazásához, hanem az is szükséges, hogy ez az internetes oldal távollevők közötti szerződés megkötésére hívjon fel, és hogy egy ilyen szerződés megkötése bármilyen módon, de ténylegesen megtörténjék”. A Bíróság hozzátette, hogy az olyan körülményeknek, mint az internetes oldalon használt nyelvnek vagy valutának nincs jelentősége.

Az említett rendeletben használt kifejezések pontosítása érdekében a Bíróság az „irányuló tevékenység” általános fogalmát alkalmazta az elektronikus kereskedelem területén is, majd nem kimerítő jelleggel felsorolta azokat az elemeket, melyek utalhatnak arra, hogy a kereskedő tevékenysége a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamra irányul. A Bíróság először is kimondta, hogy az „irányuló tevékenység” fogalmát autonóm módon kell értelmezni, és megállapította, hogy valamely kereskedő internetes tevékenysége akkor irányul az alperes lakóhelye szerinti tagállamra, ha a fogyasztóval adott esetben megkötendő szerződést megelőzően ezen internetes oldalakból és a kereskedő tevékenységeinek összességéből kitűnik, hogy ez utóbbi egy vagy több tagállam, köztük e fogyasztó lakóhelye szerinti tagállam fogyasztóival is kívánt kereskedni, abban az értelemben, hogy e fogyasztókkal szerződést kívánt kötni. Ezt követően a Bíróság nem kimerítő jelleggel felsorolta azokat a nemzeti bíróság által vizsgálandó körülményeket, amelyek a kereskedőnek a saját tagállamán kívüli tagállamban letelepedett fogyasztókkal való kereskedési szándéka egyértelmű megnyilvánulásai; ilyen a tevékenység nemzetközi jellege, a kereskedő székhelyéhez vezető, más tagállamokból kiinduló útvonalak leírása, a kereskedő székhelye szerinti tagállamban szokásosan használt nyelvtől vagy pénznemtől eltérő nyelv vagy pénznem

használata, és annak lehetősége, hogy a foglalat és annak visszaigazolását e nyelven intézzék, a telefonszám nemzetközi előhívóval együtt történő feltüntetése, egy keresőmotor-üzemeltetővel szemben annak érdekében vállalt költségek, hogy a különböző tagállamokban lakóhellyel rendelkező fogyasztók számára megkönnyítse a kereskedő vagy a közvetítője internetes oldalának elérését, a kereskedő székhelye szerinti tagállamtól eltérő felső szintű domainnév használata és különböző tagállamokban lakóhellyel rendelkező ügyfelekből összetevődő nemzetközi ügyfélkör említése. Végül a Bíróság az e két ügyben hozott ítéletben megerősítette az olyan körülmények önmagában nem elegendő jellegét, mint a kereskedő internetes oldalának a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamban való elérhetősége, az e-mail cím vagy más elérhetőségek feltüntetése, illetve a kereskedő székhelye szerinti tagállamban szokásosan használt nyelv vagy pénznem használata.

Egyébiránt a *Pammer*-ügyben a Bíróság azt is megállapította, hogy a teherhajó-utazást a 44/2001 rendelet 15. cikke (3) bekezdésének értelmében vett szervezett utazási formának lehet tekinteni annyiban, amennyiben megfelel azon feltételeknek, amelyek alapján „szervezett utazási formának” tekinthető a 90/314/EK irányelv⁶⁴ 2. cikkének 1. pontja értelmében. E rendelkezés szerint az utazásnak – az összesített árú utaztatáson kívül – magában kell foglalnia szállást, és huszonnégy óránál hosszabbnak kell lennie. Megjegyzendő, hogy az uniós nemzetközi magánjog koherenciájának érdekében a Bíróság úgy döntött, hogy a 44/2001 rendelet 15. cikkének (3) bekezdését a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló 593/2008/EK rendeletben szereplő, vonatkozó rendelkezés figyelembevételével értelmezi, amely rendelkezés kifejezetten hivatkozik a fent említett 90/314 irányelv értelmében vett „szervezett utazási forma” fogalmára.

A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2201/2003/EK tanácsi rendelet⁶⁵ értelmezésére vonatkozóan három ítélet született, amelyeket érdemes megemlíteni. E határozatok a gyermeknek a szokásos tartózkodási helye szerinti országból való jogellenes elvitele esetén benyújtott, visszavitel iránti kérelmekre vonatkoznak. Megjegyzendő, hogy a Bíróság e határozatok közül kettőt a Bíróság eljárási szabályzatának 104b. cikke szerinti sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás keretében hozott meg. Ez az eljárás 2008. március 1-je óta alkalmazandó a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térségére vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelmekre annak érdekében, hogy a Bíróság lényegesen rövidebb időn belül elbírálhassa az olyan különösen érzékeny kérdéseket, mint amelyek például a szabadságelvonással járó egyes helyzetekben vetődhetnek fel – amikor a feltett kérdésre adott válasz meghatározó a fogva tartott vagy szabadságától megfosztott személy jogi helyzetének értékelése szempontjából –, vagy a szülői felelősség és felügyeleti jog területén, amikor az uniós jog alapján megkeresett bíróság hatásköre az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre adandó választól függ.

A *Povse*-ügyben (lásd a C-211/10. sz. ügyben 2010. július 1-jén hozott ítéletet) a kérdést előterjesztő osztrák bíróság a fent említett sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás keretében a 2201/2003/EK rendeletnek a felügyeleti jogra és a gyermek visszavitelére vonatkozó rendelkezései értelmezésével kapcsolatos kérdésekkel fordult a Bírósághoz. Az alapeljárásban a gyermeket az olaszországi közös lakásból jogellenesen Ausztriába vivő anya és a gyermek apja állt szemben egymással. Az ügy összetettségét az adta, hogy egyszerre két eljárás volt folyamatban – az egyik olasz bíróság,

⁶⁴ A szervezett utazási formákról szóló, 1990. június 13-i 90/314/EGK tanácsi irányelv (HL L 158., 59. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 10. kötet, 132. o.).

⁶⁵ A 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (HL L 338., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.).

a másik osztrák bíróság előtt –, amelyek eltérő eredményre vezettek. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés arra vonatkozott, hogy az olyan ideiglenes intézkedés – mint amelyet az olasz bíróság is hozott –, amely feloldotta azt a tilalmat, hogy az anya a gyermekével nem hagyhatja el Olaszország területét, és a gyermek felügyeleti jogát ideiglenesen a két szülőre bízta, kimondva ugyanakkor, hogy a gyermek – a végleges határozat elfogadásáig – Ausztriában maradhat az anyával, a 2201/2003 rendelet 10. cikke b) pontja iv. alpontjának értelmében vett, „a gyermek visszaviteléről nem rendelkező, felügyeletről szóló határozatnak” minősül-e. A gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bírósága által hozott ilyen határozat hatása az, hogy e bíróság joghatósága átszáll azon tagállam bíróságaira, amelybe a gyermeket jogellenesen elvitték. A Bíróság kimondta, hogy valamely ideiglenes intézkedés nem képez az említett rendelet 10. cikke b) pontjának iv. alpontja szerinti, „a gyermek visszaviteléről nem rendelkező, felügyeletről szóló határozatot”, és nem szolgálhat a joghatóság azon tagállam bíróságaira való átszállásának alapjául, ahová a gyermeket jogellenesen elvitték. Ez a következtetés a rendelet rendszeréből következik, és a gyermek érdekeit is szolgálja. Az ezzel ellentétes megoldás visszatárhathatná a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti tagállambeli, joghatósággal rendelkező bíróságot attól, hogy a gyermek érdekei által megkövetelt ideiglenes határozatot fogadjon el. Másodszor a Bíróságtól a 2201/2003 rendelet 11. cikke (8) bekezdésének értelmezését is kérték. E rendelkezés szerint az 1980. évi Hágai Egyezmény 13. cikke szerinti visszavitt elutasító határozat – mint amelyet a szóban forgó ügyben az osztrák bíróság az apa kérelmét követően hozott – nem lehet akadály a 2201/2003 rendelet alapján joghatósággal rendelkező bíróság által hozott, a gyermek visszavitelét elrendelő későbbi határozat végrehajtásának; az alapeljárásban ilyen határozatot hozott az olasz bíróság az apa kérelmére az osztrák bíróság visszaviteléről nem rendelkező határozatának meghozatalát követően. A Bíróságnak azt a kérdést tették fel, hogy a gyermek visszavitelét elrendelő határozat végrehajthatóságához szükséges-e, hogy az az ugyanazon bíróság által meghozott, a gyermek feletti felügyeleti jogra vonatkozó végleges határozaton alapuljon. A Bíróság nemleges választ adott, és úgy tekintette, hogy az ilyen értelmezést aligha lehetne összeegyeztetni a gyorsaságra irányuló, az említett rendelet által követett céllal, valamint az eredetileg eljáró bíróság joghatóságának biztosított elsőbbséggel. Harmadszor a Bíróság kifejtette, hogy a 2201/2003 rendelet 47. cikke (2) bekezdésének második albekezdését úgy kell értelmezni, hogy a végrehajtás helye szerinti tagállam valamely bírósága által később hozott azon határozat, amely ideiglenes felügyeleti jogot biztosít, és amely e tagállam joga szerint végrehajthatónak tekintendő, nem gátolja az eredeti eljárás helye szerinti tagállam joghatósággal rendelkező bírósága által korábban hozott és a gyermek visszavitelét elrendelő, igazolt határozat végrehajtását. Ami a valamely igazolt határozatnak egy későbbi végrehajtható határozattal – a rendelet 47. cikke (2) bekezdésének második albekezdése szerinti – összeegyeztethetetlen jellegét illeti, az csak az eredeti eljárás helye szerinti tagállambeli, joghatósággal rendelkező bíróságok által később hozott esetleges határozatokhoz képest vizsgálható. Negyedszer a Bíróság kimondta, hogy valamely igazolt határozat végrehajtása a végrehajtás helye szerinti tagállamban nem tagadható meg amiatt, hogy – mivel a körülmények a határozat meghozatala óta megváltoztak – az a gyermek alapvető érdekeit immár súlyosan veszélyeztethetné. A körülmények e megváltozása ugyanis olyan érdemi kérdést képez, amely az eredeti eljárás helye szerinti tagállam joghatósággal rendelkező bíróságának feladatkörébe tartozik.

A szintén sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárásban előterjesztett, C-400/10. sz. *McB*-ügyben 2010. október 5-én hozott ítélet középpontjában is az állt, hogy a 2201/2003 rendelet alkalmazása keretében miként alakul a gyermek felügyeleti jogának és jogellenes elvitelének kérdése. Ez az ügy megvilágította a tagállamoknak a gyermek anyjával házasságot nem kötő apa felügyeleti jogára vonatkozó nemzeti szabályai közötti különbségeket. Egyes nemzeti jogokban ugyanis a gyermek vér szerinti apja nem rendelkezik *ipso iure* felügyeleti joggal, annak megszerzésének feltétele a nemzeti bíróság által hozott, e jogot megállapító határozat. Éppen ez a helyzet az írt jog esetében, amelyet a jogvita érdemére alkalmazni kellett. Következésképpen az apa a gyermek

felügyeleti jogát számára megállapító határozat hiányában nem bizonyíthatja a gyermek elvitelének a 2201/2003 rendelet 2. cikke 11. pontja szerinti jogellenességét a gyermeknek a szokásos tartózkodási helye szerinti országba való visszavitele iránt benyújtott kérelme alátámasztására. A *McB*-ügyben a Bírósághoz intézett előzetes döntéshozatal iránti kérelem arra a kérdésre vonatkozott, hogy az a tagállami szabályozás, amelyben a gyermek anyjával házasságot nem kötő apa felügyeleti jogának megállapítását annak a feltételnek rendeli alá, hogy arra bírósági határozatban kerüljön sor, összeegyeztethető-e az Európai Unió Alapjogi Chartájának a magán- és családi élet tiszteletben tartására vonatkozó 7. cikkének megfelelően értelmezett 2201/2003 rendelettel.

A Bíróság egyrészt hangsúlyozta, hogy bár a szóban forgó rendelet autonóm módon határozza meg a „felügyeleti jog” fogalmát, annak 2. cikke 11. pontjának a) alpontjából az következik, hogy a felügyeleti joggal rendelkező személy meghatározásának kérdése az alkalmazandó nemzeti jog hatálya alá tartozik, amely jogot azon tagállam jogaként lehet meghatározni, ahol a gyermek közvetlenül az elvitele vagy visszatartása előtt szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett. Másrészt a Bíróság kimondta, hogy az a tény, hogy a vér szerinti apa az anyától eltérően nem rendelkezik automatikusan a gyermeke felügyeleti jogával a 2201/2003 rendelet értelmében, nem befolyásolja az Európai Unió Alapjogi Chartája 7. cikkében szereplő magán- és családi életéhez való joga tartalmának lényegét, amennyiben tiszteletben tartják azt a jogát, hogy a joghatósággal rendelkező bíróságtól kérheti a felügyeleti jog megállapítását.

Végül megemlítené a C-256/09. sz., *Purrucker*-ügyben 2010. július 5-én hozott ítélet, amely ügyben a Bíróságnak arról kellett döntenie, hogy a 2201/2003 rendelet más tagállam bírósága által hozott határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó rendelkezései alkalmazhatók-e a felügyeleti jogra vonatkozóan az említett rendelet 20. cikke alapján hozott ideiglenes határozatokra. A Bíróság először is emlékeztetett az említett rendeletnek az ügy érdemére vonatkozó joghatóságot megállapító 8–14. cikke és az ugyanezen rendelet 20. cikkének (1) bekezdésében szereplő azon szabály közötti különbségre, amely lehetővé teszi valamely tagállam bírósága számára, hogy ideiglenes vagy védelmi intézkedéseket hozzon – még akkor is, ha az ügy érdemére vonatkozóan nincs hatásköre – azzal a hármassal, hogy ezen intézkedések sürgősek, az e bíróság székhelye szerinti tagállamban található személyekre vagy vagyontárgyakra vonatkozóan lettek elfogadva, és átmeneti jellegűek. Másodszor a Bíróság kimondta, hogy a 2201/2003 rendelet 21. és azt követő cikkeiben szereplő elismerési és végrehajtási rendszer nem alkalmazható az említett rendelet 20. cikke alapján elfogadott ideiglenes intézkedésekre. A Bíróság megállapította ugyanis, hogy az uniós jogalkotónak nem állt szándékában ezen alkalmazhatóság biztosítása, amint az mind a jogalkotási eljárás menetéből, mind az olyan korábbi normák megfelelő rendelkezéseiből kiderül, mint az 1347/2000/EK rendelet vagy a II. Brüsszeli Egyezmény. Ezenfelül a Bíróság osztotta azt az álláspontot, hogy ha a 2201/2003 rendeletben szereplő elismerési és végrehajtási rendszer valamennyi tagállamban – ideértve az ügy érdemével kapcsolatban joghatósággal rendelkező bíróság szerinti tagállamot is – alkalmazható lenne az ideiglenes intézkedések tekintetében, az az e rendeletben foglalt joghatósági szabályok megkerülése és a „forum shopping” kockázatával járna. Ez ellentétes lenne az említett rendelet által elérni kívánt célokkal, nevezetesen pedig a gyermek magasabb szintű érdekeinek azáltal történő figyelembevételével, hogy az őt érintő döntéseket a szokásos tartózkodási helyéhez földrajzilag közel lévő bíróság hozza meg, amelyet az uniós jogalkotó a legmegfelelőbb helyzetben lévőnek ítélt ahhoz, hogy mérlegelje a gyermek érdekében hozandó intézkedéseket. Harmadszor a Bíróság arról döntött, hogy a sürgősségi eljárásban szükséges-e lehetővé tenni az alperes számára az ideiglenes intézkedéseket elrendelő határozat elleni jogorvoslatot. A Bíróság szerint tekintettel a szülői felelősség tárgykörében elrendelhető ideiglenes intézkedések fontosságára – függetlenül attól, hogy azokat az ügy érdemével kapcsolatban joghatósággal rendelkező vagy azzal nem rendelkező bíróság rendeli-e el – szükséges, hogy az ilyen eljárással érintett személy, még ha az intézkedéseket elrendelő bíróság

meg is hallgatta őt, jogorvoslatot kezdeményezhessen az intézkedéseket elrendelő határozat ellen. Alapvető fontosságú, hogy e személy az említett intézkedéseket elrendelő bíróságtól eltérő és rövid határidőn belül eljáró bíróság előtt vitathassa az ideiglenes intézkedéseket elrendelő bíróság által a maga számára megállapított, az ügy érdemével kapcsolatos joghatóságot, illetve – ha a határozatból nem derül ki, hogy a bíróság e rendelet alapján az ügy érdemével kapcsolatban joghatósággal rendelkezik vagy joghatósággal rendelkezőnek tekinti magát – a rendelet 20. cikkében meghatározott feltételek tiszteletben tartását.

A büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés

A büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés emblematikus eszköze, az európai elfogatóparancs tovább gazdagította az ítélezési gyakorlatot.

A C-261/09. sz., *Mantello*-ügyben 2010. november 16-án hozott ítéletben a Bíróság értelmezte a 2002/584/IB kerethatározat⁶⁶ 3. cikkének 2. pontját, amely lehetővé teszi a végrehajtó tagállam igazságügyi hatósága számára, hogy megtagadja az európai elfogatóparancs végrehajtását, ha a végrehajtó igazságügyi hatóság rendelkezésére álló információkból az derül ki, hogy a keresett személyt valamely tagállam „ugyanazon cselekményért már jogerősen elítélte”. A Bíróság, amelytől először is az „ugyanazon cselekmény” fogalmának értelmezését kérték, megállapította, hogy az európai elfogatóparancs kibocsátása és végrehajtása tekintetében a 2002/584 kerethatározat 3. cikkének 2. pontjában szereplő „ugyanazon cselekmény” fogalma az uniós jog önálló fogalmának minősül. Ezenfelül az „ugyanazon cselekmény” e fogalma a Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló egyezmény 54. cikkében is szerepel, és ennek keretében úgy értelmezték, hogy az kizárólag a történeti tényállásra vonatkozik, és magában foglalja az egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő konkrét körülmények együttesét, függetlenül e tényállás jogi minősítésétől és a védett jogi tárgyától. Tekintettel az említett egyezmény 54. cikkének és a kerethatározat 3. cikke 2. pontjának közös céljára, amely annak elkerülésére irányul, hogy adott személy ellen ugyanazon cselekmény miatt újból büntetőeljárás induljon, vagy újabb büntetőítélet szülessen, a fogalomnak a Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló egyezmény keretében adott értelmezése a 2002/584 kerethatározat vonatkozásában is megállja a helyét.

A Bíróság megállapította továbbá, hogy akkor tekintendő úgy, hogy a keresett személyt valamely tagállam ugyanazon cselekményért már jogerősen elítélte, amennyiben a büntetőeljárás következtében a büntetőjogi felelősségre vonhatóság véglegesen megszűnik, illetve e személyt jogerősen felmentették. Az ítélet „jogerős” mivoltát azon tagállam joga szerint kell értékelni, amelyben az ítéletet meghozták. Következésképpen az olyan határozat, amely a büntetőeljárást megindító tagállam joga szerint bizonyos cselekmények vonatkozásában nem szünteti meg nemzeti szinten a büntetőjogi felelősségre vonhatóságot, nem képezi eljárásjogi akadályát annak, hogy az Unió egy másik tagállamában ugyanazon cselekmény miatt adott esetben büntetőeljárás induljon vagy folytatódjon. Ha az elfogatóparancsot kibocsátó igazságügyi hatóság a végrehajtó igazságügyi hatóság információkérésére válaszul a nemzeti joga alapján egyértelműen megállapítja, hogy a saját jogrendjében hozott korábbi ítélet nem az elfogatóparancsban meghatározott tényállásokra vonatkozó jogerős ítélet, a végrehajtó igazságügyi hatóság főszabály szerint nem tagadhatja meg az európai elfogatóparancs végrehajtását.

⁶⁶ Az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló 2002/584/IB tanácsi kerethatározat (HL L 190., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 19. fejezet, 6. kötet, 34. o.).

Kül- és biztonságpolitika

A közös kül- és biztonságpolitika keretében a Bíróság az Oberlandsgericht kérelme alapján a C -550/09. sz. ügyben 2010. június 29-én hozott ítéletében pontosította a terrorizmus leküzdése érdekében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott különleges korlátozó intézkedések hatályát, és értelmezte a 2580/2001/EK rendelet⁶⁷ 2. és 3. cikkét.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete egyes határozatainak végrehajtása érdekében a Tanács elfogadta a 2001/931/KKBP közös álláspontot⁶⁸ és a 2580/2001 rendeletet, amelyek a Tanács határozataival létrehozott és rendszeresen naprakésszé tett listán szereplő személyek és szervezetek pénzeszközeinek befagyasztását rendelik el. Az említett rendelet ezenfelül tiltja, hogy közvetlenül vagy közvetve pénzeszközöket bocsássanak az említett listán szereplő személyek vagy szervezetek rendelkezésére.

2007 júniusáig anélkül fogadtak el ilyen határozatokat, hogy a listán szereplő személyekkel és szervezetekkel közölték volna a listára való felvételük egyedi okait. A Törvényszék azon ítéletét⁶⁹ követően, amelyben egy csoport listára való felvételét különösen azon az alapon érvénytelenítette, hogy a Tanács e listára vételt nem indokolta, és az érdemi bírósági felülvizsgálat ezért lehetetlen volt, a Tanács módosította a listára való felvételre vonatkozó eljárását. A lista naprakésszé tételéről szóló, 2007. június 29-én hatályba lépett újabb határozatának⁷⁰ elfogadása alkalmával a Tanács a fentieknek megfelelően közölte az érintett személyekkel és szervezetekkel a listára való felvételüket igazoló okokat. A Törvényszék későbbi ítéleteiben több más szervezet listára vételét is érvénytelenítette a fent hivatkozott T-228/02. sz. ügyben hozott ítéletében szereplőkel megegyező okokból. 2002. május 2-án a Devrimci Halk Kurtulus Partisi-Cephesi nevű szervezet (DHKP-C) felkerült a szóban forgó listára. Azóta a Tanács több határozatban is naprakésszé tette ezt a listát. A DHKP-C folyamatosan szerepelt rajta.

A Bíróság elé terjesztett ügy két német állampolgárra vonatkozott, akik ellen Németországban büntetőeljárást indítottak. Azt rótták E. és F. terhére, hogy 2002. augusztus 30. és 2008. november 5. között tagjai voltak a DKHP-C-nek. Terroristacsoporthoz való tartozás miatt előzetes letartóztatásba helyezték őket, és büntetőeljárást indítottak ellenük. Mivel a DHKP-C listára való felvételének érvényességével kapcsolatban kétségei merültek fel, az előzetes döntéshozatalra utaló bíróság azt kérdezte a Bíróságtól, hogy a Törvényszék azon ítéleteire tekintettel, amelyekben egyes személyek és szervezetek listára vételét megsemmisítette alapvető eljárási garanciák megsértése miatt, a 2007. június 29-ét megelőző időszak vonatkozásában a DKHP-C listára vételét is érvénytelennek kell-e tekinteni annak ellenére, hogy a DHKP-C nem kérte a listára vétele megsemmisítését.

A Bíróság előzetesen megállapította, hogy a nemzeti bíróságon folyamatban lévő ügyben szabadságelvonással járó büntetőjogi szankciót is kiszabhatnak. Ezzel összefüggésben a Bíróság hangsúlyozta, hogy az Unió olyan jogi unió, amelyben az intézmények aktusai ellenőrzés alá

⁶⁷ A terrorizmus leküzdése érdekében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott különleges korlátozó intézkedésekről szóló, 2001. december 27-i 2580/2001/EK tanácsi rendelet (HL L 344., 70. o.; magyar nyelvű különkiadás 18. fejezet, 1. kötet, 207. o.).

⁶⁸ A terrorizmus leküzdésére vonatkozó különös intézkedések alkalmazásáról szóló, 2001. december 27-i 2001/931/KKBP tanácsi közös álláspont (HL L 344., 93. o.; magyar nyelvű különkiadás 18. fejezet, 1. kötet, 217. o.).

⁶⁹ A T-228/02. sz., Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran kontra az Európai Unió Tanácsa ügyben 2006. december 12-én hozott ítélet.

⁷⁰ A 2580/2001/EK rendelet 2. cikke (3) bekezdésének végrehajtásáról, és a 2006/379/EK és 2006/1008/EK határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. június 28-i 2007/445/EK tanácsi határozat (HL L 169., 58. o.).

esnek a tekintetben, hogy az EUM-Szerződéssel és az általános jogelvekkel összeegyeztethetők-e. A nemzeti eljárás keretében bárki jogosult az uniós jogi aktusokban szereplő, a vele szemben hozott határozat vagy nemzeti jogi aktus alapjául szolgáló rendelkezések érvénytelenségére hivatkozni, és indítványozhatja a nemzeti bíróságnál, hogy e tekintetben előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesszen a Bíróság elé, ha e fél nem jogosult e rendelkezések ellen közvetlen keresetet benyújtani a Törvényszékhez.

A 2007 júniusa előtti tanácsi határozatok érvényességével kapcsolatban a Bíróság megjegyezte, hogy e határozatok egyikét sem kísérte a rendelet DHKP-C-re történő alkalmazásának jogszabályi feltételeire vonatkozó indoklás, sem pedig azon különös és konkrét okok kifejtése, amelyek miatt a Tanács úgy vélte, hogy a DHKP-C-nek a listára való felvétele vagy a listán tartása indokolt volt. A terheltek ezért nem ismerték az annak ellenőrzéséhez szükséges adatokat, hogy megalapozottan szerepelt-e a DHKP-C a listán a 2007. június 29. előtti időszak során, és különösen, hogy pontosak, illetve relevánsak voltak-e a listára való felvételt eredményező adatok, annak ellenére, hogy ez képezte a velük szemben előterjesztett vádirat alapját. A listára való felvétel indokolásának hiánya a felvétel érdemi jogszerűségének a megfelelő bírósági felülvizsgálatát is megghiúsíthatja. Márpedig az ilyen felülvizsgálat lehetősége elengedhetetlen a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelem követelményei, valamint a szabadságok és az alapvető jogok védelme közötti helyes egyensúly biztosításához.

Azon kérdést illetően, hogy a 2007. júniusi határozat visszamenőlegesen érvényessé tette-e a DHKP-C listára való felvételét, a Bíróság megállapította, hogy e határozat semmiféleképpen nem szolgálhat alapul a büntetőjogi felelősségnek a hatálybalépését megelőző időszakhoz kötődő tények miatti megállapításához. Az ilyen értelmezés sértené azon elvet, amely tiltja a büntetőjogi felelősség megállapításának megalapozására alkalmas rendelkezések visszaható hatályát. A Bíróság kimondta, hogy ilyen körülmények között a nemzeti bíróságnak az alapeljárás keretében mellőznie kell a 2007 júniusa előtt elfogadott tanácsi határozatok alkalmazását, amelyek következképpen nem szolgálhatnak az E. és F. elleni büntetőeljárások alapjául a 2007. június 29-ét megelőző időszak tekintetében.

Végül a Bíróság tágran értelmezte a 2580/2001 rendelet 2. cikke (1) bekezdésének b) pontjában szereplő, a pénzeszközöknek a listára felvett személyek és szervezetek rendelkezésére bocsátására vonatkozó tilalmat. A Bíróság szerint e tilalom magában foglal minden olyan cselekményt, amely szükséges ahhoz, hogy valamely, a 2580/2001 rendelet 2. cikkének (3) bekezdésében előírt listán szereplő személy, csoport vagy szervezet ténylegesen teljes rendelkezési jogot szerezzen az érintett pénzeszközök, egyéb vagyoni értékek vagy gazdasági erőforrások fölött. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy ez a fogalom független attól, hogy a rendelkezésre bocsátó személy és e cselekmény címzettje között fennáll-e kapcsolat, vagy sem.

A C-340/08. sz., *M és társai* ügyben 2010. április 29-én hozott ítéletében a Bíróság azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy a 881/2002/EK rendeletben⁷¹ szereplő listára felvett, feltételezett terroristák házasársai számára nyújtott társadalombiztosítási, illetve szociális segélyezési ellátások – például rokkantsági pótlék, gyermeknevelési támogatás, lakhatási támogatás – az e rendelet alapján befagyasztott pénzeszközök körébe tartoznak-e.

⁷¹ Az Oszáma bin Ládennel, az Al-Qaida hálózattal és a Tálibánnal összeköttetésben álló egyes személyekkel és szervezetekkel szemben meghatározott szigorító intézkedések bevezetéséről, valamint az egyes termékek és szolgáltatások Afganisztánba történő kivitelének tilalmáról, a repülési tilalom megerősítéséről és az afganisztáni Tálibánt illető pénzkészletek és egyéb pénzügyi források befagyasztásáról szóló, 467/2001/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2002. május 27-i 881/2002/EK rendelet (HL L 139., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás 18. fejezet, 1. kötet, 294. o.).

A Bíróság megállapította, hogy tekintettel az említett rendelet, illetve az Egyesült Nemzetek Szervezete Biztonsági Tanácsának határozata – amely végrehajtására e rendelet irányul – különböző nyelvi változatai közötti eltérésekre, az említett rendeletet a nemzetközi terrorizmus leküzdésére irányuló céljának figyelembevételével kell értelmezni. A pénzeszközök befagyasztásának célja annak megakadályozása, hogy ezek a személyek hozzáférjenek bármilyen jellegű, olyan gazdasági vagy pénzügyi erőforrásokhoz, amelyeket terrorista tevékenységek támogatására használhatnának fel. Konkrétabban e célt úgy kell érteni, hogy a pénzeszközök befagyasztására irányuló intézkedés csak arra a vagyonra alkalmazandó, amely terrorista tevékenységek elősegítésére alkalmas pénzeszközökre, árukra és szolgáltatásokra váltható. A Bíróság megjegyezte, hogy nem volt arra vonatkozó állítás, hogy az érintettek továbbadnák e pénzeszközöket háztársaiknak, ahelyett, hogy háztartásuk alapvető kiadásaira fordítanák azokat, illetve senki nem vitatta, hogy az érintett háztársak a kérdéses pénzeszközöket ténylegesen a háztartások alapvető szükségleteinek fedezésére használták fel, amelynek a listán szereplő személyek is tagjai. Márpedig nehezen hihetőnek tűnik, hogy e pénzeszközök terrorista tevékenységek elősegítésére alkalmas eszközökké alakíthatók át, annál is inkább, mivel a juttatások mértékét úgy határozták meg, hogy azok szigorúan csak az érintett személyek létszükségleteit fedezzék. Ennek megfelelően a Bíróság megállapította, hogy az a természetbeni előny, amelyhez a listán szereplő személy közvetve juthat a háztársának fizetett szociális juttatásokból, nem veszélyezteti e rendelet célját. Következésképpen az említett rendelet nem alkalmazandó a pénzeszközök befagyasztásával kapcsolatos listán szereplő személyek háztársainak nyújtott társadalombiztosítási, illetve szociális segélyezési ellátásokra.

C – A Bíróság összetétele

(2010. október 7-i protokolláris sorrend)

Első sor, balról jobbra:

A. Arabadjiev tanácselnök; Y. Bot első főtanácsnok; K. Lenaerts és A. Tizzano tanácselnökök; V. Skouris, a Bíróság elnöke; J. N. Cunha Rodrigues, J.-C. Bonichot, K. Schiemann és J. J. Kasel tanácselnökök

Második sor, balról jobbra:

M. Ilešič és G. Arestis bírák; J. Kokott főtanácsnok; A. Rosas bíró; D. Šváby tanácselnök; R. Silva de Lapuerta, Juhász E., A. Borg Barthet és J. Malenovský bírák

Harmadik sor, balról jobbra:

J. Mazák és P. Mengozzi főtanácsnokok; L. Bay Larsen, E. Levits, U. Löhmus és A. Ó Caoimh bírák; E. Sharpston főtanácsnok; P. Lindh és T. von Danwitz bírák

Negyedik sor, balról jobbra:

E. Jarašiūnas bíró; P. Cruz Villalón főtanácsnok; M. Berger és C. Toader bírák; V. Trstenjak főtanácsnok; M. Safjan bíró; N. Jääskinen főtanácsnok; A. Prechal bíró; A. Calot Escobar hivatalvezető

1. A Bíróság tagjai

(hivatalba lépésük sorrendjében)

Vassilios Skouris

Született 1948-ban; a Berliini Szabadegyetemen szerzett jogi diplomát (1970); a Hamburgi Egyetemen alkotmányjogi és közigazgatási jogi doktorátust szerzett (1973); a Hamburgi Egyetemen akkreditált egyetemi tanár (1972–1977); a Bielefeldi Egyetemen a közjog egyetemi tanára (1978); a Theszaloníki Egyetemen a közjog egyetemi tanára (1982); belügyminiszter (1989-ben és 1996-ban); a Krétai Egyetem Egyetemi Tanácsának tagja (1983–1987); a Theszaloníki Egyetemen a Nemzetközi és Európai Gazdasági Jogi Központ igazgatója (1997–2005); a görög Egyesület az európai jogért elnöke (1992–1994); a görög Nemzeti Kutatási Bizottság tagja (1993–1995); a görög tisztviselők kiválasztását felügyelő legfőbb bizottság tagja (1994–1996); a Trieri Európai Jogi Akadémia Tudományos Tanácsának tagja (1995-től); a Görög Országos Bíró- és Ügyészképző Intézet igazgatótanácsának tagja (1995–1996); a Külügyminisztérium Tudományos Tanácsának tagja (1997–1999); a Görög Gazdasági és Szociális Tanács elnöke 1998-ban; 1999. június 8-tól a Bíróság bírāja; 2003. október 7-től a Bíróság elnöke.

Antonio Tizzano

Született 1940-ben; az európai uniós jog egyetemi tanára a római La Sapienza egyetemen; egyetemi tanár a nápolyi „Istituto Orientale” (1969–1979) és „Federico II” egyetemen (1979–1992), a Cataniai Egyetemen (1969–1977) és a Mogadishui Egyetemen (1967–1972); az olasz Semmítőszéken eljáró ügyvéd; jogtanácsos az Olasz Köztársaság Európai Közösségek melletti állandó képviseletén (1984–1992); az olasz küldöttség tagja a Spanyol Királyságnak és a Portugál Köztársaságnak az Európai Közösségekhez történő csatlakozása érdekében folytatott tárgyalásokon, valamint az Egységes Európai Okmány és az Európai Unióról szóló szerződés tárgyalásán; több kiadvány, köztük „Az európai szerződések kommentárjának” és „Az Európai Unió kódexének” szerzője; az „Il Diritto dell’Unione Europea” folyóirat alapítója és 1996 óta igazgatója; több jogi folyóirat igazgatótanácsának, illetve szerkesztőbizottságának tagja; számos nemzetközi konferencián előadó; több nemzetközi intézetben, köztük a Hágai Nemzetközi Jogi Akadémián (1987) tart előadást és képzést; az Európai Közösségek Bizottsága pénzügyeinek vizsgálatával megbízott független szakértői csoport tagja (1999); 2000. október 7-től 2006. május 3-ig főtanácsnok a Bíróságon; 2006. május 4-től a Bíróság bírāja.

José Narciso da Cunha Rodrigues

Született 1940-ben; különböző jogi feladatokat lát el (1964–1977); a jogrendszer reformja tanulmányozásának koordinálásával és végrehajtásával kapcsolatos különböző kormányzati feladatokat lát el; az Emberi Jogok Európai Bizottságának és az Emberi Jogok Európai Bíróságának kormányzati megbízottja (1980–1984); az Európa Tanács Emberi Jogi Főbizottságának szakértője (1980–1985); a büntetőjog és büntetőeljárás jog felülvizsgálatáért felelős bizottság tagja; Procurador-Geral da República (1984–2000); az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) felügyelőbizottságának tagja (1999–2000); 2000. október 7-től a Bíróság bírása.

Christiaan Willem Anton Timmermans

Született 1941-ben; jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (1966–1969); az Európai Közösségek Bizottságának tisztviselője (1969–1977); jogi doktorátus (Leideni Egyetem); a Groningeni Egyetemen az európai jog egyetemi tanára (1977–1989); az Arnheimi Fellebbviteli Bíróság helyettes bírása; több kiadvány szerkesztője; az Európai Közösségek Bizottsága Jogi Szolgálatának főigazgató-helyettese (1989–2000); az Amszterdami Egyetemen az európai jog tanára; 2000. október 7-től a Bíróság bírása.

Allan Rosas

Született 1948-ban; a Turku Egyetemen szerez jogi doktorátust (Finnország); tanár a Turku Egyetem (1978–1981) és az Åbo Akademi Jogi Karán (Turku/Åbo) (1981–1996); ez utóbbin az Emberi Jogi Intézet igazgatója (1985–1995); számos nemzeti és nemzetközi egyetemi állást tölt be; több tudományos társaság tagja; több nemzeti és nemzetközi kutatási programot és projektet koordinál, különösen a következő területeken: közösségi jog, nemzetközi jog, alapjogok és emberi jogok, alkotmányjog és összehasonlító közigazgatási jog; a finn kormány képviselője a finn küldöttség tanácsadójaként, illetve tagjaként különböző konferenciákon és nemzetközi tanácskozásokon; jogi szakértő különböző kormány- és parlamenti jogi bizottságokban Finnországban, valamint az ENSZ-nél, az UNESCO-nál, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetnél (EBESZ) és az Európa Tanácsnál; 1995-től az Európai Bizottság Jogi Szolgálatánál a kapcsolatokért felelős vezető jogtanácsos; 2001 márciusától az Európai Bizottság Jogi Szolgálatának főigazgató-helyettese; 2002. január 17-től a Bíróság bírása.

Rosario Silva de Lapuerta

Született 1954-ben; jogot végez (Universidad Complutense de Madrid); abogado del Estado (ügyvéd) Malagában; abogado del Estado (ügyvéd) a Közlekedési, Idegenforgalmi és Távközlési Minisztérium, majd a Külügyminisztérium Jogi Szolgálatánál; abogado del Estado vezetője a Bíróság előtti ügyekért felelős állami jogi szolgálatnál és helyettes főigazgató az Abogacia General del Estado nemzeti és közösségi jogi szolgálatánál (Igazságügyi Minisztérium); a közösségi igazságszolgáltatás rendszerének jövőjéről tanácskozó bizottság tagja; a spanyol küldöttség vezetője az „Elnökség barátai” elnevezésű, a Nizzai Szerződés alapján a közösségi igazságszolgáltatás rendszerének reformjával foglalkozó bizottságban és a Tanács „Bíróság” elnevezésű ad hoc bizottságában; a madridi École Diplomatique-ban a közösségi jog tanára; a „Noticias de la Unión Europea” folyóirat társszerkesztője; 2003. október 7-től a Bíróság bírása.

Koen Lenaerts

Született 1954-ben; jogi diploma és jogi doktorátus (Katholieke Universiteit Leuven); Master of Laws, Master in Public Administration (Harvard University); tanársegéd (1979–1983), majd az európai jog tanára (1983-tól) a Leuveni Katholieke Universiteitben; jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (1984–1985); tanár a College d’Europe-ban Brugge-ben (1984–1989); ügyvéd a brüsszeli ügyvédi kamarában (1986–1989); vendégprofesszor a Harvard Law Schoolon (1989); 1989. szeptember 25-től 2003. október 6-ig az Elsőfokú Bíróság bírása; 2003. október 7-től a Bíróság bírása.

Juliane Kokott

Született 1957-ben; jogi tanulmányok (a Bonni és a Genfi Egyetemen); LL.M. (American University/Washington D.C.); jogi doktorátus (Heidelbergi Egyetem, 1985; Harvard Egyetem, 1990); vendégprofesszor a Berkeley Egyetemen (1991); a német és külföldi közjog, a nemzetközi jog és az európai jog tanára az Augsburgi (1992), a Heidelbergi (1993) és a Düsseldorf-i (1994) Egyetemen; a német bíró helyettese az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) nemzetközi békéltető és választottbíróóságán; a Globális Változásokról szóló szövetségi tanácsadó bizottság alelnöke (WBGU, 1996); a nemzetközi jog, a nemzetközi kereskedelmi és az európai jog egyetemi tanára a St. Galleni Egyetemen (1999); a St. Galleni Egyetem nemzetközi és európai kereskedelmi jogi intézetének igazgatója (2000); a St. Galleni Egyetem kereskedelmi jogi posztgraduális programjának igazgatóhelyettese (2001); 2003. október 7-től a Bíróság főtanácsnoka.

Konrad Hermann Theodor Schiemann

Született 1937-ben; jogi tanulmányokat végez Cambridge-ben; barrister (1964–1980); Queen's Counsel (1980–1986); bíró a High Court of England and Wales (Anglia és Wales Fellebbviteli Bírósága) bíróságon (1986–1995); Lord Justice of Appeal (1995–2003); a Honourable Society of the Inner Temple rangidős tagja 1985-től, és 2003-ban kincstárnoka; 2004. január 8-tól a Bíróság bírāja.

Pranas Kūris

Született 1938-ban; a Vilnusi Egyetemen szerez jogi diplomát (1961); a jogtudományok kandidátusa a moszkvai egyetemen (1965); doctor habilitus a moszkvai egyetemen (1973); gyakornok, Institut des Hautes Études Internationales, Université de Paris (igazgató: prof. Ch. Rousseau) (1967–1968); a Litván Tudományos Akadémia címzetes tagja (1996); doctor honoris causa a litván egyetem jogi karán (2001); a Vilnusi Egyetemen oktatási és igazgatási feladatokat lát el (1961–1990); docens, akkreditált egyetemi tanár, a nemzetközi közjog egyetemi tanára, a jogi kar dékánja; több posztot is betölt a kormányzatban, a litván diplomáciai és igazságügyi szolgálatban; igazságügy-miniszter (1990–1991), államtanácsos (1991); a Litván Köztársaság belgiumi, luxemburgi és holland nagykövete (1992–1994); az Emberi Jogok Európai Bíróságának bírāja (1994 júniusától 1998 novemberéig); a Litván Legfelsőbb Bíróság bírāja és elnöke (1994 decemberétől 1998 októberéig); az Emberi Jogok Európai Bíróságának bírāja (1998 novembere óta); több nemzetközi konferencián vesz részt; a Litván Köztársaság küldöttségének tagja a Szovjetunióval folytatott tárgyalásokon (1990–1992); több (körülbelül 200) kiadvány szerzője; 2004. május 11-től 2010. október 6-ig a Bíróság bírāja.

Juhász Endre

Született 1944-ben; a Szegedi Tudományegyetemen (Magyarország) szerez jogi diplomát (1967); jogi szakvizsga (1970); összehasonlító jogi posztgraduális tanulmányokat folytat a Strasbourgi Egyetemen (1969, 1970, 1971, 1972); a Külkereskedelmi Minisztérium jogi osztályának munkatársa (1966–1974); a jogszabály-előkészítő osztály vezetője (1973–1974); a brüsszeli magyar nagykövetség kereskedelmi kirendeltségének titkára, közösségi kérdésekkel foglalkozik (1974–1979); a Külkereskedelmi Minisztérium osztályvezetője (1979–1983); a washingtoni magyar nagykövetség kereskedelmi alkirendeltségének vezetője, Egyesült Államok (1983–1989); a Külkereskedelmi Minisztérium, majd a Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Minisztériumának főosztályvezetője (1989–1991); főtárgyaló a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek, valamint azok tagállamai közötti társulási megállapodás megkötésére irányuló tárgyalások során (1990–1991); a Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Minisztériumának főosztályvezetője, a tárca Európai Ügyek Hivatalának vezetője (1992); a tárca közigazgatási államtitkára (1993–1994); államtitkár, az Európai Ügyek Hivatalának vezetője, az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium címzetes államtitkára (1994); a Magyar Köztársaság Európa Unióhoz akkreditált rendkívüli és meghatalmazott nagykövete (1995 januárjától 2003 májusáig); a Magyar Köztársaság Európa Unióhoz való csatlakozása érdekében folytatott tárgyalásokat főtárgyalóként vezeti (1998 júliusától 2003 áprilisáig); az európai uniós koordinációért felelős tárca nélküli miniszter (2003 májusától); 2004. május 11-től a Bíróság bírása.

George Arestis

Született 1945-ben; az athéni egyetemen szerez jogi diplomát (1968); M. A. Comparative Politics and Government a Kenti Egyetemen, Canterbury (1970); Cipruson folytat ügyvédi tevékenységet (1972–1982); District Court Judge (1982); President District Court (1995); Administrative President District Court, Nicosia (1997–2003); a ciprusi Legfelsőbb Bíróság bírása (2003); 2004. május 11-től a Bíróság bírása.

Anthony Borg Barthet U.O.M.

Született 1947-ben; jogi doktorátust szerez a Máltai Királyi Egyetemen 1973-ban; Notary to Governmentként 1975-ben lép a máltai közszolgálatba; kormánytanácsadó (1978), kormányfőtanácsadó (1979), helyettes Attorney General (1988), és 1989-ben Málta köztársasági elnöke Attorney Generalnak nevezi ki; a Máltai Egyetemen részmunkaidőben tart előadásokat polgári jogból (1985–1989); a Máltai Egyetem tanácsának tagja (1998–2004); az igazságszolgáltatás igazgatásáért felelős bizottság tagja (1994–2004); a máltai választottbírói központ irányítóból álló bizottság tagja (1998–2004); 2004. május 11-től a Bíróság bírása.

Marko Ilešič

Született 1947-ben; jogi doktorátust szerez (Ljubljana Egyetem); összehasonlító jogi képzés (Strasbourg és Coimbra Egyetem); bírói szakvizsga; a polgári jog, a kereskedelmi jog és a nemzetközi magánjog egyetemi tanára; a Ljubljana Egyetem jogi karának dékánhelyettese (1995–2001), majd dékánja (2001–2004); számos jogi kiadvány szerzője; a Ljubljana munkaügyi bíróság tiszteletbeli bírása és tanácselnöke (1975–1986); a szlovén sportügyi bíróság elnöke (1978–1986); a Ljubljana tőzsde választottbírójának elnöke; a jugoszláv, majd a szlovén kereskedelmi kamara bírása (1991-ig, illetve 1991 óta); a párizsi nemzetközi kereskedelmi kamara választottbírója; az UEFA és a FIFA fellebbviteli bíróságának bírása; a Szlovén Jogászok Egyesületének elnöke (1993–2005); az International Law Association, a Comité maritime international és számos más nemzetközi jogi társaság tagja; 2004. május 11-től a Bíróság bírása.

Jiří Malenovský

Született 1950-ben; a prágai Károly Egyetemen szerez jogi doktorátust (1975); egyetemi adjunktus (1974–1990), dékánhelyettes (1989–1991), a nemzetközi és európai jogi tanszék vezetője a brnói Masaryk Egyetemen (1990–1992); a Csehszlovák Alkotmánybíróság bírása (1992); az Európa Tanács melletti nagykövet (1993–1998); az Európa Tanács Miniszterek Bizottságának elnöke (1995); a Külügyminisztérium főosztályvezetője (1998–2000); az Association de droit international szlovák és cseh tagozatának vezetője (1999–2001); alkotmánybíró (2000–2004); a jogalkotási tanács tagja (1998–2000); a Hágai Állandó Választottbírói tagja (2000 óta); a brnói Masaryk Egyetemen a nemzetközi közjog egyetemi tanára (2001); 2004. május 11-től a Bíróság bírása.

Uno Lõhmus

Született 1952-ben; 1986-ban szerez jogi doktorátust; az ügyvédi kamara tagja (1977–1998); a Tartui Egyetem büntetőjogi vendégprofesszora; az Emberi Jogok Európai Bíróságán bíró (1994–1998); az észti Legfelsőbb Bíróság elnöke (1998–2004); az alkotmányjogi bizottság tagja; a büntetőtörvénykönyv előkészítő bizottságának tanácsadója; a büntetőeljárás törvényt előkészítő munkacsoport tagja; számos emberi jogi és alkotmányjogi kiadvány szerzője; 2004. május 11-től a Bíróság bírása.

Egils Levits

Született 1955-ben; a Hamburgi Egyetemen szerez jogi és politológiai diplomát; a Kieli Egyetem jogi karának tudományos munkatársa; a lett parlament tanácsadója nemzetközi jogi, alkotmányjogi és a jogalkotási reformmal kapcsolatos kérdésekben; lett nagykövet Németországban és Svájcban (1992–1993), Ausztriában, Svájcban és Magyarországon (1994–1995); miniszterelnök-helyettes, igazságügy-miniszter, megbízott külügyminiszter (1993–1994); az EBESZ keretén belül működő békéltető és választottbírószágon békéltető bíró (1997 óta); az Állandó Választottbírószágot tagja (2001 óta); 1995-től az Emberi Jogok Európai Bíróságának bírása, újválasztják 1998-ban és 2001-ben; számos alkotmányjogi, közigazgatási jogi, jogalkotási reformmal kapcsolatos és közösségi jogi kiadvány szerzője; 2004. május 11-től a Bíróság bírása.

Aindrias Ó Caoimh

Született 1950-ben; polgári jogból szerzett diplomát (National University of Ireland, University College Dublin, 1971); barrister (King's Inns, 1972); szakoklevelet szerzett európai jogból (University College Dublin, 1977); barrister az Ír Ügyvédi Kamaránál (1972–1999); európai jogot ad elő (King's Inns, Dublin); Senior Counsel (1994–1999); számos ügyben az ír kormány képviselője az Európai Közösségek Bírósága előtt; az ír High Court bírása (1999 óta); a Honorable Society of King's Inns rangidős tagja (bencher) (1999 óta); az Ír Európai Jogi Társaság alelnöke; a Nemzetközi Jogi Társaság (ír tagozatának) tagja; Andreas O'Keeffe (Aindrias Ó Caoimh) fia, aki 1974 és 1985 között a Bíróság bírása volt; 2004. október 13-tól a Bíróság bírása.

Lars Bay Larsen

Született 1953-ban; politikatudományi diploma (1976), jogi diploma (1983), Koppenhágai Egyetem; tisztviselő az Igazságügyi Minisztériumban (1983–1985); a családi jog oktatója (1984–1991), majd docense (1991–1996) a Koppenhágai Egyetemen; az Advokatsamfund csoportvezetője (1985–1986); csoportvezető az Igazságügyi Minisztériumban (1986–1991); az ügyvédi kamara tagja (1991); osztályvezető (1991–1995), a rendészeti főosztály vezetője (1995–1999), a jogi főosztály vezetője (2000–2003) az Igazságügyi Minisztériumban; Dánia képviselője a K-4 Bizottságban (1995–2000), a Schengeni Központi Csoportban (1996–1998) és az Europol igazgatótanácsában (1998–2000); a Højesteret bírója (2003–2006); 2006. január 11-től a Bíróság bírója.

Eleanor Sharpston

Született 1955-ben; gazdaságtudományi, nyelvi és jogi tanulmányok a King's College-ban, Cambridge-ben (1973–1977); asszisztens és kutató a Corpus Christi College-ban, Oxfordban (1977–1980); az ügyvédi kamara tagja (Middle Temple, 1980); barrister (1980–1987 és 1990–2005); Sir Gordon Slynn főtanácsnok, majd bíró mellett jogi referens (1987–1990); az európai jog és az összehasonlító jog professzora (Director of European Legal Studies) a University College Londonon (1990–1992); professzor (Lecturer) a jogi karon (1992–1998), majd docens (Affiliated Lecturer) (1998–2005) a Cambridge-i Egyetemen; Fellow of King's College, Cambridge (1992-től); docens és kutató (Senior Research Fellow) a Cambridge-i Egyetemen a Centre for European Legal Studies-ban (1998–2005); Queen's Counsel (1999); bencher of Middle Temple (2005); 2006. január 11-től a Bíróság főtanácsnoka.

Paolo Mengozzi

Született 1938-ban; a Bolognai Egyetemen a nemzetközi jog professzora és az európai közösségi jogi Jean Monnet tanszék vezetője; doctor honoris causa a madridi Carlos III Egyetemen; vendégprofesszor a Johns Hopkins (Bologna Center), a St. Johns (New York), a Georgetown, a Paris II, a Georgia (Athén) és az Institut Universitaire International (Luxembourg) egyetemeken; a Nijmegeni Egyetemen szervezett European Business Law Pallas Program koordinátora; az Európai Községek Bizottsága Közbeszerzési Tanácsadó Bizottságának tagja; kereskedelmi és ipari helyettes államtitkár a Tanács soros olasz elnöksége alatt; a Kereskedelmi Világszervezettel (WTO) foglalkozó európai közösségi munkacsoport tagja és a WTO-val foglalkozó hágai Nemzetközi Jogi Akadémia kutatóközpontja 1997-es ülésének igazgatója; 1998. március 4-től 2006. május 3-ig az Elsőfokú Bíróság bírója; 2006. május 4-től főtanácsnok a Bíróságban.

Pernilla Lindh

Született 1945-ben; a Lundi Egyetemen szerez jogi diplomát; jogi referens és bíró a trollhättani elsőfokú bíróságon (1971–1974); jogi referens a Stockholmi Fellebbviteli Bíróságon (1974–1975); bíró a Stockholmi Elsőfokú Bíróságon (1975); a Stockholmi Fellebbviteli Bíróság elnökének tanácsadója jogi és igazgatási ügyekben (1975–1978); megbízott a Domstolverketen (Országos Igazságszolgáltatási Tanács) (1977); tanácsadó az Igazságügyi Kancelláriahivatalban (Justice Chancellor) (1979–1980); a Stockholmi Fellebbviteli Bíróságon a bírói tanács tagja (1980–1981); jogtanácsos a Kereskedelmi Minisztériumban (1981–1982); a Külügyminisztériumban a jogi ügyekért felelős jogtanácsos, majd igazgató és főigazgató (1982–1995); 1992-ben nagykövet; a Swedish Market Court elnökhelyettese; az EGT-tárgyalások során (az EFTA-csoport alelnöke, majd elnöke) és a Svéd Királyságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozása érdekében folytatott tárgyalások során a jogi és intézményi kérdések felelőse; 1995. január 18-tól 2006. október 6-ig az Elsőfokú Bíróság bírója; 2006. október 7-től a Bíróság bírója.

Yves Bot

Született 1947-ben; a Roueni Egyetemen szerez jogi diplomát; jogi doktorátus (Université de Paris II Panthéon-Assas); a mansi jogi kar docense; a mansi ügyészségen ügyészhelyettes, majd első ügyészhelyettes (1974–1982); államügyész a dieppe-i elsőfokú bíróságon (1982–1984); államügyész-helyettes a strasbourg-i elsőfokú bíróságon (1984–1986); államügyész a bastiai elsőfokú bíróságon (1986–1988); a caeni fellebbviteli bíróság főügyésze (1988–1991); államügyész a mansi elsőfokú bíróságon (1991–1993); az igazságügy-miniszter (garde des Sceaux) melletti megbízott (1993–1995); államügyész a nanterre-i elsőfokú bíróságon (1995–2002); államügyész a párizsi elsőfokú bíróságon (2002–2004); főügyész a párizsi fellebbviteli bíróságon (2004–2006); 2006. október 7-től a Bíróság főtanácsnoka.

Ján Mazák

Született 1954-ben; jogi doktorátus (Pavol Jozef Safarik Egyetem, Kassa, 1978); a polgári jog (1994) és a közösségi jog (2004) professzora; a kassai jogi kar közösségi jogi intézetének igazgatója (2004); a kassai Krajský súd (területi bíróság) bírója (1980); a kassai Mestský súd (városi bíróság) elnökhelyettese (1982) és elnöke (1990); a Szlovák Ügyvédi Kamara tagja (1991); jogi tanácsadó az Alkotmánybíróságon (1993–1998); igazságügyminiszter-helyettes (1998–2000); az Alkotmánybíróság elnöke (2000–2006); a Velencei Bizottság tagja (2004); 2006. október 7-től a Bíróság főtanácsnoka.

Jean-Claude Bonichot

Született 1955-ben; a Metz-i Egyetemen szerez jogi diplomát, az Institut d'études politiques de Paris-n szerez diplomát, az École nationale d'administration volt hallgatója; előadó (1982–1985), a kormány megbízottja (1985–1987 és 1992–1999); ülnök (1999–2000); az Államtanács peres ügyek szekciója hatodik alszekciójának elnöke (2000–2006); jogi referens a Bíróságon (1987–1991); a munkaügyi és szakképzési miniszter kabinetfőnöke, majd az államminiszter kabinetfőnöke, közszolgálati és közigazgatási modernizációs miniszter (1991–1992); az Államtanács Caisse nationale d'assurance maladie des travailleurs salariés melletti jogi szolgálatának vezetője (2001–2006); docens a Metz-i Egyetemen (1988–2000), majd az Université de Paris I Panthéon-Sorbonne-on (2000 óta); több közigazgatási jogi, közösségi jogi és európai emberi jogi kiadvány szerzője; a *Bulletin de jurisprudence de droit de l'urbanisme* alapítója és szerkesztőbizottságának elnöke, a *Bulletin juridique des collectivités locales* társalapítója és szerkesztőbizottságának tagja, az intézményi és a területrendezési, városi és településjogi kutatócsoportok tudományos tanácsának elnöke; 2006. október 7-től a Bíróság bírása.

Thomas von Danwitz

Született 1962-ben; tanulmányok Bonnban, Genfben és Párizsban; jogi államvizsga és szakvizsga (1986 és 1992); jogi doktorátus (Bonni Egyetem, 1988); nemzetközi közigazgatási diploma (École nationale d'administration, 1990); habilitáció (Bonni Egyetem, 1996); a német közjog és az európai jog professzora (1996–2003), dékán a Bochumi Ruhr Egyetem jogi karán (2000–2001); a német közjog és az európai jog professzora (Kölni Egyetem, 2003–2006); a közjogi és közigazgatás-tudományi intézet igazgatója (2006); vendégprofesszor a Fletcher School of Law and Diplomacy-n (2000), a François Rabelais Egyetemen (Tours, 2001–2006) és az Université de Paris I Panthéon-Sorbonne-on (2005–2006); doctor honoris causa a François Rabelais Egyetemen (Tours, 2010); 2006. október 7-től a Bíróság bírása.

Verica Trstenjak

Született 1962-ben; bírói szakvizsga (1987); a Ljubljana-i Egyetemen szerez jogi doktorátust (1995); jogelméletet, államelméletet és magánjogot oktató egyetemi tanár (1996 óta); kutató; doktori tanulmányokat folytat a Zürichi Egyetemen, a Bécsi Egyetem összehasonlító jogi intézetében, a hamburgi nemzetközi magánjogi Max Planck Intézetben, az Amszterdami Szabadegyetemen; a Bécsi és a németországi Freiburg-i Egyetem, valamint a hamburgi Bucerius Law School vendégprofesszora; a Tudományos és Technológiai Minisztérium jogi szolgálatának vezetője (1994–1996), majd államtitkára (1996–2000); a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter (2000); 2003 óta az európai polgári törvénykönyv munkacsoport (Study Group on European Civil Code) tagja; a Humboldt kutatási projekt (Humboldt Stiftung) felelőse; az európai joggal és a magánjoggal kapcsolatos több mint száz jogi cikk és számos könyv szerzője; a Szlovén Jogászok Egyesülete által odaítélt, a „2003-as év jogásza” díj nyertese; több jogi folyóirat kiadótanácsának tagja; a Szlovén Jogászok Egyesületének főtárgya, számos jogászegyesület, többek között a Gesellschaft für Rechtsvergleichung tagja; 2004. július 7-től 2006. október 6-ig az Elsőfokú Bíróság bírása; 2006. október 7-től a Bíróság főtárgya.

Alexander Arabadjiev

Született 1949-ben; jogi tanulmányok (Ohridi Szent Kelemen Egyetem, Szófia); bíró a Blagoevgradi Elsőfokú Bíróságon (1983); bíró a Blagoevgradi Területi Bíróságon (1983–1986); a Legfelsőbb Bíróság bírása (1986–1991); alkotmánybíró (1991–2000); az Emberi Jogok Európai Bizottságának tagja (1997–1999); az Európa jövőjével foglalkozó Európai Konvent tagja (2002–2003); képviselő (2001–2006); megfigyelő az Európai Parlamentben; 2007. január 12-től a Bíróság bírása.

Camelia Toader

Született 1963-ban; jogot végez (1986), a jogtudományok doktora (1997) (Bukaresti Egyetem); fogalmazó a buftea-i elsőfokú bíróságon (1986–1988); bíró a Bukaresti 5. kerületi elsőfokú bíróságon (1988–1992); a Bukaresti Ügyvédi Kamara tagja (1992); a polgári jog és az európai kötelmi jog oktatója (1992–2005), majd 2005-től egyetemi tanára a Bukaresti Egyetemen; több alkalommal kutató, illetve doktori tanulmányokat folytat a hamburgi nemzetközi magánjogi Max Planck Intézetben (1992 és 2004 között); az Igazságügyi Minisztériumban az európai integrációs főosztály vezetője (1997–1999); bíró a Semmítőszéken (1999–2007); vendégprofesszor a Bécsi Egyetemen (2000); a közösségi jog oktatója a Nemzeti Bírőképző Intézetben (2003. és 2005–2006); több jogi folyóirat szerkesztőbizottságának tagja; 2010-től a Nemzetközi Összehasonlító Jogi Akadémia tagja, valamint a Román Akadémia Jogi Kutatóintézete Európai Jogi Tanulmányok Központjának tiszteletbeli kutatója; 2007. január 12-től a Bíróság bírása.

Jean-Jacques Kasel

Született 1946-ban; a jogtudományok doktora, licence spéciale közigazgatási jogból (ULB, 1970); IEP-diploma, Párizs (Ecofin, 1972); ügyvédjelölt; a Banque de Paris et des Pays-Bas jogtanácsosa (1972–1973); attasé, majd követségi titkár a Külügyminisztériumban (1973–1976); munkacsoport-elnök a Miniszterek Tanácsában (1976); követségi első titkár, az állandó képviselő helyettese az OECD-nél (Párizs, 1976–1979); a kormány elnökhelyettesének kabinetfőnöke (1979–1980); az Európai Politikai Együttműködés elnöke (1980); az Európai Közösségek Bizottsága elnökének tanácsadója, majd kabinetfőnök-helyettese (1981); költségvetési és jogállásügyi igazgató a Miniszterek Tanácsa főtitkárságán (1981–1984); megbízott az Európai Közösségek melletti állandó képviselőn (1984–1985); a költségvetési bizottság elnöke; meghatalmazott miniszter, a politikai és kulturális ügyek igazgatója (1986–1991); a miniszterelnök diplomáciai tanácsadója (1986–1991); nagykövet Görögországban (1989–1991, nem rezidensként); a politikai bizottság elnöke (1991); az Európai Közösségek melletti nagykövet, állandó képviselő (1991–1998); a Coreper elnöke (1997 első feléve); nagykövet (Brüsszel, 1998–2002); a NATO melletti állandó képviselő (1998–2002); Ő Királyi Fensége a nagyherceg udvarnagya és kabinetfőnöke (2002–2007); 2008. január 15-től a Bíróság bírása.

Marek Safjan

Született 1949-ben; a jogtudományok doktora (Varsói Egyetem, 1980); a jogtudományok habilitált doktora (Varsói Egyetem, 1990); címzetes egyetemi tanár a jogi karon (1998); a Varsói Egyetem Polgári Jogi Intézetének igazgatója (1992–1996); a Varsói Egyetem rektorhelyettese (1994–1997); az Association Henri Capitant des amis de la culture juridique française lengyel szekciójának főtitkára (1994–1998); az Európa Tanács bioetikai bizottságának lengyelországi képviselője (1991–1997); az Alkotmánybíróság bírása (1997–1998), majd elnöke (1998–2006); a Nemzetközi Összehasonlító Jogi Akadémia tagja (1994 óta), majd alelnöke (2010 óta), a Nemzetközi Jogi, Etikai és Tudományos Egyesület tagja (1995 óta), a Lengyel Helsinki Bizottság tagja; a Lengyel Művészeti és Bölcsészettudományi Akadémia tagja; az Európa Tanács főtitkára által odaítélt pro merito érdemérem (2007); számos publikáció szerzője a polgári jog, orvosi jog és európai jog területén; 2009. október 7-től a Bíróság bírása.

Daniel Šváby

Született 1951-ben; a jogtudományok doktora (Pozsonyi Egyetem); a Pozsonyi Elsőfokú Bíróság bírása; a polgári jogi ügyekben eljáró fellebbviteli bíróság bírása és a Pozsonyi Fellebbviteli Bíróság alelnöke; az Igazságügyi Minisztérium jogi intézete polgári és családjogi tagozatának tagja; a kereskedelmi jogi ügyekben eljáró Legfelsőbb Bíróság helyettes bírása; az Emberi Jogok Európai Bizottságának tagja (Strasbourg); alkotmánybíró (2000–2004); 2004. május 12-től 2009. október 6-ig az Elsőfokú Bíróság bírása; 2009. október 7-től a Bíróság bírása.

Maria Berger

Született 1956-ban; jogi és gazdasági tanulmányokat folytatott (1975–1979), a jogtudományok doktora; asszisztens és előadásokat tart az Innsbrucki Egyetem Közjogi és Politikatudományi Intézetében (1979–1984); a Szövetségi Tudományos és Kutatási Minisztérium tanácsosa, végül helyettes osztályvezetője (1984–1988); a Szövetségi Kancelláriaminisztérium Európai Unióra vonatkozó kérdésekért felelős megbízottja (1988–1989); a Szövetségi Kancelláriaminisztérium „Európai Integráció” csoportjának vezetője (az Osztrák Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozásának előkészítése) (1989–1992); az EFTA Felügyeleti Hatóság igazgatója Genfben és Brüsszelben (1993–1994); a kremsi Donau-Universität alelnöke (1995–1996); európai parlamenti képviselő (1996. november 1-től 2007. január 1-ig, illetve 2008. december 1-től 2009. július 1-ig) és a Jogi Bizottság tagja; az Európa jövőjével foglalkozó Európai Konvent helyettes tagja (2002. február 1-től 2003. július 1-ig); Perg város önkormányzati képviselőtestületének tagja (1997. szeptember 1-től 2009. szeptember 1-ig); szövetségi igazságügy-miniszter (2007. január 1-től 2008. december 1-ig); 2009. október 7-től a Bíróság bírása.

Niilo Jääskinen

Született 1958-ban; jogi diploma (1980); jogi Master-képzés (1982), doktori fokozat a Helsinki Egyetemen (2008); előadásokat tart a Helsinki egyetemen (1980–1986); a Rovaniemi Elsőfokú Bíróság jogi referense és ideiglenes bírása (1983–1984); az Igazságügyi Minisztérium jogtanácsosa (1987–1989), majd európai jogi osztályának vezetője (1990–1995); a Külügyminisztérium jogtanácsosa (1989–1990); a finn parlament nagybizottságának európai ügyekért felelős tanácsosa és titkára (1995–2000); a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság ideiglenes bírása (2000. júliustól 2002. december 1-ig), majd bírása (2003. január 1-től 2009. szeptember 1-ig); a jogi és intézményi kérdések felelőse a Finn Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozása érdekében folytatott tárgyalásokon; 2009. október 7-től a Bíróság főtanácsnoka.

Pedro Cruz Villalón

Született 1946-ban; jogi diplomát (1963–1968) és doktori fokozatot szerez a Sevillai Egyetemen (1975); posztgraduális tanulmányokat folytat a Freiburg im Breisgau-i Egyetemen (1969–1971); akkreditált egyetemi tanárként jogpolitikát oktat a Sevillai Egyetemen (1978–1986); a Sevillai Egyetem alkotmányjogi tanszékének vezetője (1986–1992); jogi referens a spanyol alkotmánybíróságon (1986–1987); a spanyol alkotmánybíróság bírása (1992–1998); a spanyol alkotmánybíróság elnöke (1998–2001); a berlini Wissenschaftskolleg fellow-ja (2001–2002); a madridi autonóm egyetem alkotmányjogi tanszékének vezetője (2002–2009); az Államtanács választott tagja (2004–2009); számos publikáció szerzője; 2009. december 14-től a Bíróság főtanácsnoka.

Alexandra (Sacha) Prechal

Született 1959-ben; jogi tanulmányok (Groningeni Egyetem, 1977–1983); a jogtudományok doktora (Amszterdami Egyetem, 1995); jogi előadásokat tart a Maastrichti Egyetem jogi karán (1983–1987); jogi referens az Európai Községek Bíróságán (1987–1991); előadásokat tart az Amszterdami Egyetem jogi karának Európa Intézetében (1991–1995); a Tilburgi Egyetem jogi karán az európai jog egyetemi tanára (1995–2003); az Utrechti Egyetem jogi karán az európai jog egyetemi tanára és az Utrechti Egyetem Európa Intézete igazgató tanácsának tagja (2003 óta); több nemzeti és nemzetközi jogi folyóirat szerkesztőbizottságának tagja; számos kiadvány szerzője; a Holland Királyi Tudományos Akadémia tagja; 2010. június 10-től a Bíróság bírása.

Egidijus Jarašiūnas

Született 1952-ben; a Vilnisi Egyetemen szerez jogi diplomát (1974–1979); a Litván Jogakadémián a jogtudományok doktora (1999), a Litván Ügyvédi Kamara tagja (1979–1990); a Litván Köztársaság Legfelsőbb Tanácsának (Parlament) képviselője (1990–1992), majd a Litván Köztársaság Seimas-ának (Parlament) képviselője, az állami és jogi ügyek bizottságának tagja (1992–1996); a Litván Köztársaság Alkotmánybíróságának bírása (1996–2005), majd a Litván Köztársaság Alkotmánybírósága elnökének tanácsadója (2006. óta); tanársegéd a Mykolas Romeris Egyetem jogi karának alkotmányjogi tanszékén (1997–2000), később docens (2000–2004), majd egyetemi tanár (2004. óta) ezen a tanszéken, végül pedig ezen alkotmányjogi tanszék vezetője (2005–2007); a Mykolas Romeris Egyetem jogi karának dékánja (2007–2010); a Velencei Bizottság tagja (2006–2010); a Litvánia függetlenségét helyreállító, 1990. március 11-i nyilatkozat aláírója; számos jogi kiadvány szerzője; 2010. október 6-tól a Bíróság bírása.

Roger Grass

Született 1948-ban; a párizsi Institut d'études politiques et d'études supérieures-ben szerez diplomát közjogból; államügyész-helyettes a versailles-i elsőfokú bíróságon; főtanácsos a Bíróságon; a párizsi fellebbviteli bíróság melletti főügyészség főtítkára; az igazságügy-miniszter (garde des Sceaux) kabinetje; a Bíróság elnökének jogi referense; 1994. február 10-től 2010. október 6-ig a Bíróság hivatalvezetője.

Alfredo Calot Escobar

Született 1961-ben; jogot végez a Valenciai Egyetemen (1979–1984); a Valencia Autonóm Község kereskedelmi kamarája tanácsának gazdasági elemzője (1986); jogász nyelvész a Bíróságon (1986–1990); jogász lektor a Bíróságon (1990–1993); tanácsos a Bíróság Sajtó és Tájékoztatási Szolgálatán (1993–1995); tanácsos az Európai Parlament Intézményi Ügyek Bizottságának titkárságán (1995–1996); a Bíróság hivatalvezetője melletti attasé (1996–1999); jogi referens a Bíróságon (1999–2000); a Bíróság spanyol fordítási osztályának vezetője (2000–2001); a Bíróság Fordítási Igazgatóságának, majd Főigazgatóságának igazgatója, illetve főigazgatója (2001–2010); 2010. október 7-től a Bíróság hivatalvezetője.

2. A Bíróság összetételének változása 2010-ben

2010. június 10-i ünnepélyes ülés

Az Európai Unió tagállamai kormányainak képviselői Christiaan Timmermans lemondását követően 2010. június 2-i határozatukkal az Európai Unió Bíróságának bírájává nevezték ki Alexandra Prechal, Christiaan Timmermans fennmaradó hivatali idejére, vagyis a 2010. június 10-étől 2012. október 6-ig terjedő időszakra.

2010. október 6-i ünnepélyes ülés

Az Európai Unió tagállamai kormányainak képviselői Pranas Kūris lemondását követően 2010. szeptember 29-i határozatukkal az Európai Unió Bíróságának bírájává nevezték ki Egidijus Jarašiūnas-t, Pranas Kūris fennmaradó hivatali idejére, vagyis a 2010. október 6-tól 2012. október 6-ig terjedő időszakra.

A Bíróság hivatalvezetőjének tisztségét 1994. február 10. óta betöltő Roger Grass lemondását követően a bírák és a főtanácsnokok 2010. szeptember 14-i határozatukkal Alfredo Calot Escobart nevezték ki az Európai Unió Bíróságának hivatalvezetőjévé a 2010. október 7-től 2016. október 6-ig terjedő hatéves időtartamra.

3. Protokolláris sorrend

2010. január 1-jétől 2010. június 10-ig

V. SKOURIS, a Bíróság elnöke
 A. TIZZANO, az első tanács elnöke
 J. N. CUNHA RODRIGUES, a második tanács elnöke
 K. LENAERTS, a harmadik tanács elnöke
 J.-C. BONICHOT, a negyedik tanács elnöke
 P. MENGZZI, első főtanácsnok
 R. SILVA de LAPUERTA, a hetedik tanács elnöke
 E. LEVITS, az ötödik tanács elnöke
 P. LINDH, a hatodik tanács elnöke
 C. TOADER, a nyolcadik tanács elnöke
 C. W. A. TIMMERMANS, bíró
 A. ROSAS, bíró
 J. KOKOTT, főtanácsnok
 K. SCHIEMANN, bíró
 P. KÜRIS, bíró
 JUHÁSZ E., bíró
 G. ARESTIS, bíró
 A. BORG BARTHET, bíró
 M. ILEŠIČ, bíró
 J. MALENOVSKÝ, bíró
 U. LÖHMUS, bíró
 A. Ó CAOIMH, bíró
 L. BAY LARSEN, bíró
 E. SHARPSTON, főtanácsnok
 Y. BOT, főtanácsnok
 J. MAZÁK, főtanácsnok
 T. von DANWITZ, bíró
 V. TRSTENJAK, főtanácsnok
 A. ARABADJIEV, bíró
 J.-J. KASEL, bíró
 M. SAFJAN, bíró
 D. ŠVÁBY, bíró
 M. BERGER, bíró
 N. JÄÄSKINEN, főtanácsnok
 P. CRUZ VILLALÓN, főtanácsnok
 R. GRASS, hivatalvezető

2010. június 11-től 2010. október 6-ig

V. SKOURIS, a Bíróság elnöke
 A. TIZZANO, az első tanács elnöke
 J. N. CUNHA RODRIGUES, a második tanács elnöke
 K. LENAERTS, a harmadik tanács elnöke
 J.-C. BONICHOT, a negyedik tanács elnöke
 P. MENGZZI, első főtanácsnok
 R. SILVA de LAPUERTA, a hetedik tanács elnöke
 E. LEVITS, az ötödik tanács elnöke
 P. LINDH, a hatodik tanács elnöke
 C. TOADER, a nyolcadik tanács elnöke
 A. ROSAS, bíró
 J. KOKOTT, főtanácsnok
 K. SCHIEMANN, bíró
 P. KÜRIS, bíró
 JUHÁSZ E., bíró
 G. ARESTIS, bíró
 A. BORG BARTHET, bíró
 M. ILEŠIČ, bíró
 J. MALENOVSKÝ, bíró
 U. LÖHMUS, bíró
 A. Ó CAOIMH, bíró
 L. BAY LARSEN, bíró
 E. SHARPSTON, főtanácsnok
 Y. BOT, főtanácsnok
 J. MAZÁK, főtanácsnok
 T. von DANWITZ, bíró
 V. TRSTENJAK, főtanácsnok
 A. ARABADJIEV, bíró
 J.-J. KASEL, bíró
 M. SAFJAN, bíró
 D. ŠVÁBY, bíró
 M. BERGER, bíró
 N. JÄÄSKINEN, főtanácsnok
 P. CRUZ VILLALÓN, főtanácsnok
 A. PRECHAL, bíró
 R. GRASS, hivatalvezető

2010. október 7-től 2010. december 31-ig

V. SKOURIS, a Bíróság elnöke
A. TIZZANO, az első tanács elnöke
J. N. CUNHA RODRIGUES, a második tanács elnöke
K. LENAERTS, a harmadik tanács elnöke
J.-C. BONICHOT, a negyedik tanács elnöke
Y. BOT, első főtanácsnok
K. SCHIEMANN, a nyolcadik tanács elnöke
A. ARABADJIEV, a hatodik tanács elnöke
J.-J. KASEL, az ötödik tanács elnöke
D. ŠVÁBY, a hetedik tanács elnöke
A. ROSAS, bíró
R. SILVA de LAPUERTA, bíró
J. KOKOTT, főtanácsnok
JUHÁSZ E., bíró
G. ARESTIS, bíró
A. BORG BARTHET, bíró
M. ILEŠIČ, bíró
J. MALENOVSKÝ, bíró
U. LÖHMUS, bíró
E. LEVITS, bíró
A. Ó CAOIMH, bíró
L. BAY LARSEN, bíró
E. SHARPSTON, főtanácsnok
P. MENGGOZZI, főtanácsnok
P. LINDH, bíró
J. MAZÁK, főtanácsnok
T. von DANWITZ, bíró
V. TRSTENJAK, főtanácsnok
C. TOADER, bíró
M. SAFJAN, bíró
M. BERGER, bíró
N. JÄÄSKINEN, főtanácsnok
P. CRUZ VILLALÓN, főtanácsnok
A. PRECHAL, bíró
E. JARAŠIŪNAS, bíró

A. CALOT ESCOBAR, hivatalvezető

4. A Bíróság korábbi tagjai

Massimo Pilotti, bíró (1952–1958), elnök (1952–1958)
Petrus Serrarens, bíró (1952–1958)
Adrianus Van Kleffens, bíró (1952–1958)
Jacques Rueff, bíró (1952–1959 és 1960–1962)
Otto Riese, bíró (1952–1963)
Maurice Lagrange, főtanácsnok (1952–1964)
Louis Delvaux, bíró (1952–1967)
Charles Léon Hammes, bíró (1952–1967), elnök (1964–1967)
Karl Roemer, főtanácsnok (1953–1973)
Nicola Catalano, bíró (1958–1962)
Rino Rossi, bíró (1958–1964)
Andreas Matthias Donner, bíró (1958–1979), elnök (1958–1964)
Alberto Trabucchi, bíró (1962–1972), majd főtanácsnok (1973–1976)
Robert Lecourt, bíró (1962–1976), elnök (1967–1976)
Walter Strauss, bíró (1963–1970)
Joseph Gand, főtanácsnok (1964–1970)
Riccardo Monaco, bíró (1964–1976)
Josse J. Mertens de Wilmars, bíró (1967–1984), elnök (1980–1984)
Pierre Pescatore, bíró (1967–1985)
Alain Louis Dutheil de Lamothe, főtanácsnok (1970–1972)
Hans Kutscher, bíró (1970–1980), elnök (1976–1980)
Henri Mayras, főtanácsnok (1972–1981)
Cearbhall O'Dalaigh, bíró (1973–1974)
Max Sørensen, bíró (1973–1979)
Gerhard Reischl, főtanácsnok (1973–1981)
Jean-Pierre Warner, főtanácsnok (1973–1981)
Alexander J. Mackenzie Stuart, bíró (1973–1988), elnök (1984–1988)
Aindrias O'Keefe, bíró (1975–1985)
Adolphe Touffait, bíró (1976–1982)
Francesco Capotorti, bíró (1976), majd főtanácsnok (1976–1982)
Giacinto Bosco, bíró (1976–1988)
Thymen Koopmans, bíró (1979–1990)
Ole Due, bíró (1979–1994) elnök (1988–1994)
Ulrich Everling, bíró (1980–1988)
Alexandros Chloros, bíró (1981–1982)
Simone Rozès, főtanácsnok (1981–1984)
Pieter Verloren van Themaat, főtanácsnok (1981–1986)
Sir Gordon Slynn, főtanácsnok (1981–1988), majd bíró (1988–1992)
Fernand Grévisse, bíró (1981–1982 és 1988–1994)
Kai Bahlmann, bíró (1982–1988)
Yves Galmot, bíró (1982–1988)
G. Federico Mancini, főtanácsnok (1982–1988), majd bíró (1988–1999)
Constantinos Kakouris, bíró (1983–1997)
Marco Darmon, főtanácsnok (1984–1994)

René Joliet, bíró (1984–1995)
Carl Otto Lenz, főtanácsnok (1984–1997)
Thomas Francis O’Higgins, bíró (1985–1991)
Fernand Schockweiler, bíró (1985–1996)
José Luís Da Cruz Vilaça, főtanácsnok (1986–1988)
José Carlos De Carvalho Moithinho de Almeida, bíró (1986–2000)
Jean Mischo, főtanácsnok (1986–1991 és 1997–2003)
Gil Carlos Rodríguez Iglesias, bíró (1986–2003), elnök (1994–2003)
Manuel Díez de Velasco, bíró (1988–1994)
Manfred Zuleeg, bíró (1988–1994)
Walter Van Gerven, főtanácsnok (1988–1994)
Giuseppe Tesauro, főtanácsnok (1988–1998)
Francis Geoffrey Jacobs, főtanácsnok (1988–2006)
Paul Joan George Kapteyn, bíró (1990–2000)
John L. Murray, bíró (1991–1999)
Claus Christian Gulman, főtanácsnok (1991–1994), majd bíró (1994–2006)
David Alexander Ogilvy Edward, bíró (1992–2004)
Michael Bendik Elmer, főtanácsnok (1994–1997)
Günter Hirsch, bíró (1994–2000)
Georges Cosmas, főtanácsnok (1994–2000)
Antonio Mario La Pergola, bíró (1994 és 1999–2006), főtanácsnok (1995–1999)
Jean Pierre Puissochet, bíró (1994–2006)
Philippe Léger, főtanácsnok (1994–2006)
Hans Ragnemalm, bíró (1995–2000)
Nial Fennelly, főtanácsnok (1995–2000)
Leif Sevón, bíró (1995–2002)
Melchior Wathelet, bíró (1995–2003)
Peter Jann, bíró (1995–2009)
Ruiz-Jarabo Colomer Dámaso, főtanácsnok (1995–2009)
Romain Schintgen, bíró (1996–2008)
Krateros Ioannou, bíró (1997–1999)
Siegbert Alber, főtanácsnok (1997–2003)
Antonio Saggio, főtanácsnok (1998–2000)
Fidelma O’Kelly Macken, bíró (1999–2004)
Stig von Bahr, bíró (2000–2006)
Ninon Colneric, bíró (2000–2006)
Leendert A. Geelhoed, főtanácsnok (2000–2006)
Christine Stix-Hackl, főtanácsnok (2000–2006)
Christiaan Willem Anton Timmermans, bíró (2000–2010)
Luís Miguel Poiares Pessoa Maduro, főtanácsnok (2003–2009)
Jerzy Makarczyk, bíró (2004–2009)
Ján Klučka, bíró (2004–2009)
Pranas Kūris, bíró (2001–2010)

Elnökök

Massimo Pilotti (1952–1958)

Andreas Matthias Donner (1958–1964)

Charles Léon Hammes (1964–1967)

Robert Lecourt (1967–1976)

Hans Kutscher (1976–1980)

Josse J. Mertens de Wilmars (1980–1984)

Alexander John Mackenzie Stuart (1984–1988)

Ole Due (1988–1994)

Gil Carlos Rodríguez Iglesias (1994–2003)

Hivatalvezetők

Albert Van Houtte (1953–1982)

Paul Heim (1982–1988)

Jean-Guy Giraud (1988–1994)

Roger Grass (1994–2010)

D – A Bíróság igazságügyi statisztikái

A Bíróság tevékenysége általában

1. Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2006–2010)

Érkezett ügyek

2. Az eljárások jellege (2006–2010)
3. A kereset tárgya (2010)
4. Tagállami kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetek (2006–2010)

Befejezett ügyek

5. Az eljárások jellege (2006–2010)
6. Ítéletek, végzések, vélemények (2010)
7. Ítélező testület (2006–2010)
8. Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek (2006–2010)
9. A kereset tárgya (2006–2010)
10. A kereset tárgya (2010)
11. Tagállami kötelezettségszegés megállapítása tárgyában hozott ítéletek: a határozat tartalma (2006–2010)
12. Az eljárások időtartama (ítéletek és ügydöntő végzések) (2006–2010)

December 31-én folyamatban maradt ügyek

13. Az eljárások jellege (2006–2010)
14. Ítélező testület (2006–2010)

Egyéb

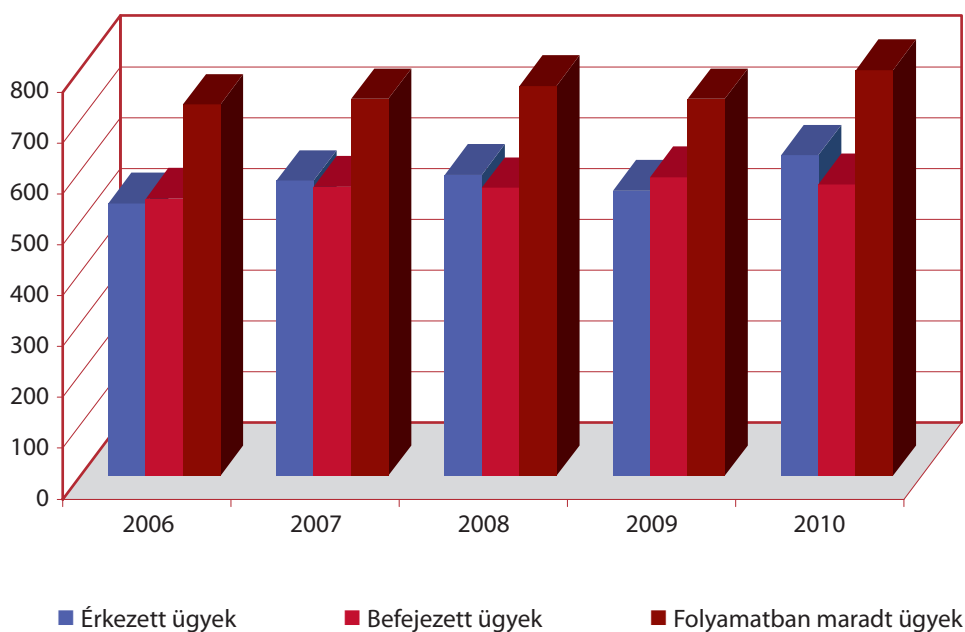
15. Gyorsított eljárások (2006–2010)
16. Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárások (2008–2010)
17. Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek (2010)

Az igazságszolgáltatási tevékenység általános áttekintése (1952–2010)

18. Érkezett ügyek és ítéletek
19. Érkezett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek (tagállamonként és évenként)
20. Érkezett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek (tagállamonként és bíróságonként)
21. Érkezett tagállami kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetek

1. A Bíróság tevékenysége általában

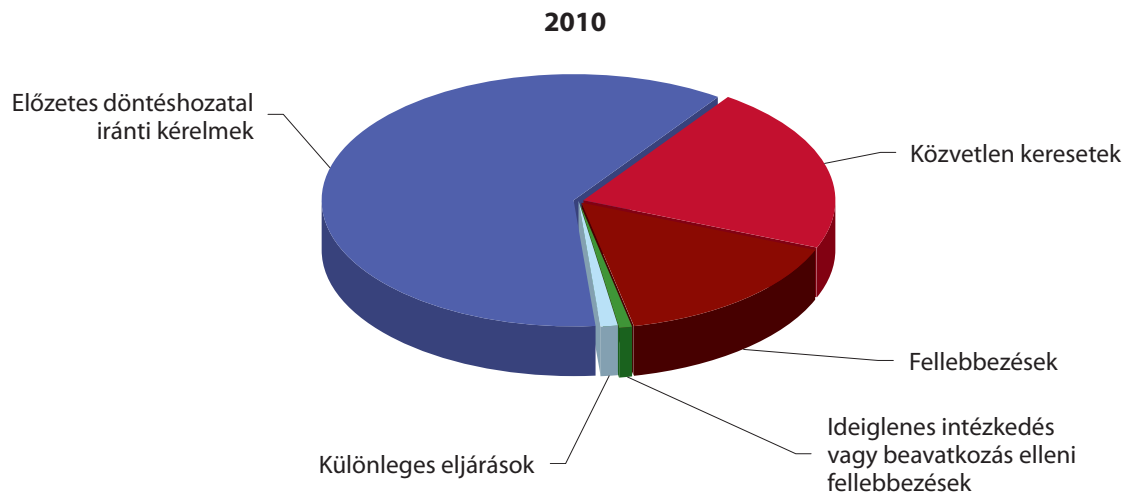
Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2006–2010)¹

	2006	2007	2008	2009	2010
Érkezett ügyek	537	581	593	562	631
Befejezett ügyek	546	570	567	588	574
Folyamatban maradt ügyek	731	742	768	742	799

¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

2. Érkezett ügyek – Az eljárások jellege (2006–2010)¹

	2006	2007	2008	2009	2010
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	251	265	288	302	385
Közvetlen keresetek	201	222	210	143	136
Fellebbezések	80	79	78	105	97
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás elleni fellebbezések	3	8	8	2	6
Vélemények			1	1	
Különleges eljárások ²	2	7	8	9	7
Összesen	537	581	593	562	631
Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek	1	3	3	2	2

¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

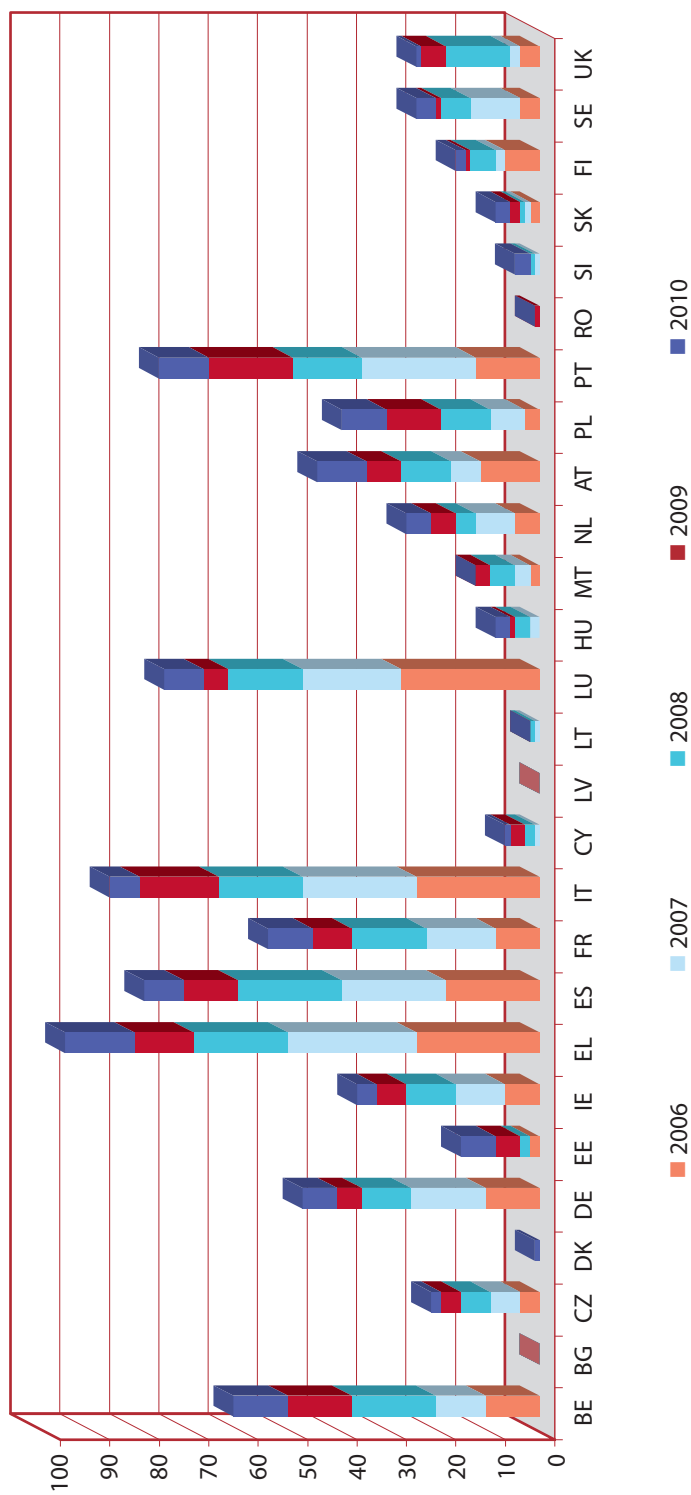
² „Különleges eljárásnak” minősül az ítélet kijavítása (eljárási szabályzat, 66. cikk); a költségek megállapítása (eljárási szabályzat, 74. cikk); a költségmentesség (eljárási szabályzat, 76. cikk); a mulasztási ítélet elleni ellentmondás (eljárási szabályzat, 94. cikk); a harmadik személy jogorvoslata (eljárási szabályzat, 97. cikk); a perújítás (eljárási szabályzat, 98. cikk); az ítélet értelmezése (eljárási szabályzat, 102. cikk); az első főtanácsnok által a Törvényszék határozatának felülvizsgálata iránt előterjesztett indítvány vizsgálata (a Bíróság alapokmánya, 62. cikk); a végrehajtás fogatosítása iránti eljárás (az Európai Közösségek kiváltságairól és mentességeiről szóló jegyzőkönyv); a mentelmi ügyek (az Európai Közösségek kiváltságairól és mentességeiről szóló jegyzőkönyv).

3. Érkezett ügyek – A kereset tárgya (2010)¹

	Közvetlen keresetek	Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	Fellebbezések	Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás elleni fellebbezések	Összesen	Különleges eljárások
Dokumentumokhoz való hozzáférés			4		4	
Az Európai Unió külső fellépése		5	1		6	
Mezőgazdaság	5	20			25	
Állami támogatások	4	4	15	1	24	
Unió polgárság		2			2	
Versenyjog		5	13	2	20	
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, a csalás elleni küzdelem...)	1	5			6	
Vállalkozások joga	12	1			13	
Intézményi jog	2	1	17	2	22	2
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport			1		1	
Energia		7			7	
Vegyí anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	1				1	
Környezetvédelem	34	26		1	61	
A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térsége	5	38			43	
Adózás	5	57			62	
Letelepedés szabadsága	1	5			6	
Tőke szabad mozgása	4	3			7	
Áruk szabad mozgása		5			5	
Személyek szabad mozgása	2	10	1		13	
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	13	38			51	
Közbeszerzések	6	5	4		15	
Kereskedelempolitika		1	3		4	
Gazdaság- és monetáris politika			1		1	
Közös kül- és biztonságpolitika	1		6		7	
Iparpolitika	6	6			12	
Szociálpolitika	5	40			45	
Unió jogi elvek	1	11			12	
Szellemi és ipari tulajdon		19	30		49	
Fogyasztóvédelem	1	9			10	
Jogszabályok közelítése	10	16			26	
Közegészség	1	3			4	
Migráns munkavállalók szociális biztonsága	2	7			9	
Szállítás	13	11	1		25	
Vámunió és Közös Vámtarifa		21			21	
EUMSZ	135	381	97	6	619	2
Kiváltságok és mentességek		4			4	
Eljárás						5
Tisztviselők személyzeti szabályzata	1				1	
Egyéb	1	4			5	5
ÖSSZESEN	136	385	97	6	624	7

¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

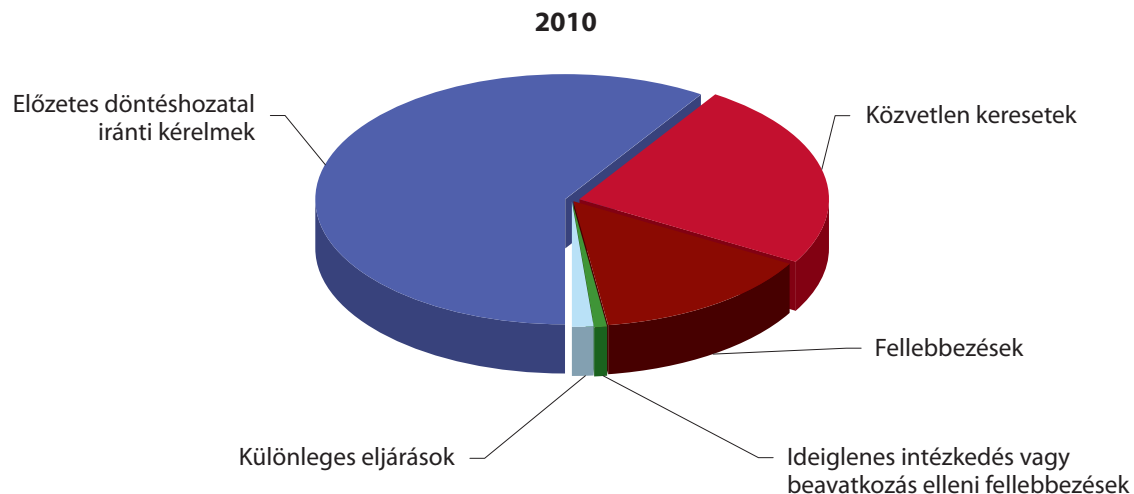
4. Érkezett ügyek – Tagállami kötelezettségesség megállapítása iránti keresetek (2006–2010)¹

	2006	2007	2008	2009	2010
Belgium	11	10	17	13	11
Bulgária					
Cseh Köztársaság	4	6	6	4	2
Dánia					1
Németország	11	15	10	5	7
Észtország	2		2	5	7
Írország	7	10	10	6	4
Görögország	25	26	19	12	14
Spanyolország	19	21	21	11	8
Franciaország	9	14	15	8	9
Olaszország	25	23	17	16	6
Ciprus		1	2	3	1
Lettország					
Litvánia		1	1		
Luxemburg	28	20	15	5	8
Magyarország		2	3	1	3
Málta	2	3	5	3	
Hollandia	5	8	4	5	5
Ausztria	12	6	10	7	10
Lengyelország	3	7	10	11	9
Portugália	13	23	14	17	10
Románia				1	
Szlovénia		1	1		3
Szlovákia	2	1	1	2	3
Finnország	7	2	5	1	2
Svédország	4	10	6	1	4
Egyesült Királyság	4	2	13	5	1
Összesen	193	212	207	142	128

¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

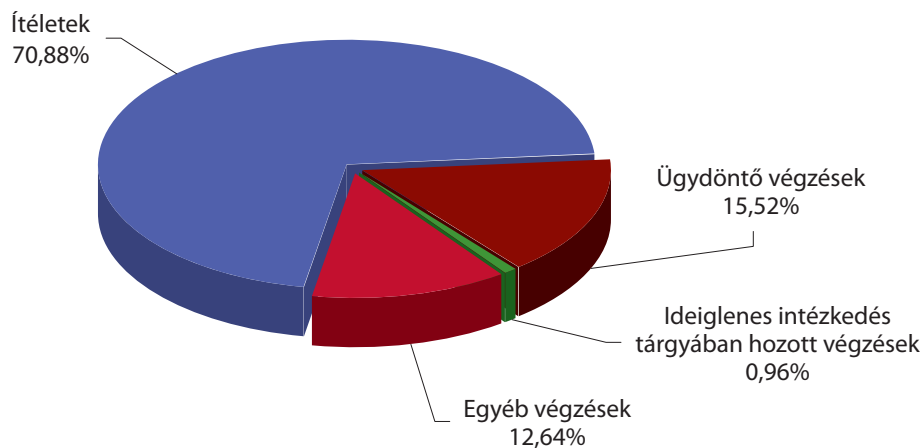
5. Befejezett ügyek – Az eljárások jellege (2006–2010)¹

	2006	2007	2008	2009	2010
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	266	235	301	259	339
Közvetlen keresetek	212	241	181	215	139
Fellebbezések	63	88	69	97	84
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás elleni fellebbezések	2	2	8	7	4
Vélemények	1			1	
Különleges eljárások	2	4	8	9	8
Összesen	546	570	567	588	574

¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

6. Befejezett ügyek – Ítéletek, végzések, vélemények (2010)¹

	Ítéletek	Ügydöntő végzések ²	Ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzések ³	Egyéb végzések ⁴	Vélemények	Összesen
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	239	33		21		293
Közvetlen keresetek	97			42		139
Fellebbezések	34	43	1	3		81
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás elleni fellebbezések			4			4
Vélemények						
Különleges eljárások		5				5
Összesen	370	81	5	66		522

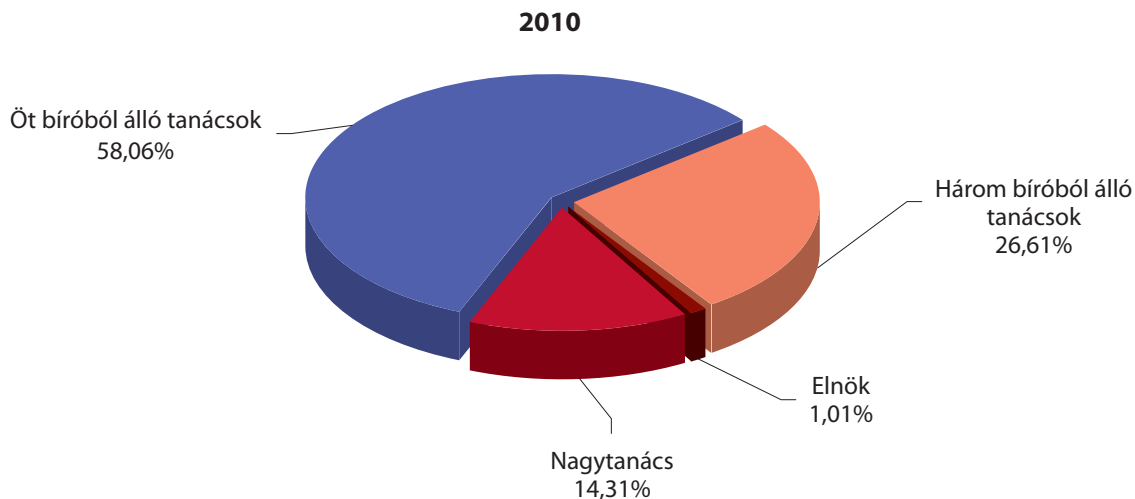
¹ A számok (nettó számok) az összes ügy számát jelölik, figyelembe véve az összefüggés miatti egyesítéseket is (egyesített ügyek = egy ügy).

² Az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések.

³ Az EUMSZ 278. cikk és az EUMSZ 279. cikk (korábban EK 242. cikk és EK 243. cikk) vagy az EUMSZ 280. cikk (korábban EK 244. cikk) vagy az ESZAK-Szerződés megfelelő rendelkezései alapján előterjesztett kérelem kapcsán, illetve ideiglenes intézkedés iránti kérelmek vagy beavatkozás tárgyában hozott végzés elleni fellebbezés kapcsán hozott végzések.

⁴ Az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzések.

7. Befejezett ügyek – Ítélező testület (2006–2010)¹

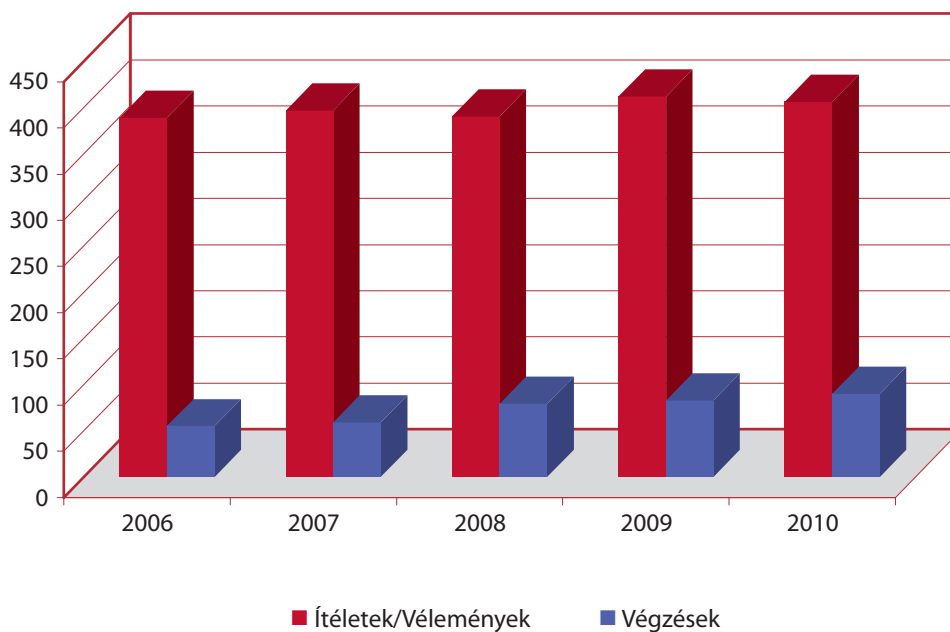

	2006			2007			2008			2009			2010		
	Ítéletek/ Vélemények	Végzések ²	Összesen	Ítéletek/ Vélemények	Végzések ²	Összesen	Ítéletek/ Vélemények	Végzések ²	Összesen	Ítéletek/ Vélemények	Végzések ²	Összesen	Ítéletek/ Vélemények	Végzések ²	Összesen
Teljes ülés	2		2												
Nagytanács	55		55	51		51	66		66	41		41	70	1	71
Öt bíróból álló tanácsok	265	13	278	241	8	249	259	13	272	275	8	283	280	8	288
Három bíróból álló tanácsok	67	41	108	105	49	154	65	59	124	96	70	166	56	76	132
Elnök		1	1		2	2		7	7		5	5		5	5
Összesen	389	55	444	397	59	456	390	79	469	412	83	495	406	90	496

¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

² Az eljárást törléssel, a kereset okafigyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések.

8. *Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek (2006–2010)*^{1 2}

	2006	2007	2008	2009	2010
Ítéletek/Vélemények	389	397	390	412	406
Végzések	55	59	79	83	90
Összesen	444	456	469	495	496

¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

² Az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések.

9. Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek – A kereset tárgya (2006–2010)¹

	2006	2007	2008	2009	2010
A Községek költségvetése					1
A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térsége	9	17	4	26	24
Adózás	55	44	38	44	66
Állami támogatások	23	9	26	10	16
Áruk szabad mozgása	8	14	12	13	6
Az Európai Unió külső fellépése	11	9	8	8	10
Brüsszeli Egyezmény	4	2	1	2	
Energia	6	4	4	4	2
Fogyasztóvédelem ²					3
Gazdaság- és monetáris politika		1	1	1	1
Igazságügy és belügy	2		1		
Intézményi jog	15	6	15	29	26
Iparpolitika		11	12	6	9
Jogszabályok közelítése	19	21	21	32	15
Kereskedelempolitika	1	1	1	5	2
Kiváltságok és mentességek	1	1	2		
Környezetvédelem ²					9
Környezetvédelem és fogyasztóvédelem ²	40	50	43	60	48
Közös halászati politika	7	6	6	4	2
Közös kül- és biztonságpolitika		4	2	2	2
Közös Vámtarifa ³	7	10	5	13	7
Közösségek saját forrásai	6	3		10	5
Kutatás, tájékoztatás, oktatás, statisztika					1
Letelepedés szabadsága	21	19	29	13	17
Mezőgazdaság	30	23	54	18	15
Migráns munkavállalók szociális biztonsága	7	7	5	3	6
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, a csalás elleni küzdelem...)					1
Regionális politika	2	7	1	3	2
Római Egyezmény				1	
Szállítás	9	6	4	9	4
Szellemi és ipari tulajdon	20	21	22	31	38
Személyek szabad mozgása	20	19	27	19	17
Szociálpolitika	29	26	25	33	36
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	17	24	8	17	30
Tőke szabad mozgása	4	13	9	7	6
Új államok csatlakozása		1		1	
Unió jogi elvek	1	4	4	4	4
Unió polgárság	4	2	7	3	6
Vállalkozások joga	9	16	17	17	17
Vámunió és Közös Vámtarifa ³	9	12	8	5	15
Versenyjog	30	17	23	28	13
EK-Szerződés	426	430	445	481	482
EU-Szerződés	3	4	6	1	4
ESZAK-Szerződés		1	2		
EAK-Szerződés	4	1			
Eljárás	2	3	5	5	6
Tisztviselők személyzeti szabályzata	9	17	11	8	4
Egyéb	11	20	16	13	10
ÖSSZESEN	444	456	469	495	496

¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

² A 2009. december 1-je után érkezett ügyek esetében a „Környezetvédelem és fogyasztóvédelem” cellát két önálló cellára osztották fel.

³ A 2009. december 1-je után érkezett ügyek esetében a „Közös Vámtarifa” és a „Vámunió” cellákat egy közös cellában egyesítették.

10. Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek – A kereset tárgya (2010)¹

	Ítéletek/ Vélemények	Végzések ²	Összesen
A Községek költségvetése	1	0	1
A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térsége	23	1	24
Adózás	58	8	66
Állami támogatások	14	2	16
Áruk szabad mozgása	5	1	6
Az Európai Unió külső fellépése	10	0	10
Energia	2	0	2
Európai polgárság	6	0	6
Fogyasztóvédelem ³	1	2	3
Gazdaság- és monetáris politika	0	1	1
Intézményi jog	11	15	26
Iparpolitika	8	1	9
Jogszabályok közelítése	15	0	15
Kereskedelempolitika	2	0	2
Környezetvédelem ³	9	0	9
Környezetvédelem és fogyasztóvédelem ³	44	4	48
Közös halászati politika	1	1	2
Közös kül- és biztonságpolitika	2	0	2
Közös Vámtarifa ⁴	7	0	7
Községek saját forrásai	5	0	5
Kutatás, tájékoztatás, oktatás, statisztika	1	0	1
Letelepedés szabadsága	14	3	17
Mezőgazdaság	14	1	15
Migráns munkavállalók szociális biztonsága	4	2	6
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, a csalás elleni küzdelem...)	1	0	1
Regionális politika	1	1	2
Szállítás	4	0	4
Szellemi tulajdon	19	19	38
Személyek szabad mozgása	16	1	17
Szociálpolitika	31	5	36
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	26	4	30
Tőke szabad mozgása	5	1	6
Unió jogi elvek	2	2	4
Vállalkozások joga	17	0	17
Vámunió és Közös Vámtarifa ⁴	12	3	15
Versenyjog	8	5	13
EK-Szerződés	399	83	482
EU-Szerződés	4		4
Eljárás		6	6
Tisztviselők személyzeti szabályzata	3	1	4
Egyéb	3	7	10
ÖSSZESEN	406	90	496

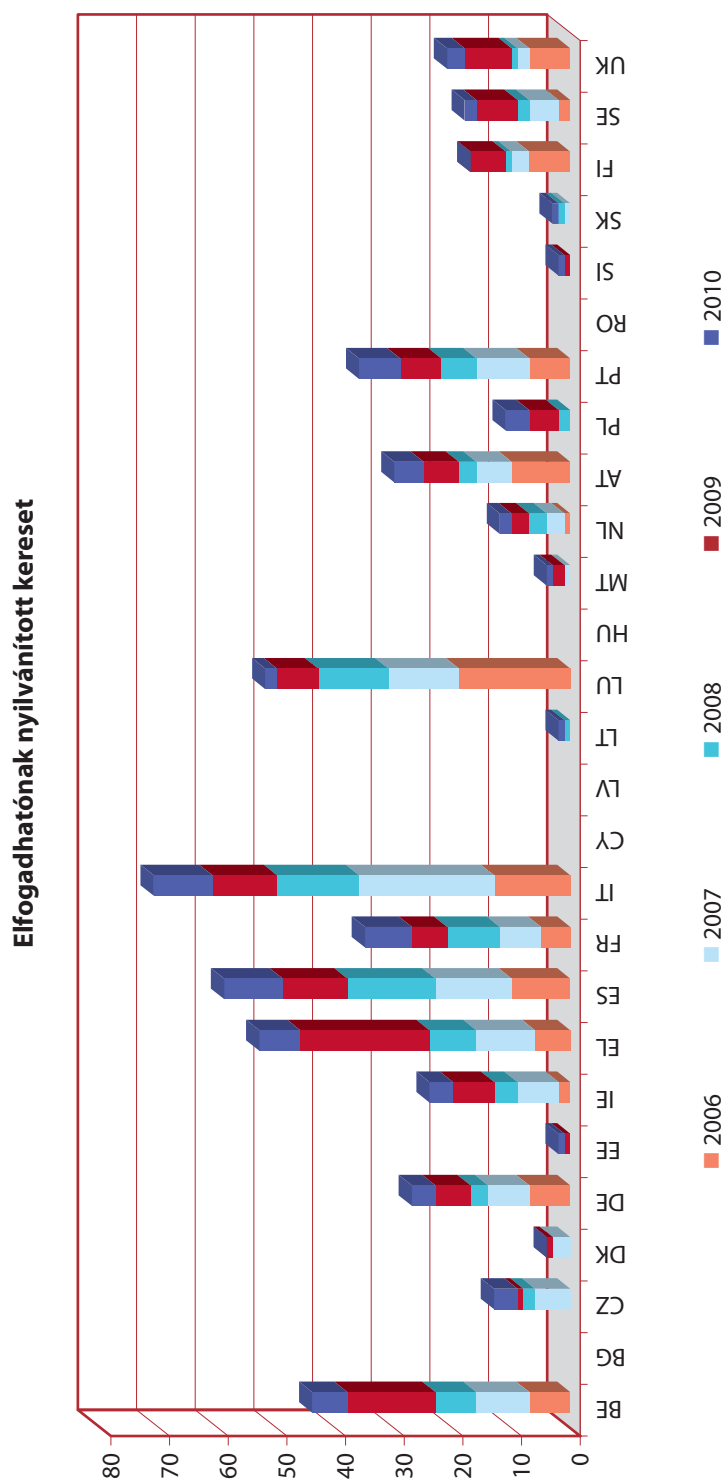
¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

² Az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések.

³ A 2009. december 1-je után érkezett ügyek esetében a „Környezetvédelem és fogyasztóvédelem” cellát két önálló cellára osztották fel.

⁴ A 2009. december 1-je után érkezett ügyek esetében a „Közös Vámtarifa” és a „Vámunió” cellákat egy közös cellában egyesítették.

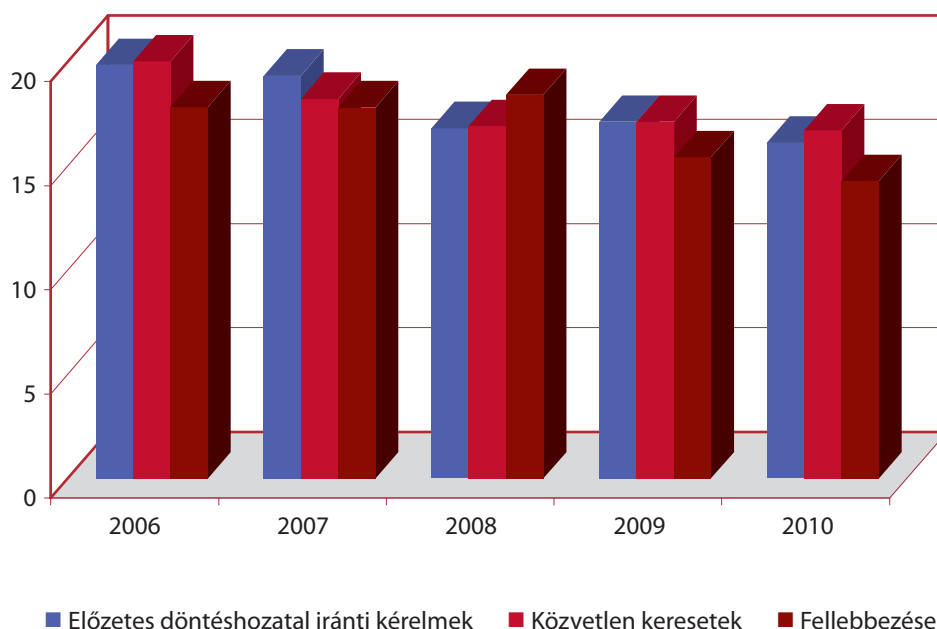
11. Befejezett ügyek – Tagállami kötelezettségszegés megállapítása tárgyában hozott ítéletek: a határozat tartalma (2006–2010)¹

	2006		2007		2008		2009		2010	
	Elítélés	Elutasítás	Elítélés	Elutasítás	Elítélés	Elutasítás	Elítélés	Elutasítás	Elítélés	Elutasítás
Belgium	7		9	1	7		15	1	6	1
Bulgária										
Cseh Köztársaság			6		2		1		4	
Dánia			3				1			
Németország	7		7	1	3	3	6	2	4	2
Észtország							1		1	
Írország	2	1	7	2	4		7		4	
Görögország	6		10	3	8	1	22		7	
Spanyolország	10	1	13	1	15	1	11		10	2
Franciaország	5		7		9	1	6		8	2
Olaszország	13	1	23	2	14	1	11	4	10	
Ciprus										
Lettország										
Litvánia					1				1	
Luxemburg	19		12		12		7		2	
Magyarország										
Málta			1				2		1	1
Hollandia	1	1	3	1	3		3		2	1
Ausztria	10		6		3		6		5	
Lengyelország					2		5		4	1
Portugália	7		9		6		7	1	7	1
Románia										
Szlovénia							1		1	
Szlovákia			1		1				1	
Finnország	7		3	1	1	1	6	1		
Svédország	2	1	5		2	1	7		2	
Egyesült Királyság	7	3	2	4	1		8	1	3	1
Összesen	103	8	127	16	94	9	133	10	83	12

¹ A számok (nettó számok) az összes ügy számát jelölik, figyelembe véve az összefüggés miatti egyesítéseket is (egyesített ügyek = egy ügy).

12. Befejezett ügyek – Az eljárások időtartama (2006–2010)¹ (ítéletek és ügydöntő végzések)

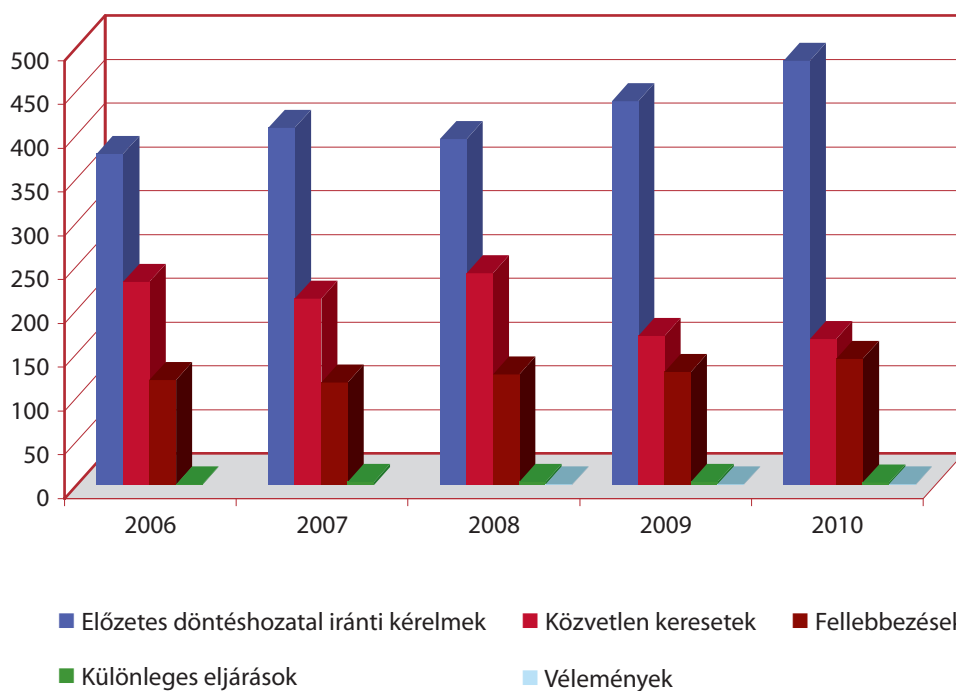

	2006	2007	2008	2009	2010
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	19,8	19,3	16,8	17,1	16,1
Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárások			2,1	2,5	2,1
Közvetlen keresetek	20	18,2	16,9	17,1	16,7
Fellebbezések	17,8	17,8	18,4	15,4	14,3

¹ Az időtartamot hónapokban és hónaptizedekben fejezik ki.

Az eljárások időtartamára vonatkozó számításnál nem vették figyelembe azokat az ügyeket, amelyek során közbeni ítéletet hoztak, vagy bizonyításfelvétel volt; a véleményeket, a különleges eljárásokat (a költségek megállapítása, költségmentesség, ellentmondás, harmadik személy jogorvoslata, értelmezés, perújítás, az ítélet kijavítása, végrehajtás foganatosítása iránti eljárás), a törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával az eljárást befejező vagy a Törvényszékhez visszautaló végzésekkel befejeződő ügyeket; az ideiglenes intézkedés iránti eljárásokat, valamint az ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás elleni fellebbezéseket.

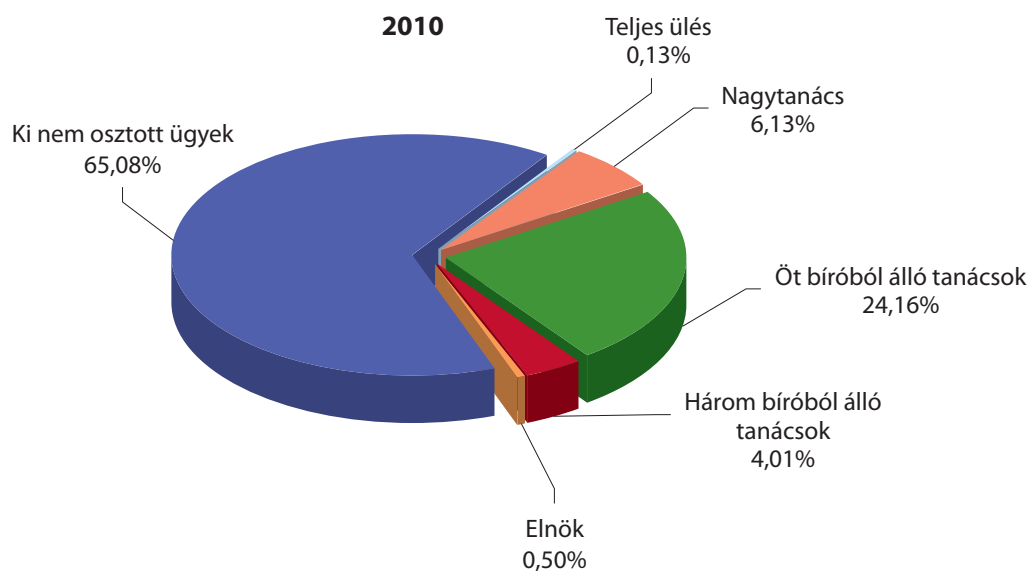
13. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Az eljárások jellege (2006–2010)¹

	2006	2007	2008	2009	2010
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	378	408	395	438	484
Közvetlen keresetek	232	213	242	170	167
Fellebbezések	120	117	126	129	144
Különleges eljárások	1	4	4	4	3
Vélemények			1	1	1
Összesen	731	742	768	742	799

¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

14. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Ítélező testület (2006–2010)¹

	2006	2007	2008	2009	2010
Ki nem osztott ügyek	489	481	524	490	520
Teljes ülés					1
Nagytanács	44	59	40	65	49
Öt bíróból álló tanácsok	171	170	177	169	193
Három bíróból álló tanácsok	26	24	19	15	32
Elnök	1	8	8	3	4
Összesen	731	742	768	742	799

¹ A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

15. Egyéb – Gyorsított eljárások (2006–2010)¹

	2006		2007		2008		2009		2010	
	Elfogadott	Elutasítás	Elfogadott	Elutasítás	Elfogadott	Elutasítás	Elfogadott	Elutasítás	Elfogadott	Elutasítás
Közvetlen keresetek				1						1
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek		5		5	2	6	1	3	4	7
Fellebbezések				1				1		
Különleges eljárások								1		
Összesen		5		7	2	6	1	5	4	8

16. Egyéb – Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárások (2008–2010)²

	2008		2009		2010	
	Elfogadott	Elutasítás	Elfogadott	Elutasítás	Elfogadott	Elutasítás
Mezőgazdaság		1				
Büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés	2	1		1		
A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térsége	1	1	2		5	1
Összesen	3	3	2	1	5	1

¹ 2000. július 1-jétől kezdődően az ügyekben gyorsított eljárás lefolytatása is elrendelhető az eljárási szabályzat 62a. és 104a. cikke alapján.

² 2008. március 1-je óta sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás indítható az eljárási szabályzat 104b. cikkének rendelkezései alapján a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget érintő ügyekben.

17. Egyéb – Ideiglenes intézkedés iránti eljárások (2010)¹

	Ideiglenes intézkedés iránti beérkezett kérelmek	Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás elleni fellebbezések	A határozat tartalma		
			Elutasítás	Elfogadott	Törlés vagy a kérelem okafogyottá válása
Dokumentumokhoz való hozzáférés	1				
Állami támogatások		1			
Versenyjog		2	3		
Intézményi jog		2	1		
Környezetvédelem		1			
Kereskedelempolitika	1				
Szellemi és ipari tulajdon	1		1		
ÖSSZESEN	3	6	5		

¹ A számok (nettó számok) az összes ügy számát jelölik, figyelembe véve az összefüggés miatti egyesítéseket is (egyesített ügyek = egy ügy).

18. Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása (1952–2010) – Érkezett ügyek és ítéletek

Évek	Érkezett ügyek ¹							Ítéletek/ Vélemények ²
	Közvetlen keresetek	Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	Fellebbezések	Ideiglenes intézkedés beavatkozás vagy elleni fellebbezések	Vélemény iránti kérelmek	Összesen	Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek	
1953	4					4		
1954	10					10		2
1955	9					9	2	4
1956	11					11	2	6
1957	19					19	2	4
1958	43					43		10
1959	46				1	47	5	13
1960	22				1	23	2	18
1961	24	1			1	26	1	11
1962	30	5				35	2	20
1963	99	6				105	7	17
1964	49	6				55	4	31
1965	55	7				62	4	52
1966	30	1				31	2	24
1967	14	23				37		24
1968	24	9				33	1	27
1969	60	17				77	2	30
1970	47	32				79		64
1971	59	37				96	1	60
1972	42	40				82	2	61
1973	131	61				192	6	80
1974	63	39				102	8	63
1975	61	69			1	131	5	78
1976	51	75			1	127	6	88
1977	74	84				158	6	100
1978	146	123			1	270	7	97
1979	1 218	106				1 324	6	138
1980	180	99				279	14	132
1981	214	108				322	17	128
1982	217	129				346	16	185
1983	199	98				297	11	151
1984	183	129				312	17	165
1985	294	139				433	23	211
1986	238	91				329	23	174
1987	251	144				395	21	208

>>>

Évek	Érkezett ügyek ¹							Ítéletek/ Vélemények ²
	Közvetlen keresetek	Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	Fellebbezések	Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás elleni fellebbezések	Vélemény iránti kérelmek	Összesen	Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek	
1988	193	179				372	17	238
1989	244	139				383	19	188
1990	221	141	15	1		378	12	193
1991	140	186	13	1	2	342	9	204
1992	251	162	24	1	2	440	5	210
1993	265	204	17			486	13	203
1994	125	203	12	1	3	344	4	188
1995	109	251	46	2		408	3	172
1996	132	256	25	3		416	4	193
1997	169	239	30	5		443	1	242
1998	147	264	66	4		481	2	254
1999	214	255	68	4		541	4	235
2000	197	224	66	13	2	502	4	273
2001	187	237	72	7		503	6	244
2002	204	216	46	4		470	1	269
2003	277	210	63	5	1	556	7	308
2004	219	249	52	6	1	527	3	375
2005	179	221	66	1		467	2	362
2006	201	251	80	3		535	1	351
2007	221	265	79	8		573	3	379
2008	210	288	77	8	1	584	3	333
2009	143	302	104	2	1	552	1	377
2010	136	385	97	6		624	2	370
Összesen	8 601	7 005	1 118	85	19	16 828	351	8 637

¹ Összesítő számok, a különleges eljárások nélkül.

² Nettó számok.

19. Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása (1952–2010) –
Előzetes döntéshozatal iránti beérkezett kérelmek (tagállamonként és évenként)¹⁾

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Egyéb ¹	Összesen
1961																		1											1
1962																		5											5
1963															1			5											6
1964												2						4											6
1965					4					2								1											7
1966																		1											1
1967	5				11					3					1			3											23
1968	1				4					1	1							2											9
1969	4				11					1					1														17
1970	4				21					2	2							3											32
1971	1				18					6	5				1			6											37
1972	5				20					1	4							10											40
1973	8				37					4	5				1			6											61
1974	5				15					6	5							7									1		39
1975	7			1	26					15	14				1			4									1		69
1976	11				28					8	12							14								1			75
1977	16			1	30					14	7							9								5			84
1978	7			3	46					12	11							38								5			123
1979	13			1	33					18	19				1			11								8			106
1980	14			2	24					14	19							17								6			99
1981	12			1	41					17	11				4			17								5			108
1982	10			1	36					39	18							21								4			129
1983	9			4	36					15	7							19									6		98

>>>

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Egyéb¹	Összesen	
1984	13			2	38		1			34	10							22									9		129	
1985	13				40		2			45	11				6			14									8		139	
1986	13			4	18		4	2	1	19	5				1			16									8		91	
1987	15			5	32		2	17	1	36	5				3			19									9		144	
1988	30			4	34				1	38	28				2			26									16		179	
1989	13			2	47		1	2	2	28	10				1			18		1							14		139	
1990	17			5	34		4	2	6	21	25				4			9		2							12		141	
1991	19			2	54		2	3	5	29	36				2			17		3							14		186	
1992	16			3	62			1	5	15	22				1			18		1							18		162	
1993	22			7	57		1	5	7	22	24				1			43		3							12		204	
1994	19			4	44		2		13	36	46				1			13		1							24		203	
1995	14			8	51		3	10	10	43	58				2			19	2	5						6	20		251	
1996	30			4	66			4	6	24	70				2			10	6	6					3	4	21		256	
1997	19			7	46		1	2	9	10	50				3			24	35	2					6	7	18		239	
1998	12			7	49		3	5	55	16	39				2			21	16	7					2	6	24		264	
1999	13			3	49		2	3	4	17	43				4			23	56	7					4	5	22		255	
2000	15			3	47		2	3	5	12	50							12	31	8					5	4	26	1	224	
2001	10			5	53		1	4	4	15	40				2			14	57	4					3	4	21		237	
2002	18			8	59			7	3	8	37				4			12	31	3					7	5	14		216	
2003	18			3	43		2	4	8	9	45				4			28	15	1					4	4	22		210	
2004	24			4	50		1	18	8	21	48				1	2		28	12	1					4	5	22		249	
2005	21		1	4	51		2	11	10	17	18				2	3		36	15	1	2				4	11	12		221	
2006	17		3	3	77		1	14	17	24	34			1	1	4		20	12	2	3				1	5	2	10		251
2007	22	1	2	5	59	2	2	8	14	26	43			1		2		19	20	7	3	1			1	5	6	16		265
2008	24		1	6	71	2	1	9	17	12	39	1	3	3	4	6		34	25	4	1					4	7	14		288
2009	35	8	5	3	59	2		11	11	28	29	1	4	3		10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	302	
2010	37	9	3	10	71		4	6	22	33	49		3	2	9	6		24	15	8	10	17	1	5	6	6	29		385	
Összesen	651	18	15	135	1 802	6	55	151	244	816	1 056	2	10	10	73	33	1	767	363	32	77	19	3	8	64	87	505	2	7 005	

¹ C-265/00. sz. Campina Melkunie ügy (Cour de justice Benelux/Benelux Gerektshof).

C-196/09. sz. Miles és társai ügy (az Európai Iskolák Felülbírálati Bizottsága).

20. Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása (1952–2010) – Előzetes döntéshozatal iránti beérkezett kérelmek (tagállamonként és bíróságonként)

			Összesen
Belgium	Cour constitutionnelle	17	
	Cour de cassation	77	
	Conseil d'État	62	
	Egyéb bíróságok	495	651
Bulgária	Софийски градски съд Търговско отделение	1	
	Egyéb bíróságok	17	18
Cseh Köztársaság	Nejvyšší soud	1	
	Nejvyšší správní soud	5	
	Ústavní soud		
	Egyéb bíróságok	9	15
Dánia	Højesteret	29	
	Egyéb bíróságok	106	135
Németország	Bundesgerichtshof	130	
	Bundesverwaltungsgericht	100	
	Bundesfinanzhof	272	
	Bundesarbeitsgericht	23	
	Bundessozialgericht	74	
	Staatsgerichtshof des Landes Hessen	1	
	Egyéb bíróságok	1 202	1 802
Észtország	Riigikohus	1	
	Egyéb bíróságok	5	6
Írország	Supreme Court	18	
	High Court	15	
	Egyéb bíróságok	22	55
Görögország	Αρειος Πάγος	10	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	44	
	Egyéb bíróságok	97	151
Spanyolország	Tribunal Supremo	35	
	Audiencia Nacional	1	
	Juzgado Central de lo Penal	7	
	Egyéb bíróságok	201	244
Franciaország	Cour de cassation	93	
	Conseil d'État	63	
	Egyéb bíróságok	660	816
Olaszország	Corte suprema di Cassazione	108	
	Corte Costituzionale	1	
	Consiglio di Stato	64	
	Egyéb bíróságok	883	1 056

>>>

			Összesen
Ciprus	Ανώτατο Δικαστήριο	2	
	Egyéb bíróságok		2
Lettország	Augstākā tiesa	9	
	Satversmes tiesa		
	Egyéb bíróságok	1	10
Litvánia	Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas	1	
	Lietuvos Aukščiausiasis Teismas	3	
	Lietuvos vyriausiasis administracinis Teismas	3	
	Egyéb bíróságok	3	10
Luxemburg	Cour supérieure de justice	10	
	Cour de cassation	8	
	Conseil d'État	13	
	Cour administrative	7	
	Egyéb bíróságok	35	73
Magyarország	Legfelsőbb Bíróság	3	
	Fővárosi Ítéltábla	2	
	Szegedi Ítéltábla	1	
	Egyéb bíróságok	27	33
Málta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Egyéb bíróságok	1	1
Hollandia	Raad van State	74	
	Hoge Raad der Nederlanden	194	
	Centrale Raad van Beroep	49	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	139	
	Tariefcommissie	34	
	Egyéb bíróságok	277	767
Ausztria	Verfassungsgerichtshof	4	
	Oberster Gerichtshof	78	
	Oberster Patent- und Markensenat	3	
	Bundesvergabeamt	24	
	Verwaltungsgerichtshof	61	
	Vergabekontrollsenat	4	
	Egyéb bíróságok	189	363
Lengyelország	Sąd Najwyższy	5	
	Naczelny Sąd Administracyjny	12	
	Trybunał Konstytucyjny		
	Egyéb bíróságok	15	32
Portugália	Supremo Tribunal de Justiça	2	
	Supremo Tribunal Administrativo	40	
	Egyéb bíróságok	35	77

>>>

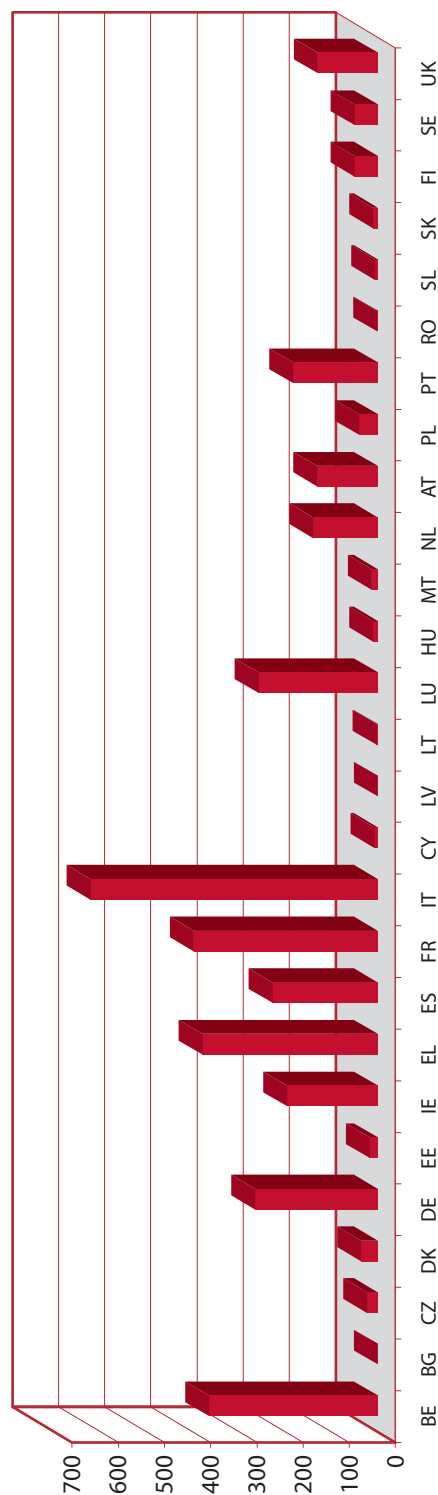
			Összesen
Románia	Tribunal Dâmbovița	2	
	Egyéb bíróságok	17	19
Szlovénia	Vrhovno sodišče		
	Ustavno sodišče		
	Egyéb bíróságok	3	3
Szlovákia	Ústavný Súd		
	Najvyšší súd	5	
	Egyéb bíróságok	3	8
Finnország	Korkein hallinto-oikeus	29	
	Korkein oikeus	11	
	Egyéb bíróságok	24	64
Svédország	Högsta Domstolen	14	
	Marknadsdomstolen	5	
	Regeringsrätten	24	
	Egyéb bíróságok	44	87
Egyesült Királyság	House of Lords	40	
	Court of Appeal	64	
	Egyéb bíróságok	401	505
Egyéb	Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof ¹	1	1
	Az Európai Iskolák Felülbírálati Bizottsága ²	1	1
Összesen			7 005

¹ C-265/00. sz. Campina Melkunie-ügy.

² C-196/09. sz. Miles és társai ügy.

21. Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása (1952–2010) – Tagállami kötelezettségesség megállapítása iránti beérkezett keresetek

1952–2010

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Összesen
1952-2010	364		22	35	265	17	196	379	227	398	621	7		2	258	9	13	139	131	40	182	1	5	9	50	50	129	3 549

II. fejezet

Törvényszék

A – A Törvényszék tevékenysége 2010-ben

Marc Jaeger elnök

2010 a Törvényszék számára a részleges megújítás éve volt, amely tizennégy tagját érintette. Közülük tizenegynek meghosszabbították a megbízását, ám sajnálatos módon hárman, A. W. H. Meij és M. Vilaras – akik 1998 óta voltak a Törvényszék bírái –, továbbá V. M. Ciucă – aki 2007 óta volt a Törvényszék bírása – távoztak hivatalukból; a helyükbe M. Van der Woude, D. Gratsias, illetve A. Popescu lépett. A testületben változást okozott még T. Tchipev 2010. június 29-i lemondása, aki 2007 óta volt a Törvényszék bírása. 2011 januárjáig még nem jelöltek a helyébe új tagot.

Az e körülményeknek a Törvényszék munkaprogramjára gyakorolt jelentős hatása miatt (mind a nyolc rendes ítélkező testületnek volt legalább egy olyan tagja, akinek megbízása 2010-ben járt le) rendkívüli szervezőmunkára volt szükség ahhoz, hogy az ítélkező tevékenység ne kerüljön veszélybe.

Ezenfelül ez volt az első olyan kinevezési eljárás, amelynek keretében az EUMSZ 255. cikk szerinti bizottságnak – a Lisszaboni Szerződésben előírt kötelezettségének megfelelően – a tagállami kormányok döntését megelőzően véleményt kellett nyilvánítania a jelöltek bírói feladatra való alkalmasságáról. Bár ez az eljárás, amely a Bíróság és a Törvényszék tagjai függetlenségének és szakértelmének garantálására irányul, mindenképpen üdvözlendő, azonban késleltette a részleges megújítás folyamatát. Fontos, hogy a jövőben a kinevezési eljárás valamennyi szereplője gondoskodjon e késedelem és vele együtt az igazságszolgáltatás megfelelő működésének e késedelemből eredő jelentős akadályai elkerüléséről. A Törvényszék 2010-ben elért eredményeit csak ezen tényezőket figyelembe véve lehet értékelni, amelyek függetlenek a testület arra irányuló szándékától és erőfeszítéseitől, hogy kezelje az ítélkezési teher növekedését, amelyet az ügyek számának eddig nem látott növekedése, valamint változatosabbá és összetettebbé válása jellemez.

Statisztikai szempontból a 2010-es évet több tendencia jellemzi. Az első az érkezett ügyek számának jelentős növekedése 568-ról (2009-ben) 636-ra (2010-ben); ennyi ügy még soha nem érkezett egy év alatt¹. A második tendencia az, hogy a befejezett ügyek száma továbbra is jóval 500 fölött maradt (527 befejezett ügy) a fentebb ismertetett kedvezőtlen körülmények ellenére. Mindazonáltal ez az eredmény nem volt elegendő a folyamatban lévő ügyek száma növekedésének visszafogásához, amely szám 2010. december 31-én elérte az 1300-at. A harmadik tendencia az eljárás időtartamával kapcsolatos, amely az ítélkező tevékenység alapvető értékelési szempontja. Az ügyek elintézésének sebességére helyezett hangsúly miatt ez az időtartam jelentősen csökkent, átlagosan két és fél hónappal (a 2009-es 27,2 hónapról 24,7 hónapra 2010-ben). Ez az időtartam-csökkenés még jelentősebb a Törvényszék ítélkező tevékenységének az intézmény megalapítása óta magját képező területeken (nevezetesen a fellebbezéseken és a szellemi tulajdonnal kapcsolatos ügyeken kívüli területeken) ítélettel befejezett ügyeknél, amelyek vonatkozásában az eljárás időtartamának több mint hét hónapos csökkenése tapasztalható.

A tovább folytatandó reformoknak és a Törvényszék által tett jelentős erőfeszítéseknek lehetővé kell tenniük ezen eredmények bizonyos mértékű javulását. Ez azonban nem történhet a bírósági felülvizsgálat gyakorlása minőségének rovására, amely a jogi unió alkotóelemét képező bírói jogvédelem hatékonyságának garanciája.

¹ Nem számítva az azonos vagy hasonló tárgyú ügyek nagyobb csoportjait.

Az alábbi ismertetés áttekintést kíván adni a Törvényszék tevékenységének változatosságáról és esetenkénti összetettségéről a jogszerűséggel (I.) és a kártérítéssel (II.) kapcsolatos jogviták, majd a fellebbezések (III.), végül pedig az ideiglenes intézkedés iránti kérelmek (IV.) tekintetében.

I. A jogszerűséggel kapcsolatos jogviták

A megsemmisítés iránti keresetek elfogadhatóságáról

1. A keresettel megtámadható aktusok

Az EUMSZ 263. cikk értelmében azok a megsemmisítés iránti keresettel megtámadható aktusok, amelyek a felperes jogi helyzetének jelentős megváltoztatásával a felperes érdekeit érintő kötelező joghatást váltanak ki².

A T-258/06. sz., *Németország kontra Bizottság* ügyben 2010. május 20-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék megvizsgálta azokat a feltételeket, amelyek alapján megtámadható aktusnak tekinthető a Bizottságnak a Hivatalos Lap C sorozatában közzétett közleménye.

A szóban forgó ügyben a Németországi Szövetségi Köztársaság olyan közlemény³ megsemmisítését kérte, amelynek célja a közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozó, közvetlenül a Szerződés szabályaiból és elveiből eredő alapvető normák összességének, köztük a hátrányos megkülönböztetés tilalmának és az átláthatóság elvének a közbeszerzési szerződésekről szóló irányelvek⁴ által nem, vagy csak részben szabályozott közbeszerzési eljárásokra történő alkalmazásával kapcsolatos általános bizottsági álláspont ismertetése.

Annak eldöntése érdekében, hogy ez az aktus – amely a Bizottság szerint pusztán értelmező jellegű – megtámadható-e, a Törvényszék annak meghatározását tartotta szükségesnek, hogy az, a tartalma alapján, a Szerződés alapelveinek alkalmazásából eredő kötelezettségekhez képest új joghatások kiváltását célozza-e. Azt volt célszerű tehát mérlegelni, hogy a közlemény mindössze az áruk szabad mozgására, a letelepedés szabadságára, a szolgáltatásnyújtás szabadságára, a hátrányos megkülönböztetés tilalma és az egyenlő bánásmód elvére, valamint az arányosság elvére, továbbá a közbeszerzési szerződésekről szóló irányelvek által nem vagy csak részben szabályozott szerződésekre vonatkozó átláthatósági és kölcsönös elismerési szabályok kifejtésére szorítkozik, vagy pedig különös vagy új kötelezettségeket állapít meg e rendelkezésekhez, elvekhez és szabályokhoz képest. Pusztán abból a körülményből, hogy az értelmező közlemény formája, jellege vagy szövege folytán nem olyan aktusként jelenik meg, amely joghatások kiváltására irányul, nem vonható le az a következtetés, hogy e közlemény nem is vált ki kötelező joghatásokat. E tekintetben annak a körülménynek sincs jelentősége, hogy ezt az aktust közzétették-e vagy sem.

² A Bíróság 60/81. sz., *IBM kontra Bizottság* ügyben 1981. november 11-én hozott ítéletének (EBHT 1981., 2639. o.) 9. pontja.

³ A Bizottság értelmező közleménye a közbeszerzési szerződésekről szóló irányelvek által nem, vagy csak részben szabályozott közbeszerzési eljárásokra alkalmazandó közösségi jogról (HL 2006. C 179., 2. o.).

⁴ A vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, illetve az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 134., 1., illetve 114. o.).

A közlemény tartalmának alapos vizsgálatát elvégezvén a Törvényszék megállapította, hogy az nem tartalmaz a közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozóan új, a fennálló közösségi jogból eredőkön túli kötelezettségeket, és ilyen körülmények között nem vált ki olyan kötelező joghatásokat, amelyek érinthetik a Németországi Szövetségi Köztársaság jogi helyzetét.

2. Az EUMSZ 263. cikk időbeli hatálya

Az EK 230. cikk negyedik bekezdése a magánszemély által a nem neki címzett aktus ellen indított kereset elfogadhatóságát ahhoz a kettős feltételhez köti, hogy a megtámadott aktus a felperest közvetlenül és személyében érintse. Az ítélkezési gyakorlat szerint azon természetes vagy jogi személyek, akik nem címzettjei valamely határozatnak, csak akkor állíthatják, hogy személyükben érintettek, ha ez a határozat sajátos jellemzőik vagy egy őket minden más személytől megkülönböztető ténybeli helyzet folytán vonatkozik rájuk, és ezáltal a címzetthez hasonló módon egyéníti őket⁵.

A Lisszaboni Szerződés 2009. december 1-jei hatálybalépésével megváltoztak a megsemmisítés iránti keresetek elfogadhatóságának feltételei. Ennek megfelelően az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése értelmében bármely természetes vagy jogi személy eljárást indíthat a neki címzett vagy az őt közvetlenül és személyében érintő jogi aktusok ellen, továbbá az őt közvetlenül érintő olyan rendeleti jellegű jogi aktusok ellen, amelyek nem tartalmaznak végrehajtási intézkedéseket.

Még mielőtt e rendelkezések tartalmát értelmezte volna, a Törvényszéknek ebben az évben azok időbeli hatályával kapcsolatos problémáról kellett döntenie. A kérdés jelentőségére tekintettel a Törvényszék erre vonatkozóan nagytanácsban hozott ítéletet.

Az érintett két ügyben, a T-532/08. sz., *Norilsk Nickel Harjavalta és Umicore kontra Bizottság*, illetve a T-539/08. sz., *Etimine és Etiproducts kontra Bizottság* ügyben 2010. szeptember 7-én hozott végzések (az EBHT-ban még nem tették közzé) tárgya az egyes nikkel-karbonátból származó vegyületek és bórvegyületek besorolását módosító 2008/58/EK irányelv⁶ és 790/2009/EK rendelet⁷ megsemmisítése iránti kérelem volt.

Mivel a kereseteket 2008. december 5-én nyújtották be, a Bizottság elfogadhatatlansági kifogást emelt arra hivatkozva, hogy a megtámadott aktusok nem voltak az EK 230. cikk értelmében vett, a felpereseket személyükben érintő aktusok. Időközben hatályba lépett a Lisszaboni Szerződés, így a felperesek azzal érveltek, hogy az EUMSZ 263. cikk (4) bekezdésének új rendelkezései szerint ez az elfogadhatósági feltétel már nem alkalmazandó a megtámadott aktusokat illetően. Felmerült tehát az a kérdés, hogy az EUMSZ 263. cikk (4) bekezdése alkalmazandó-e *ratione temporis* a szóban forgó keresetekre, illetve általában a Lisszaboni Szerződés hatálybalépésekor már benyújtott valamennyi keresetre.

⁵ A Bíróság 25/62. sz., *Plaumann kontra Bizottság* ügyben 1963. július 15-én hozott ítélete (EBHT 1963., 197., 223. o.).

⁶ A veszélyes anyagok osztályozására, csomagolására és címkézésére vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló 67/548/EGK tanácsi irányelvnek a műszaki fejlődéshez történő harmincadik módosító hozzáigazításáról szóló, 2008. augusztus 21-i 2008/58/EK bizottsági irányelv (HL L 246., 1. o.).

⁷ Az anyagok és keverékek osztályozásáról, címkézéséről és csomagolásáról szóló 1272/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a műszaki fejlődéshez való hozzáigazítása céljából történő módosításáról szóló, 2009. augusztus 10-i 790/2009/EK bizottsági rendelet (HL L 235., 1. o.).

A Törvényszék, miután megállapította, hogy az EUM-Szerződésben e tekintetben nem szerepel átmeneti rendelkezés, hangsúlyozta, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy egyrészt a *tempus regit actum* elvének megfelelően a kereset elfogadhatóságának kérdését a benyújtása időpontjában hatályos szabályok alapján kell megítélni, másrészt a kereset elfogadhatóságának feltételeit a kereset előterjesztésének időpontjában, azaz a keresetlevél benyújtásakor kell értékelni, amely keresettel kapcsolatos hiánypótlásra kizárólag a keresetindítási határidő előtt kerülhet sor. Az ezzel ellentétes megoldás önkényesség kockázatához vezethet az igazságszolgáltatásban, mivel így a kereset elfogadhatósága a Törvényszék eljárást befejező határozata kihirdetésének – egyébként bizonytalan – időpontjától függne.

Ezt a megállapítást nem cáfolja az az érv, mely szerint az EUMSZ 263. cikk azon eljárási szabályok közé tartozik, amelyekkel összefüggésben az ítélkezési gyakorlat megállapította, hogy ellentétben az ügy érdemét érintő vagy az anyagi jogi szabályokkal, általában a hatálybalépésükkor folyamatban lévő valamennyi jogvitára alkalmazni kell őket. A Törvényszék szerint ugyanis még abban az esetben is, ha a bírósági hatáskör kérdését az eljárási szabályok körébe tartozónak tekintjük, az Európai Unió valamely aktusával szemben benyújtott megsemmisítés iránti kereset elfogadhatóságának megítélésekor alapul veendő hatályos rendelkezések meghatározásakor a *tempus regit actum* elvét kell alkalmazni.

3. Az eljáráshoz fűződő érdek

A Törvényszék az alábbiakban bemutatásra kerülő különböző szempontok alapján pontosította a megsemmisítés iránti keresetek elfogadhatóságának feltételét képező, eljáráshoz fűződő érdek fogalmát.

Először is a valamely természetes vagy jogi személy által megsemmisítés iránt indított kereset csupán abban az esetben elfogadható, ha a felperesnek érdeke fűződik a megtámadott jogi aktus megsemmisítéséhez. Ilyen érdek fennállásához az szükséges, hogy e jogi aktus megsemmisítése önmagában jogi következményekkel járhat, vagy más megfogalmazás szerint a kereset – eredményét tekintve – az azt indító fél javára szolgálhat⁸. Az eljáráshoz fűződő érdeknek a bírósági határozat kihirdetéséig fenn kell állnia, ellenkező esetben a kereset okafogyottá válik⁹.

A T-355/04. és T-446/04. sz., *Co-Frutta kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2010. január 19-én hozott ítéletében¹⁰ (EBHT 2010., II-1. o.) a Törvényszék pontosította, hogy hogyan kell értékelni az eljáráshoz fűződő érdeket abban az esetben, ha valamely jogalany azt követően, hogy bizottsági dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelmet terjesztett elő, két keresetet is benyújt egymás után, az egyiket a hozzáférés iránti kérelmet elutasító hallgatóságos bizottsági határozat megsemmisítése, a másikat az első, hallgatóságos határozatot követően hozott kifejezett bizottsági határozat megsemmisítése iránt.

A szóban forgó ügyben a Co-Frutta, amely az olasz jog alapján létrejött, banánérleléssel foglalkozó társaság, az Európai Közösségben nyilvántartásba vett banánimportőrökre vonatkozó bizottsági dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelmet terjesztett elő a Bizottság Mezőgazdasági

⁸ Lásd a T-310/00. sz., *MCI kontra Bizottság* ügyben 2004. szeptember 28-án hozott ítélet (EBHT 2004., II-3253. o.) 44. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

⁹ A C-362/05. P. sz., *Wunenburger kontra Bizottság* ügyben 2007. június 7-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-4333. o.) 42. pontja.

¹⁰ Lásd továbbá a T-494/08–T-500/08. és T-509/08. sz., *Ryanair kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2010. december 10-én hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé).

Főigazgatóságához. A Mezőgazdasági Főigazgatóság főigazgatójának elutasító válaszát követően a felperes megerősítő kérelmet nyújtott be a Bizottság főtítkárához, amelyre az 1049/2001/EK rendeletben¹¹ szereplő tizenöt napos határidő leteltével hallgatólagos elutasító választ kapott. A felperes a Törvényszék előtt vitatta e két határozat jogszerűségét (a T-355/04. sz. ügy tárgya).

Két hónappal később a Bizottság főtítkára kifejezett határozatot hozott, amelyben lényegében megerősítette a hallgatólagos határozatát, mindazonáltal a kért dokumentumok egy részéhez hozzáférést biztosított. A felperes egy újabb keresetet nyújtott be e határozat ellen (a T-446/04. sz. ügy tárgya).

E tekintetben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a felperesnek – a később elfogadott kifejezett határozat következtében, amelynek megsemmisítését szintén kérte – megszűnt a hallgatólagos határozat elleni eljáráshoz fűződő érdeke, és szükségtelenné vált a T-355/04. sz. ügyben benyújtott keresetről határozni. A Bizottság ugyanis a kifejezett határozat elfogadásával gyakorlatilag visszavonta a korábban hozott hallgatólagos határozatot. Egyébiránt a Törvényszék megállapította, hogy a hallgatólagos határozat alaki hiba miatti esetleges megsemmisítésével csak a kifejezett határozattal érdemben azonos új határozat meghozatalára kerülhetne sor. Ezenkívül a hallgatólagos határozattal szemben benyújtott kereset vizsgálatát nem indokolhatja sem a kifogásolt jogsértés megismétlésének megakadályozására, sem az esetleges kártérítési kereset megkönnyítésére irányuló cél, mivel ezeknek a céloknak az elérését az egyedülként elfogadhatónak minősített, a kifejezett határozat ellen benyújtott kereset vizsgálata is biztosítja.

Másodszor a T-121/08. sz., *PC-Ware Information Technologies kontra Bizottság* ügyben 2010. május 11-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék alkalmazta azt az ítélkezési gyakorlatot, amely szerint bár az eljáráshoz fűződő érdeket különösen azon közvetlen előnyre tekintettel kell értékelni, amellyel a szóban forgó határozat megsemmisítése járhat a felperesre nézve, ez utóbbi keresete akkor is elfogadható, ha a kért megsemmisítés megakadályozhatja az állítólagos jogsértés jövőbeni megismétlődését¹². Ennek megfelelően elfogadhatónak nyilvánította a közbeszerzési eljárásból kizárt ajánlattevő által az ajánlatát elutasító bizottsági határozat ellen benyújtott keresetet annak ellenére, hogy a közbeszerzési szerződést részben már teljesítették. A Törvényszék kimondta, hogy az olyan keretmegállapodás esetében – mint amelyről az említett ügyben szó volt –, amely azzal, hogy kizárólagos értékesítési pontot hoz létre Microsoft-szoftverek és -licencek tekintetében, alkalmas arra, hogy hasonló szerződések jövőbeni odaítéléséhez mintaként szolgáljon, fennáll a felperes által kifogásolt jogsértés jövőbeni megismétlődésének megakadályozásához fűződő érdek.

Harmadszor a T-425/04., T-444/04., T-450/04. és T-456/04. sz., *Franciaország és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2010. május 21-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék emlékeztetett a tagállamok azon különleges helyzetére, amelyben a Szerződés szerint az eljáráshoz fűződő érdek bizonyítása tekintetében vannak, és ezzel kapcsolatban elhatárolta egymástól az eljáráshoz fűződő érdek és a megtámadható aktus fogalmát.

Ennek keretében a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a Szerződés egyértelmű különbséget tesz egyfelől az intézmények és a tagállamok, másfelől pedig a természetes és jogi személyek

¹¹ Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 145., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 331. o.).

¹² A T-102/96. sz., *Gencor kontra Bizottság* ügyben 1999. március 25-én hozott ítélet (EBHT 1999., II-753. o.) 41. pontja.

megsemmisítés iránti kereset indítására vonatkozó joga között, mivel bármely tagállamnak joga van arra, hogy megsemmisítés iránti keresettel vitassa a Bizottság határozatainak jogszerűségét, anélkül hogy e jog gyakorlása az eljáráshoz fűződő érdek igazolásától függne. Valamely tagállamnak tehát a keresete elfogadhatóságához nem kell bizonyítania, hogy a Bizottság általa megtámadott jogi aktusa az ő vonatkozásában joghatásokat fejt ki. Egyébiránt az eljáráshoz fűződő érdek fogalmát nem szabad összekeverni a megtámadható jogi aktus fogalmával, amelynek értelmében ahhoz, hogy egy jogi aktus megsemmisítés iránti kereset tárgyát képezze, sérelem okozására alkalmas joghatások kiváltására kell irányulnia, amit a tartalma alapján kell meghatározni. A szóban forgó ügyben, mivel a megtámadott határozat ilyen, kötelező joghatásokat kiváltó megtámadható jogi aktusnak minősült, a Francia Köztársaság – kizárólag tagállami minőségéből adódóan – megsemmisítés iránti keresetet nyújthatott be, anélkül hogy e tekintetben az eljáráshoz fűződő érdekét igazolnia kellett volna.

A vállalkozásokra alkalmazandó versenyjogi szabályok

1. Általánosságok

a) A vállalkozások társulásának fogalma

A T-23/09. sz., *CNOP és CCG kontra Bizottság* ügyben 2010. október 26-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék rugalmasan közelítette meg a vállalkozások társulása minősítést a helyszíni vizsgálatot elrendelő bizottsági határozatok körében. Az 1/2003/EK rendelet¹³ 20. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy a Bizottság a vállalkozásokkal és a vállalkozások társulásaival kapcsolatos minden szükséges helyszíni vizsgálatot lefolytathat. Az ezen ítélet alapjául szolgáló ügyben a Conseil national de l'Ordre des pharmaciens [a gyógyszerész kamara nemzeti tanácsa, CNOP] és a Conseil central de la section G (CCG) de l'Ordre national des pharmaciens [a nemzeti gyógyszerész kamara (ONP) G. szekciójának központi tanácsa, CCG], amelyek az ONP-vel együtt a megtámadott határozat címzettjei, vitatták azt, hogy a Bizottság vállalkozásoknak, illetve vállalkozások társulásainak minősítette őket, ebből következően azt is kifogásolták, hogy utóbbi jogosult a helyiségeikben vizsgálatot tartani. A Törvényszék mindenekelőtt hangsúlyozta, hogy figyelembe kell venni a vizsgálatot elrendelő határozatok sajátos jellegét. Különös tekintettel arra a tényre, hogy e határozatok a vizsgálat elején jönnek létre, e szakaszban nem lehetséges végleges jelleggel megítélni, hogy a címzett vagy egyéb jogalanyok által hozott aktusok vagy határozatok az EK 81. cikk (1) bekezdésébe (jelenleg EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése) ütköző vállalkozások közötti megállapodásoknak, vállalkozások társulásai által hozott döntéseknek, illetve összehangolt magatartásnak, vagy esetleg az EK 82. cikkben (jelenleg EUMSZ 102. cikk) meghatározott magatartásnak minősülnek-e. Ugyanis az eljárás e szakaszában nincs szó konkrét magatartások értékeléséről, mivel a helyszíni vizsgálat célja éppen a feltételezett magatartásokra vonatkozó bizonyítékok beszerzése. A Törvényszék ezt követően rámutatott arra, hogy a Bizottság megállapította, hogy az ONP és a felperesek olyan szervezetek, amelyek számos olyan szakmabelit tömörítenek és képviselnek, akik az EK 81. cikk értelmében vállalkozásoknak minősíthetők. Nyilvánvalóan korai az a kérdés, hogy konkrét közhatalmi előjogaik gyakorlása során a felperesek ki vannak-e zárva az EK 81. cikk hatálya alól, vagy sem, és ezt a végleges bizottsági határozatban kell eldönteni. Ezért a Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy a Bizottság a megtámadott határozat meghozatalának szakaszában megállapíthatta, hogy az ONP és a felperesek az 1/2003 rendelet 20. cikke (4) bekezdésének értelmében vállalkozások társulásainak minősülnek.

¹³ A Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003., L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.).

b) Piacmeghatározás

A T-427/08. sz., *CEAHR kontra Bizottság* ügyben 2010. december 15-én hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé) lehetőséget nyújtott a Törvényszék számára, hogy emlékeztessen az utópiacokat magában foglaló releváns piac meghatározásának módszerére. Ebben az ítéletben a Törvényszék rámutatott, hogy a megtámadott határozatban a Bizottság megállapította, hogy két esetben fordulhat elő, hogy az adott márka elsődleges termékei pótalkatrészeinek piaca nem képez önálló releváns piacot: egyrészt, ha a fogyasztó más gyártó által gyártott pótalkatrészeket is választhat, másrészt, ha más elsődleges terméket választhat a pótalkatrészek piacán történő áremelés kikerülése érdekében. A Törvényszék azonban ezzel kapcsolatban kifejtette, hogy a Bizottságnak kell bizonyítania, hogy a másodlagos termékek árának mérsékelte, de tartós megemlése esetén annyi fogyasztó választana más elsődleges vagy másodlagos terméket, hogy ezen áremelés nem lenne kifizetődő. Hozzátette, hogy a fogyasztók más elsődleges termékre való váltása tisztán elméleti lehetőségének bemutatása nem elegendő a releváns piac meghatározása céljából történő bizonyításhoz, amely a tényleges verseny fennállásának fogalmán alapul. A Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy a Bizottság nyilvánvaló értékelési hibát követett el, mivel úgy vélte, hogy az adott esetben az elsődleges és másodlagos termékek ugyanazon piac részét képezik, anélkül hogy bizonyította volna, hogy a másodlagos piacon jelen lévő gyártó termékeinek mérsékelt áremelkedése az elsődleges piacon jelen lévő más gyártók termékei felé mozdítaná a keresletet.

c) Helyszíni vizsgálatok

Indokolási kötelezettség

A fent hivatkozott *CNOP és CCG kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletében a Törvényszék pontosította a Bizottságra háruló indokolási kötelezettség terjedelmét a helyszíni vizsgálatot elrendelő határozatok körében. A Törvényszék mindenekelőtt megállapította, hogy a megtámadott határozat nem tartalmaz különös érvelést azzal kapcsolatban, hogy milyen indokok alapján minősülhet egy olyan szakmai testület, mint a szóban forgó, és annak szervei vállalkozások társulásainak. Azonban ezt követően megjegyzi, hogy a közigazgatási eljárásnak azon szakaszát tekintve, amelynek során a vizsgálatot elrendelő határozatokat meghozták, a Bizottság az adott pillanatban még nem rendelkezik olyan pontos információkkal, amelyek lehetővé tennék számára annak elemzését, hogy a szóban forgó határozatokban megnevezett magatartások vagy aktusok az EK 81. cikk értelmében vállalkozások vagy vállalkozások társulásai által hozott döntéseknek minősülnek-e. A Törvényszék emlékeztetett arra, hogy pontosan a vizsgálatot elrendelő határozatok sajátos jellegét figyelembe véve határozta meg egyértelműen az indokolásra vonatkozó ítélkezési gyakorlat azon információk típusát, amelyeket a vizsgálatot elrendelő határozatnak tartalmaznia kell ahhoz, hogy lehetővé tegye a címzettek részére védelemhez való joguknak a közigazgatási eljárás e szakaszában való gyakorlását. Amennyiben a Bizottságot e tekintetben szigorúbb indokolási kötelezettségnek vetnénk alá, nem vennénk kellően figyelembe a helyszíni vizsgálat előzetes jellegét. Ezért a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság – a megtámadott határozatban kifejtettek felül – nem volt köteles jogi elemzést nyújtani azon jogalapra vonatkozóan, amelynek alapján a címzetteket vállalkozások társulásának tekintette.

Bizonyítási teher

A T-141/08. sz., *E.ON Energie kontra Bizottság* ügyben 2010. december 15-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék megerősítette azt a 38 millió euró összegű bírságot, amelyet a Bizottság az E.ON Energie AG-ra szabott ki egy olyan zár feltöréséért, amelyet egy vizsgálat alkalmával e vállalkozás egyik helyiségére helyezett fel. Első ízben került sor az 1/2003/EK rendelet 23. cikke (1) bekezdése e) pontjának alkalmazására, ami a Törvényszéket arra készítette, hogy még részletesebben megvizsgálja az ilyen helyzetben felmerülő bizonyítási teher kérdését.

E tekintetben a Törvényszék arra az elvre emlékeztetett, amely szerint a versenyjogsértés bizonyítási terhe esetében, amennyiben a Bizottság olyan közvetlen bizonyítékokra hivatkozik, amelyek főszabály szerint elegendőek a jogsértés megtörténtének bizonyításához, akkor az, ha az érintett vállalkozás annak lehetőségére hivatkozik, hogy olyan körülmény merült fel, amely alkalmas lehetett az említett bizonyítékok bizonyító erejének befolyásolására, nem elegendő ahhoz, hogy a Bizottságnak kelljen bizonyítania, hogy e körülmény nem befolyásolta ezek bizonyító erejét. Éppen ellenkezőleg, azon eset kivételével, amikor az érintett vállalkozás magának a Bizottságnak a magatartása miatt nem képes ilyen bizonyítékot szolgáltatni, az érintett vállalkozásnak kell a jogilag megkövetelt módon bizonyítania egyrészt az általa hivatkozott körülmény fennállását, másrészt pedig azt, hogy e körülmény kétségesse teszi a Bizottság által hivatkozott bizonyítékok bizonyító erejét. Ha pedig a Bizottságra hárul a zártörés bizonyítása, akkor viszont nem kell bizonyítania, hogy ténylegesen beléptek a lezárt helyiségbe, vagy, hogy az ott elhelyezett dokumentumokat manipulálták. Mindenesetre a Törvényszék a jelen esetben úgy ítélte meg, hogy a felperes feladata volt, hogy megtegyen minden, a jogvita tárgyát képező zárral való bármiféle manipuláció megakadályozása érdekében szükséges intézkedést, különösen mivel a felperest egyértelműen tájékoztatták a zár jelentéséről, valamint a zártörés következményeiről.

Bírságok

A fent hivatkozott *E.ON Energie kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló eljárásban a felperes azt is felhozta, hogy a 38 millió euró összegű bírság aránytalan. A Törvényszék azonban az ítéletében megállapította, hogy a Bizottság figyelembe vette azt a tényt, hogy a szóban forgó zártörés az 1/2003 rendelet 23. cikke (1) bekezdése e) pontjának első alkalmazását jelentette, kiemelve, hogy e körülménytől függetlenül, először is a felperes számos kartelljogi szakértővel rendelkezett, másodszor az 1/2003 rendelet módosítása több, mint három évvel megelőzte a felperessel szemben folytatott vizsgálatot, harmadszor a felperest tájékoztatták a zártörés következményeiről, negyedszer pedig a felperes csoportjához tartozó más társaságok épületeiben pár héttel korábban már helyeztek fel zárat. Ezenkívül a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a zártörés pusztán ténye megszünteti a zár megőrző hatását, és így elég ahhoz, hogy jogsértésnek minősüljön. Végül a Törvényszék arra a megállapításra jutott, hogy a 38 millió euró összegű bírság, amely a felperes forgalmának körülbelül 0,14%-át teszi ki, nem tekinthető aránytalanának a jogsértéshez képest, figyelemmel a zártörés különösen súlyos jellegére, a felperes méretére és annak szükségességére, hogy biztosítsák a bírság kellően elrettentő erejét annak érdekében, hogy a vállalkozások számára ne legyen előnyös a Bizottság által a vizsgálatok keretében felhelyezett záruk feltörése.

2. Az EK 81. cikk (jelenleg EUMSZ 101. cikk) területét érintő fejlemények

a) Folyamatos jogsértés

A T-18/05. sz., *IMI és társai kontra Bizottság* ügyben 2010. május 19-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék különösen a felperesek jogsértésben való részvételének folyamatos jellegét vizsgálta. A Törvényszék ezzel kapcsolatban hangsúlyozta, hogy ha a jogsértő magatartás két megnyilvánulását elválasztó időszak releváns kritériumot jelent a jogsértés folyamatos jellegének bizonyításakor, azon kérdés, hogy az említett időszak elegendően hosszú-e a jogsértés megszakításához, vagy sem, nem vizsgálható absztrakt módon, hanem azt a kérdéses kartell működésével összefüggésben kell értékelni. Az adott esetben a Törvényszék megállapította, hogy a felperesek összejátszást eredményező kapcsolatai, illetve megnyilvánulásai hiányának időszaka több mint egy évvel túllépi azon időközöket, amelyekben a kartellben részt vevő vállalkozások rendszerint kinyilvánították a verseny korlátozására irányuló szándékukat. A Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy a Bizottság – mivel úgy vélte, hogy a vitatott időszakban a felperesek a kartellben megszakítás nélkül részt vettek – tévesen alkalmazta a jogot, ezért a Törvényszék – a bírság összegének a jogsértés időtartamának címén

való növelését 110%-ról 100%-ra csökkentve – megváltoztatta a felperesekre kiszabott bírság összegét a kartellben való szekvenciális részvételük figyelembevétele érdekében.

b) A bírság összegének kiszámítása

Az „ipari felhasználásra szánt cérna”, a „vízvezetékcsövek” és a „spanyol dohány”-kartelleket szankcionáló bizottsági határozatok ellen irányuló keresetek lehetővé tették a Törvényszék számára, hogy számos olyan körülményt pontosítson és szemléltessen, amelyeket a bírságösszeg kiszámítása során kell figyelembe venni.

Kiindulási összeg

A T-425/05. sz., *BST kontra Bizottság* ügyben 2010. április 28-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a jogsértők tényleges versenykárosító gazdasági képességével kapcsolatban a Törvényszék megállapította, hogy amennyiben a vertikális integráció és a termékskála kiterjedtsége adott esetben releváns tényezőnek minősülhet valamely vállalkozás piacra gyakorolt hatásának értékelése tekintetében, és e hatás kiegészítő mutatóinak minősülhetnek a piaci részesedésekhez vagy az érintett piacon elért forgalomhoz viszonyítva, az adott ügyben meg kellett állapítani, hogy a felperesnek a többi érintett vállalkozás vertikális integrációján alapuló érvelése nem bizonyította, hogy ez utóbbiak különleges és jelentős versenyelőnyökkel rendelkeztek az érintett piacon.

Eltérő bánásmód

A T-21/05. sz., *Chalkor kontra Bizottság* ügyben (2010. május 19-i ítélet, az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) és a fent hivatkozott *IMI és társai kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletek alapjául szolgáló ügyekben a Bizottság megállapította, hogy nem kell eltérő bánásmódot alkalmazni azon jogsértő vállalkozásokkal szemben, akik kizárólag a „vízvezetékcsövek”-kartell egyik ágában vettek részt, illetve akik e kartell másik ágában is részt vettek, mivel e második ágban az együttműködés nem volt sokkal szorosabb, mint amely az első ágban megvalósult. A Törvényszék azonban ezen ítéletekben megállapította, hogy az a vállalkozás, amelynek felelősségét a kartell több ága tekintetében is megállapították, nagyobb mértékben járul hozzá e kartell hatékonyságához és súlyához, mint az ugyanazon kartell kizárólag egyetlen ágában részt vevő jogsértő vállalkozás, tehát súlyosabb jogsértést követ el. Ezen értékelést szükségszerűen az egyéniesített kiindulási összeg megállapításának szakaszában kell elvégezni, mivel az enyhítő körülmények figyelembevétele csupán a bírság alapösszegének módosítását teszi lehetővé a kartell jogsértő vállalkozás általi működtetésének módjai alapján. Ennélfogva a Törvényszék 10%-kal csökkentette a bírság kiindulási összegét ezen ügyek valamennyi felperese tekintetében.

A forgalom 10%-ának megfelelő felső határ

A T-456/05. és T-457/05. sz., *Gütermann és Zwicky kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2010. április 28-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék arra emlékeztetett, hogy legalábbis olyan helyzetekben, amikor nincs semmilyen jele annak, hogy a vállalkozás azért szüntette meg gazdasági tevékenységét vagy hamisította meg a forgalmát, hogy elkerülje egy súlyosabb összegű bírság kiszabását, a Bizottság köteles a bírság felső korlátját a legutolsó olyan teljes üzleti év forgalma alapján meghatározni, amely során a vállalkozás gazdasági tevékenységet folytatott. A jelen esetben a Törvényszék megállapította, hogy komoly jelzések – mint például nullával egyenértékű forgalom több éven át, munkavállalók hiánya vagy ingatlanjai üzemeltetésével, illetve ezek üzemeltetésére vonatkozó beruházási tervekkel kapcsolatos konkrét bizonyítékok hiánya – támasztják alá azt a feltételezést, hogy a Zwicky & Co.

AG nem folytatta tovább a fent hivatkozott ítélezési gyakorlat értelmében vett rendes gazdasági tevékenységét. Ennélfogva a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésében előírt, a bírságszámításkor át nem léphető, a forgalom 10%-ának megfelelő felső határ megállapítása során a Bizottságnak a Zwicky & Co. tényleges gazdasági tevékenységeiből eredő utolsó forgalmát kellett volna alapul vennie, nem pedig azon vállalkozás forgalmát, amely átvette a Zwicky & Co.-t azt követően, hogy utóbbi megszüntette a tevékenységét.

Súlyosító körülmények

A T-29/05. sz., *Deltafina kontra Bizottság* ügyben 2010. szeptember 8-án hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé) alapjául szolgáló ügyben a Bizottság úgy vélte, hogy a felperes irányítói szerepet töltött be a kartellben, és emiatt egyrészt 50%-kal növelte a bírság alapösszegét súlyosító körülmények címén, másrészt pedig – e szerepre tekintettel – a bírság összegét az együttműködés címén mindössze 10%-kal csökkentette. Ítéletében a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság e tekintetben hibát vétett. A Törvényszék mindenekelőtt arra emlékeztetett, hogy ahhoz, hogy irányítónak minősüljön, a szóban forgó vállalkozásnak jelentős hajtóerőt kellett képviselnie a kartell számára, továbbá különleges és konkrét felelősséget kellett vállalnia annak működésében. Márpedig, a Törvényszék az adott ügyben leszögezte, hogy noha a Bizottság által hivatkozott tények bizonyították, hogy a felperes aktív és közvetlen szerepet töltött be a dohányfeldolgozók kartelljében, ezek azonban nem elegendők annak megállapításához, hogy e társaság ilyen jelentős hajtóerőt képviselt az említett kartell számára, és hogy szerepe a spanyol feldolgozók bármelyikénél jelentősebb volt. A Törvényszék különösen azt hangsúlyozta, hogy az ügy egyetlen irata sem utalt arra, hogy a Deltafina SpA bármely kezdeményezést tett volna az említett kartell létrehozatala vagy a spanyol feldolgozók bármelyikének az ahhoz való csatlakozásra történő ösztönzése érdekében, vagy akár vállalta volna a kartell irányítói szerepének betöltésével rendszerint járó feladatokat, mint például a találkozókön való elnöklést, vagy meghatározott adatok központosítását, illetve elosztását. Ezért – korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva – a Törvényszék a Deltafinával szemben kiszabott bírság összegét 11,88 millió euróról 6,12 millió euróra csökkentette.

c) A jogsértő magatartás betudhatósága – Egyetemleges kötelezés

A T-40/06. sz., *Trioplast Industrier kontra Bizottság* ügyben 2010. szeptember 13-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék számos helyen pontosította az egymást követő anyavállalatoknak a leányvállalataikra kiszabott pénzbírság megfizetéséért való egyetemleges felelősségére alkalmazandó szabályokat.

A Törvényszék mindenekelőtt arra utalt, hogy nem tekinthető önmagában hibásnak az a felfogás, miszerint az anyavállalatra ugyanakkora kiindulási összeget szabnak ki, mint a kartellben közvetlenül részt vevő leányvállalatra, anélkül hogy ezt az összeget az időben egymást követő több anyavállalat között elosztanák. A Bizottság által e számítási módszer alkalmazásával elérni kívánt cél ugyanis az, hogy a beszámításnak köszönhetően felelőssé tett anyavállalatra ugyanazt a kiindulási összeget állapítsa meg, mintha maga is közvetlenül részt vett volna a kartellben, ami összhangban van a versenypolitika céljával.

Ezt követően a Törvényszék megjegyezte, hogy a jogsértés idején több egymást követő gazdasági egységhez tartozó leányvállalat által elkövetett jogsértés esetében nem tekinthető eleve helytelennek, ha az anyavállalatok terhére megállapított összegek együttesen meghaladják az adott leányvállalat terhére összesen megállapított összeget, vagy összegeket.

Ezzel szemben a Törvényszék megállapította, hogy tévedés, hogy a megtámadott határozat teljes szabadságot biztosít a Bizottságnak a tekintetben, hogy a bírságot – fizetőképességük

függvényében – egyik vagy másik érintett jogi személytől hajtja be. Ugyanis e választási szabadság a felperestől ténylegesen behajtott összeget az előző anyavállalatoktól behajtott összegektől teszi függővé, és fordítva, noha e társaságok soha nem alkottak közös gazdasági egységet, és így nem felelősek egyetemlegesen. A Törvényszék hozzátette, hogy a büntetések és joghátrányok egyéniesítésének elve megköveteli, hogy a felperes által ténylegesen teljesített összeg ne haladja meg az egyetemleges felelőssége részarányát, amely megfelel annak a részösszegnek, amelyet a felperesre azon teljes összeg arányában határoztak meg, amelynek erejéig az egymást követő anyavállalatok egyetemlegesen felelősek a leányvállalatra kivetett bírság megfizetéséért. Az adott esetben a Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy a határozat összeegyeztethetetlen a Bizottságra háruló kötelezettséggel, azaz, hogy a felperessel egyértelműen közölje a bírság pontos összegét, amelyet teljesítenie kell azon időtartamra tekintettel, amely alatt a leányvállalatával együtt egyetemlegesen felelős az elkövetett jogsértésért. Következésképpen a Törvényszék részlegesen megsemmisítette e határozatot, és 2,73 millió euróban állapította meg a Trioplast Industrier által fizetendő összeget, amely alapján a Bizottságnak meg kell határoznia a felperesre jutó – az egymást követő anyavállalatokat a leányvállalatra kivetett bírság megfizetéséért terhelő – egyetemleges felelősség részarányát.

3. Az EK 82. cikk (jelenleg EUMSZ 102. cikk) területét érintő fejlemények

A T-321/05. sz., *AstraZeneca kontra Bizottság* ügyben 2010. július 1-jén hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék egy olyan bizottsági határozat jogszerűségéről döntött, amely megállapította, hogy a felperes – egyrészt a nemzeti szabadalmi hatóságok részére tett félrevezető nyilatkozatokkal, másrészt pedig egy lejárt szabadalmú gyógyszerkészítmény forgalombahozatali engedélyének visszavonásával – megsértette az EK 82. cikket.

Az első visszaéléssel kapcsolatban a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy olyan félrevezető információk átadása a közigazgatási hatóságok részére, amelyek tévedésbe ejtik őket, és ennek következtében lehetővé teszik egy olyan kizárólagos jog megadását, amelyre a vállalkozás nem, vagy csak rövidebb ideig jogosult, az érdemen alapuló versennyel ellentétes olyan gyakorlat, amely különösen versenykorlátozó hatású lehet.

A közigazgatási hatóságokkal közölt nyilatkozatok félrevezető jellegét objektív tényezők alapján kell értékelni, mivel a magatartás szándékos jellegének és az erőfölényben lévő vállalkozás rosszhiszeműségének a bizonyítása nem követelmény az erőfölénnyel való visszaélés megállapításához. Azonban az a körülmény, hogy az erőfölénnyel való visszaélés tartalma objektív, és nem foglalja magában a szándékos károkozást, nem vezet arra a következtetésre, hogy az érdemen alapuló versenytől idegen gyakorlatokhoz folyamodás szándéka minden esetben irreleváns, még ha a visszaélés megállapításának elsősorban a szóban forgó visszaélésszerű magatartás tényleges végrehajtásának objektív megállapításán kell is alapulnia.

A második visszaéléssel, azaz egy lejárt szabadalmú gyógyszerkészítmény forgalombahozatali engedélyének visszavonásával kapcsolatban a Törvényszék megállapította, hogy jóllehet az erőfölény fennállása nem akadályozza meg az erőfölényes helyzetben lévő vállalkozást abban, hogy saját kereskedelmi érdekeit védje, amikor azokat veszélyeztetik, az érdemen alapuló versenyben részt vevő vállalkozás jogos érdekeinek védelmét szolgáló indokok, illetve objektív igazolás hiányában nem használhatja fel oly módon a szabályozási eljárásokat, hogy azzal megakadályozza vagy megnehezítse versenytársak belépését a piacra. Ugyanis egy – akár erőfölényben lévő – vállalkozás részéről olyan stratégia kidolgozása, amelynek célja az értékesítések visszaesésének minimalizálása, illetve annak lehetővé tétele, hogy szembe nézhessen a generikus termékek támasztotta versennyel, jogszerű, és a verseny rendes menetének körébe tartozik, amennyiben a tervezett magatartás nem lép ki az érdemen alapuló verseny jellemző gyakorlatok köréből.

A farmakológiai, toxikológiai és klinikai vizsgálatok eredményeire vonatkozó adatok felhasználására vonatkozó kizárólagossági időszak lejártát követően az olyan magatartást, amelynek célja a generikus termékek gyártóinak megakadályozása abban, hogy az eredeti termék forgalombahozatala céljából felhasználhassák ezen információkat, egyáltalán nem igazolja az érdemen alapuló verseny körébe tartozó beruházás jogszerű védelme. Az a körülmény, amely szerint az erőfölényben lévő vállalkozás versenytársai más eljárások révén is megszerezhették volna a fogalomba hozatali engedélyeket, nem elegendő a forgalomba hozatali engedélyek visszavonásával megvalósuló magatartás visszaélésszerű jellegének kiküszöböléséhez, mivel az kizárólag a generikus termékek gyártóinak – legalábbis időszakos – kizárását célozta.

A T-155/06. sz., *Tomra Systems és társai kontra Bizottság* ügyben 2010. szeptember 9-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék azt a kérdést vizsgálta, hogy a Bizottság a versenytársaknak a piac egészéről való kizorításának bizonyítása céljából köteles volt-e meghatározni az érintett piacon való tevékenykedéshez szükséges működőképesség minimális szintjét, azt követően pedig megvizsgálni, hogy a piac meg nem szerezhető része (vagyis a felperesek szóban forgó magatartása által lefoglalt kereslet hányada) elég jelentős volt-e ahhoz, hogy a versenytársak kizorítására alkalmas hatást fejtsen ki. A Törvényszék megállapította, hogy a piac jelentős részének valamely erőfölényben lévő vállalkozás általi lezárása nem igazolható annak bizonyításával, hogy a piac megszerezhető része elegendő nagyságú ahhoz, hogy meghatározott számú versenytársat befogadjon. Ugyanis egyfelől a piac lezárt része vevőinek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy részesüljenek a piacon fennálló verseny lehető legmagasabb szintjében, a versenytársak részére pedig lehetővé kell tenni az érdemen alapuló versenyhelyzetben való működést a piac egészén, és nem csupán annak egy részén. Továbbá az erőfölényben lévő vállalkozás nem határozhatja meg, hogy hány működőképes versenytárs versenyezhet vele a kereslet még megszerezhető részét illetően.

4. Az összefonódások ellenőrzésének területét érintő fejlemények

a) Megtámadható jogi aktus fogalma

A T-58/09. sz., *Schemaventotto kontra Bizottság* ügy, amelyben 2010. szeptember 2-án hozott végzést (az EBHT-ban még nem tették közzé), lehetővé tette a Törvényszék számára, hogy pontosítsa a 139/2004/EK rendelet¹⁴ 21. cikkének alkalmazását. Ebben az ügyben az Abertis Infrastructures SA és az Autostrade SpA lemondtak a közöttük tervezett, a Bizottság által előzetesen engedélyezett összefonódásról főként azon nehézségek miatt, amelyek az olaszországi jogalkotási fejleményekből adódtak. Ezeket a Bizottság előzetes értékelés alá vonta, majd megállapította a 139/2004/EK rendelet 21. cikkének megsértését. Egy jogszabálmódosítási javaslat nyomán azonban a Bizottság a 139/2004 rendelet 21. cikkének (4) bekezdése alapján indított eljárást befejező, 2008. augusztus 13-i határozatát közölte az olasz hatóságokkal. A Bizottság 2008. szeptember 4-i levelében tájékoztatta a felperest e határozatáról, amely a Törvényszék előtt indított kereset tárgyát képezte.

A Törvényszék e végzésben elsősorban úgy ítélte meg, hogy a Bizottság ebben a levélben mindössze azon döntését közölte, hogy nem folytatja le az Abertis/Autostrade ügyben az előzetes vizsgálat során megállapított esetleges jogsértésekre vonatkozó eljárást, amely nem jelenti az új nemzeti jogszabályok jóváhagyását.

¹⁴ A vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 2004. január 20-i 139/2004/EK tanácsi rendelet (HL L 24., 1. o.).

Másodsorban a Törvényszék azt vizsgálta, hogy ez az intézkedés megtámadható jogi aktusnak minősül-e, azaz olyan kötelező joghatásokat vált-e ki, amelyek a felperes jogi helyzetét jelentős mértékben módosítva érinthetik az érdekeit. Ezzel kapcsolatban a Törvényszék megállapította, hogy a 139/2004 rendelet 21. cikkének (4) bekezdésében előírt eljárás arra vonatkozik, hogy a Bizottság a tényleges összefonódásokat a fent említett rendelet alapján ellenőrizze. Ennélfogva a Bizottság az érintett tagállammal szemben olyan határozatot köteles hozni, amely vagy elismeri a szóban forgó érdeket az uniós jog általános elveivel és egyéb rendelkezéseivel való összeegyeztethetőségére tekintettel, vagy pedig nem ismeri el ezt az érdeket az ezen elvekkel és rendelkezésekkel való összeegyeztethetlensége miatt. Így tehát az adott esetben, mivel lemondtak a tervezett összefonódásról, a Bizottság már nem rendelkezett hatáskörrel arra, hogy a fent említett rendelet 21. cikkének (4) bekezdése alapján indított eljárást olyan határozattal fejezze be, amely a szóban forgó nemzeti intézkedésekkel védelemben részesített közérdek elismerésére irányul.

Ezt a következtetést nem kérdőjelezi meg az, hogy a 139/2004 rendelet 21. cikkének (4) bekezdésében szereplő eljárásnak nem csak objektív, hanem szubjektív célja is van – mégpedig az érintett vállalkozásoknak a tervezett összefonódással kapcsolatos érdekeinek védelme abból a szempontból, hogy biztosítsa a fent említett rendeletben foglalt eljárás jogbiztonságát és gyorsaságát –, amelynek érvényessége a terv feladása miatt megszűnt.

Ezért a Bizottság csak a szóban forgó eljárás lezárásáról hozhatott hivatalos határozatot. Mivel nem volt más joghatása, e határozat nem minősülhet megtámadható jogi aktusnak.

A T-279/04. sz., *Éditions Jacob kontra Bizottság* ügyben, amelyben a Törvényszék 2010. szeptember 13-án hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett), a Bizottság elfogadhatatlansági kifogást emelt a Vivendi Universal Publishing SA-nak a Lagardère SCA általi átvételét az eszközök továbbruházásának feltételével engedélyező határozat ellen irányuló felperesi keresettel szemben. A Bizottság ugyanis úgy vélte, hogy az a korábbi határozata, amelyben úgy döntött, hogy részletes vizsgálat alá vonja a tervezett összefonódást, hallgatólagosan, de szükségszerűen egy másik vállalkozás részesedéseinek továbbértékesítési célú megszerzésének minősítette a céleszközök Natexis Banques Populaires SA általi előzetes megszerzését. Ezért szerinte a megtámadott határozat csak egy tisztán megerősítő határozat volt. A Törvényszék arra hivatkozva utasította el a Bizottság értelmezését, hogy a részletes vizsgálati szakasz megindításáról szóló határozat nem keresettel megtámadható aktusnak, hanem olyan előkészítő intézkedésnek minősül, amelynek egyedüli célja azon vizsgálat megindítása, amelynek során beszerezhetők azok az információk, amelyek alapján a Bizottság végleges határozatot hozhat ezen összefonódás közös piaccal való összeegyeztethetőségét illetően. A Törvényszék hozzátette, hogy a részletes vizsgálati szakasz megindításáról szóló határozat egyedüli célja annak előzetes megállapítása, hogy a bejelentett összefonódás összeegyeztethetősége súlyos kétségeket támaszt-e.

b) Az összefonódás fogalma

A T-411/07. sz., *Aer Lingus Group kontra Bizottság* ügyben, amelyben a Törvényszék 2010. július 6-án hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé), a felperes a nemzeti jogszabályokra támaszkodva igyekezett kiterjeszteni az összefonódás uniós jogban meghatározott fogalmát olyan esetekre, ahol az irányítás megszerzésének hiányában az egyik vállalkozásban meglévő részesedés másik vállalkozás általi megszerzése önmagában nem biztosítja az előző vállalkozás tevékenységére való meghatározó befolyás gyakorlásának lehetőségét. A Ryanair Holdings plc bejelentette, hogy nyilvános vételi ajánlatot kíván tenni az Aer Lingus tőkéjének egészére, de tervét vissza kellett vonnia a Bizottság azon határozata miatt, amely a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánította az összefonódást. E határozat nyomán azonban az Aer Lingus Group azt kérte a Bizottságtól, hogy ezen felül kötelezze a Ryanair Holdings-ot, hogy váljon meg az Aer Lingus Groupban fennálló kisebbségi

részesedésétől. Mivel a Bizottság elutasította ezt a kérelmet, az Aer Lingus Group keresetet indított e határozat ellen.

Ítéletében a Törvényszék arra emlékeztetett, hogy a vállalkozás által egy másikban szerzett összes részvény átruházásának elrendelésére vonatkozó jogkör csak az összefonódás megvalósítása előtt fennálló helyzet helyreállítására szolgál. Ezért az irányítás megszerzésének hiányában, és így az összefonódás megvalósítása nélkül a Bizottság nem rendelkezik az említett „összefonódás” megszüntetésére vonatkozó jogkörrel. A Törvényszék általános jelleggel azt is kifejtette, hogy a 139/2004 rendeletnek nem célja, hogy megóvja a társaságokat a részvényeseikkel szembeni üzleti nézeteltérésektől, vagy hogy megszüntessen minden, a fontos döntések részvényesek általi jóváhagyásával kapcsolatos bizonytalanságot, mivel az ilyen jellegű jogviták a nemzeti bíróságok hatáskörébe tartoznak. Hasonlóképpen annak elfogadása, hogy a Bizottság pusztán azon okból elrendelheti egy versenytársban fennálló kisebbségi részesedést illetően a befektetéstől való megváltást, mert e részesedés duopólium fennállása esetén gazdasági szempontból elméleti kockázattal jár, vagy mert hátrányos az e duopólium részét képező egyik vállalkozás részvényeinek vonzerejére, túllépne az összefonódások ellenőrzése címén a Bizottságra ruházott hatáskörökön.

A fent hivatkozott *Éditions Jacob kontra Bizottság* ügyben a felperes vitatta, hogy jogi szempontból a céleszközök Natexis Banques Populaires általi megszerzése a 4064/89/EGK rendelet¹⁵ 3. cikke (5) bekezdése a) pontjának hatálya alá tartozó, vállalkozási részesedések továbbértékesítési célú megszerzésének minősül. A felperes úgy érvelt, hogy ez a „névleges átruházási” ügylet valójában az említett rendelet 3. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti összefonódás, mivel megengedte a Lagardère számára, hogy megszerezze akár a céleszközök Natexis Banques Populaires-en keresztül kizárólagos, vagy a Natexis Banques Populaires-rel közös ellenőrzését, ebből következően pedig lehetővé vált, hogy meghatározó befolyása legyen a céleszközökhöz kapcsolódó tevékenységre.

A Törvényszék szerint a kizárólagos ellenőrzésre vonatkozó állítások nem fogadhatók el. Ugyanis az átruházási szerződés szövegéből kitűnik, hogy a Lagardère-nek sem tulajdonjoga, sem használati joga nem volt a céleszközök felett azt megelőzően, hogy a Bizottság elfogadta a feltételes engedélyező határozatot, és ahhoz sem volt joga, hogy meghatározó befolyást gyakorolhasson a céleszközöket ellenőrző társaságok szervei felett. A közös ellenőrzéssel kapcsolatban a Törvényszék megállapította, hogy még ha feltételezzük is, hogy a céleszközök névleges átruházása lehetővé tette a Lagardère számára, hogy a Natexis Banques Populaires-rel együtt a névleges átruházás létrejöttétől kezdve meghatározó befolyást gyakoroljon a céleszközökhöz kapcsolódó tevékenységre, az ebből adódó összefonódás mindenképpen elkülönül attól az összefonódástól, amelyet a Lagardère bejelentett. Az a hiba, amelyet a Bizottság esetleg azért követett el, hogy a céleszközök névleges megszerzését „vállalkozási részesedések továbbértékesítési célú megszerzésének” és nem kizárólagos vagy közös ellenőrzés megszerzésének minősítette, semmiképpen nincs hatással azon határozat jogszerűségére, amely az eszközök továbbruházásának feltételével nyilvánítja a közös piaccal összeegyeztethetőnek a Vivendi Universal Publishing Lagardère általi átvételét.

c) Hatékonyságjavulás – Ellenőrizhető jelleg

A fent hivatkozott *Ryanair kontra Bizottság* ügyben a Törvényszék mindenekelőtt megjegyezte, hogy a Bizottság megállapította, hogy mind a 139/2004 rendeletből, mind pedig a horizontális

¹⁵ A vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 1989. december 21-i 4064/89/EGK tanácsi rendelet (helyesbített változat: HL 1990. L 257., 13. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 31. o.).

összefonódások értékeléséről szóló iránymutatásból¹⁶ következik, hogy ahhoz, hogy valamely összefonódás fogyasztókra gyakorolt negatív hatásait ellensúlyozni lehessen, az összefonódásból eredő hatékonyságjavulásnak ellenőrizhetőnek kell lennie, továbbá alkalmasnak kell lennie arra, hogy a fogyasztóknak előnyt biztosítson, valamint szükséges, hogy e hatékonyságjavulást ugyanazon intézkedésen belül a tervezett összefonódásnál kevésbé versenykorlátozó jellegű eszközökkel ne lehessen elérni. Az első feltétellel kapcsolatban a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a megtámadott határozatban szereplő bizottsági vélekedéssel szemben az iránymutatásnak megfelelően a hatékonyságjavulás ellenőrizhető jellegével kapcsolatos feltétel nem követeli meg, hogy a bejelentő fél kívülállókat által függetlenül ellenőrizhető adatokat bocsásson rendelkezésre, vagy az összefonódást megelőző időszakból származó olyan dokumentumokat csatoljon, amelyek lehetővé teszik a felvásárlás révén elért hatékonyságjavulás mértékének objektív és független értékelését. A Bizottság tehát nem hagyhatta volna figyelmen kívül a Ryanair Holdings által ezen az alapon bemutatott adatokat. A Törvényszék hozzátette, hogy az ügyek menete nem feltétlenül teszi szükségessé az ilyen dokumentumok időben történő benyújtását, a valamely vállalkozás által a nyilvános vételi ajánlat megtételéhez felhasznált dokumentumok – akár e vállalkozástól, akár pedig annak tanácsadóitól származnak – a természetüknél fogva bizonyos mértékben relevánsnak bizonyulhatnak a hatékonyságjavulásra vonatkozó állítások tartalmának alátámasztása szempontjából.

d) Kötelezettségvállalások

Megbízott

A T-452/04. sz. *Éditions Jacob kontra Bizottság* ügyben 2010. szeptember 13-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszéknek azon határozat jogszerűségéről kellett döntenie, amely a – Vivendi Universal Publishing SA-nak a Lagardère SCA általi átvételét az eszközök továbbruházása feltételével engedélyező – 2004. január 7-i bizottsági határozat alapján átruházott eszközök átvevőjeként a Wendel Investissement SA-t hagyta jóvá. Az egyik jogalap keretében arra hivatkoztak, hogy a Wendel Investissement jóváhagyása nem független megbízott által készített jelentésen alapult. Ezzel kapcsolatban a Törvényszék megállapította, hogy egyrészt a megbízott kijelölésére akkor került sor, amikor a céleszközöket birtokló társaság igazgatósági tagja volt, másrészt pedig feladatait ténylegesen a céleszközöket birtokló társaság igazgatósági tagságával együtt járó feladatokkal egyidejűleg látta el. Ezért e társasággal olyan függőségi viszonyba került, amely kétségeket vetett fel a megbízatása ellátása során általa tanúsítandó semlegességet illetően. Mivel ő dolgozta ki a Wendel Investissement továbbruházott eszközök átvételére való kijelölésre vonatkozó értékelő jelentést, amely döntő hatással volt a Bizottság által hozott jóváhagyó határozatra, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a megállapított jogellenesség igazolja a Wendel Investissement átvevőkénti jóváhagyásáról szóló határozat megsemmisítését.

Állami támogatások

Az állami támogatásokkal kapcsolatos jogviták 50 befejezett üggyel a Törvényszék 2010. évi tevékenységének jelentős részét képezték. E határozatoknak csak vázlatos ismertetésére van mód, először is az elfogadhatósággal kapcsolatos kérdéseket, másodszor az ügy érdemével kapcsolatos kérdéseket, harmadszor pedig az eljárási kérdéseket illetően.

¹⁶ A vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló tanácsi rendelet szerint a horizontális összefonódások értékeléséről szóló iránymutatás (HL 2004. C 31, 5. o., magyar nyelvű kiadás 8. fejezet, 3. kötet, 10. o.).

1. Elfogadhatóság

A tárgyév ítélkezési gyakorlata pontosította a keresetösségi jog megítélését azon keresetek tekintetében, amelyek valamely támogatást a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánító bizottsági határozat ellen irányulnak.

Elsősorban a T-193/06. sz., *TF1 kontra Bizottság* ügyben, amelyben a Törvényszék 2010. szeptember 13-án hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé) a felperes a Franciaországban a film- és az audiovizuális alkotások gyártásának támogatására szolgáló intézkedésekről szóló bizottsági határozat megsemmisítését kérte, amelyben a Bizottság úgy határozott, hogy az EK 88. cikk (3) bekezdésében szereplő előzetes vizsgálati szakasz során nem emel kifogást a szóban forgó intézkedésekkel szemben.

Arra hivatkozva, hogy a megtámadott határozat hivatalosan a Francia Köztársaságnak címezték, a Bizottság vitatta a felperes által indított kereset elfogadhatóságát, azt állítva, hogy e határozat utóbbit személyében nem érinti.

A Törvényszék arra emlékeztetett, hogy az előzetes vizsgálati eljárás célja pusztán az, hogy a Bizottság előzetes véleményt formálhasson a támogatás részleges vagy teljes összeegyeztethetőségéről. Az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti vizsgálati eljárás szakaszában a Bizottságnak kötelessége felhívni az érdekelteket, hogy tegyék meg észrevételeiket. Így amikor a Bizottság hivatalos vizsgálati eljárás megindítása nélkül megállapítja, hogy valamely támogatás összeegyeztethető a közös piaccal, az említett eljárási garanciák kedvezményezettjei, így különösen azok a vállalkozások, amelyek a támogatás kedvezményezettjének vesenytársai, jogosultak arra, hogy keresetet indítsanak eljárási jogaik védelmében. Ezzel szemben, ha a felperes vitatja a támogatást értékelő határozat megalapozottságát, az a pusztán tény, hogy az EK 88. cikk (2) bekezdése értelmében ő esetleg érdekeltnek tekinthető, nem elegendő a kereset elfogadhatóságának megállapításához.

Az adott esetben a Törvényszék mindenekelőtt megvizsgálta a felperes jogalapjainak természetét annak megállapítását megelőzően, hogy e megsemmisítési jogalapok közül egyik sem arra irányul, hogy a Törvényszék állapítsa meg, hogy a szóban forgó támogatási intézkedések által kiváltott olyan súlyos problémák állnak fenn az állami támogatásként való minősítésük vagy a közös piaccal való összeegyeztethetőségük tekintetében, amelyek a Bizottságot a hivatalos eljárás megindítására kötelezték volna. A felperes nem vitatta, hogy a Bizottság megtagadta az EK 88. cikk (2) bekezdésében szereplő hivatalos vizsgálati eljárás megindítását, és nem hivatkozott az e rendelkezésből fakadó eljárási jogai megsértésére, hanem mindössze érdemben kívánta megsemmisíttetni a határozatot, amint azt a Törvényszék egyik kérdésére válaszolva a tárgyaláson is megerősítette.

E körülmények között a kereset tehát nem a felperes eljárási jogainak a védelmére irányult, akinek ezért azt kell bizonyítania, hogy a Bíróság *Plaumann kontra Bizottság*¹⁷ ügyben hozott ítéletének nyomán kialakult ítélkezési gyakorlat értelmében sajátos helyzetben van, nevezetesen azért, mert a piaci helyzetét lényegesen érintették a határozat tárgyát képező intézkedések, ugyanakkor versenyhelyzetének érintettségét a szóban forgó támogatási intézkedések kedvezményezettjei, azaz olyan piaci szereplők szempontjából kell vizsgálni, akik a filmgyártás és az audiovizuális alkotások gyártása területén gyártási tevékenységet folytatnak. Az adott esetben, mivel a forgalomra vonatkoztatott befektetési kötelezettségek aránya minden versenytárs tekintetében megegyezett, az a tény, hogy a felperes befektetési kötelezettségei a jelentős forgalma miatt meghaladták a többi

¹⁷ A 25/62. sz. ügyben 1963. július 15-én hozott ítélet (EBHT 1963., 197., 223. o.).

versenytársak költségeit, nem tudta sajátos helyzetbe hozni, következésképpen nem is egyénítette a *Plaumann kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet értelmében vett címzett helyzetéhez hasonlóan.

Másodsorban a T-415/05., T-416/05. és a T-423/05. sz., *Görögország és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2010. szeptember 13-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy ameddig a felperesek esetében még felszámolás alá kerülésüket követően is elismerjük a megtámadott határozat megsemmisítése iránti kérelemhez fűződő érdeket, addig a beavatkozó is megőrzi ehhez kapcsolódó érdekét arra, hogy a Bizottságot támogatva beavatkozzon a határozat jogszerűségének védelmében, akár azért, hogy kártérítési igényekkel, illetve ezt követően esetleges keresetekkel éljen, amelyek a neki kárt okozó támogatások jogellenes odaítélésére vonatkoznak.

Végül harmadsorban a T-231/06. és T-237/06. sz., *Hollandia és NOS kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2010. december 16-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék arra emlékeztetett, hogy az állami támogatásokkal kapcsolatos közigazgatási eljárás kizárólag az érintett tagállammal szemben indul meg. A támogatásban részesülő kedvezményezett vállalkozások ezen eljárásban csupán érdekelteknek tekinthetők. Ebből következően azok az érdekeltek, akik nem érvényesíthetik az eljárás alá vont személyeket megillető védelemhez való jogot, csupán azon joggal élhetnek, hogy a közigazgatási eljárásban az eset körülményeire tekintettel megfelelő mértékben részt vegyenek.

2. Anyagi jogi szabályok

a) A Bizottság által engedélyezett általános támogatási program alapján nyújtott egyedi támogatás

A T-102/07. és a T-120/07. sz., *Freistaat Sachsen és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2010. március 3-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság nem vizsgálhatja meg azonnal közvetlenül az EK-Szerződés alapján az olyan egyedi támogatást, amelyet állítólag valamely korábban engedélyezett program alapján nyújtottak. Bármiféle eljárás megindítása előtt először is annak ellenőrzésére kell szorítkoznia, hogy a támogatás része-e az általános programnak, és megfelel-e a programot jóváhagyó határozatban meghatározott feltételeknek. Ha nem így járna el, a Bizottság minden egyes egyedi támogatás vizsgálata során megváltoztathatná a támogatási programot jóváhagyó határozatát, amely már feltételezte az EK 87. cikk szerinti vizsgálatot. Az általános programot jóváhagyó határozatban meghatározott feltételeket szigorúan és kiszámíthatóan alkalmazó támogatás ezért létező támogatásnak tekintendő, amelyet nem kell bejelenteni a Bizottságnak, és amelyet az EK 87. cikk alapján sem kell megvizsgálni.

A Törvényszék azt is pontosította, hogy a Bizottság által valamely támogatásnak az érintett programmal való összeegyeztethetőségére vonatkozóan hozott határozat a Bizottság azon kötelezettsége teljesítésének körébe tartozik, hogy biztosítsa az EK 87. cikk és az EK 88. cikk alkalmazását. Ebből következik, hogy ha a Bizottság valamely támogatásnak az e támogatási rendszerrel való összhangját vizsgálja, e vizsgálat nem képez a Bizottság hatáskörének korlátait túllépő kezdeményezést. Ennélfogva a Bizottság által végzett értékelést nem korlátozhatja a támogatást nyújtó nemzeti hatóságok által végzett értékelés.

b) Gazdasági előny biztosítása

A T-425/04., T-444/04., T-450/04. és T-456/04. sz., *Franciaország és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2010. május 21-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a francia hatóságok nyilvános nyilatkozatai értékelhető előnyt jelentenek egy

vállalkozás számára, mivel lehetővé teszik a pénzügyi piacok bizalmának újbóli elnyerését. Lehetővé teszik továbbá a vállalkozás számára a rövid lejáratú adósságainak refinanszírozásához szükséges új hitelek könnyebb és olcsóbb megszerzését, és végül hozzájárulnak a vállalkozás igen törekény pénzügyi helyzetének stabilizálásához. E nyilatkozatok döntő módon befolyásolják a hitelminősítő intézetek reakcióját. Márpedig a vállalkozás minősítésére nézve minden pozitív befolyás, legyen az a befektetők bizalmának elnyerésére vagy megerősítésére alkalmas nyilvános kijelentéseknek köszönhető, azonnali hatással jár a költségek szintjén, amit saját tőkepiaci refinanszírozása érdekében a vállalkozásnak kell viselnie.

A Törvényszék azt is pontosította, hogy az azonosított előny és az állami források elkötelezése közötti összefüggés követelménye főszabály szerint feltételezi, hogy az említett előny szorosan kötődjön egy annak megfelelő, az állami költségvetést terhelő kiadáshoz, vagy az állam által vállalt, jogilag kötelező erejű kötelezettségek alapján e költségvetést terhelő kellően konkrét gazdasági kockázathoz. Ahhoz, hogy a nyilatkozatok állami garanciának vagy konkrét pénzügyi hozzájárulásra vonatkozó visszavonhatatlan kötelezettségvállalásnak minősüljenek, mint például a rövid lejáratú adósságok törlesztése, az állami források konkrét, feltétel nélküli és visszavonhatatlan elkötelezését kellett volna tartalmazniuk és explicit módon meg kellett volna határozniuk akár a beruházásra szánt pontos összegeket, akár a biztosítani kívánt konkrét adósságokat, vagy legalább egy előre meghatározott pénzügyi keretet, mint például egy adott összegű hitelkeretet, valamint a tervezett hozzájárulás feltételeit. Önmagában az, hogy valamely tagállam a pénzügyi piacokon meglévő sajátos hírnevéhez folyamodott, nem lehet elegendő annak bizonyításához, hogy forrásai olyan kockázatnak voltak kitéve, amit az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében állami források olyan átruházásának lehet tekinteni, amely kellő mértékben kapcsolódik az e nyilatkozatokkal nyújtott előnyhöz.

A T-177/07. sz., *Mediaset kontra Bizottság* ügyben 2010. június 15-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék arra emlékeztetett, hogy az ítélkezési gyakorlat elismerte, hogy az egyes olyan természetes vagy jogi személyek részére biztosított közvetlen előny, amelyek nem feltétlenül vállalkozások, közvetett előnyt képezhet, ennek következtében pedig állami támogatásnak minősülhet az olyan egyéb természetes vagy jogi személyek vonatkozásában, amelyek vállalkozások. Így el kell utasítani azt az elméletet, miszerint a fogyasztóknak nyújtott támogatás nem minősíthető a fogyasztói termékeket, illetve szolgáltatásokat nyújtó piaci szereplőket előnyben részesítő állami támogatásnak.

c) Általános gazdasági érdekű szolgáltatások

A T-568/08. és T-573/08. sz., *M6 és TF1 kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2010. július 1-jén hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az a helyzet, amely szerint a Bíróság *Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg* ügyben 2003. július 24-én hozott ítéletének¹⁸ 88–93. pontjában meghatározott feltételek közül a negyedik betartása feltételezi az EK 86. cikk (2) bekezdésében előírt eltérés alkalmazását, az állami támogatás EK 87. cikk (1) bekezdésének értelmében történő minősítését meghatározó feltételek és a támogatások EK 86. cikk (2) bekezdése alapján való összeegyeztethetőségének értékelését szolgáló feltételek összetévesztésén alapul. A fent hivatkozott *Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg* ügyben hozott ítéletben megfogalmazott feltételek egyedi és kizárólagos célja a kérdéses intézkedés állami támogatássá minősítése annak megállapítása érdekében, hogy – új támogatás esetében – az intézkedést be kell-e jelenteni a Bizottságnak, vagy – a már létező támogatás esetében – együtt kell-e működni ezen intézménnyel.

¹⁸ C-280/00. sz. ügy (EBHT 2007., I-7747. o.).

Továbbá a Törvényszék megállapította, hogy az a kérdés, hogy az általános gazdasági érdekű műsorszolgáltatással megbízott vállalkozás alacsonyabb költségek mellett is teljesíthetné-e közszolgáltatási kötelezettségeit, irreleváns az e szolgáltatás állami finanszírozásának az állami támogatásokra vonatkozó közösségi szabályokra tekintettel való összeegyeztethetőségének megítélése szempontjából. Az EK 86. cikk (2) bekezdése a támogatás arányosságának értékelésével azon helyzet megelőzésére irányul, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatással megbízott gazdasági szereplő a közszolgáltatás nettó költségeit meghaladó finanszírozásban részesüljön.

A fent hivatkozott *Hollandia és NOS kontra Bizottság* ügyben a Törvényszék pontosította, hogy a tagállamok széles körű mérlegelési jogkörrel rendelkeznek annak meghatározásánál, hogy mit tekintenek általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak. Ebből kifolyólag e szolgáltatásoknak valamely tagállam általi meghatározását a Bizottság kizárólag nyilvánvaló hiba esetén kérdőjelezheti meg. Bár a műsorszolgáltatási ágazatban a közszolgáltatás meghatározását tekintve nem a Bizottság feladata annak eldöntése, hogy egy programot általános gazdasági érdekű szolgáltatásként kell-e nyújtani, sem pedig egy bizonyos termék jellegének vagy minőségének megkérdőjelezése, ugyanakkor a Szerződés öreként közbe kell tudnia avatkoznia nyilvánvaló hiba esetén.

d) A piacgazdasági magánbefektető kritériuma

A T-163/05. sz., *Bundesverband deutscher Banken kontra Bizottság* ügyben 2010. március 3-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék elutasította azt az érvet, amely szerint a szellemi tevékenységet, amely annak ellenőrzéséből áll, hogy valamely műveletre a piacgazdaság rendes feltételei mellett került-e sor, szükségképpen egyetlen befektetőre, illetve a befektetés egyetlen kedvezményezett vállalkozására hivatkozással kellene végezni, mivel a piacgazdaságot épp a különböző gazdasági szereplők közötti kapcsolat jellemzi. Így a Bizottság azt vizsgálhatja, hogy a vállalkozás más befektetőktől hozzájuthatott volna-e olyan forrásokhoz, amelyek ugyanezeket az előnyöket biztosítják, és ha igen, milyen feltételekkel. Továbbá e tevékenység azt sem követeli meg, hogy teljes mértékben el kelljen vonatkoztatni az átruházott vagyon jellegéhez kapcsolódó kötöttségektől.

Továbbá a Törvényszék megállapította, hogy az a tény, hogy a művelet valamelyik jellemzője a befektető által vállalt kockázat növekedésével jár, csak akkor igazolja a díj növelését, ha e jellemző valamilyen előnyt biztosít a banknak, vagy ha a bank nincs abban a helyzetben, hogy a felajánlott forrásokat visszautasítsa. Ezzel szemben, ha a befektető kockázatának növekedése olyan döntésből ered, amelyet ő maga hozott meg előtte ismert okokból, anélkül hogy azt a bank kíváncsi vagy szükségletei befolyásolták volna, a bank nem lesz hajlandó felárat fizetni a díj után, és más befektetőktől fogja beszerezni a forrásokat.

A fent hivatkozott *Görögország és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítéletben, miután a Törvényszék emlékeztetett rá, hogy az EK 87. cikk (1) bekezdéséből következik, hogy a támogatás fogalma olyan objektív fogalom, amely kizárólag attól a kérdéstől függ, hogy az állami intézkedés olyan gazdasági előnyt biztosít-e a kedvezményezett vállalkozásnak, amelyet rendes piaci körülmények között nem ért volna el, a Törvényszék úgy határozott, hogy az a tény, hogy az ügylet a támogatást nyújtó állami szervek vagy a közvállalkozás számára ésszerű, nem mentesít a magánbefektető kritériuma alkalmazásának kötelezettsége alól.

e) A támogatás visszatérítésének kötelezettsége

A fent hivatkozott *Görögország és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítéletben a Törvényszék a támogatás két vállalkozás közötti gazdasági folytonosság esetén való visszatérítésének kérdésével foglalkozott. Ilyen folytonosság fennállása esetén az új vállalkozás

tekinthető a szóban forgó tevékenységi ágazatot előnyben részesítő azon támogatások tényleges kedvezményezettjének, amelyeket a korábbi vállalkozásnak azt megelőzően juttattak, hogy e tevékenységeket az új vállalkozás átvette volna. Ha viszont a szétválást követően nem áll fenn gazdasági egység a két vállalkozás között, a korábbi vállalkozásnak a szétválást követően juttatott támogatások nem téríthetők vissza az új vállalkozással pusztán azzal az indokkal, hogy e vállalkozás azokból közvetett előnyre tett szert. Ugyanis önmagában e körülmény alapján az új vállalkozás nem tekinthető a korábbi vállalkozásnak juttatott támogatások tényleges kedvezményezettjének.

A visszatérítésre irányuló kötelezettségnek a támogatás kedvezményezettjei közötti megoszlását illetően a Törvényszék arra emlékeztetett, hogy egy támogatás összegegyeztetetlenségére, illetve annak behajtására vonatkozó határozatban a Bizottság nem köteles pontosan megjelölni, hogy az egyes kedvezményezett vállalkozások milyen mértékben részesültek a szóban forgó támogatás összegéből. Az EK 10. cikknek megfelelően az érintett tagállamnak a Bizottsággal együttműködve kell meghatározni az egyes vállalkozások által a támogatás visszatérítése során visszafizetendő összeget.

Továbbá a támogatás tényleges kedvezményezettjének azonosításával kapcsolatos ítélkezési gyakorlatban kialakított szempontok objektív jellegűek. A gazdasági folytonosság fennállása különböző objektív tényezők, így például az átruházott eszközök ellenértékeként a piaci feltételeknek megfelelő ár megfizetésének elmaradása, vagy azon objektív körülmény alapján állapítható meg, hogy az átruházás a jogvita tárgyát képező támogatás visszatérítésére irányuló kötelezettség elkerülését eredményezi.

A két vállalkozás közötti gazdasági folytonosság fennállására vonatkozó megállapítás – tekintettel a két társaság szétválást követő állandó gazdasági nehézségeire – nem támasztja alá azt a feltételezést, hogy a megtámadott határozatban megvizsgált, az új vállalkozás előnyére szolgáló új intézkedések a fent említett korábbi támogatások logikus folytatását jelentik, és ezért szintén az állami támogatások kategóriájába tartoznak. Minden esetben az uniós bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a releváns tényezőkre figyelemmel ezek az intézkedések ésszerűen elválaszthatók-e a korábbi támogatási intézkedésektől.

3. Eljárási szabályok

a) Hivatalos vizsgálati eljárás

A T-36/06. sz., *Bundesverband deutscher Banken kontra Bizottság* ügyben 2010. március 3-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy azt a kérdést, hogy a Bizottság tévesen alkalmazta-e a magánbefektető kritériumát, nem lehet összekeverni azzal a kérdéssel, hogy fennálltak-e olyan komoly nehézségek, amelyek megkövetelték a hivatalos vizsgálati eljárás megindítását. Továbbá az, hogy a Bizottság a felperes által egy párhuzamosan folyamatban lévő ügy keretében megfogalmazott egyes kifogások tárgyában nem foglalt állást, nem jelenti azt, hogy a Bizottság a szóban forgó intézkedést a rendelkezésére álló információk alapján ne tudta volna elbírálni, ennek következtében pedig a vizsgálatának kiegészítése érdekében meg kellett volna indítania a hivatalos vizsgálati eljárást. Amennyiben a Bizottság hasonló műveletek tekintetében megindította a hivatalos vizsgálati eljárást, ezen alkalommal pedig megvizsgálta az e műveletek mindegyike vonatkozásában fennálló bizonyos tulajdonságok jelentőségét, megállapítható, hogy nem csupán a Bizottságnak állnak rendelkezésére azok az információk, amelyek lehetővé teszik az említett tulajdonságok relevanciájának vizsgálatát.

b) Indokolási kötelezettség

A fent hivatkozott *Freistaat Sachsen és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítéletben a Törvényszék az indokolás elégtelensége miatt megsemmisítette a Bizottság azon, közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatás fennállását megállapító határozatát, amely a nehéz helyzetben lévő vállalkozások részére nyújtott támogatás összegének kiszámításához nem tartalmaz semmilyen, a kockázatok (nehéz helyzetben lévő vállalkozás, biztosítékok hiánya stb.) halmozódására vonatkozó pénzpiaci gyakorlatra való utalást, mivel a Bizottság által alkalmazott súlyozások és a kérdéses társaságok különleges helyzete közötti összefüggés nem tűnik egyértelműnek, és az alkalmazott súlyozások megválasztása – legalábbis látszatra – véletlenszerű jelleget ölt, jöllehet a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapításának módjáról szóló bizottsági közlemény¹⁹ nem tartalmaz semmilyen, a kockázatok említett halmozódására való utalást.

Továbbá a fent hivatkozott *Mediaset kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben a Törvényszék pontosította, hogy az indokolási kötelezettség az állami támogatásként történő minősítés esetén megköveteli, hogy a Bizottság sorolja fel azokat az indokokat, amelyek miatt úgy véli, hogy a szóban forgó intézkedés az EK 87. cikk (1) bekezdésének hatálya alá esik. A közös piaci verseny torzítását illetően, ha a Bizottság a határozatának indokolásában köteles legalább a támogatás nyújtásának körülményeit kifejteni, ha azok lehetővé teszik annak bizonyítását, hogy a támogatás érinti a tagállamok közötti kereskedelmet, és torzítja a versenyt, vagy annak torzításával fenyeget, akkor viszont nem köteles az érintett piacok tényleges helyzetének, a támogatásokban részesülő kedvezményezett vállalkozások piaci részesedésének, a versenytárs-vállalkozások helyzetének és a tagállamok közötti kereskedelem szerkezetének gazdasági elemzésére. Ezenkívül a jogellenesen nyújtott támogatások esetén a Bizottság nem köteles bizonyítani e támogatásoknak a versenyre és a tagállamok közti kereskedelemre gyakorolt tényleges hatását. Ha ugyanis köteles lenne, akkor ez a követelmény azzal a következménnyel járna, hogy a jogellenes támogatásokat nyújtó tagállamokat azon tagállamok kárára részesítenék előnyben, amelyek már a tervezési szakaszban bejelentik a támogatásokat. Különösen elegendő, ha a Bizottság azt bizonyítja, hogy a jogvita tárgyát képező támogatás érintheti a tagállamok közötti kereskedelmet, és a torzítja a versenyt, vagy a verseny torzításával fenyeget, anélkül hogy körül kellene határolnia a szóban forgó piacot.

A közösségi védjegy

A 40/94/EK²⁰ rendelet és a 207/2009/EK rendelet²¹ alkalmazásával kapcsolatos határozatok 2010-ben is jelentős részét alkották a Törvényszék által elbírált ügyeknek (180 ügy, azaz a 2010-ben elbírált összes ügy 34%-a).

1. Feltétlen kizáró okok

A 40/94 rendelet és a 207/2009 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének c) pontja alapján nem részesülhet közösségi védjegyoltalomban az a megjelölés, amely nem rendelkezik megkülönböztetőképességgel, amely megkülönböztetőképességet egyrészt a védjegybejelentésben szereplő árukra és szolgáltatásokra tekintettel, másrészt az érintett vásárlóközönség észlelésére tekintettel kell értékelni.

¹⁹ A referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapításának módjáról szóló, 97/C 273/03. sz. bizottsági közlemény (HL 1997. C 273., 3. magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 146. o.).

²⁰ A közösségi védjegyről szóló, 1993. december 20-i 40/94/EK tanácsi rendelet (HL 1994. L 11., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 146. o.).

²¹ A közösségi védjegyről szóló, 2009. február 26-i 207/2009/EK tanácsi rendelet (HL L 78., 1. o.), amely a 40/94 rendelet helyébe lépett.

A T-547/08. sz., *X Technology Swiss kontra OHIM (Zokni orrának narancssárga színezése)* ügyben 2010. június 15-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék elutasította a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (védjegyek és formatervezési minták) (OHIM) fellebbezési tanácsának azon határozata ellen előterjesztett keresetet, amely szerint a kötött vagy hurkolt harisnyák orrát csuklya formában betakaró narancssárga színezés az átlagos fogyasztó számára nem rendelkezik megkülönböztetőképeséssel. A Törvényszék elsősorban úgy ítélte, hogy a fellebbezési tanács nem követett el hibát, amikor a térbeli védjegyekre vonatkozó ítélkezési gyakorlatot alkalmazta a felperes által „pozícióvédjegynek” minősített, bejelentett védjegyre. A Törvényszék ugyanis rámutatott, hogy a „pozícióvédjegy” ábrás vagy térbeli védjegyként, illetve a védjegyek különleges csoportjaként való minősítése nem releváns a megkülönböztetőképeségének értékelése során, mivel ezen ítélkezési gyakorlat alkalmazhatósága szempontjából az a döntő tényező, hogy a megjelölés egybeolvad a megjelölt áru külső megjelenésével. A Törvényszék másodsorban úgy vélte, hogy ha egy megjelölés nem képes az áruk kereskedelmi eredetének azonosítására, nem lajstromozható védjegyként, függetlenül attól, hogy olyan árukat jelöl, amelyeket a divatirányzatok befolyásolnak, és ezért az érintett iparágban számos hasonló megjelölés létezik, illetve folyamatosan alkotnak ilyeneket. Végül a Törvényszék tisztázta azon körülményt, hogy annak veszélye, hogy egy áru vagy egy szolgáltatás külső megjelenésének egyik alkotóelemét a versenytárs lemásolja, nem sérti a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése b) pontjának értelmezését, mivel az a piaci szereplő, aki az üzleti életben olyan megjelölést alkalmaz, amely nem teljesíti az említett rendelkezésben előírt feltételt, adott esetben bizonyíthatja, hogy a 40/94 rendelet 7. cikkének (3) bekezdése értelmében a védjegy használata révén megszerezte a megkülönböztetőképeséget, vagy az esetlegesen a rendelkezésére álló egyéb jogi eszközökhöz, például a formatervezésiminta-oltalomhoz, illetve a tisztességtelen verseny megállapítása iránti keresethez folyamodhat.

Egyébiránt a T-404/09. sz., *Deutsche Bahn kontra OHIM (szürke és piros horizontális színekombináció)* ügyben 2010. november 12-én hozott ítéletben (az EBHT-ban nem tették közzé) és a T-405/09. sz., *Deutsche Bahn kontra OHIM (szürke és piros vertikális színekombináció)* ügyben 2010. november 12-én hozott ítéletben (az EBHT-ban nem tették közzé) a Törvényszék visszatért a színekombinációk megkülönböztetőképeségének kérdésére. E két ítéletben a Törvényszék megerősítette a színekombinációk védjegyként történő lajstromozása iránt benyújtott kérelmekkel szembeni megszorító megközelítését, és megállapította, hogy a színekombináció nem mutat az érintett vásárlóközönség számára érzékelhető eltérést a vonatkozó szolgáltatások esetében szokásosan használt színekhez képest, következésképpen nem rendelkezik megkülönböztetőképeséggel.

2. Viszonylagos kizáró okok

A T-255/08. sz., *Montero Padilla kontra OHIM – Padilla Requena (JOSE PADILLA)* ügyben 2010. június 22-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék pontosította azon jogalapokat, amelyek a felszólalás alapjául szolgálhatnak. A felperes lényegében azt kérte, hogy a Törvényszék – a 40/94 rendeletnek a közösségi védjegy által biztosított jogokat meghatározó 9. cikkére tekintettel – vizsgálja felül az OHIM fellebbezési tanácsa határozatának jogszerűségét. A Törvényszék rámutatott, hogy azon indokok, amelyeken a felszólalás alapulhat, és amelyeket a 40/94 rendelet 42. cikkének (1) bekezdése felsorol, viszonylagos kizáró okok, ahogyan azok ugyanezen rendelet 8. cikkében szerepelnek, mivel e rendelet 9. cikke ugyan meghatározza a közösségi védjegy által biztosított jogok terjedelmét, ezáltal e védjegy lajstromozásának hatásait, azonban nem érinti a lajstromozás feltételeit. A 40/94 rendelet 9. cikke tehát nem része az OHIM által a lajstromozás iránti kérelem vagy a felszólalás vizsgálatkor figyelembe veendő jogi keretnek. Ezenfelül a Törvényszék úgy vélte, hogy a 40/94 rendelet 8. cikke (5) bekezdésének szövegéből – amely a „korábbi védjegy” kifejezést használja – következik, hogy e rendelkezés az említett rendelet 8. cikkének (2) bekezdése szerinti korábbi védjegyekre csak abban az esetben vonatkozik, ha azokat lajstromozták. Következésképpen, a 40/94 rendelet 8. cikkének (5) bekezdése az egymáshoz nem hasonló áruk

és szolgáltatások tekintetében csak azokat a Párizsi Egyezmény²², 6a. cikke értelmében közismert védjegyeket oltalmazza, amelyek esetében a lajstromozást bizonyították. Végül a Törvényszék pontosította, hogy a szerzői jog nem minősülhet a 40/94 rendelet 8. cikkének (4) bekezdése értelmében vett „kereskedelmi forgalomban használt megjelölésnek”, ahogyan az az említett rendelet 52. cikkének rendszeréből is kitűnik. Az utóbbi rendelkezés (1) bekezdésének c) pontja előírja, hogy a közösségi védjegyet törölni kell a 40/94 rendelet 8. cikkének (4) bekezdésében említett korábbi jog alapján, ha arra nézve teljesülnek az említett bekezdésben megállapított feltételek. Ugyanezen cikk (2) bekezdésének c) pontja kimondja, hogy a közösségi védjegyet akkor is törölni kell, ha annak használata valamely „másik” korábbi jog alapján, többek között a szerzői jog alapján megtiltható. Ebből következik, hogy a szerzői jog nem része a 40/94 rendelet 8. cikkének (4) bekezdésében szereplő korábbi jogoknak.

3. A feltétlen kizáró okok és a viszonylagos kizáró okok közötti kapcsolat

A fent hivatkozott *JOSE PADILLA* ügyben a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a 40/94 rendelet 42. cikke (1) bekezdésének szövegéből, valamint az említett rendelet ugyanezen cikkének rendszeréből és 43. cikkéből kitűnik, hogy az e rendelet 7. cikkében szereplő feltétlen kizáró okokat a felszólalási eljárásban nem kell vizsgálni. Azon okok ugyanis, amelyeken a felszólalás alapulhat, és amelyek a 40/94 rendelet 42. cikkének (1) bekezdésében szerepelnek, kizárólag viszonylagos kizáró okok, amelyeket ugyanezen rendelet 8. cikke felsorol.

4. Eljárási szempontok

A T-225/09. sz., *Claro kontra OHIM – Telefónica (Claro)* ügyben 2010. április 28-án hozott ítéletben (az EBHT-ban nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék elutasította az OHIM fellebbezési tanácsának azon határozata ellen előterjesztett keresetet, amellyel az utóbbi a fellebbezést azzal az indokkal nyilvánította elfogadhatatlannak, hogy a 40/94 rendelet 59. cikkében előírt határidőn belül nem nyújtották be a fellebbezés alapjául szolgáló jogalapokat megjelölő írásbeli nyilatkozatot. A felperes azzal érvelt, hogy az írásbeli nyilatkozat benyújtása felesleges, egyrészt mivel a felperes teljes egészében vitatja a felszólalási osztály azon határozatát, amelyben a felszólalásnak a 40/94 rendelet 8. cikke (1) bekezdésének b) pontjában szereplő viszonylagos kizáró ok alapján helyt adott, másrészt pedig az OHIM különböző fórumai közötti funkcionális folyamatosság okán, amely fórumoknak az alacsonyabb fokon döntő fórum előtti eljárásra kell alapítaniuk határozataikat. A Törvényszék rámutatott, hogy a fellebbezés alapjául szolgáló okokat megjelölő írásbeli nyilatkozat benyújtása egyáltalán nem felesleges, mivel a valamelyik fellebbezési tanács előtt fellebbezést előterjesztő fél kötelessége azon jogalapok kifejtése, amelyekre fellebbezését alapítja. Ezzel szemben nem a fellebbezési tanács feladata, hogy következtetések útján meghatározza az általa elbírálandó fellebbezés alapjául szolgáló jogalapokat. Ezenfelül a funkcionális folyamatosságot illetően a Törvényszék ismételten alkalmazta a Bíróság által az *OHMI kontra Kaul* ügyben²³, 2007. március 13-án hozott ítéletben kimondott elveket, rámutatva, hogy a 40/94 rendelet 62. cikkének (1) bekezdéséből következik, hogy a fellebbezési tanácsnak az előtte előterjesztett fellebbezés vonatkozásában el kell végeznie a felszólalás érdemi, új és teljes vizsgálatát, úgy a jogi, mint a tényállási elemek vonatkozásában. Az ilyen vizsgálat azonban feltételezi, hogy a fellebbezési tanács előtt előterjesztett fellebbezés elfogadható, mivel amennyiben elfogadhatatlan, azt a fellebbezési tanácsnak érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítania.

²² Az ipari tulajdon oltalmára az 1883. március 20-án létesült, felülvizsgált és módosított Párizsi Egyezmény.

²³ C-29/05. P. sz. ügy (EBHT 2007., I-2213. o.).

Ezt követően a T-487/08. sz. *Kureha kontra OHIM – Sanofi-Aventis (KREMEZIN)* ügyben 2010. június 16-án hozott ítéletben (az EBHT-ban nem tették közzé) a Törvényszék a Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) egyik olyan közzétételének bizonyító erejéről határozott, amelyet a korábbi védjegy fennállásának bizonyítása érdekében, elkésztetten nyújtottak be. A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a 40/94 rendelet és a 2868/95/EK²⁴ rendelet egyik rendelkezésével sem ellentétes, ha az OHIM fórumai azt állapítják meg, hogy a nemzetközi lajstromozás WIPO által történő közzététele kielégíti a 2868/95 rendelet 19. szabályának (2) bekezdésében előírt követelményeket. Következésképpen a nemzetközi lajstromozás WIPO által történő közzétételének bizonyító erejére a 2868/95 rendelet 20. szabályának (2) és (4) bekezdése vonatkozik, mivel e két rendelkezés az észrevételeknek és a bizonyítékoknak a felek között – az OHIM közvetítésével – történő kicserélését érinti, míg az említett rendelet 19. szabálya csupán az OHIM és a felszólaló közötti közlésekkel kapcsolatos. Ezenfelül a Törvényszék megállapította, hogy a 40/94 és a 2868/95 rendelet alkalmazandó rendelkezéseinek együttes olvasatából következik, hogy a 2868/65 rendelet 20. szabályának alkalmazása keretében az OHIM egyrészről felhívhatja a feleket arra, hogy az általa szükségesnek tartott gyakorisággal észrevételeket nyújtsanak be, másrészről pedig – amennyiben indokoltnak ítéli – figyelembe veheti a felek által határidőn túl elé terjesztett információkat.

A fentiekén túl a T-292/08. sz. *Inditex kontra OHIM – Marín Díaz de Cerio (OFTEN)* ügyben 2010. szeptember 13-án hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé) alkalmat adott a Törvényszéknek annak pontosítására, hogy a korábbi védjegy tényleges használatának bizonyításához és az áruk hasonlóságához kapcsolódó olyan kérdések, amelyekre az OHIM valamelyik fellebbezési tanácsa előtt nem hivatkoztak, az e fórum előtt folyamatban lévő jogvita részét képezik, mivel azokra a felszólalási osztály előtti hivatkoztak. A tényleges használat kérdését illetően a Törvényszék megállapította, hogy speciális és előzetes jellegű, mivel annak meghatározását eredményezi, hogy a felszólalási eljárás vizsgálata céljából a korábbi védjegy a szóban forgó áruk vagy szolgáltatások tekintetében lajstromozhatónak tekinthető-e. Következésképpen e kérdés nem tartozik a tulajdonképpeni felszólalás vizsgálatába, mivel a tényleges használat bizonyítékának elégtelenségére alapított jogalap nem része a fellebbezési tanács előtt folyamatban lévő eljárás tárgyának, mely utóbbi az összetévesztés veszélye fennállásának vizsgálatára korlátozódik. Ezzel szemben az összetévesztés veszélyének fennállására alapított felszólalás esetén az OHIM-nak a szóban forgó védjegyek közötti azonosság vagy hasonlóság, illetve az ezen védjegyek által érintett áruk és szolgáltatások azonossága vagy hasonlósága kérdésében is döntenie kell, tekintettel az összetévesztés veszélyének átfogó vizsgálata során figyelembe vett tényezők közötti kölcsönös függőségre.

Végül a T-303/08. sz. *Tresplain Investment kpontra OHIM – Hoo Hing (Golden Elephant Brand)* ügyben 2010. december 9-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy azok a jogalapok, amelyekre a felperes az OHIM fórumai előtt nem hivatkozott, előtte nem fogadhatók el. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azonban felmerülhet, hogy az OHIM-nak figyelembe kell vennie annak a tagállamnak a nemzeti jogát, amelyben az a korábbi védjegy részesül oltalomban, amelyre a törlési kérelmet alapítják, az OHIM által végzett vizsgálat ténybeli alapjának korlátozottsága ugyanis nem zárja ki, hogy a felek által kifejezetten előterjesztett tényeken felül köztudomású tényeket figyelembe vegyen, amennyiben e tények szükségesek az illető lajstromozást kizáró ok alkalmazási feltételeinek, különösen pedig a benyújtott okiratok bizonyító erejének a megítéléséhez. Az adott ügyben a felperes arra hivatkozott, hogy a megtévesztő megjelenítés fennállásának vizsgálata keretében az OHIM fellebbezési tanácsának figyelembe kellett volna vennie, hogy a beavatkozó egyáltalán nem szolgáltatott bizonyítékot az összetévesztés konkrét eseteire. Amennyiben a felperes azt állítja, hogy a szóban forgó tagállam – a jelen esetben az Egyesült

²⁴ A közösségi védjegyről szóló 40/94/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló, 1995. december 13-i 2868/95/EK bizottsági rendelet (HL L 303., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 189. o.).

Királyság – joga két védjegynek a piacon való együttes jelenléte esetén megköveteli, hogy a tagállami szinten előterjesztett jellegbitorlási kereset keretében az összetévesztés megtörtént konkrét esetei tekintetében bizonyítékot szolgáltatassanak, az ilyen érv abban az esetben is elfogadható, ha a felperes arra az OHIM előtt nem hivatkozott, amennyiben a védjegyek együttes fennállása az ügy irataiból kitűnik. Ezenkívül a Törvényszék kimondta, hogy az a körülmény, miszerint a beavatkozó csak az eljárás során szerzett tudomást az ügy jogi állásáról, mivel amikor a beavatkozó előterjesztette az ellenkérelmét, a Törvényszék még nem utasította el az általa külön előterjesztett keresetet mint elfogadhatatlant, nem minősülhet a Törvényszék eljárási szabályzata 48. cikkének 2. §-a értelmében vett új ténybeli vagy jogi helyzetnek.

5. Községi formatervezési minta

A 2010. év során a Törvényszéknek első ízben kellett alkalmaznia a 6/2002/EK²⁵ rendeletet.

A T-9/07. sz. *Grupo Promer Mon Graphicn kontra OHIM – PepsiCo (Kör alakú promóciós termék ábrázolása)* ügyben 2010. március 18-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezés alatt) a Törvényszék pontosította, hogy a községi formatervezésiminta-oltalmakkal szembeni megsemmisítési okoknak a 6/2002 rendelet 25. cikkének (1) bekezdésében szereplő felsorolását kimerítő jellegűnek kell tekinteni, és abban nem szerepel a vitatott községi formatervezési minta jogosultjának rosszhiszeműsége. A Törvényszék emellett meghatározta a 6/2002 rendelet egyes alapfogalmait. Az „ütközés” fogalmát illetően a Törvényszék rámutatott, hogy a 6/2002 rendelet 25. cikke (1) bekezdésének d) pontját úgy kell értelmezni, hogy a formatervezési minta akkor ütközik egy korábbi formatervezési mintával, ha – figyelembe véve azt is, hogy a szerző milyen alkotói szabadsággal alakíthatta ki az említett mintát – a tájékozott használóban nem kelt a hivatkozott korábbi formatervezési mintától eltérő összbenyomást. Ezenkívül a Törvényszék egyértelművé tette „a formatervezési minta kitalálásakor kibontakozó alkotói szabadság foka”, a „tájékozott használó” és az „összbenyomás” fogalmak terjedelmét. A formatervezési minta kitalálásakor kibontakozó alkotói szabadság fokát illetően a Törvényszék kimondta, hogy azt többek között a terméknek vagy a termék egyik elemének műszaki funkciója által megszabott jellemzőkhöz kapcsolódó követelményekre, vagy akár a termékre vonatkozó jogszabályi előírásokra tekintettel kell meghatározni. A tájékozott használóval kapcsolatban a Törvényszék megállapította, hogy jóllehet nem a gyártója vagy eladója annak a terméknek, amelyben rendeltetése szerint a szóban forgó formatervezési minták megtestesülnek, illetve amelyre azokat alkalmazzák, a tájékozott használó különösen éber, és a korábbi fejleményeket, azaz a szóban forgó termékre vonatkozó, a vitatott formatervezési minta bejelentésének napján vagy adott esetben az igényelt elsőbbség napján már nyilvánosságra hozott formatervezési mintákat illetően bizonyos fokú ismerettel rendelkezik. Végül a Törvényszék rámutatott, hogy a szóban forgó formatervezési minták által keltett összbenyomás konkrét megítélése során figyelembe kell venni, hogy a szerző milyen fokú alkotói szabadsággal alakíthatta ki a vitatott formatervezési mintát. Ezért amennyiben a szóban forgó formatervezési minták közötti hasonlóságok közös tulajdonságokban nyilvánulnak meg, e hasonlóságoknak az említett formatervezési minták által a tájékozott használóban keltett összbenyomást illetően csupán csekély jelentőségük van. Következésképpen, minél korlátozottabb a szerző szabadsága a vitatott formatervezési minta kialakításában, annál kisebb különbségek is elegendőek lehetnek ahhoz, hogy a szóban forgó formatervezési minták eltérő összbenyomást alakítsanak ki a tájékozott használóban.

Ezt követően a T-148/08. sz. *Beifa Group kontra OHIM – Schwan-Stabilo Schwanhäußer (Íróeszköz)* ügyben 2010. május 12-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék

²⁵ A községi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendelet (HL 2002., L 3., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás: 13. fejezet, 27. kötet, 142. o.).

pontosította a 6/2002 rendelet 25. cikke (1) bekezdése e) pontjának értelmezését, amely úgy rendelkezik, hogy egy formatervezési mintát csak akkor lehet megsemmisíteni, ha egy későbbi formatervezési mintában megkülönböztetésre alkalmas megjelölést használnak, és az arra vonatkozó közösségi jog vagy a tagállam joga a megjelölés jogosultját felhatalmazza az ilyen használat megtiltására. A Törvényszék szerint az említett cikk nem csupán a megjelölések azonosságának, hanem azok hasonlóságának esetét is felöleli, és ezért a fellebbezési tanács nem alkalmazta tévesen a jogot azáltal, hogy úgy értelmezte e rendelkezést, hogy egy megkülönböztetésre alkalmas megjelölés jogosultja hivatkozhat arra annak érdekében, hogy egy későbbi formatervezési minta megsemmisítését kérje abban az esetben, amikor az említett formatervezési mintában olyan megjelölést használnak, amely hasonlóságot mutat az övével. A Törvényszék ezenfelül vizsgálta a közösségi formatervezési minta megsemmisítése iránti kérelem alátámasztásául a jogosult által hivatkozott tényleges használat igazolására vonatkozó kérelem benyújtásának módját, minthogy a 6/2002 rendelet erről kifejezetten nem rendelkezik. A Törvényszék rámutatott, hogy az említett kérelmet kifejezetten így szövegezve és a megfelelő időben kell az OHIM-hoz benyújtani. Valamely közösségi formatervezési minta megsemmisítése iránti kérelem alátámasztásául hivatkozott korábbi megjelölés tényleges használatának igazolására vonatkozó kérelmet azonban nem lehet első ízben a fellebbezési tanács előtt előterjeszteni.

Végül a T-153/08. sz., *Shenzhen Taiden kontra OHIM – Bosch Security Systems (távközlési berendezés)* ügyben 2010. június 22-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék kimondta, hogy ahogyan a 6/2002 rendelet 14. preambulumbekkezdéséből következik, a formatervezési mintának az említett rendelet 6. cikke értelmében vett egyéni jellegének megítélésekor figyelembe kell venni annak a terméknek a természetét, amelyre a mintát alkalmazzák, illetve amelyben a minta megtestesül, és különösen a termék szerinti iparág sajátosságait. Ezenkívül a Törvényszék kifejtette a „tájékozott használó” fogalmát, hangsúlyozva, hogy a „tájékozott” jelző azt sugallja, miszerint a használó – anélkül, hogy tervező vagy technikai szakértő lenne – ismeri az érintett ágazatban jelen lévő különböző formatervezési mintákat, bizonyos fokú ismeretekkel rendelkezik az említett formatervezési mintákat rendszerint alkotó elemek vonatkozásában, és az érintett áruk irányában megnyilvánuló érdeklődése folytán azok használata során viszonylag magas fokú figyelmet tanúsít. Mindazonáltal e körülmény nem vonja maga után, hogy a tájékozott használó – az érintett áru használata révén felhalmozott tapasztalatán túl – képes megkülönböztetni egymástól az áru megjelenésének azon aspektusait, amelyeket annak technikai funkciója követelt meg, és azokat, amelyek önkényesek.

Környezetvédelem

1. Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységeinek kereskedelmi rendszere

Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységeinek kereskedelmi rendszere, amelyet a 2003/87/EK irányelv²⁶, vezetett be, 2007 óta a Törvényszék számára a jogviták új és állandó forrásának bizonyul.

Ebben az évben a T-16/04. sz., *Arcelor kontra Parlament és Tanács* ügyben 2010. március 2-án hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé) érdemes megemlíteni. A kártérítési kereset alapján – amely a felperes által az említett irányelv elfogadása miatt állítólagosan elszenvedett károk megtérítésére irányult – a Törvényszék megállapította, hogy a közösségi jogalkotó az EK 174. és

²⁶ Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2003. október 13-i 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 275., 32. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 631. o.).

EK 175. cikk alapján a környezetvédelem terén biztosított hatásköreinek gyakorlása tekintetében széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik. E mérlegelési jogkör gyakorlása egyrészt magában foglalja azt, hogy e jogalkotónak összetett és bizonytalan ökológiai, tudományos, műszaki és gazdasági fejlődési folyamatokat kell előre látnia és értékelnie, másrészt az EK 174. cikkben meghatározott különböző célkitűzéseket, elveket és érdekeket kell mérlegelnie, és ezek között egyensúlyt teremtenie. Ez a megfontolás a 2003/87 irányelvben számos különböző, egymásnak részben ellentmondó célkitűzés és alcélkitűzés meghatározása formájában jelenik meg.

Ezenfelül a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy az intézmények – ugyanúgy, mint a tagállamok – kötelesek az alapvető szabadságokat, így a letelepedés szabadságát tiszteletben tartani, amelyek az Unió alapvető célkitűzéseinek elérését, és így különösen a belső piac megvalósítását szolgálják. Ebből nem következik, hogy a közösségi jogalkotó a szóban forgó kérdést úgy köteles szabályozni, hogy a közösségi szabályozás – különösen akkor, ha e szabályozás irányelv formájában történik – kimerítő és végleges megoldást nyújtson a belső piac megvalósítása kapcsán felvetődött bizonyos problémákra, vagy hogy a nemzeti jogszabályokat teljes mértékben harmonizálja annak érdekében, hogy elhárítson a kereskedelmet érintő bármilyen elképzelhető akadályt. Amikor e jogalkotónak összetett rendszert kell átszerveznie vagy megalkotnia – így például a kibocsátási egységek kereskedelmi rendszerét –, dönthet úgy is, hogy szakaszos megközelítést alkalmaz, és a szóban forgó nemzeti jogszabályokat csak fokozatosan harmonizálja.

A Törvényszék hangsúlyozta, hogy a szubszidiaritás elve értelmében a környezetvédelemre vonatkozó uniós szabályozás nem ír elő teljes harmonizációt, és az EK 176. cikk úgy rendelkezik, hogy a tagállamok szabadon hozhatnak szigorúbb védintézkedéseket azzal a feltétellel, hogy ezen intézkedéseknek összeegyeztethetőknek kell lenniük a Szerződéssel, és azokról a tagállamoknak értesíteniük kell a Bizottságot. Az a pusztán tény, hogy a közösségi jogalkotó nyitva hagyott egy, a 2003/87 irányelv hatálya alá tartozó és egy alapvető szabadságot érintő sajátos kérdést, önmagában nem igazolja azt, hogy e joghézag a Szerződés szabályaival ellentétesnek minősüljön. Ezen túlmenően mivel a 2003/87 irányelv végrehajtásának felülvizsgálata a nemzeti bíróságok feladata, amennyiben e bíróságok az irányelv értelmezésével vagy érvényességével kapcsolatos nehézségbe ütköznek, kötelesek előzetes döntéshozatalra irányuló kérdést a Bíróság elé terjeszteni.

Végezetül a felperes azzal érvelt, hogy a 2003/87 irányelv sérti a jogbiztonság elvét, mivel nem tartalmaz semmiféle, az egyes létesítményeknek kiosztott kibocsátási egységek esetlegesen nem megfelelő mennyiségéből, illetve ezen kibocsátási egységek árából származó pénzügyi következmények terjedelmét szabályozó rendelkezést, mivel a kibocsátási egységek árát kizárólag a kibocsátási egységek kereskedelmi rendszerének a létrehozását követően kialakult piaci erőviszonyok határozzák meg. E tekintetben a Törvényszék megállapította, hogy a kibocsátási egységek árának szabályozása megghiúsíthatná a 2003/87 irányelv fő célkitűzését, vagyis azt, hogy az üvegházhatású gázok kibocsátását a kibocsátási egységek hatékony kereskedelmi rendszere révén csökkentse, amelynek keretében a kibocsátások és a kibocsátáscsökkentés érdekében megvalósított beruházások költségét lényegében a piaci mechanizmusok határozzák meg. A kibocsátási egységek nem megfelelő mennyisége esetén az üzemeltetők arra való ösztönzése, hogy az üvegházhatású gázok kibocsátását csökkentsék-e vagy sem, olyan összetett gazdasági döntés függvénye, amely többek között figyelembe veszi a kibocsátási egységek kereskedelmi rendszerében megvásárolható kibocsátási egységek árát, és az esetleges kibocsátáscsökkentési intézkedések költségeit, amely intézkedéseknek tárgya vagy a termelés csökkentése, vagy a nagyobb energiahatékonyságú termelési eszközökbe való beruházás. Ebben a rendszerben a kibocsátási költség emelkedését a jogalkotó nem tudja előzetesen szabályozni anélkül, hogy ne csökkentené vagy akár ki ne iktatná azokat a gazdasági ösztönzőket, amelyek e rendszer működésének alapját képezik, illetve hogy ezzel ne zavarja meg a kibocsátási egységek kereskedelmi rendszerének hatékonyságát.

A kibocsátási egységek kereskedelmi rendszere alakulásának előre nem láthatósága az e rendszert jellemző gazdasági mechanizmus velejárója, és annak el nem választható részét képezi, amelyre a kereslet-kínálat klasszikus szabályai érvényesek, és az nem minősíthető a jogbiztonság elvébe ütközőnek.

2. Légi közlekedés – Külkapcsolatok

A T-319/05. sz., *Svájc kontra Bizottság* ügyben 2010. szeptember 9-én hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) esetében a Törvényszék elé terjesztett jogvita az Európai Közösség és a Svájci Államszövetség között a légi közlekedésre vonatkozóan létrejött megállapodást²⁷, és a zürichi (Svájc) repülőtér megközelítésére vonatkozó német intézkedéseket érintette.

A német határ közelségére tekintettel a Zürichben leszálló, valamint a kora reggel és késő este felszálló repülőgépek többségének a német légteret kell használnia. 1984 és 2001 között e légtér használata a Svájci Államszövetség és a Németországi Szövetségi Köztársaság között létrejött kétoldalú megállapodás, valamint tárgyalások tárgyát képezte. 2003-ban a német szövetségi repülési hatóságok a légi közlekedésről szóló nemzeti szabályozást fogadtak el. A szabályozás megállapítja azokat az intézkedéseket, amelyek lényegében arra irányulnak, hogy normál időjárási körülmények között megakadályozzák a svájci határ közeli német terület feletti, alacsony magasságon történő átrepülést munkanapokon 21 óra és 7 óra között, hétvégén és munkaszüneti napokon pedig 20 óra és 9 óra között, csökkentve ezáltal a zajt, amelynek a helyi lakosság ki van téve.

A Svájci Államszövetség – a Közösség és a Svájci Államszövetség között a légi közlekedésre vonatkozóan létrejött megállapodásra (amely a megállapodás keretében a 2408/92/EGK rendeletet²⁸ alkalmazza) hivatkozva – a Bizottsághoz panaszt nyújtott be, és arra kérte a Bizottságot, hogy hozzon határozatot annak érdekében, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaság ne folytathassa a nemzeti szabályozás által bevezetett intézkedések alkalmazását. Mivel e panasz elutasításra került, a Svájci Államszövetség e határozat ellen keresetet indított, többek között az egyenlő bánásmód, az arányosság és a légiközlekedési ágazatban való szolgáltatásnyújtás szabadsága elveinek a megsértésére hivatkozva.

A Törvényszék először is kimondta, hogy a Bizottság nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor megállapította, hogy a német intézkedések nem kötik feltételhez, nem korlátozzák, és nem is tagadják meg a légi szabadságjogok gyakorlását. A német intézkedések ugyanis semmiféle (feltételes vagy részleges) tilalmat nem kötnek ki a zürichi repülőtérrel felszálló vagy oda érkező repülőgépek német légtéren való áthaladása tekintetében, hanem az érintett járatok zürichi repülőtérrel való felszállását követő vagy ottani leszállását megelőző útvonal egyszerű módosításának tekinthetők.

Ezenfelül az egyenlő bánásmód elvének a zürichi repülőtérre támaszrepülőtérként használó svájci légi fuvarozók tekintetében történő megsértése vonatkozásában a Törvényszék hangsúlyozta, hogy annak megállapítása, hogy valamely intézkedés az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetéssel azonos eredményre vezet, nem elegendő azon következtetés levonásához, hogy ezen intézkedés összeegyeztethetetlen a szóban forgó megállapodás 3. cikkével, és vizsgálni kell, hogy az adott intézkedés nem igazolható-e objektív körülményekkel, és hogy ez

²⁷ Az Európai Közösség és a Svájci Államszövetség között a légi közlekedésre vonatkozóan létrejött megállapodás, amelyet 1999. június 21-én írtak alá Luxembourgban (HL 2002. L 114., 73. o.; magyar nyelvű kiadás 11. fejezet, 41. kötet, 94. o.).

²⁸ A közösségi légi fuvarozók Közösségen belüli légi útvonalakhoz jutásáról szóló, 1992. július 23-i 2408/92/EGK tanácsi rendelet (HL 240., 8. o.; magyar nyelvű kiadás 7. fejezet, 1. kötet, 420. o.).

az eltérő bánásmód ebben az esetben nem arányos-e az elérni kívánt céllal. Márpedig a közelség egy olyan, jelentős idegenforgalmi célállomáshoz, amelyet különösen érzékenyen érintenek a hangkibocsátások, olyan objektív körülmény, amely igazolja ezen intézkedéseknek a kizárólag a zürichi repülőtér tekintetében történő elfogadását. A Törvényszék ezenfelül megállapította, hogy a német intézkedések arányosak az általuk elérni kívánt céllal, nevezetesen a repülőgépektől eredő zajártalomnak a német terület Svájjal határos részén az éjszakai órákban és a hétvégeken való csökkentésének a céljával, és a Németországi Szövetségi Köztársaságnak nem állt rendelkezésére más intézkedés a zajártalom csökkentésének elérésére. Különösen meg kell állapítani, hogy a zajkontingens tiszteletben tartásának az ellenőrzése a minimális repülési magasság meghatározásával ellentétben nehéznek, a megsértésének a szankcionálása pedig lehetetlennek bizonyulhat.

Végezetül a légiközlekedési ágazatban a szolgáltatásnyújtás szabadságának az esetleges megsértésére irányuló vizsgálat keretében a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a zajártalom csökkentésének célja a környezetvédelem egy különleges aspektusának tekinthető, amely azon közérdeken alapuló kényszerítő indokok egyike, amelyek alkalmasak az EK-Szerződés által biztosított alapvető szabadságok, köztük a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásainak igazolására, és a kérdéses intézkedések e céllal arányosak.

Közös kül- és biztonságpolitika

A Törvényszék ebben az évben öt ítéletet hozott a közös kül- és biztonságpolitika keretében egyes személyekkel szemben elfogadott korlátozó intézkedésekre vonatkozóan. A Törvényszék, különösen a 2010. szeptember 9-i és 30-i két ítéletben, tovább alakította a terrorizmus elleni küzdelem területén már fontos ítélkezési gyakorlatát.

Először is ami az Egyesült Nemzetek Szervezete Biztonsági Tanácsa határozatainak végrehajtása érdekében hozott, a pénzeszközök befagyasztására vonatkozó intézkedések felett gyakorolt bírósági felülvizsgálat terjedelmét illeti, a Törvényszéknek a T-85/09. sz., *Kadi kontra Bizottság* ügyben 2010. szeptember 30-án hozott ítélete (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) levonta a következtetéseket a Bíróság *Kadi és Al Barakaat International Foundation kontra Tanács és Bizottság* ügyben 2008. szeptember 3-án hozott ítéletéből²⁹, amely hatályon kívül helyezte a Törvényszék *Kadi kontra Tanács és Bizottság* ügyben 2005. szeptember 21-én hozott ítéletét³⁰. Ebben az ítéletben a Bíróság hatályon kívül helyezte a Törvényszék álláspontját, és azt állapította meg, hogy az uniós bíróságnak hatásköre van a Közösség által elfogadott azon intézkedések teljes felülvizsgálatára, amelyek az Egyesült Nemzetek Szervezete Biztonsági Tanácsának határozatait hajtják végre. Az ebben az ügyben hozott ítéletében a Bíróság továbbá megsemmisítette a pénzeszközök befagyasztásáról szóló rendeletet, mivel úgy ítélte meg, hogy azt az érdekelt alapvető jogainak megsértésével fogadták el, fenntartotta azonban a rendelet joghatásait három hónapot meg nem haladó időszakra, hogy lehetővé tegye a megállapított jogsértések orvoslását.

A Bíróság ítéletét követően a Bizottság tájékoztatta a felperest azon szándékáról, hogy továbbra is szerepelteti a 881/2002/EK rendeletben³¹ a Biztonsági Tanács Szankcióbizottsága által a felperes

²⁹ A C-402/05. P. és C-415/6351. P. sz. egyesített ügyek (EBHT 2008., I-6351. o.).

³⁰ T-315/01. sz. ügy (EBHT 2005., II-3649. o.).

³¹ Az Oszáma bin Ládennel, az Al-Kaida hálózattal és a Tálibánnal összeköttetésben álló egyes személyekkel és szervezetekkel szemben meghatározott szigorító intézkedések bevezetéséről, valamint a 467/2001/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2002. május 27-i 881/2002/EK tanácsi rendelet (HL L 139., magyar nyelvű különkiadás 18. fejezet, 1. kötet, 294. o.).

azon személyek listájára történő felvétele érdekében megállapított indokolás összefoglalása alapján, akikre alkalmazni kell a pénzeszközök és gazdasági erőforrások befagyasztását, és kérte, hogy a felperes terjessze elő az ezzel kapcsolatos észrevételeit. 2008. november 28-án a Bizottság új rendeletet³² fogadott el, amely fenntartotta a felperes pénzeszközeinek befagyasztását.

A felperes ez utóbbi rendelet ellen megsemmisítés iránti keresetet nyújtott be a Törvényszékhez, amely úgy vélte, hogy a Bíróság fent hivatkozott *Kadi és Al Barakaat International Foundation kontra Tanács és Bizottság* ügyben hozott ítélete fényében, neki kell biztosítania az adott esetben a rendelet jogszerűségének teljes és pontos felülvizsgálatát, anélkül hogy e rendelet joghatósága alól bármilyen mentességet élvezne amiatt, hogy az az Egyesült Nemzetek Szervezetének Biztonsági Tanácsa által elfogadott határozatok végrehajtására irányul. Ennek az esetnek legalábbis addig kell fennállnia, amíg a Szankcióbizottság által bevezetett felülvizsgálati eljárás nyilvánvalóan nem biztosítja a hatékony bírói jogvédelem garanciáit. E felülvizsgálatnak közvetve a Szankcióbizottság által tett érdemi értékelésekre, valamint az azok alapjául szolgáló bizonyítékokra kell vonatkoznia. Ez annál is inkább igazolható, mivel a szóban forgó intézkedések érzékenyen és tartósan érintik a felperes alapvető jogait, aki már közel tíz éve egy olyan rendszer hatálya alá tartozik, amely határozatlan időre befagyasztotta a teljes vagyont. A Törvényszék ezzel kapcsolatban pontosította, hogy az emberi élet léptékében tíz év ugyanis jelentős időtartam, és hogy a szóban forgó intézkedések megelőző vagy megtorló, biztosítási vagy elkobzási, polgári vagy büntetőjogi intézkedésként történő minősítése továbbra is nyitottnak tűnik.

E teljes és az Emberi Jogok Európai Bírósága által az *A. és társai kontra Egyesült Királyság*³³ ítéletében elfogadott szempontokat átültető felülvizsgálat körében a Törvényszék úgy vélte, hogy a felperes védelemhez való jogát pusztán formálisan és felületesen „tartották tiszteletben”. A Bizottság nem vette kellőképpen figyelembe a felperes által ismertett véleményét, és nem biztosított a felperes számára semmilyen – még minimális – hozzáférést sem a vele szemben felhozott terhelő bizonyítékokhoz, anélkül hogy összemérte volna az érdekeit és a szóban forgó információk bizalmas jellegének védelmére vonatkozó követelményt. E körülmények között néhány információ, valamint az indokolás összefoglalásában szereplő homályos állítások nyilvánvalóan nem elegendőek ahhoz, hogy a felperes hatékonyan cáfolhassa meg az őt ért vádakokat.

A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a rendelet elfogadása a felperes védelemhez való jogának megsértésével történt. Továbbá az információkhoz és a vele szemben felhozott terhelő bizonyítékokhoz való legcsekélyebb hozzáférés hiányában a felperes nem tudta megfelelő feltételek mellett e körülmények tekintetében sem megvédeni jogait az uniós bíróság előtt, ezért a hatékony bírósági jogorvoslathoz való jog megsértését szintén meg kell állapítani. Végül a Törvényszék megállapította, hogy a rendelet – a pénzeszköz-befagyasztási intézkedések általános hatályára és állandó jellegére tekintettel – a tulajdonhoz való jog nem igazolható korlátozását is jelenti.

Másodszor, ami azon nemzeti határozatokat illeti, amelyek a Tanács által elfogadott, a pénzeszközök befagyasztására vonatkozó intézkedés alapjául szolgálhatnak, a Törvényszék a T-348/07. sz., *Al-Aqsa kontra Tanács* ügyben 2010. szeptember 9-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) meghatározta azokat a feltételeket, amelyek mellett a pénzeszközök befagyasztására vonatkozó nemzeti intézkedés (Sanctieregeling) végrehajtásának ideiglenes felfüggesztésére irányuló eljárás

³² A 881/2002/EK rendelet 101. alkalommal történő módosításáról szóló, 2008. november 28-i 1190/2008/EK bizottsági rendelet (HL L 322., 25. o.).

³³ 2009. február 19-i ítélet (az *Ítéletek és Határozatok Tárában* még nem tették közzé).

keretében az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott ítélet a 2001/931/KKBP közös álláspont³⁴ 1. cikkének (4) bekezdése és a 2580/2001/EK rendelet³⁵ 2. cikkének (3) bekezdése értelmében vett hatáskörrel rendelkező hatóság által hozott „határozatnak” minősül.

A Törvényszék ezzel kapcsolatban megállapította, hogy ugyanúgy, ahogy a Sanctieregeling, az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott ítélet sem minősül tulajdonképpen „terrorcselekmény miatt nyomozás vagy büntetőeljárás megindítására” vonatkozó határozatnak, és nem minősül a felperes „elítélésének” sem a kifejezés szorosán vett büntetőjogi értelmében. Mindazonáltal a Sanctieregelinggel együtt vizsgált, ideiglenes intézkedés tárgyában hozott ítélet – tartalmára, terjedelmére és szövegösszefüggéseire tekintettel – valójában a 2001/931 közös álláspont és a 2580/2001 rendelet fent hivatkozott rendelkezései értelmében vett hatáskörrel rendelkező hatóság által hozott „határozatnak” minősül, amely rendelkezések nem követelik meg, hogy a nemzeti „határozat” a szó szoros értelmében vett büntetőeljárás részét képezze.

Másfelől a „nyomozás vagy büntetőeljárás megindítását elrendelő” nemzeti határozat – annak érdekében, hogy arra a Tanács érvényesen hivatkozhasson – a terrorizmus elleni küzdelem céljából, az érdekelttel szembeni megelőző vagy megtorló jellegű intézkedés meghozatalára közvetlenül és elsődlegesen irányuló nemzeti eljárás részét kell, hogy képezze. A nemzeti igazságügyi hatóság határozatával ellentétben – amely mindössze kiegészítőleg és mellékesen tesz említést az érdekelt ilyen tevékenységben való lehetséges érintettségéről –, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Tanács által az adott esetben hivatkozott ideiglenes intézkedés tárgyában hozott ítélet kellően közvetlenül illeszkedik az érdekelttel szemben terrorista tevékenységben való közreműködése miatt elsődlegesen gazdasági szankciós intézkedés kiszabására – vagyis pénzeszközeinek a maga a Sanctieregeling által elrendelt befagyasztására – irányuló nemzeti eljárás keretébe.

Azon kérdés is felmerült azonban, hogy a szóban forgó, ideiglenes intézkedés tárgyában hozott ítélet szolgálhatott-e a tanácsi határozat alapjául, ha a nemzeti hatóságok az ideiglenes intézkedés iránti kérelem elutasítását követően hatályon kívül helyezték a Sanctieregelinget. A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy nem állt fenn ez a helyzet. Ebben az ítéletben ugyanis az ideiglenes intézkedésről határozó bíróság egész egyszerűen elutasította, hogy ideiglenesen felfüggeszse a Sanctieregeling joghatásait. Márpedig utóbbi hatályon kívül helyezésénél fogva véglegesen megszűnt az, hogy bármilyen joghatást váltson ki. Következésképpen ugyanez vonatkozik az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott ítélethez fűződő joghatásokra, mivel az csak ideiglenes megállapítást tartalmaz, és nem érinti az eljárás végén történő érdemi döntéshozatalt. Egyébként nem lenne összeegyeztethető a 2580/2001 rendelet általános rendszerével, amelyet a Tanács értékelésében a nemzeti eljárás elemei által betöltendő döntő szerep jellemez, hogy a Sanctieregeling, amely már semmilyen hatást nem fejt ki a holland jogrendben, közvetetten és határozatlan ideig továbbra is joghatásokat fejtessen ki az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott ítélet révén a közösségi jogrendben. Következésképpen a Tanács túllépte a mérlegelési jogköre korlátait azzal, hogy a felperest helyzetének rendszeres felülvizsgálata során határozatlan ideig a vitatott listán tartotta kizárólag azzal az indokkal, hogy az ideiglenes intézkedésről határozó bíróság határozatát a holland igazságszolgáltatási rendszerben az ideiglenes intézkedésről határozó fellebbviteli bíróság vagy az érdemi határozatot hozó bíróság nem kérdőjelezte meg, holott azon közigazgatási határozatot, amely joghatásainak felfüggesztését e bíróságtól kérték, időközben hatályon kívül helyezte annak kibocsátója.

³⁴ A terrorizmus leküzdésére vonatkozó különös intézkedések alkalmazásáról szóló, 2001. december 27-i 2001/931/KKBP tanácsi közös álláspont (HL L 344., 93. o.; magyar nyelvű különkiadás 18. fejezet, 1. kötet, 217. o.).

³⁵ A terrorizmus leküzdése érdekében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott különleges korlátozó intézkedésekről szóló, 2001. december 27-i 2580/2001/EK tanácsi rendelet (HL L 344., 70. o.).

Az intézmények dokumentumaihoz való hozzáférés

A Bizottság dokumentumaihoz való hozzáférésre vonatkozó eljárás, amelyet többek között az 1049/2001 rendelet 6–8. cikke szabályoz, két szakaszból áll. Először a kérelmezőnek a dokumentumokhoz való hozzáférés iránti első kérelmet kell benyújtania a Bizottsághoz. Ezt követően teljes vagy részleges elutasítás esetén a kérelmező megerősítő kérelmet nyújthat be a Bizottság főtítkárához. Csak a Bizottság főtítkárának intézkedése válthat ki olyan jellegű joghatásokat, amelyek sérthetik a kérelmező érdekeit, és ezért megsemmisítés iránti kereset tárgyát képezheti.

A T-355/04. és T-446/04. sz., *Co-Frutta kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2010. január 19-én hozott ítéletben (EBHT 2010., II-1. o.)³⁶ a Törvéyszéknek alkalma volt bemutatni azon 15 munkanapos meghosszabbítható határidő lejártának következményeit, amelyen belül az intézménynek meg kell válaszolnia a megerősítő kérelmet. A Törvéyszék szerint az 1049/2001 rendelet 8. cikkének (1) és (2) bekezdésében előírt ezen határidő kötelező határidő. E határidő lejárta azonban nem fosztja meg az intézményt a határozathozatalra irányuló jogkörétől. Nem létezik ugyanis olyan jogelv, amelyik elvenné a közigazgatási szervtől a kérelmek megválaszolására vonatkozó hatáskörét, még ha túl is lépte az erre vonatkozóan megállapított határidőket. A hallgatóságos elutasító határozatok mechanizmusát azért hozták létre, hogy elkerüljék annak veszélyét, hogy a közigazgatási szerv úgy döntsön, hogy nem válaszol a dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelemre, és kikerüljön mindenfajta bírósági felülvizsgálat alól, nem pedig azért, hogy jogellenessé tegyenek minden késedelmes határozatot. Éppen ellenkezőleg, a közigazgatási szerv főszabályként még késedelmesen is köteles indokolt választ adni a jogalanyok által benyújtott valamennyi kérelemre. Ez a megoldás összeegyeztethető a hallgatóságos elutasító határozat mechanizmusának rendeltetésével, amely azt teszi lehetővé a jogalanyok számára, hogy a közigazgatási szerv hallgatását megtámadják, és indokolt választ kapjanak tőle.

Hasonlóképpen az az intézmény, amelyhez valamely tagállamtól származó dokumentumhoz való hozzáférés iránti kérelmet nyújtottak be, és az adott tagállam köteles – amint az intézmény értesítette a tagállamot a kérelemről – haladéktalanul jóhiszemű párbeszédet kezdeni az 1049/2001 rendelet 4. cikkének (1)–(3) bekezdésében foglalt kivételek esetleges alkalmazásáról. Ilyenkor szem előtt kell tartaniuk annak szükségességét, hogy az intézmény a rendelet 7. és 8. cikkében a hozzáférés iránti kérelemről való döntéshozatalra megállapított határidőn belül meghozhassa döntését. Az 1049/2001 rendelet 8. cikkében előírt határidők túllépése azonban nem eredményezi automatikusan a határidőn túl meghozott határozat megsemmisítését. Valamely határozatnak kizárólag az 1049/2001 rendeletben előírt határidők túllépése miatti megsemmisítése ugyanis csupán a dokumentumokhoz való hozzáférés iránti közigazgatási eljárás újbóli megindítását eredményezné. Mindenesetre a Bizottság általi válasz késedelmességéből eredő esetleges kár megtérítése iránti igény kártérítési keresettel érvényesíthető.

Másfelől a T-494/08- T-500/08. és T-509/08. sz., *Ryanair kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2010. december 10-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvéyszék levonta a Bíróság *Bizottság kontra Technische Glaswerke Ilmenau* ügyben 2010. június 29-én hozott ítéletének³⁷ következményeit.

³⁶ Lásd szintén a Törvéyszék T-494/08–T-500/08. és T-509/08. sz., *Ryanair kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2010. december 10-én hozott ítéletét (az EBHT-ban még nem tették közzé).

³⁷ C-139/07. P. sz. ügy (az EBHT-ban még nem tették közzé).

Így a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy ezen ítélet értelmében az 1049/2001 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének a vizsgálati célok védelmére vonatkozó harmadik francia bekezdésében foglalt kivétel értelmezése céljából figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy az állami támogatásokra vonatkozó vizsgálati eljárásokban érintett tagállamon kívüli érdekeltek nem rendelkeznek a Bizottság igazgatási aktájában meglévő dokumentumokba való betekintési joggal, ennél fogva pedig el kell ismerni azt az általános vélelmet, amely szerint az igazgatási aktában meglévő dokumentumok hozzáférhetővé tétele főszabály szerint sérti a vizsgálati célok védelmét.

Így a Bizottság az 1049/2001 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének harmadik francia bekezdése alapján megtagadhatja az állami támogatásokra vonatkozó vizsgálati eljárásokkal kapcsolatos valamennyi dokumentumhoz való hozzáférést, és teheti ezt e dokumentumok konkrét és egyenkénti vizsgálatának előzetes elvégzése nélkül. Ezen általános vélelem nem zárja ki az említett érdekeltek azon jogát, hogy bizonyítsák azt, hogy az említett vélelem nem vonatkozik valamely olyan dokumentumra, amelynek hozzáférhetővé tételét kérik, illetve azt, hogy az 1049/2001 rendelet 4. cikkének (2) bekezdése értelmében a dokumentum hozzáférhetővé tételéhez nyomós közérdek fűződik.

Mivel az adott ügyben a felperes nem adott elő egyetlen olyan érvet sem, amely bizonyította volna, hogy a szóban forgó dokumentumokra nem terjedt ki az általános vélelem, a Törvényszék elutasította a keresetet.

Hasonló problémával foglalkozott a Törvényszék a T-237/05. sz., *Éditions Jacob kontra Bizottság* ügyben 2010. június 9-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé). Ebben az ügyben azonban a dokumentumok, amelyekhez hozzáférést kértek, vállalkozások összefonódására vonatkozó olyan eljáráshoz kapcsolódtak, amely a hozzáférés iránti kérelem benyújtásának napján már befejeződött. Ebben az összefüggésben a Törvényszék azt állapította meg, hogy az ellenőrzések, vizsgálatok és könyvvizsgálatok céljának védelmére vonatkozó kivétel csak akkor alkalmazható, ha a kérdéses dokumentumok hozzáférhetővé tétele e tevékenységek befejezését veszélyeztetheti. A vizsgálat során hozott különböző ügyiratokra mindaddig kiterjedhet e kivétel, amíg a vizsgálati vagy ellenőrzési tevékenység tart, még akkor is, ha az a konkrét vizsgálat vagy ellenőrzés, amelyben a hozzáférés iránti kérelemmel érintett jelentés született, már befejeződött. Annak elismerése azonban – amint azt a Bizottság állította –, hogy az adott ügyben kérelmezett dokumentumokra továbbra is kiterjed az említett kivétel mindaddig, amíg az eljárást befejező határozatok jogerőre nem emelkednek, azaz, amíg a Törvényszék, és adott esetben a Bíróság el nem utasította az e határozatok ellen benyújtott kereseteket, vagy megsemmisítés esetén addig, amíg a Bizottság egy vagy több új határozatot el nem fogadott, az említett dokumentumokhoz való hozzáférést esetleges, jövőbeni, talán távoli eseményhez kötné. Ebből következik, hogy a dokumentumok a hozzáférést megtagadó határozat elfogadásakor már nem tartoztak a vizsgálat céljának védelmére vonatkozó kivétel hatálya alá. Még ha az említett dokumentumok a vizsgálat céljának védelmére vonatkozó kivétel hatálya alá tartoztak volna is, mindenesetre a megtámadott határozat indokolásából semmilyen módon nem következik, hogy a Bizottság a kérelmezett dokumentumokat konkrét módon és egyenként vizsgálta.

A Törvényszék továbbá kifejtette, hogy a 139/2004 rendelet 17. cikkéből és az EK 287. cikkből következő szakmai titoktartás nem rendelkezik olyan terjedelemmel, hogy igazolhatná az összefonódás bejelentése keretében továbbított dokumentumokhoz való hozzáférés általános és absztrakt megtagadását. Az információ bizalmas jellegének az értékeléséhez szükséges egyrészt a hozzáférhetővé tétel ellen szóló jogos érdek, másrészt pedig az ahhoz fűződő közérdek egymáshoz képest történő mérlegelése, hogy a közösségi intézmények a nyilvánosság elvének a lehető legnagyobb tiszteletben tartása mellett folytassák tevékenységüket. A Bizottság a kérelmezett dokumentumok konkrét és egyenkénti vizsgálatával tehát biztosítani tudja az összefonódások területén alkalmazandó rendelkezések hatékony érvényesülését, amely teljes mértékben összhangban

áll az 1049/2001 rendelttel. A Törvénytörvény hozzáfűzte különösen, hogy az összefonódások területén a Bizottság és az érintett felek levelezése nem tekinthető úgy, hogy nyilvánvalóan a kereskedelmi érdekek védelmére vonatkozó kivétel hatálya alá tartozik, és hogy a Bizottságnak erről az egyes dokumentumok konkrét és tényleges vizsgálata útján kell meggyőződnie.

Az Európai Parlament tagjainak jogállása

1. Kiváltságok és mentességek

A T-42/06. sz. *Gollnisch kontra Parlement* ügy, amelyben a Törvénytörvény 2010. március 19-én hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé), alapjául Bruno Gollnisch, az Európai Parlament akkori tagja által sajtótájékoztatón tett, bűncselekménynek minősülő megjegyzések szolgáltak. Az emberiség elleni bűncselekmények megkérdőjelezése miatt Franciaországban indult eljárást követően, és L. Romagnoli, szintén az Európai Parlament tagja, kérése nyomán a Parlament elnöke a Parlament eljárási szabályzata 6. cikkének (3) bekezdésében előírt eljárásnak megfelelően a felperes mentelmi jogának fenntartására irányuló kérelmet terjesztett a Jogi Bizottság elé³⁸. E kérelem megvizsgálásának eredményeként és e bizottság ezirányú javaslatára a Parlament 2005. december 13-i határozatával elutasította a mentességi kérelmet azon az alapon, hogy az Európai Közösségek kiváltságairól és mentességeiről szóló jegyzőkönyv³⁹ 9. cikke alapján a Parlament tagjainak mentessége a feladataik ellátása során kifejtett véleményükre vagy leadott szavazatukra vonatkozik, ami az adott esetben nem állt fenn.

A B. Gollnisch által e határozat elfogadása miatt elszenvedett kár megtérítése iránti kérelemmel kapcsolatban a Törvénytörvény azt állapította meg, hogy bár az említett jegyzőkönyvben elismert kiváltságok és mentességek funkcionális jellegűek, amennyiben céljuk a Közösségek működése és függetlensége akadályainak elkerülése, e jegyzőkönyv alanyi jogokat teremt az említett személyek tekintetében, amelyek tiszteletben tartását a Szerződés által létrehozott jogorvoslati lehetőségek rendszere biztosítja.

Másfelől L. Romagnoli a kiváltságokról és mentességekről szóló jegyzőkönyv 10. cikke első bekezdésének a) albekezdésére hivatkozva utalt arra, hogy a B. Gollnisch által élvezett mentelmi jogot a francia alkotmányjog rendelkezései írják elő, amely úgy rendelkezik, hogy az a nemzetgyűlés, amelynek a parlamenti képviselő a tagja, kérheti az eljárások felfüggesztését. A kiváltságokról és mentességekről szóló jegyzőkönyv e cikke értelmében ugyanis a Parlament ülészeit ideje alatt tagjai saját államuk területén az országuk parlamentjének tagjaira vonatkozó mentességet élvezik. Ebből következik, hogy a Parlamenthez B. Gollnisch-sal szemben Franciaországban folyamatban lévő eljárások felfüggesztése, és nem a kiváltságokról és mentességekről szóló jegyzőkönyv 9. cikkére alapított, a mentesség fenntartására irányuló kérelmet nyújtottak be. Ugyanakkor, bár a Parlament széles mérlegelési jogkörrel bír az ebben az esetben benyújtotthoz hasonló kérelmet követő határozat tartalmát illetően, annak kérdése, hogy az ilyen határozatot a kiváltságokról és mentességekről szóló jegyzőkönyv 9. cikke vagy 10. cikke első bekezdésének a) albekezdése alapján kell-e meghozni, nem tartozott a Parlament mérlegelési jogkörébe. A Törvénytörvény így megállapította, hogy a Parlament nem hozott határozatot a büntetőeljárások esetleges felfüggesztését illetően, holott a kiváltságokról és mentességekről szóló jegyzőkönyv 10. cikke visszautal a nemzeti jogszabályokra a képviselők által a nemzeti területükön élvezett mentelmi jog terjedelmének és tartalmának meghatározása végett, és hogy a francia alkotmány 26. cikkének (3) bekezdése előírja a parlamenti mandátum időtartama alatt

³⁸ HL 2005. L 44., 1. o.

³⁹ Az Európai Közösségek kiváltságairól és mentességeiről szóló, 1965. április 8-i jegyzőkönyv (HL 1967. 152., 13. o.).

a büntetőeljárások felfüggesztését. Az adott ügyben tehát a felperes a kártérítési keresete keretében hivatkozhatott a Parlament által elkövetett, abban megnyilvánuló jogellenességre, hogy a Parlament megtagadta a kiváltságokról és mentességekről szóló jegyzőkönyv 10. cikke első bekezdésének a) albekezdésére tekintettel történő határozathozatalt.

A becsületén esett sérelemből eredő kár megtérítése iránti kérelmet ugyanakkor el kell utasítani a kár és a megállapított jogellenesség közötti közvetlen okozati összefüggés hiányában. Tekintettel ugyanis a Parlament széles mérlegelési jogkörére, ha a Parlament a kiváltságokról és mentességekről szóló jegyzőkönyv 10. cikke első bekezdésének a) albekezdésére támaszkodott volna, jogszerűen hozhatott volna mind az eljárások felfüggesztésének kérésére irányuló határozatot, mind az eljárások felfüggesztését nem kérő határozatot. Következésképpen a megtámadott határozat jogellenessége nem jelentheti a felperes által hivatkozott becsületén esett sérelem közvetlen és meghatározó okát.

2. Költségek és juttatások

A T-276/07. sz., *Martin kontra Parlament* ügyben, amelyben a Törvényszék 2010. december 16-án hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé), a Parlament főtitkára határozatának megsemmisítése iránti kérelemmel fordultak a Törvényszékhez, amely határozatban a főtitkár jogosulatlanul nyilvánította a Hans-Peter Martin, a Parlament tagja részére 163 381,54 euró kifizetését titkársági juttatások címén, és arról tájékoztatta, hogy ezen összeget vissza fogják téríttetni.

Az átláthatóság érdekében a Parlament elfogadta az Európai Parlament képviselőinek költségeiről és juttatásairól szóló szabályzatot (FID-szabályzat) amelynek a 14. cikke előírja, hogy a Parlament tagjainak titkársági juttatás megítélése érdekében kérelmet kell benyújtaniuk, amely tartalmazza többek között az asszisztens nevét, címét, állampolgárságát, országát, születési helyét és idejét, valamint az ezen információk hitelességét megerősítő aláírását. A Törvényszék megállapította, hogy ezeket a követelményeket az idő során megerősítette különösen azon kötelezettség, hogy a kérelemhez a Parlament tagja és asszisztense között létrejött szerződés másolatát kell csatolni, valamint közölni kell a juttatás megítélése iránti kérelmet érintő, bármely bekövetkezett változást. A Törvényszék szintén megjegyezte, hogy a Parlament minden tagja hivatalba lépésekor megkapja a FID-szabályzatot, és annak átvételét írásban ismeri el. Végül a Parlament tagja hivatalosan kötelezettséget vállal arra, hogy titkársági juttatást fizet a tevékenységei megkezdésétől kezdve név szerint megjelölt – mivel a parlamenti asszisztensek listája a nyilvánosság számára hozzáférhető – asszisztensének.

E körülmények összességéből a Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy a FID-szabályzat 14. cikkének feltételei, többek között azon információkra vonatkozóan, amelyeket tartalmaznia kell a Parlament tagja által az általa alkalmazott asszisztensre, illetve asszisztensekre vonatkozóan benyújtott kérelemnek, alapvető jellegűek. Ebben az ügyben a Törvényszék megállapította, hogy a felperes nem jelentette be a Parlamentnek a fizetések bizonyos végső címzettjeit, és hogy a Parlamentet nem értesítették bizonyos szerződések felmondásáról. Továbbá a felperes egyrészt nem fizette vissza év végén a fel nem használt pénzeszközöket, másrészt pedig egyes asszisztenseknek fizetett pénzeszközöket mások díjazására használt fel. Ebben az ügyben a felperes megsértette a FID-szabályzatot, nem hivatkozhatott tehát a megsemmisítés iránti keresete keretében a kapott pénzeszközök felhasználásához való feltétlen jogra.

Másfelől a Törvényszék hangsúlyozta, hogy az 1605/2002/EK, Euratom költségvetési rendelet⁴⁰ 71. cikkének (3) bekezdése feltétel nélküli kötelezettséggént írja elő a Parlamentnek a jogalap nélkül kifizetett összegek visszatéríttetését. E kötelezettség a FID-szabályzat 27. cikkének (3) bekezdése alapján a főtitkára is vonatkozik.

II. Kártérítési jogviták

1. A jogvita szerződésen alapuló vagy szerződésen kívüli jellegének minősítése

A Törvényszék a T-19/07. sz., *Systran és Systran Luxembourg kontra Bizottság* ügyben 2010. december 16-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) emlékeztetett arra, hogy kártérítési keresetekkel kapcsolatos hatásköre eltér attól függően, hogy szerződésen alapuló vagy szerződésen kívüli felelősségről van szó. Ennek megfelelően szerződésen alapuló felelősség esetében a Törvényszék csak az EK 238. cikk értelmében vett választottbírósi kikötés esetén rendelkezik hatáskörrel. Ilyen kikötés hiányában a Törvényszék az EK 235. cikk alapján valójában nem dönthet szerződéses eredetű kártérítésre irányuló keresetről. Ennek hiányában a Törvényszék a számára az EK 240. cikkben kizárólagosan fenntartott jogviták körén kívülre terjesztené ki hatáskörét, ugyanis e rendelkezés a nemzeti bíróságok általános szabályok szerinti hatáskörébe utalja azon jogviták elbírálását, amelyeknek a Közösség is részese. Ezzel szemben szerződésen kívüli felelősség esetében a Bíróság anélkül is rendelkezik hatáskörrel, hogy szükséges lenne a jogvitában részt vevő felek megegyezésének előzetes kinyilvánítása. A Bíróság hatásköre ugyanis közvetlenül az EK 235. cikkből, illetve az EK 288. cikk második bekezdéséből következik.

Az EK 235. cikk szerinti hatásköre fennállásának megállapításához a Törvényszéknek az ügy iratainak különböző releváns elemeire tekintettel meg kell vizsgálnia, hogy a felperesek által előterjesztett kártérítés iránti kereset objektív és általános jelleggel szerződéses eredetű vagy szerződésen kívüli eredetű kötelezettségeken alapul-e. Ezek az elemek többek között a felek állításainak, a kártérítés iránti kereset tárgyát képező kár alapjául szolgáló ténynek, és a jogvita tárgyát képező kérdést szabályozó szerződéses vagy szerződésen kívüli rendelkezéseknek a vizsgálata alapján állapíthatók meg. Ennek keretében a Törvényszék szerződésen alapuló ügyekre vonatkozó hatásköre eltér az általános szabályoktól, így azt megszorítóan kell értelmezni, vagyis a Törvényszék csak olyan kereseteket vizsgálhat meg, amelyek a szerződésből erednek, vagy amelyek közvetlen kapcsolatban állnak az abból fakadó kötelezettségekkel.

Így a jelen esetben a Törvényszéknek meg kell vizsgálnia a Systran csoport és a Bizottság által kötött különböző szerződések tartalmát. Ez a feladat a hatáskör fennállásának vizsgálata körébe tartozik, amelynek hiánya eljárásgátló ok, és nem járhat azzal a következménnyel, hogy a jogvita jellegét módosítva annak szerződéses alapot kölcsönöz.

A felek által felhozott érvek alapos vizsgálatát követően a Törvényszék megállapította, hogy a szóban forgó jogvita nem szerződéses jellegű. Annak állítólagosan felróható és károkozó jellegét ugyanis, hogy a Bizottság harmadik személynek tulajdonjog, vagy know-how által védett információkat adott át azok jogosultjának kifejezett engedélye nélkül, a tagállamok jogában közös, az ilyen ügyekben alkalmazandó általános elvekre figyelemmel kell értékelni, nem pedig a szerződéses rendelkezések alapján.

⁴⁰ Az Európai Közösségek általános költségvetésére alkalmazandó költségvetési rendeletről szóló, 2002. június 25-i 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet (HL L 248., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 4. kötet, 74 o.; helyesbítés: HL L 99., 2007.4.14., 18. o.).

2. Okozati összefüggés

A Törvényszék a T-252/07. és T-271/07. sz., *Sungro és társai kontra Tanács és Bizottság* egyesített ügyekben 2010. január 20-án hozott ítéletében (EBHT 2010., II-55. o.) elutasította a felperesek kártérítési keresetét, amelyben a nekik a Bíróság C-310/04. sz., *Spanyolország kontra Tanács* ügyben 2006. szeptember 7-én hozott ítélettel (EBHT 2006., I-7285) megsemmisített, a gyapotágazatra vonatkozó állami támogatási rendszer által nekik állítólagosan okozott kár megtérítését kérték. A Törvényszék e kérdésben azon megfontolásra támaszkodott, amely szerint a valamely közösségi intézmény vétkes magatartásának betudható kár meghatározásakor a felelősséget kiváltó kötelezettségszegés hatásait kell figyelembe venni, nem pedig azon aktusét, amelybe illeszkedik, feltéve hogy az intézménynek ugyanolyan hatású aktust lehetett, illetve kellett volna elfogadnia a jogszabály megsértése nélkül. Az okozati összefüggés vizsgálata tehát nem indulhat ki abból a hibás premisszából, miszerint a jogellenes aktus hiányában az intézmény tartózkodott volna a cselekvéstől, vagy az említettel ellentétes aktust hozott volna – ami szintén minősülhet jogellenes magatartásnak – hanem a vétkes magatartással az érintett harmadik fél számára okozott helyzetet kell összehasonlítani azzal a helyzettel, amely akkor alakult volna ki, ha az intézmény jogszerűen jár el.

3. A magánszemélyek számára jogot keletkeztető jogszabály kellően súlyos megsértése

Az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapításához a felperesnek bizonyítania kell a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető jogszabály kellően súlyos megsértését⁴¹.

A Törvényszék a T-429/05. sz., *Artegoda kontra Bizottság* ügyben 2010. március 3-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) – amelynek tárgya azon kártérítési kérelem volt, amelyben a felperes a második 75/319/EGK irányelv⁴² 15a. cikke alapján elfogadott, az amfepramontartalmú, emberi felhasználásra szánt gyógyszerek forgalombahozatali engedélyének visszavonásáról szóló bizottsági határozattal neki állítólagosan okozott károk megtérítését kérte – emlékeztetett arra, hogy a kellően súlyos jogsértésre vonatkozó követelmény célja annak elkerülése, hogy az érintett vállalkozások által állítólagosan elszenvedett károk viselésének kockázata akadályozza a kérdéses intézményt hatáskörének a közérdek érdekében való teljes körű gyakorlásában.

A Törvényszék emellett pontosította, hogy abban az esetben, ha az érintett intézmény csak jelentősen csökkentett mérlegelési mozgástérrel rendelkezik, vagy egyáltalán nem rendelkezik mozgástérrel, nem áll fenn semmiféle automatikus összefüggés az érintett intézmény mérlegelési jogkörének hiánya és a közösségi jogot kellően súlyosan sértő jogsértés minősítése között. Az érintett adminisztráció mérlegelési jogkörének terjedelme ugyan meghatározó jellegű, ám nem kizárólagos kritérium. A közösségi bíróság feladata, hogy figyelembe vegye a megoldandó helyzetek összetettségét, és a szövegek alkalmazásának, illetve értelmezésének nehézségeit, a megsértett jogszabály egyértelműségét és pontosságát, valamint azt, hogy a téves jogalkalmazás nem kimenthető volt-e. Ebből következően az olyan szabálytalanság pusztá megállapítása alapján, amelyet a szokásosan elővigyázatos és gondos adminisztráció hasonló körülmények között nem követett volna el, megállapítható az Unió felelőssége.

⁴¹ A Bíróság C-352/98. P. sz., *Bergaderm és Goupil kontra Bizottság* ügyben 2000. július 4-én hozott ítéletének (EBHT 2000., I-5291. o.) 42. és 43. pontja.

⁴² A törzskönyvezett gyógyszerkészítményekre vonatkozó törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított rendelkezések közelítéséről szóló, 1975. május 20-i 75/319/EGK második tanácsi irányelv (HL L 147., 13. o.).

Az adott esetben a Törvénytörvény rámutatott, hogy a 65/65/EGK irányelv alkalmazásakor⁴³ a forgalombahozatali engedély visszavonására vagy felfüggesztésére vonatkozó határozat meghozatalára jogosult hatóság köteles tiszteletben tartani a közegészség védelme elsődlegességének általános elvét, amelyet az említett irányelv anyagi jogi rendelkezései pontosítanak. Ezen elv arra kötelezi e hatóságot, hogy először is a közegészség védelmére vonatkozó megfontolásokat kizárólagosan vegye figyelembe, másodsor értékelje újra a valamely gyógyszerhez kapcsolódó előnyöket és kockázatokat amennyiben új adatok alapján kétség merül fel a gyógyszer hatásossága vagy biztonságossága tekintetében, harmadsor pedig alkalmazzon az elővigyázatosság elvének megfelelő bizonyítási rendszert. Az adott esetben tehát a felperes kártérítési keresetében nem hivatkozhatott a 65/65 irányelv 11. cikkének megsértésre. A forgalombahozatali engedély visszavonása vagy felfüggesztése feltételeinek a gyógyszerek előzetes engedélyezése teljes közösségi rendszerének tükrében történő módszeres értelmezéséhez fűződő nehézségek hasonló precedens hiányában ésszerű magyarázatot adhattak a Bizottság által elkövetett téves jogalkalmazásra. Emellett a Törvénytörvény hangsúlyozta, hogy mivel az alkalmazandó iránymutatások nem tették nyilvánvalóvá az amfepamont tartalmazó, emberi felhasználásra szánt gyógyszerek forgalomba hozatala engedélyezése szempontjából döntő tudományos szempont fejlődését, a Bizottságnak az amfepamontra vonatkozó végső vélemény meghozatalához vezető vizsgálati eljárás keretében az egymást követő előkészítő tudományos jelentések, valamint a végső véleményben említett iránymutatások összetett vizsgálata alapján kellett meghoznia döntését. Ilyen körülmények között a Törvénytörvény megállapította, hogy a közösségi jog megsértése nem volt kellően súlyos.

Rá kell mutatni arra is, hogy azon feltételt illetően, amely szerint a hivatkozott jogsértésnek a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető jogszabályt kell érintenie, a Törvénytörvény kimondta, hogy a 75/319 irányelvnek a Bizottság és a tagállamok közötti hatáskörmegosztásra vonatkozó releváns rendelkezései nem keletkeztetnek jogokat a magánszemélyek számára. Ezeknek a rendelkezéseknek célja ugyanis kifejezetten az, hogy a nemzeti forgalombahozatali engedélyek kölcsönös elismerésére vonatkozó eljárás tekintetében meghatározza a nemzeti hatóságok és a Bizottság közötti hatáskörmegosztást. Az adott esetben tehát a felperes kártérítési keresetében nem hivatkozhatott arra a körülményre, hogy a Bizottság határozatának a Közösség hatáskörének hiánya miatt nincs semmi jogalapja, sem arra a tényre, hogy a határozatot többek között ezen okból semmisítették meg.

4. A szerzői jogok és a know-how megsértése

A fent hivatkozott *Systran és Systran Luxembourg kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet fordulatot hozott a kártérítési jogvitákat, valamint a szerzői jogok és a know-how tiszteletben tartását illetően, annak az összetett jogvitának az eldöntésével, amely a Systran vállalkozás és a Bizottság között ez utóbbi által az automatikus fordítói szolgáltatásának karbantartására és nyelvi fejlesztésére vonatkozó ajánlati felhívást követően alakult ki.

1997. december 22-e és 2002. március 15-e között a Systran Luxembourg vállalkozás a Bizottság erre vonatkozó sajátos igényeinek megfelelően átalakította a Systran-Unix automatikus fordítói szoftverét, létrehozva az EC-Systran Unix elnevezésű rendszert. 2003. október 4-én a Bizottság ajánlati felhívást írt ki a Bizottság automatikus fordítói szolgáltatásának karbantartására és nyelvi fejlesztésére. A Bizottság által e közbeszerzés nyertesére bízott szolgáltatások között az ajánlati

⁴³ A törzskönyvezett gyógyszerkészítményekre vonatkozó törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított rendelkezések közelítéséről szóló, 1965. január 26-i 65/65/EGK tanácsi irányelv (HL 1965. L 22., 369. o.).

felhívásnak megfelelően szerepelt a „nyelvi rutinok javítása, átdolgozása és kiegészítése”, az „elemző, átültető és szintetizáló programok sajátos javításai”, valamint „a rendszer frissítése”.

Az ajánlati felhívást követően a Systran – a Systran Luxembourg anyavállalata – kapcsolatba lépett a Bizottsággal, hogy jelezze neki: álláspontja szerint a kért munkák sérthetik a vállalkozás szellemi tulajdonjogait. Miután a Systran és a Bizottság többször kapcsolatba léptek egymással, a Bizottság úgy vélte, hogy a Systran nem mutatott be „bizonyító erejű iratokat” annak alátámasztására, hogy e vállalkozást az EC-Systran Unix rendszer felett jogok illetnék meg. A Bizottság tehát megállapította, hogy a Systran alaptalanul kifogásolta az ajánlati felhívás alapján megbízott vállalkozás által elvégzett munkákat, és döntött az ajánlati felhívásban szereplő közbeszerzésről.

A Systran és a Systran Luxembourg úgy vélte, hogy a Bizottság jogellenesen szolgáltatotta ki a know-how-ját harmadik személynek, és bitorlást követett el, amikor a közbeszerzés nyertese engedély nélküli fejlesztéseket végzett az EC-Systran Unix változaton, ezért kártérítés iránti keresetet indítottak a Bizottság ellen. E tekintetben a Törvényszék megállapította, hogy amikor a Bizottság magának követelte azt a jogot, hogy a Systran szoftver Systran Unix változatának módosításával járó munkákat végeztessen el, anélkül, hogy megszerezte volna a Systran csoport előzetes engedélyét, jogsértést követett el, megsértve a tagállamok jogában közös, a szerzői jogokra és a know-how-ra vonatkozó általános elveket. E felróható magatartás, amely a Systran csoport Systran Unix változaton fennálló szerzői jogainak és know-how-jának kellően súlyos megsértésének minősül, alkalmas az Unió szerződésen kívüli felelősségének megalapozására.

Mivel a Bizottság felróható magatartása bizonyítást nyert, a Törvényszék megállapította, hogy a hivatkozott károk – vagyis a Systran potenciális ügyfelei elvesztéséből, illetve a jelenlegi ügyfelekkel folytatott viták nehezebbé válásából eredő kereskedelmi kár, valamint a vállalkozás befektetők számára való gazdasági vonzerejének elvesztéséből eredő pénzügyi kár és immateriális eszközeinek értékcsökkenése – közvetlenül a Systran szerzői jogainak és know-how-jának Bizottság általi megsértéséből fakadnak.

A Törvényszék a Systran ért károk megtérítéseként fizetendő összeget 12 001 000 euróban állapította meg, amely magában foglalja azon díjat, amelyet akkor kellett volna fizetni, ha a Bizottság az ajánlati felhívásban szereplő munkák elvégzéséhez kérte volna a Systran engedélyét a szellemi tulajdonjogok felhasználására, azt a hatást, amelyet a Bizottság magatartása gyakorolhatott a Systran üzleti forgalmára, valamint a nem vagyoni kár megtérítését. Meg kell jegyezni azt is, hogy a Törvényszék kivételesen pontosította, hogy sajtóközlemény közzétételével megtérülhet a Bizottság magatartásával okozott, a Systran hírnevén esett nem vagyoni kár is.

III. Fellebbezések

A 2010. év során 24 fellebbezést nyújtottak be a Közzszolgálati Törvényszék határozatai ellen, és a Törvényszék (fellebbezési tanács) 37 ügyet fejezett be. Ezek közül kettő érdemel külön figyelmet.

Először is a T-160/08. P. sz., *Bizottság kontra Putterie-De-Beukelaer* ügyben 2010. július 8-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy egyrészt a sérelmet okozó aktus kibocsátója hatáskörének hiánya imperatív jogalap, amelyet az uniós bíróságnak szükség esetén hivatalból kell megvizsgálnia, másrészt a sérelmet okozó aktus kibocsátására vonatkozó eljárási szabályok megsértése lényeges alaki szabályok megsértésének minősül, amelyet az uniós bíróság hivatalból vizsgálhat. Így a sérelmet okozó aktus elfogadására vonatkozó eljárási szabályokban előírt belső fellebbezés megvizsgálásának megtagadása lényeges

alaki szabály megsértésének minősül, ezért azt a Közzszolgálati Törvényszéknek lehetősége volt hivatalból megvizsgálni.

Másodszor hangsúlyozni kell, hogy a Bíróság első alkalommal utalt vissza a Törvényszékhez fellebbezést követően felülvizsgált ítéletet. A Törvényszék T-12/08. P-RENV-RX. sz., *M kontra EMA* ügyben 2010. július 8-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) kimondta, hogy a fellebbezést elbíráló bíróság bizonyos feltételekkel dönthet valamely kereset érdeméről akkor is, ha az elsőfokú eljárás olyan elfogadhatatlansági kifogásra korlátozódott, amelynek első fokon helyt adtak. Ez lehet a helyzet, ha egyrészt a megtámadott ítélet vagy végzés hatályon kívül helyezése szükségszerűen maga után vonja a szóban forgó kereset érdemben való eldöntését, vagy másrészt a megsemmisítés iránti kereset érdemének vizsgálata a fellebbezés keretében az első fokon eljáró bíróság érvelését követően a felek között lezajlott véleménycserén alapszik. Ha nem állnak fenn ilyen rendkívüli körülmények, az ügy érdemben való eldöntését az Európai Unió Bírósága alapokmányának 61. cikke és az említett alapokmány melléklete 13. cikkének (1) bekezdése értelmében a per állása nem engedi meg. Ennélfogva a fellebbviteli bíróság nem tehet mást, mint hogy visszautalja az ügyet az elsőfokú bíróság elé, hogy az határozzon az ügy érdemére vonatkozó kérelmekről. Így a Törvényszék maga is visszautalta az ügyet a Közzszolgálati Törvényszék elé.

IV. Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek

Ebben az évben 41 ideiglenes intézkedés iránti kérelmet nyújtottak be a Törvényszék elnökéhez, ami jelentős növekedést jelent a 2009-ben benyújtott 24 kérelemhez képest. Az ideiglenes intézkedésről határozó bíró 2010-ben 38 ideiglenes intézkedés iránti kérelmet bírált el, szemben a 2009. évi 20-szal.

A T-95/09. R. II. és T-95/09. R. III. sz., a *United Phosphorus kontra Bizottság* ügyben 2010. január 15-én és november 25-én hozott végzéseiben (az EBHT-ban nem tették közzé) a Törvényszék helyt adott valamely növényvédő szer hatóanyagának forgalomba hozatalát megtiltó határozat végrehajtását felfüggesztő intézkedés hatályának meghosszabbítása iránti két kérelemnek. A T-95/09. R. sz., a *United Phosphorus kontra Bizottság* ügyben 2009. április 28-án hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé) a Törvényszék elnöke már elismerte az ügy sürgősségét, döntő tényezőként fogadva el azt a tényt, hogy e határozatot követően a felperes megindította az újonnan létrehozott, gyorsított értékelési közigazgatási eljárást, amelyben nagyobb esély látszott a sikerre, mint a tiltó határozat meghozatalához vezető eljárásban, továbbá azt, hogy e gyorsított eljárás mindössze néhány hónappal a szóban forgó hatóanyag forgalomból való kivonására előírt határidő után befejeződhet. A Törvényszék elnöke ebből arra következtetett, hogy ésszerűtlen lenne hagyni az olyan anyag forgalmazásának betiltását, amelyről feltételezhető, hogy a forgalomba hozatalát csupán néhány hónappal később engedélyezik. Következésképpen a *fumus boni iuris* meglétének elismerését követően, és mivel úgy ítélte meg, hogy az érdekek mérlegelése inkább a felperes javára szól, a Törvényszék elnöke kimondta a tiltó határozat végrehajtásának 2010. május 7-ig történő felfüggesztését.

Ezután a felperes kérelmére a 2010. január 15-i végzéssel 2010. november 30-ig meghosszabbították az elrendelt felfüggesztést, azzal az indokkal, hogy a gyorsított eljárás előreláthatólag nem fejeződik be 2010. május 7-e előtt, és mert az eredeti felfüggesztés alapjául szolgáló tényállás nem változott. 2010 novemberének elején a felperes hosszabbítás iránti újabb kérelmet terjesztett elő, arra hivatkozva, hogy a gyorsított értékelési eljárás számára kedvező eredménnyel fog zárulni. A Bizottság ugyanis megindította a szóban forgó anyag engedélyezése iránti eljárást; az engedélyezésről szóló irányelvnek pedig előreláthatólag 2011. január 1-jén lép hatályba. Ilyen körülmények között a Törvényszék elnöke 2010. november 25-i végzésében 2011. december 31-ig meghosszabbította a tiltó határozat azon részének felfüggesztését, amely megtagadta a szóban forgó anyag engedélyezését. Az ezen

anyagot tartalmazó növényvédő szereket illetően emlékeztetett arra, hogy a tiltó határozat alapján a tagállamok kötelesek visszavonni az ilyen termékek engedélyeit, és hogy a korábbi végzésekben kimondott felfüggesztés vonatkozik az említett termékek engedélyeinek visszavonására is. Márpedig a felperesnek még a szóban forgó anyag engedélyezésének hatálybalépését követően is az említett anyagot tartalmazó növényvédő szerek engedélyezése iránti újabb kérelmet kellene benyújtania a tagállami hatóságokhoz, mivel e termékeket a nemzeti engedélyek kiadása előtt ki kell vonni a forgalomból. E tekintetben a Törvényszék elnöke megállapította, hogy az engedélyezésről szóló új irányelv semmiféle, a tiltó határozatot hatályon kívül helyező rendelkezést nem tartalmaz, így e határozat az elrendelt felfüggesztés meghosszabbításának hiányában előírja a felperes javára jelenleg szóló termékengedély visszavonását. Emellett az új irányelv semmiféle rendelkezést nem tartalmaz a 2009. április 28-i és 2010. január 15-i végzésekben elrendelt felfüggesztésre vonatkozóan, amellyel elkerülhető lett volna az érintett növényvédő szerek forgalmazásának megszakadása, és amely ésszerű átmenetet biztosított volna a tiltó határozat és az új irányelv hatálybalépése közötti időre. A Törvényszék elnöke ezért 2011. december 31-ig meghosszabbította a korábban elrendelt felfüggesztést annyiban, amennyiben az a szóban forgó hatóanyagot tartalmazó növényvédő szerek engedélyeinek visszavonásáról szól, hangsúlyozva, hogy ezen intézkedés tekintetbe veszi ezen anyag ártalmatlanságát, amit a gyorsított értékelési eljárás végül igazolt.

A felperesek azon ideiglenes intézkedés iránti kérelmeit illetően, amelyekben azt állították, hogy nem képesek kifizetni a Bizottság által a versenyszabályok megsértése miatt kiszabott bírságot, a Törvényszék elnöke T-410/09. R. sz., *Almamet kontra Bizottság* ügyben 2010. május 7-én hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé) megerősítette azon ítélkezési gyakorlatot, amely szerint a felperesnek részletes és hivatalos iratokkal alátámasztott konkrét és precíz adatokat kell szolgáltatnia pénzügyi helyzetének valós és átfogó bemutatására, amely lehetővé teszi a bíróság számára annak mérlegelését, hogy minden valószínűség szerint milyen következményekkel járna e félre nézve, ha a kért ideiglenes intézkedéseket nem rendelné el. Ezen ítélkezési gyakorlatot alkalmazva az elnök elégtelennek ítélte a felperes arra való hivatkozását, hogy azon bank, amellyel bankgarancia igénybe vétele céljából kapcsolatba lépett, szóban elutasító választ adott. Az elnök hozzátette, hogy noha a vállalatcsoport figyelembe vételére vonatkozó ítélkezési gyakorlatot gyakran alkalmazzák a többségi részvényesekre nézve, az ennek alapjául szolgáló érvelés nem zárja ki, hogy ezen ítélkezési gyakorlat adott esetben érvényes legyen a kisebbségi részvényesekre nézve, mivel bizonyos kisebbségi részvényesek érdekei, a részvényesi szerkezetre tekintettel, ugyanúgy igazolhatják a pénzügyi érdekek figyelembe vételét. Az adott esetben, mivel a vállalkozás részvényesei között két fő részvényes szerepelt, akik a törzstőke 50%-ával, illetve 30%-ával rendelkeztek, e vállalkozásnak a 30%-kal rendelkező kisebbségi részvényesre vonatkozó pontos információkat kellett volna közölnie az ideiglenes intézkedésről határozó bíróval⁴⁴.

⁴⁴ Ezzel kapcsolatban említést kell tenni egy másik ügyről – amelyben a felperes adatait titkosan kezelték, tekintettel arra, hogy bizonytalan vagyoni helyzetének napvilágra kerülése siettethette volna csődbe jutását –, amely a Bizottság által kiszabott bírság azonnali meg nem fizetése esetén feltételként bankgarancia adására vonatkozó kötelezettség alóli mentesítés iránti kérelemre vonatkozott. A felperes már megkezdte a Bizottság javára történő törlesztés tervének teljesítését, amikor a Törvényszék elnöke az eljárási szabályzat 105. cikkének 2. §-a alapján végzésben döntött a végrehajtás felfüggesztéséről, amelyet tárgyalás követett annak érdekében, hogy a felek egyezséget köthessenek. A felek egyezkedését siker koronázta, az ügyet pedig törölték a nyilvántartásból.

Másfelől az 1907/2006 rendelettel⁴⁵ kapcsolatban benyújtott ideiglenes intézkedés iránti első kérelem felvetette a hivatkozott kár és a felfüggeszteni kért intézkedés közötti okozati összefüggés kérdését. A Törvényszék elnöke a T-1/10. R. sz., *SNF kontra ECHA* ügyben 2010. március 26-án hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé) elutasította valamely anyag „a különös aggodalomra okot adó anyagok listájára” való felvételének felfüggesztése iránti kérelmet, azon az alapon, hogy az 1907/2006 rendelet nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely tiltaná vagy korlátozná ezen anyag előállítását, forgalomba hozatalát vagy használatát csupán amiatt, mert ezen anyagot felvették az említett listára. Azon félelemre vonatkozóan, hogy a szóban forgó listát a gyártók vagy a fogyasztók a kerülendő anyagokat tartalmazó „feketelistának” tekintenék, megállapítást nyert, hogy az anyagnak a vitatott listára való felvétele és más anyagokkal való fokozatos felváltása közötti bármiféle automatizmus hiányában a felperes ügyfeleinek esetleges negatív reakciója nem tekinthető olyan következménynek, amelyet valamely gazdasági szereplő egyedül az anyagnak különös aggodalomra okot adó anyagként való minősítéséből ésszerűen levonhatna. A Törvényszék elnöke kimondta, hogy amennyiben e negatív reakciót a szóban forgó gazdasági szereplők politikájának a veszélyes anyagokkal szembeni megnövekedett érzékenységen alapuló megváltozása idézi elő, akkor a gazdasági szereplők ezen önálló döntése tekinthető a hivatkozott kár meghatározó okának.

A közbeszerzési eljárást illetően említést kell tenni a T-299/10. R. sz., *Babcock Noell kontra Entreprise commune Fusion for Energy* ügyben 2010. augusztus 31-én hozott végzésről (az EBHT-ban nem tették közzé), amelyet a magfúziós energia tudományos és technikai megvalósíthatóságát igazolni hivatott nemzetközi kísérleti magfúziós reaktor (ITER) építésére és működtetésére vonatkozó nemzetközi projekt ügyében hoztak. E projekt keretében európai közös vállalkozást hoztak létre az ITER számára, melynek célja a magfúziós energia gyors megvalósításához való hozzájárulás. Ennek érdekében a közös vállalkozás árubeszerzésre, építési beruházásra és szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési eljárásokat írt ki. Az „ITER toroidális mágneses tekercscsomagok” beszerzésére irányuló ajánlati felhívást illetően a nukleáris technológiával foglalkozó felperes vállalkozás által tett ajánlatot azért utasították el, mert az nem felelt meg a dokumentációnak. A felperes keresetet indított az elutasító határozat és az árubeszerzésre irányuló közbeszerzési szerződést más vállalkozásnak odaítélő határozat ellen, valamint ideiglenes intézkedést is kért, amelyet azonban elutasítottak, mivel az adott esetben a kért ideiglenes intézkedés elrendelésének egyetlen feltétele sem teljesült.

A sürgősségre vonatkozó feltételt illetően az ideiglenes intézkedésről határozó bíró nem ismerte el a felperes hírnevének állítólagos megsértését, mivel a nyilvános ajánlattétel jellegénél fogva kockázatot jelent minden résztvevő számára, és valamely ajánlattevő ajánlatának a közbeszerzési eljárás szabályainak megfelelő elutasítása önmagában semmiképpen sem okoz sérelmet. Valamely vállalkozás ajánlatának jogellenes elutasítása esetén még kevesebb indok van annak feltételezésére, hogy az komolyan és helyrehozhatatlanul veszélyezteti a vállalkozás hírnevét, mivel e jogellenes elutasítás nincs összefüggésben a hozzáértésével, és a megsemmisítő ítélet lehetővé teszi az esetleg megsértett hírnév helyreállítását. Emellett az érdekek mérlegelését tekintve az ideiglenes intézkedésről határozó bíró rámutatott, hogy a felperes ahhoz fűződő érdekének, hogy hirdetési céllal megemlíthesse a szóban forgó közbeszerzést, háttérbe kell szorulnia az uniós közérdekhez képest, ideértve a polgárokét, amely az ITER projekt gyors megvalósításához fűződik, amely projekt elsőrendű politikai-gazdasági jelentősége nyilvánvalóan látszik, mivel e projekt a magfúzió, mint potenciálisan

⁴⁵ A vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH), az Európai Vegyianyag-ügynökség létrehozásáról, az 1999/45/EK irányelv módosításáról, valamint a 793/93/EGK tanácsi rendelet, az 1488/94/EK bizottsági rendelet, a 76/769/EGK tanácsi irányelv, a 91/155/EGK, a 93/67/EGK, a 93/105/EK és a 2000/21/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2006. december 18-i 1907/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2006. L 396., 1. o.; helyesbítések: HL 2007. L 136., 3. o.; HL 2008. L 141., 22. o.; HL 2009. L 36., 84. o.).

korlátlan, biztonságos, tartós, környezetbarát és gazdaságilag versenyképes energiaforrás kiaknázására irányul, amiből az Uniónak jelentős előnye származhat⁴⁶.

Végezetül hangsúlyozni kell a T-18/10. R. sz., T-18/10. R. II. sz., T-18/10 R II INTP. sz. és T-18/10 R II. sz., *Inuit Tapiriit Kanatami és társai kontra Parlament és Tanács* ügyben (fellebbezett) 2010. április 30-án, augusztus 19-én, október 19-én és október 25-én hozott végzések (az EBHT-ban nem tették közzé) jogi, gazdasági és szociokulturális hatását. E végzések alapjául az 1007/2009 rendelet⁴⁷ szolgált, amely az állatok jóléte és a fókatermékek kereskedelmére vonatkozó szabályok összehangolása érdekében 2010. augusztus 20-tól kezdődően megtiltotta az ilyen termékek forgalomba hozatalát, azok kivételével, amelyek az inuitok által létfenntartásuk céljából hagyományosan folytatott vadászatból származnak. E kivételt a fókavadászattal foglalkozó inuit közösségek alapvető gazdasági és társadalmi érdekei indokolták, mivel e vadászat az inuit társadalom tagjai kultúrájának és identitásának szerves része. Az inuit közösségek javára szóló engedélyezést a Bizottságnak rendeleti úton kellett végrehajtania.

2010 januárjában fókavadászok és prémvadászok, fókatermékek feldolgozói, valamint az ilyen termékek kereskedelmével vagy azok orvosi célú felhasználásával foglalkozó kereskedelmi vállalkozások keresetet indítottak az 1007/2009 rendelet megsemmisítése iránt, majd 2010 februárjában kérték az említett rendelet végrehajtásának felfüggesztését. 2010. április 30-i végzésében a Törvényszék elnöke elutasította e kérelmet. A Törvényszék elnöke miután megállapította, hogy a kereset elfogadhatósága nem zárható ki, és a felperesek által felhozott megsemmisítési jogalapok kellően relevánsak és komolyak a *fumus boni juris* megállapításához, a sürgősség hiányát állapította meg, rámutatva többek között, hogy a Bizottság még nem fogadta el az inuit közösségek javára szóló engedélyezésre vonatkozó végrehajtási rendeletet.

2010 júliusában a felperesek ideiglenes intézkedés iránti újabb kérelmet terjesztettek elő, azon új tény alapján, hogy a Bizottság közzétette a végrehajtási rendelet tervezetét. A felperesek arra hivatkoztak, hogy a leendő végrehajtási rendelet, amely 2010. augusztus 20-án lép hatályba, teljesen alkalmatlan, és minden gyakorlati hasznától megfosztja az inuit közösségek javára szóló engedélyt. 2010. augusztus 19-i végzésével a Törvényszék elnöke az eljárási szabályzat 105. cikkének 2. §-a alapján eleget tett ezen újabb kérelemnek, és felfüggesztette az 1007/2009 rendelet végrehajtását annyiban, amennyiben az a felperesekre nézve korlátozta a fókatermékek forgalmazását, mégpedig az ideiglenes intézkedés iránti eljárást befejező határozat meghozataláig.

2010. október 25-i végzésében a Törvényszék elnöke befejezte az ideiglenes intézkedés iránti eljárást, és sürgősség hiányában elutasította a 2010 júliusában benyújtott ideiglenes intézkedés iránti újabb kérelmet. Először is, mivel a felperesek között egyetlen közjogi szerv sem szerepelt, a felperesek nem hivatkozhattak az inuitok általános gazdasági, társadalmi és kulturális érdekeire, hanem mindegyiküknek bizonyítania kellett volna, hogy nekik az 1007/2009 rendelet egyénileg súlyos és helyrehozhatatlan kárt okozhat, ha az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet elutasítják. Márpedig a felperesek nem szolgáltatottak ilyen bizonyítékot. Ami a fókavadászokat és prémvadászokat, valamint a fókatermékek feldolgozóit illeti, nem pontosították vadászatból vagy más tevékenységből származó jövedelmüket és személyes vagyonukat, és nem mutattak be hatáskörrel rendelkező hatóságtól

⁴⁶ A közbeszerzésekkel kapcsolatban meg kell említeni a T-415/10. R. sz., *Nexans France kontra Entreprise commune Fusion for Energy* ügyben 2010. október 15-én, a T-6/10. R. sz., *Sviluppo Globale kontra Bizottság* ügyben 2010. február 5-én és a T-443/09. R. sz., *De Post kontra Bizottság* ügyben 2010. január 20-án hozott elutasító végzéseket (az EBHT-ban nem tették közzé).

⁴⁷ A fókatermékek kereskedelméről szóló, 2009. szeptember 16-i 1007/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 286., 36. o.).

származó igazolást arról, hogy szociális segélyre, munkanélküli támogatásra vagy bármely más formájú juttatásra volnának jogosultak, miközben az általuk benyújtott jelentésben szerepelt, hogy hazájukban, Grönlandon és Kanadában a fókavadászatot támogató támogatási rendszer működik. Az e területen működő kereskedelmi vállalkozások semmiféle számszerűsített adatot nem közöltek, ami lehetővé tette volna az egyes vállalkozások méretére és üzleti forgalmára tekintettel a hivatkozott kár mértékének mérlegelését.

Végezetül, a Bizottság végrehajtási rendeletét illetően a felperesek nem bizonyították az e rendeletben előírt követési rendszer létrehozatalának lehetetlen voltát, amely rendszernek lehetővé kellene tennie az inuitok által elejtett fókákból származó termékek azonosítását. Éppen ellenkezőleg, az általuk benyújtott jelentés Grönlandon már a gyakorlatban működő követési rendszerről tesz említést (vonalkóddal és „Az inuitok által létfenntartásuk céljából hagyományosan végzett vadászat” felirattal ellátott címke révén). A felperesek nem fejtettek ki arra vonatkozó érveket, hogy miért volna lehetetlen a grönlandi követési rendszert a végrehajtási rendelet követelményeihez igazítani.

B – A Törvényszék összetétele

(2010. november 18-i protokolláris sorrend)

Első sor, balról jobbra:

A. Dittrich, S. Papasavvas, Czúcz O. és J. Azizi tanácselnökök; M. Jaeger, a Törvényszék elnöke; N. J. Forwood, I. Pelikánová, E. Moavero Milanesi és L. Truchot tanácselnökök

Második sor, balról jobbra:

N. Wahl, K. Jürimäe, I. Wiszniewska-Białecka, F. Dehousse, M. E. Martins Ribeiro, E. Cremona, V. Vadapalas, I. Labucka és M. Prek bírák

Harmadik sor, balról jobbra:

D. Gratsias, J. Schwarcz, K. O'Higgins, S. Soldevila Fragoso, V. M. Ciucă, S. Frimodt Nielsen, H. Kanninen és M. Van der Woude bírák; E. Coulon hivatalvezető

1. A Törvényszék tagjai

(hivatalba lépésük sorrendjében)

Marc Jaeger

Született 1954-ben; a strasbourgi Robert Schuman Egyetemen szerez jogi diplomát; tanulmányait a Collège d'Europe-ban folytatja; a Luxembourgi Ügyvédi Kamara tagja (1981); igazságügyi attasé a luxemburgi legfőbb ügyész mellett (1983); a luxemburgi kerületi bíróság bírója (1984); az Európai Közösségek Bíróságán jogi referens (1986–1996); az Institut Universitaire International de Luxembourg (IUIL) elnöke; 1996. július 11-től a Törvényszék bírója; 2007. szeptember 17-től a Törvényszék elnöke.

Josef Azizi

Született 1948-ban; a Bécsi Egyetemen szerez jogi, közgazdasági és társadalomtudományi diplomát; a Bécsi Közgazdaságtudományi Egyetemen, a Bécsi Egyetem jogi karán és több más egyetemen oktat; a Bécsi Egyetem jogi karának tiszteletbeli professzora; Ministerialrat és osztályvezető a Szövetségi Kancellárián; az Európa Tanács Igazságügyi Együttműködés (ETIE) irányító bizottságának tagja; ad litem meghatalmazott a Verfassungsgerichtshof (Alkotmánybíróság) előtt a szövetségi törvények alkotmányossági vizsgálatára irányuló eljárásokban; a közösségi jognak az osztrák szövetségi jogba történő átültetéséért felelős koordinátor; 1995. január 18-tól a Törvényszék bírója.

Arjen W. H. Meij

Született 1944-ben; a Holland Legfelsőbb Bíróságon bíró (1996); a College van Beroep voor het bedrijfsleven (Kereskedelmi és Ipari Közigazgatási Bíróság) bírója és elnökhelyettese (1986); bíró a társadalombiztosítási ügyekben eljáró fellebbviteli bíróságon és a vámtarifákkal kapcsolatos ügyekben eljáró közigazgatási bíróságon; 1980-tól a Bíróságon jogi referens; a Groningeni Egyetem jogi karán európai jogot tanít és segédkutató a University of Michigan Law School-on; az Amszterdami Kereskedelmi Kamara nemzetközi titkárságának tagja (1970); 1998. szeptember 17-től 2010. szeptember 13-ig a Törvényszék bírója.

Mihalis Vilaras

Született 1950-ben; ügyvéd (1974–1980); az Európai Közösségek Bizottsága Jogi Szolgálatának nemzeti szakértője, majd az V. Főigazgatóság (Foglalkoztatás, Ipari Kapcsolatok, Szociális Ügyek) vezető tisztviselője; a Görög Államtanács ülnöke, előadója majd 1999-től tanácsosa; a Görög Legfelsőbb Különbíróság tagja; a görög Jogszabály-előkészítő Központi Bizottság tagja (1996–1998); a görög kormány főtítkársága mellett működő jogi szolgálat igazgatója; 1998. szeptember 17-től 2010. október 25-ig a Törvényszék bírāja.

Nicholas James Forwood

Született 1948-ban; a Cambridge-i Egyetemen szerzi meg diplomáit BA 1969., MA 1973. (mechanikai tudományok és jog); 1970-től tagja az Angliai Ügyvédi Kamarának, majd ügyvéd Londonban (1971–1999) és Brüsszelben (1979–1999); 1981-től tagja az Ír Ügyvédi Kamarának; 1987-ben Queen's Counsel-i kinevezés; 1998-ban a Middle Temple rangidős tagja (bencher); az Angliai és Walesi Ügyvédi Kamara képviselője az Európai Közösségek Ügyvédi Kamarái (EKÜK) Tanácsa előtt és az EKÜK Európai Közösségek Bírósága melletti állandó képviseletének elnöke (1995–1999); a World Trade Law Association irodájának és a European Maritime Law Organization tagja (1993–2002); 1999. december 15-től a Törvényszék bírāja.

Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro

Született 1956-ban; tanulmányait Lisszabonban, Brüsszelben és Strasbourghban végzi, Portugáliában és Brüsszelben advogada (ügyvéd), l'Institut d'études européennes de l'université libre de Bruxelles-ben kutató; a Bíróságon jogi referens Moitinho de Almeida, portugál bíró mellett (1986–2000), majd az Elsőfokú Bíróság elnöke, Vesterdorf bíró mellett (2000–2003); 2003. április 1-jétől a Törvényszék bírāja.

Franklin Dehousse

Született 1959-ben; jogot végez (Liège-i Egyetem, 1981), aspiráns (Fonds national de la recherche scientifique, 1985–1989); a képviselőházban jogtanácsos (1981–1990); jogi doktor (Strasbourg Egyetem, 1990); egyetemi tanár (Liège-i és Strasbourg Egyetem, College of Europe, Institut royal supérieur de Défense, bordeaux-i Montesquieu Egyetem; Collège Michel Servet des universités de Paris; namuri Facultés Notre-Dame de la Paix); a külügyminiszter rendkívüli képviselője (1995–1999); az Institut royal des relations internationales-ban az európai tanulmányok igazgatója (1998–2003); az Államtanácsban ülnök (2001–2003); az Európai Bizottságban tanácsadó (1990–2003); az Observatoire Internet tagja (2001–2003); 2003. október 7-től a Törvényszék bírój.

Ena Cremona

Született 1936-ban; bölcsészdiplomát szerez a Máltai Királyi Egyetemen (1955); 1958-ban jogi diplomát szerez a Máltai Királyi Egyetemen; 1959 óta a Máltai Ügyvédi Kamara tagja; jogtanácsos a Nemzeti Nőtanácsnál (1964–1979); a Közzolgálati Bizottság tagja (1987–1989); az állam, mint részvényes képviselőjében a Lombard Bank (Málta) vezetésének tagja (1987–1993); 1993-tól tagja a máltai választási bizottságnak; a Máltai Királyi Egyetem jogi kara doktori vizsgabizottságának tagja; a Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság tagja (ECRI) (2003–2004); 2004. május 12-től a Törvényszék bírója.

Czúcz Ottó

Született 1946-ban; a Szegedi Tudományegyetemen szerez jogi diplomát (1971); előadó a Munkaügyi Minisztériumban (1971–1974); oktató és professzor (1974–1989), a jogi kar dékánja (1989–1990), rektorhelyettes (1992–1997) a Szegedi Tudományegyetemen; ügyvéd; az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság igazgatótanácsának tagja; a European Institute for Social Security alelnöke (1998–2002); a Nemzetközi Társadalombiztosítási Szövetség (ISSA) Tudományos Tanácsának tagja; alkotmánybíró (1998–2004); 2004. május 12-től a Törvényszék bírója.

Irena Wiszniewska-Bialecka

Született 1947-ben; a Varsói Egyetemen szerez jogi diplomát (1965–1969); a Lengyel Tudományos Akadémia Jogtudományi Intézetének kutatója (tanársegéd, docens, professzor) (1969–2004); a müncheni Max Planck Intézet külföldi és nemzetközi szabadalmi joggal, szerzői joggal és versenyjoggal foglalkozó kutatója (Foundation AvH ösztöndíj 1985–1986); ügyvéd (1992–2000); a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság bírāja (2001–2004); 2004. május 12-től a Törvényszék bírāja.

Irena Pelikánová

Született 1949-ben; jogi tanulmányok a prágai Károly Egyetemen, gazdasági jogi tanársegéd (1989 előtt), majd a tudományok doktora, végül 1993 óta a gazdasági jog professzora; az Értékpapír-bizottság igazgatóságának tagja (1999–2002); ügyvéd; a cseh kormány Törvény-előkészítő Tanácsának tagja (1998–2004); 2004. május 12-től a Törvényszék bírāja.

Vilenas Vadapalas

Született 1954-ben; jogi diploma (Moszkvai Egyetem); doctor habilitus (Varsói Egyetem); a Vilniusi Egyetem professzora: nemzetközi jog (1981 óta), emberi jogok (1991 óta) és közösségi jog (2000 óta); a kormány külügyi tanácsadója (1991–1993); az európai uniós csatlakozási tárgyalásokkal megbízott küldöttség koordinációs munkacsoportjának tagja; a kormány európai jogi igazgatóságának főigazgatója (1997–2004); a Vilniusi Egyetem Jean Monnet tanszékén az európai jog professzora; az Európai Unió Tanulmányok Litván Egyesületének elnöke; Litvánia csatlakozásával kapcsolatos alkotmányjogi reform parlamenti munkacsoportjának előadója; a Nemzetközi Jogászegyesület tagja (2003. április); 2004. május 12-től a Törvényszék bírāja.

Küllike Jürimäe

Született 1962-ben; a Tartui Egyetemen szerez jogi diplomát (1981–1986); az államügyész mellett dolgozik Tallinban (1986–1991); észt diplomataképző diploma (1991–1992); jogtanácsos (1991–1993) és főtanácsos a Kereskedelmi és Iparkamarában (1992–1993); a Tallini Fellebbviteli Bíróság bírója (1993–2004); European Master emberi jogok és demokratizálás témakörében a Padovai és Nottinghami Egyetemeken (2002–2003); 2004. május 12-től a Törvényszék bírója.

Ingrida Labucka

Született 1963-ban; a Lettországi Egyetemen szerez jogi diplomát (1986); a Belügyminisztérium revizora Kirov térségében és Riga városában (1986–1989); a Rigai Elsőfokú Bíróság bírója (1990–1994); ügyvéd (1994–1998 között és 1999 júliusától 2000 májusáig); igazságügy-miniszter (1998 novemberétől 1999 júliusáig és 2000 májusától 2002 októberéig); a Hágai Állandó Választottbíróóság tagja (2001–2004); a parlament tagja (2002–2004); 2004. május 12-től a Törvényszék bírója.

Savvas S. Papasavvas

Született 1969-ben; az Athéni Egyetemen folytat tanulmányokat (Ptychion, 1991); posztgraduális tanulmányokat folytat a Paris II Egyetemen (DEA közjog 1992-ben) és az Aix-Marseille III Egyetemen (jogi doktor 1995-ben); 1993 óta a Ciprusi Ügyvédi Kamara tagja, a Nicosiai Ügyvédi Kamara tagja; a Ciprusi Egyetem oktatója (1997–2002), alkotmányjogot oktat, docens 2002. szeptember óta, a Centre européen de droit public kutatója (2001–2002); 2004. május 12-től a Törvényszék bírója.

Enzo Moavero Milanese

Született 1954-ben; jogi diplomát szerez (La Sapienza Egyetem, Róma); a közösségi jog területére szakosodik (Collège d'Europe, Bruges); az ügyvédi kamara tagja, ügyvédi tevékenységet folytat (1978–1983); közösségi jogot tanít a La Sapienza Egyetemen Rómában (1993–1996), a Luiss Egyetemen, Rómában (1993–1996 és 2002–2006) és a Bocconi Egyetemen, Milánóban (1996–2000); a közösségi ügyek tanácsadója az olasz miniszterelnök mellett (1993–1995); tisztviselő az Európai Bizottságnál: jogi tanácsadó, majd az alelnök kabinetfőnöke (1989–1992), a „belső piacért” (1995–1999) és a „versenyért” (1999) felelős biztos kabinetfőnöke, igazgató a Versenypolitikai Főigazgatóságon (2000–2002), az Európai Bizottság főtitkárhelyettese (2002–2005), az Európai Bizottság Szakpolitikai Tanácsadói Irodájának (BEPA) főigazgatója (2006); 2006. május 3-tól a Törvényszék bírāja.

Nils Wahl

Született 1961-ben; jogi diploma, Stockholmi Egyetem (1987); jogi doktorátus, Stockholmi Egyetem (1995); docens, az európai jog Jean Monet-professzora (1995); az európai jog professzora, Stockholmi Egyetem (2001); ügyvédjelölt (biträdande jurist, 1987–1989); oktatási alapítvány igazgatási igazgatója (1993–2004); a Közöségi Jogi Tanulmányokért svéd egyesület (Nätverket för europarättslig forskning) elnöke (2001–2006); a Versenyjogi Kérdésekért Felelős Tanács (Rådet för konkurrensfrågor) tagja (2001–2006); kereskedelmi bíró a Hovrätten över Skåne och Blekinge-n (2005); 2006. október 7-től a Törvényszék bírāja.

Miro Prek

Született 1965-ben; jogi diploma (1989); felvétel az ügyvédi kamarába (1994); különböző feladatok és tisztségek a közigazgatásban, főként a jogalkotással megbízott kormányzati iroda (helyettes államtitkár és igazgató helyettes, az európai jogi és összehasonlító jogi főosztály vezetője) és az európai ügyek irodája (helyettes államtitkár) keretein belül; az európai uniós társulási megállapodással kapcsolatos tárgyalásokkal (1994–1996) és a csatlakozási tárgyalásokkal megbízott (1998–2003) csoport tagja, a jogi ügyek felelőse; ügyvéd; az európai joganyag átvételével és az európai integrációval kapcsolatos, főként nyugat-balkáni, projektek felelőse; osztályvezető az Európai Közösségek Bíróságán (2004–2006); 2006. október 7-től a Törvényszék bírāja.

Teodor Tchipev

Született 1940-ben; jogi tanulmányok a Szófiai Ohridi Szent Kelemen Egyetemen (1961); jogi doktorátus (1977); ügyvéd (1963–1964); a Nemzetközi Közúti Szállítmányozási Állami Vállalatnál jogtanácsos (1964–1973); tudományos munkatárs a Bolgár Tudományos Akadémia Jogtudományi Intézetében (1973–1988); polgári eljárásjogot oktat a Szófiai Ohridi Szent Kelemen Egyetem jogi karán (1988–1991); választottbíró a Kereskedelmi és Iparkamara választottbíróságán (1988–2006); alkotmánybíró (1991–1994); a Plovdivi Paissiy Hilendarski Egyetem docense (2001 február–2006); igazságügy-miniszter (1994–1995); a Szófiai Új Bolgár Egyetemen a polgári eljárásjog docense (1995–2006); 2007. január 12-től 2010. június 29-ig a Törvényszék bírāja.

Valeriu M. Ciucă

Született 1960-ban; jogot végez (1984), a jogtudományok doktora (1997) (Iași-i Alexandru Joan Cuza Egyetem); bíró a Suceavai Elsőfokú Bíróságon (1984–1989); katonai bíró a Iași-i Katonai Bíróságon (1989–1990); egyetemi tanár a Iași-i Alexandru Joan Cuza Egyetemen (1990–2006); magánjogi szakosodásra vonatkozó ösztöndíj a Rennes-i Egyetemen (1991–1992); oktató a Iași-i Petre Andrei Egyetemen (1999–2002); docens a Littoral Côte d'Opale Egyetemen (LAB. RII) (2006); 2007. január 12-től 2010. november 26-ig a Törvényszék bírāja.

Alfred Dittrich

Született 1950-ben; az Erlangen-Nürnberg-i Egyetemen szerez jogi diplomát (1970–1975); fogalmazó (Rechtsreferendar) a Nürnbergi Tartományi Felsőbíróságon (1975–1978); tisztviselő a Szövetségi Gazdasági Minisztériumban (1978–1982); tisztviselő a Német Szövetségi Köztársaság Európai Közösségek melletti állandó képviseletén (1982); tisztviselő a Szövetségi Gazdasági Minisztériumban, ahol közösségi jogi és versenyjogi ügyekkel kapcsolatos feladatokat lát el (1983–1992); az Európai Jogi Osztály vezetője az Igazságügyi Minisztériumban (1992–2007); a német küldöttség vezetője a Tanács „Bíróság” elnevezésű munkabizottságában; több esetben szövetségi kormány megbízott az Európai Közösségek Bírósága előtt indult ügyekben; 2007. szeptember 17-től a Törvényszék bírāja.

Santiago Soldevila Frago

Született 1960-ban; a Barcelonai Autonóm Egyetemen szerez jogi diplomát (1983); bíróként tevékenykedik (1985); 1992-től a közigazgatási peres ügyekben eljáró tanács bírása a Kanári-szigetek Legfelsőbb Bíróságán (Santa Cruz de Tenerife) (1992 és 1993), majd a Spanyol Legfelsőbb Bíróságon (Madrid, 1998 május 2007 augusztus), ahol adóügyekben (ÁFA ügyek) és a gazdasági minisztérium általános hatályú normatív előírásai és a állami támogatásokra vonatkozó határozatai ellen irányuló keresetek tárgyában vagy a kormány pénzügyi felelősségére vonatkozó ügyekben, továbbá a bankszektor, a tőzsde, energia, biztosítási és versenyjogi területen a központi gazdasági szabályozó szervek által kötött szerződések ellen indított keresetek tárgyában ítélezik; jogi referens az Alkotmánybíróságon (1993–1998); 2007. szeptember 17-től a Törvényszék bírása.

Laurent Truchot

Született 1962-ben; az Institut d'études politiques-ban (Párizs) szerez diplomát (1984); az Országos Bíró és Ügyészképző Intézet volt hallgatója (1986–1988); a Marseille-i Bíróság bírása (1988. január–1990. január); az Igazságügyi Minisztérium polgári ügyekkel foglalkozó igazgatóságán bíró (1990. január – 1992. június); a Gazdasági, Pénzügyi és Ipari Minisztérium csalás elleni, fogyasztóvédelmi és versenyjogi igazgatóságán irodavezető-helyettes, majd irodavezető (1992. június – 1994. szeptember); jogtanácsos az igazságügy-miniszter mellett, Igazságügyi Minisztérium (1994. szeptember – 1995. május); a Nîmes-i Bíróság bírása (1995. május – 1996. május); jogi referens a Bíróságon P. Léger főtanácsnok mellett (1996. május – 2001. december); bíró a Semmítőszéken (2001. december – 2007. augusztus); 2007. szeptember 17-től a Törvényszék bírása.

Sten Frimodt Nielsen

Született 1963-ban; a Koppenhágai Egyetemen szerez jogi diplomát (1988); tisztviselő a Külügyminisztériumban (1988–1991); a Koppenhágai Egyetemen nemzetközi és európai jogot tanít (1988–1991); követségi titkár Dánia New York-i állandó ENSZ képviseletén (1991–1994); tisztviselő a Külügyminisztérium jogi szolgálatánál (1994–1995); docens a Koppenhágai Egyetemen (1995); tanácsos, majd főtanácsos a Miniszterelnöki Hivatalban (1995–1998); minisztertanácsos Dánia Európai Közösségek melletti állandó képviseletén (1998–2001); a miniszterelnök tanácsadója jogi kérdésekben (2001–2002); osztályvezető és jogtanácsos a Miniszterelnöki Hivatalban (2002. március – 2004. július); helyettes államtitkár és jogtanácsos a Miniszterelnöki Hivatalban (2004. augusztus – 2007. augusztus); 2007. szeptember 17-től a Törvényszék bírása.

Kevin O'Higgins

Született 1946-ban; tanulmányait a Limerick-i Crescent College-ban, a Clongowes Wood College-ban, a University College Dublinban (B.A. fokozat és diploma európai jogból) és a Kings Innsben végzi; 1968-tól az Ír Ügyvédi Kamara tagja; barrister (1968–1982); Senior Counsel (Inner Bar of Ireland, 1982–1986); a Circuit Court bírása (1986–1997); az ír High Court bírása (1997–2008); Bench of Kings Inns; az Európai Bírág Tanácsadó Bizottságában Írország képviselője (2000–2008) ; 2008. szeptember 15-től a Törvényszék bírása.

Heikki Kanninen

Született 1952-ben; diploma a Helsinki Kereskedelmi Főiskolán és a Helsinki Egyetem jogi karán; jogi referens Finnország Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságán; a közigazgatásbeli jogvédelem reformjával foglalkozó bizottság főtárgya; főtárgyos a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságán; a közigazgatási peres ügyek reformjával foglalkozó bizottság főtárgya, tanácsadó az Igazságügyi Minisztérium jogalkotási igazgatóságán; hivatalvezető helyettes az EFTA-Bíróságán; jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán; bíróság a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságán (1998–2005); a menekültek fellebbezési bizottságának tagja; a finn igazságszolgáltatási intézmények fejlesztésével foglalkozó bizottság elnöke; 2005. október 6-tól 2009. október 6-ig a Községi Törvényszék bírása. 2009. október 7-től a Törvényszék bírása.

Juraj Schwarcz

Született 1952-ben; a jogtudományok doktora (Comenius Egyetem, Pozsony, 1979); vállalati jogtanácsos (1975–1990); a Kassai Városi Bíróság cégnyilvántartásának vezetésével megbízott hivatalvezető; a Kassai Városi Bíróság bírása (1992. január–október); a Kassai Regionális Bíróság bírása és tanácselnöke (1992. novemberől 2009-ig); a Szlovák Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának kirendelt bírása, gazdasági jogi tanács (2004. októbertől 2005. szeptemberig); a Kassai Regionális Bíróság gazdasági kollégiumának elnöke (2005. októbertől 2009. szeptemberig); a kassai P.J. Šafárik Egyetem kereskedelmi és gazdasági jogi tanszékének külső tagja (1997–2009); a Jogakadémia tanszékének külső tagja (2005–2009); 2009. október 7-től a Törvényszék bírása.

Marc van der Woude

Született 1960-ban; jogot végez (Groningeni Egyetem, 1983); tanulmányokat folytat a Collège d'Europe-ban (1983–1984); tanársegéd a Collège d'Europe-ban (1984–1986); a Leideni Egyetem oktatója (1986–1987); előadó az Európai Közösségek Bizottságának Versenypolitikai Főigazgatóságán (1987–1989); jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (1989–1992); politikai koordinátor az Európai Közösségek Bizottságának Versenypolitikai Főigazgatóságán (1992–1993); az Európai Közösségek Bizottsága Jogi Szolgálatának tagja (1993–1995); 1995 óta a Brüsszeli Ügyvédi Kamara tagja; 2000 óta egyetemi tanár a Rotterdami Erasmus Egyetemen; számos kiadvány szerzője; 2010. szeptember 13-tól a Törvényszék bírása.

Dimitrios Gratsias

Született 1957-ben; jogi diplomát szerez az Athéni Egyetemen (1980); DEA de droit public (közjogi Master-képzés) az Université de Paris I, Panthéon-Sorbonne-on (1981); oklevelet szerez a Közösségi és Európai Tanulmányok Egyetemi Központjában (Université de Paris I) (1982); az Államtanács ülnöke (1985–1992); az Államtanács előadója (1992–2005); jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (1994–1996); a görög Legfelsőbb Különbírótag tagja (1998–1999); az Államtanács tanácsosa (2005); a bírák ellen indított kereseteket elbíráló különbírótag tagja (2006); a Közigazgatási Legfelsőbb Bírói Tanács tagja (2008); a közigazgatási törvényszékek felügyelője (2009–2010); 2010. október 25-től a Törvényszék bírása.

Andrei Popescu

Született 1948-ban; jogi diplomát szerez a Bukaresti Egyetemen (1971); nemzetközi munkajogi és európai szociális jogi posztgraduális tanulmányokat folytat a Genfi Egyetemen (1973–1974); doktori fokozatot szerez a Bukaresti Egyetemen (1980); próbaidős tanársegéd (1971–1973), véglegesített tanársegéd (1974–1985), majd óraadó a munkajog tárgykörében a Bukaresti Egyetemen (1985–1990); vezető kutató a Munkával és a Szociális Védelemmel Kapcsolatos Tudományos Kutatások Intézeténél (1990–1991); vezérigazgató-helyettes (1991–1992), majd vezérigazgató (1992–1996) a Munkaügyi és Szociálisvédelmi Minisztériumnál; egyetemi docens (1997), majd egyetemi tanár (2000) a bukaresti Politika- és Igazgatástudományi Egyetemen; államtitkár az Európai Integrációs Minisztériumban (2001–2005); osztályvezető a Román Jogalkotási Tanácsnál (1996–2001 és 2005–2009); a Román Európai Jogi Szemle alapító igazgatója; a Román Európai Jogi Társaság elnöke (2009–2010); a román kormány képviselője az Európai Unió igazságszolgáltatási fórumai előtt (2009–2010); 2010. november 26-tól a Törvényszék bírása.

Emmanuel Coulon

Született 1968-ban; jogi tanulmányok (Panthéon-Assas Egyetem, Párizs); igazgatási tanulmányok (Paris-Dauphine Egyetem); Európa-Kollégium (1992); felvételi vizsga a Párizsi Területi Ügyvédképző Központba; brüsszeli ügyvédi szakvizsga; ügyvédi tevékenység Brüsszelben; az Európai Közösségek Bizottsága által kiírt nyílt versenyvizsga győztese; jogi referens az Európai Közösségek Elsőfokú Bíróságán (1996–1998 Saggio elnök kabinetje; 1998–2002 Vesterdorf elnök kabinetje); az Elsőfokú Bíróság elnökének kabinetfőnöke (2003–2005); 2005. október 6-tól a Törvényszék hivatalvezetője.

2. A Törvényszék összetételének változása 2010-ben

2010. szeptember 13-i ünnepélyes ülés

A tagállamok kormányainak képviselői 2010. június 23-i és 2010. július 8-i határozatukkal a 2010. szeptember 1-jétől 2016. augusztus 31-ig terjedő időszakra megújították Marc Jaeger, Josef Azizi, Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro, Czúcz Ottó, Irena Wiszniewska-Białicka, Franklin Dehousse, Küllike Jürimäe, Savvas S. Papasavvas, Sten Frimodt Nielsen, Heikki Kanninen és Juraj Schwarcz, a Törvényszék bíráinak megbízását.

A tagállamok kormányainak képviselői 2010. július 8-i határozatukkal Arjen W. H. Meij helyébe a 2010. szeptember 1-jétől 2016. augusztus 31-ig terjedő időszakra Marc van der Woudét a Törvényszék bírójává nevezték ki.

2010. október 25-i ünnepélyes ülés

A tagállamok kormányainak képviselői 2010. október 21-i határozatukkal Mihalis Vilaras helyébe a 2010. október 25-től 2016. augusztus 31-ig terjedő időszakra Dimitros Gratsias-t az Európai Unió Törvényszékének bírójává nevezték ki.

2010. november 26-i ünnepélyes ülés

A tagállamok kormányainak képviselői 2010. november 18-i határozatukkal Valeriu M. Ciucă helyébe a 2010. november 26-tól 2016. augusztus 31-ig terjedő időszakra Andrei Popescut az Európai Unió Törvényszékének bírójává nevezték ki.

3. Protokolláris sorrend

2010. január 1-jétől 2010. szeptember 14-ig

M. JAEGER, a Törvényszék elnöke
 J. AZIZI, tanácselnök
 A. W. H. MEIJ, tanácselnök
 M. VILARAS, tanácselnök
 N. J. FORWOOD, tanácselnök
 M. E. MARTINS RIBEIRO, tanácselnök
 CZÚCZ O., tanácselnök
 I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, tanácselnök
 I. PELIKÁNOVÁ, tanácselnök
 F. DEHOUSSE, bíró
 E. CREMONA, bíró
 V. VADAPALAS, bíró
 K. JÜRIMÄE, bíró
 I. LABUCKA, bíró
 S. PAPASAVVAS, bíró
 E. MOAVERO MILANESI, bíró
 N. WAHL, bíró
 M. PREK, bíró
 T. TCHIPEV, bíró
 V. CIUCĂ, bíró
 A. DITTRICH, bíró
 S. SOLDEVILA FRAGOSO, bíró
 L. TRUCHOT, bíró
 S. FRIMODT NIELSEN, bíró
 K. O'HIGGINS, bíró
 H. KANNINEN, bíró
 J. SCHWARCZ, bíró
 E. COULON, hivatalvezető

2010. szeptember 15-től 2010. október 24-ig

M. JAEGER, a Törvényszék elnöke
 J. AZIZI, tanácselnök
 N. J. FORWOOD, tanácselnök
 CZÚCZ O., tanácselnök
 I. PELIKÁNOVÁ, tanácselnök
 S. PAPASAVVAS, tanácselnök
 E. MOAVERO MILANESI, tanácselnök
 A. DITTRICH, tanácselnök
 L. TRUCHOT, tanácselnök
 M. VILARAS, bíró
 M. E. MARTINS RIBEIRO, bíró
 F. DEHOUSSE, bíró
 E. CREMONA, bíró
 I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, bíró
 V. VADAPALAS, bíró
 K. JÜRIMÄE, bíró
 I. LABUCKA, bíró
 N. WAHL, bíró
 M. PREK, bíró
 V. CIUCĂ, bíró
 S. SOLDEVILA FRAGOSO, bíró
 S. FRIMODT NIELSEN, bíró
 K. O'HIGGINS, bíró
 H. KANNINEN, bíró
 J. SCHWARCZ, bíró
 M. VAN DER WOUDE, bíró
 E. COULON, hivatalvezető

2010. október 25-től 2010. november 25-ig

M. JAEGER, a Törvényszék elnöke
J. AZIZI, tanácselnök
N. J. FORWOOD, tanácselnök
CZÚCZ O., tanácselnök
I. PELIKÁNOVÁ, tanácselnök
S. PAPASAVVAS, tanácselnök
E. MOAVERO MILANESI, tanácselnök
A. DITTRICH, tanácselnök
L. TRUCHOT, tanácselnök
M. E. MARTINS RIBEIRO, bíró
F. DEHOUSSE, bíró
E. CREMONA, bíró
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, bíró
V. VADAPALAS, bíró
K. JÜRIMÄE, bíró
I. LABUCKA, bíró
N. WAHL, bíró
M. PREK, bíró
V. CIUCĂ, bíró
S. SOLDEVILA FRAGOSO, bíró
S. FRIMODT NIELSEN, bíró
K. O'HIGGINS, bíró
H. KANNINEN, bíró
J. SCHWARCZ, bíró
M. Van der WOUDE, bíró
D. GRATSIAS, bíró

E. COULON, hivatalvezető

2010. november 26-tól 2010. december 31-ig

M. JAEGER, a Törvényszék elnöke
J. AZIZI, tanácselnök
N. J. FORWOOD, tanácselnök
CZÚCZ O., tanácselnök
I. PELIKÁNOVÁ, tanácselnök
S. PAPASAVVAS, tanácselnök
E. MOAVERO MILANESI, tanácselnök
A. DITTRICH, tanácselnök
L. TRUCHOT, tanácselnök
M. E. MARTINS RIBEIRO, bíró
F. DEHOUSSE, bíró
E. CREMONA, bíró
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, bíró
V. VADAPALAS, bíró
K. JÜRIMÄE, bíró
I. LABUCKA, bíró
N. WAHL, bíró
M. PREK, bíró
S. SOLDEVILA FRAGOSO, bíró
S. FRIMODT NIELSEN, bíró
K. O'HIGGINS, bíró
H. KANNINEN, bíró
J. SCHWARCZ, bíró
M. Van der WOUDE, bíró
D. GRATSIAS, bíró
A. POPESCU, bíró

E. COULON, hivatalvezető

4. A Törvényszék korábbi tagjai

David Alexander Ogilvy Edward (1989–1992)
Christos Yeraris (1989–1992)
José Luis Da Cruz Vilaça (1989–1995), 1989-től 1995-ig elnök
Jacques Biancarelli (1989–1995)
Donal Patrick Michael Barrington (1989–1996)
Romain Alphonse Schintgen (1989–1996)
Heinrich Kirschner (1989–1997)
Antonio Saggio (1989–1998), 1995-től 1998-ig elnök
Cornelis Paulus Briët (1989–1998)
Koen Lenaerts (1989–2003)
Bo Vesterdorf (1989–2007), 1998-től 2007-ig elnök
Rafael García-Valdecasas y Fernández (1989–2007)
Andreas Kalogeropoulos (1992–1998)
Christopher William Bellamy (1992–1999)
André Potocki (1995–2001)
Rui Manuel Gens de Moura Ramos (1995–2003)
Pernilla Lindh (1995–2006)
Virpi Tiili (1995–2009)
John D. Cooke (1996–2008)
Jörg Pirrung (1997–2007)
Paolo Mengozzi (1998–2006)
Arjen W. H. Meij (1998–2010)
Mihalis Vilaras (1998–2010)
Hubert Legal (2001–2007)
Verica Trstenjak (2004–2006)
Daniel Šváby (2004–2009)
Teodor Tchipev (2007–2010)
Valeriu M. Ciucă (2007–2010)

Elnökök:

José Luis Da Cruz Vilaça (1989–1995)
Antonio Saggio (1995–1998)
Bo Vesterdorf (1998–2007)

Hivatalvezetők:

Hans Jung (1989–2005)

C – A Törvényszék igazságügyi statisztikái

A Törvényszék tevékenysége általában

1. Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2006–2010)

Érkezett ügyek

2. Az eljárások jellege (2006–2010)
3. A kereset jellege (2006–2010)
4. A kereset tárgya (2006–2010)

Befejezett ügyek

5. Az eljárások jellege (2006–2010)
6. A kereset tárgya (2010)
7. A kereset tárgya (2006–2010) (ítéletek és végzések)
8. Ítélező testület (2006–2010)
9. Az eljárások időtartama hónapokban (2006–2010) (ítéletek és végzések)

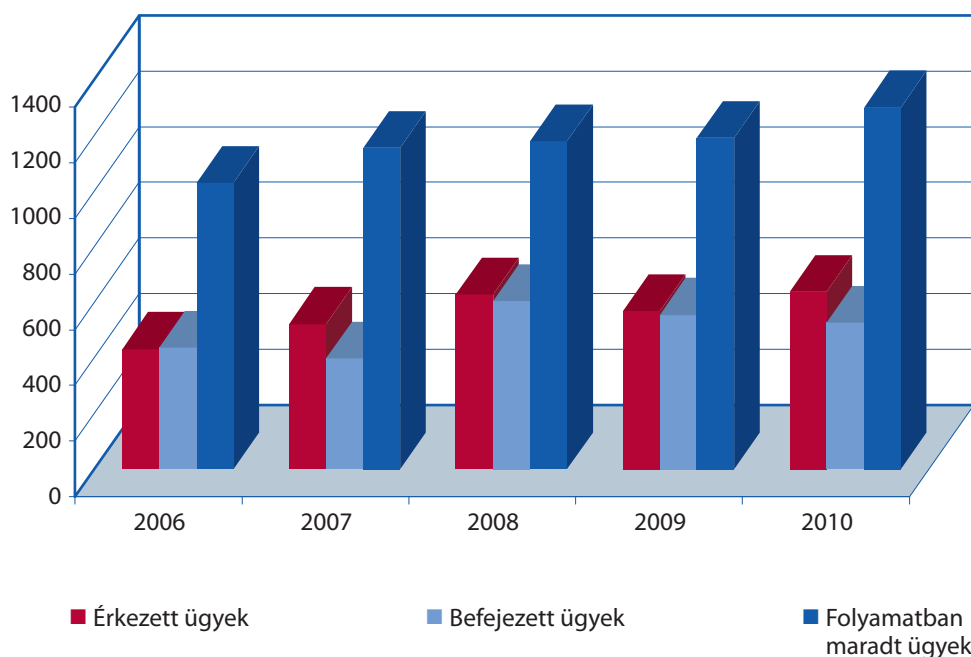
December 31-én folyamatban maradt ügyek

10. Az eljárások jellege (2006–2010)
11. A kereset tárgya (2006–2010)
12. Ítélező testület (2006–2010)

Egyéb

13. Ideiglenes intézkedés iránti eljárások (2006–2010)
14. Gyorsított eljárások (2006–2010)
15. A Törvényszéknek a Bíróság előtt fellebbezéssel megtámadott határozatai (1989–2010)
16. A Bíróság előtti fellebbezéseknek az eljárás jellege szerinti megoszlása (2006–2010)
17. A Bíróság előtti fellebbezések eredménye (2010) (ítéletek és végzések)
18. A Bíróság előtti fellebbezések eredménye (2006–2010) (ítéletek és végzések)
19. Általános áttekintés (1989–2010) (érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek)

1. A Törvényszék tevékenysége általában – Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2006–2010)¹

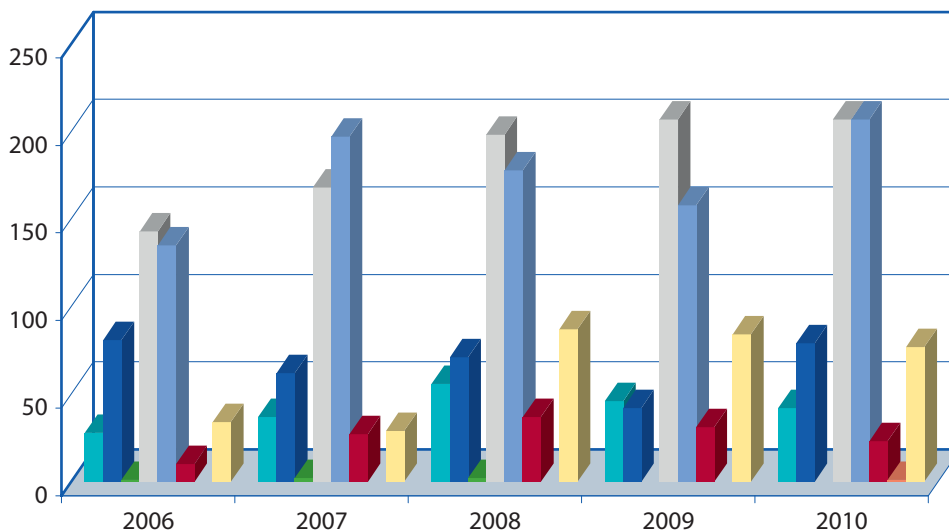

	2006	2007	2008	2009	2010
Érkezett ügyek	432	522	629	568	636
Befejezett ügyek	436	397	605	555	527
Folyamatban maradt ügyek	1 029	1 154	1 178	1 191	1 300

¹ A jelen táblázat és a következő oldalak táblázatai – ha nincs más jelzés – tartalmazzák a különleges eljárásokat.

„Különleges eljárásnak” minősül: az ítélet elleni ellentmondás (a Bíróság alapokmányának 41. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 122. cikke); a harmadik személy jogorvoslata (a Bíróság alapokmányának 42. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 123. cikke); az ítélet elleni perújítás (a Bíróság alapokmányának 44. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 125. cikke); az ítélet értelmezése (a Bíróság alapokmányának 43. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 129. cikke); a költségek megállapítása (a Törvényszék eljárási szabályzatának 92. cikke); a költségmentesség (a Törvényszék eljárási szabályzatának 96. cikke) és az ítélet kijavítása (a Törvényszék eljárási szabályzatának 84. cikke).

2. Értéktett ügyek – Az eljárások jellege (2006–2010)

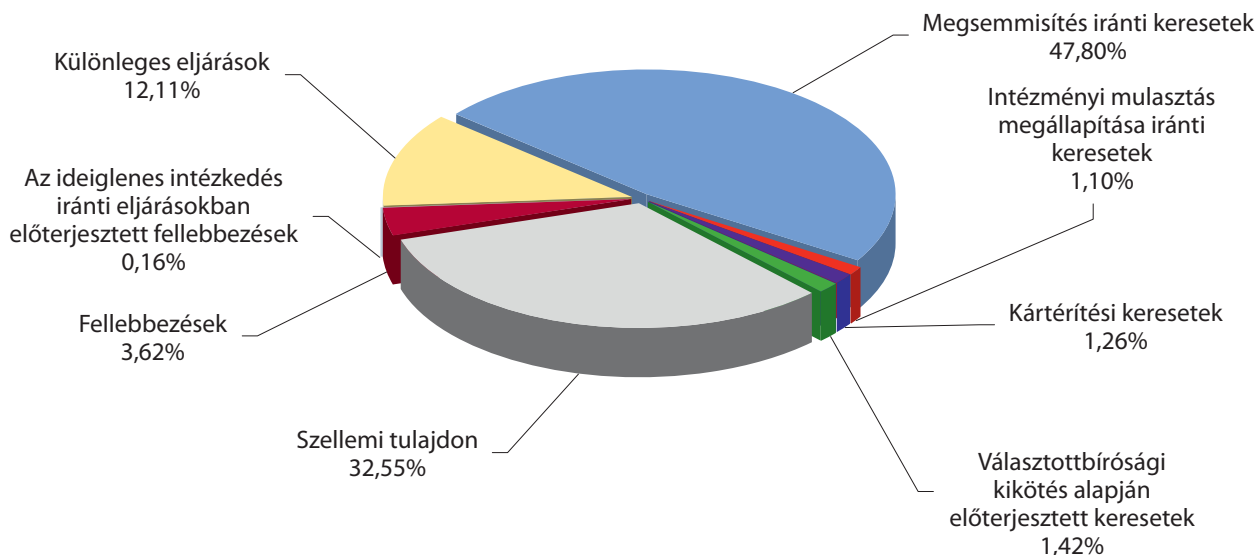

■ Állami támogatások ■ Versenyjog ■ Közszolgálat ■ Szellemi tulajdon
■ Egyéb közvetlen keresetek ■ Fellebbezések ■ Az ideiglenes intézkedés iránti eljárásokban előterjesztett fellebbezések ■ Különleges eljárások

	2006	2007	2008	2009	2010
Állami támogatások	28	37	56	46	42
Versenyjog	81	62	71	42	79
Közszolgálat	1	2	2		
Szellemi tulajdon	143	168	198	207	207
Egyéb közvetlen keresetek	135	197	178	158	207
Fellebbezések	10	27	37	31	23
Az ideiglenes intézkedés iránti eljárásokban előterjesztett fellebbezések					1
Különleges eljárások	34	29	87	84	77
Összesen	432	522	629	568	636

3. Érkezett ügyek – A kereset jellege (2006–2010)

Megoszlás 2010-ben

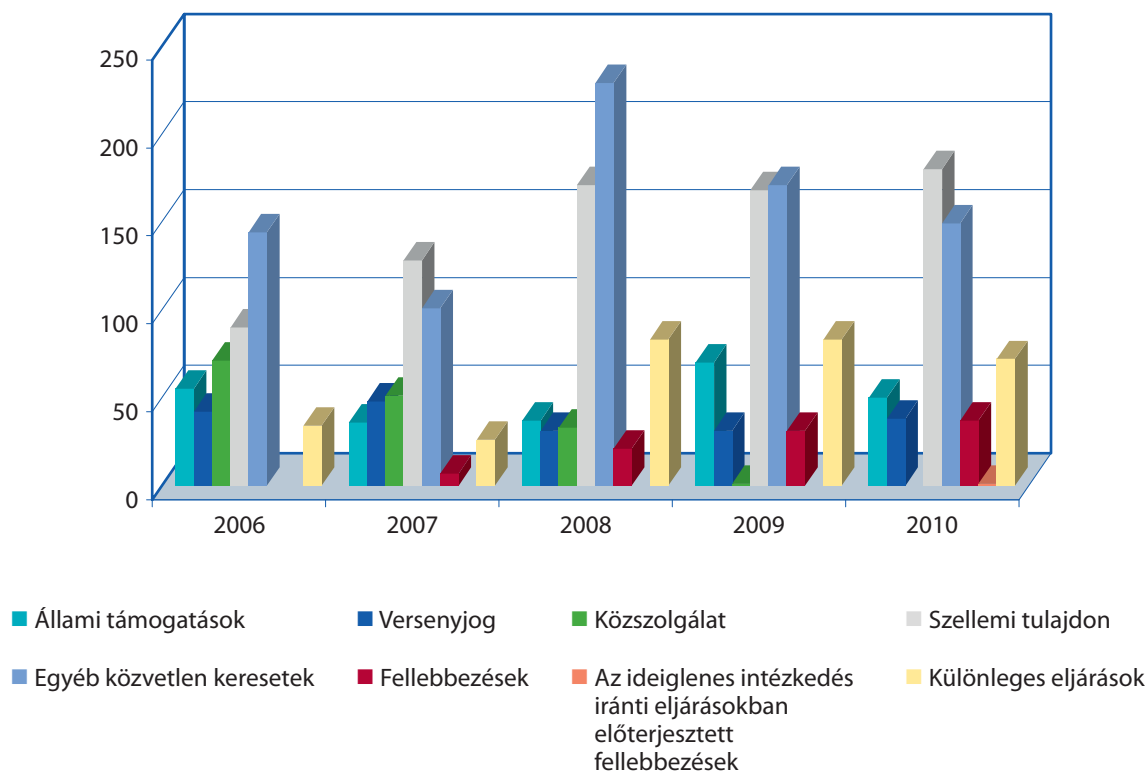
	2006	2007	2008	2009	2010
Megsemmisítés iránti keresetek	223	251	269	214	304
Intézményi mulasztás megállapítása iránti keresetek	4	12	9	7	7
Kártérítési keresetek	9	27	15	13	8
Választottbíróági kikötés alapján előterjesztett keresetek	8	6	12	12	9
Szellemi tulajdon	143	168	198	207	207
Közszolgálat	1	2	2		
Fellebbezések	10	27	37	31	23
Az ideiglenes intézkedés iránti eljárásokban előterjesztett fellebbezések					1
Különleges eljárások	34	29	87	84	77
Összesen	432	522	629	568	636

4. Értékeltek ügyek – A kereset tárgya (2006–2010)¹

	2006	2007	2008	2009	2010
A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térsége		3	3	2	
Adózás	1	2			1
Az Európai Unió külső fellépése	2	1	2	5	1
Állami támogatások	28	37	55	46	42
Áruk szabad mozgása	1	1	1	1	
Dokumentumokhoz való hozzáférés	4	11	22	15	19
Energia				2	
Fogyasztóvédelem			2		
Gazdaság- és monetáris politika	2				4
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	16	17	6	6	24
Halászati politika		5	23	1	19
Intézményi jog	12	19	23	32	17
Jogszabályok közelítése		1			
Kereskedelempolitika	18	9	10	8	9
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	5	12	7	7	21
Környezetvédelem	9	27	7	4	15
Közbeszerzések	14	11	31	19	15
Közegészség	1	1	2	2	4
Közös kül- és biztonságpolitika					1
Kultúra	1	1		1	
Kutatás, technológiai fejlesztés és útkutatás		4		6	3
Letelepedés szabadsága			1		
Mezőgazdaság	26	46	14	19	24
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport		1			
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, a család elleni küzdelem...)	1	1		1	
Szállítás	1	4	1		1
Szellemi és ipari tulajdon	145	168	198	207	207
Személyek szabad mozgása	4	4	1	1	1
Szociálpolitika	2	5	6	2	4
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	1		3	4	1
Új államok csatlakozása				1	
Választottbírói kikötés	8	6	12	12	9
Vállalkozások joga	1			1	
Vámunió és Közös Vámtarifa	2	5	1	5	4
Vegyri anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)					8
Versenyjog	81	62	71	42	79
Összesen EK-Szerződés/EUMSZ	386	464	502	452	533
Összesen ESZAK-Szerződés			1		
Összesen EAK-Szerződés	1				1
Tisztviselők személyzeti szabályzata	11	29	39	32	25
Különleges eljárások	34	29	87	84	77
ÖSSZESEN	432	522	629	568	636

¹ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 2009. december 1-jei hatálybalépése a keresetek tárgyai ismertetésének módosítását tette szükségessé. Következésképpen a 2006–2009 közötti időszakra vonatkozó adatok felülvizsgálatra kerültek.

5. Befejezett ügyek – Az eljárások jellege (2006–2010)

	2006	2007	2008	2009	2010
Állami támogatások	55	36	37	70	50
Versenyjog	42	48	31	31	38
Közszolgálat	71	51	33	1	
Szellemi tulajdon	90	128	171	168	180
Egyéb közvetlen keresetek	144	101	229	171	149
Fellebbezések		7	21	31	37
Az ideiglenes intézkedés iránti eljárásokban előterjesztett fellebbezések					1
Különleges eljárások	34	26	83	83	72
Összesen	436	397	605	555	527

6. Befejezett ügyek – A kereset tárgya (2010)¹

	Ítéletek	Végzések	Összesen
Adózás		1	1
Az Európai Unió külső fellépése	1	3	4
Állami támogatások	28	22	50
Dokumentumokhoz való hozzáférés	14	7	21
Energia		2	2
Fogyasztóvédelem		2	2
Gazdaság- és monetáris politika		2	2
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	1	1	2
Intézményi jog	9	17	26
Kereskedelempolitika	8		8
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	8	2	10
Környezetvédelem	2	4	6
Közbeszerzések	10	6	16
Közegészség	2		2
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás	2	1	3
Mezőgazdaság	9	7	16
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport	1		1
Szállítás	1	1	2
Szellemi és ipari tulajdon	132	48	180
Szociálpolitika	1	5	6
Szolgáltatásnyújtás szabadsága		2	2
Választottbírói kikötés	10	2	12
Vállalkozások joga		1	1
Vámunió és Közös Vámtarifa	1	3	4
Versenyjog	26	12	38
Összesen EK-Szerződés/EUMSZ	266	151	417
Tisztviselők személyzeti szabályzata	22	16	38
Különleges eljárások		72	72
ÖSSZESEN	288	239	527

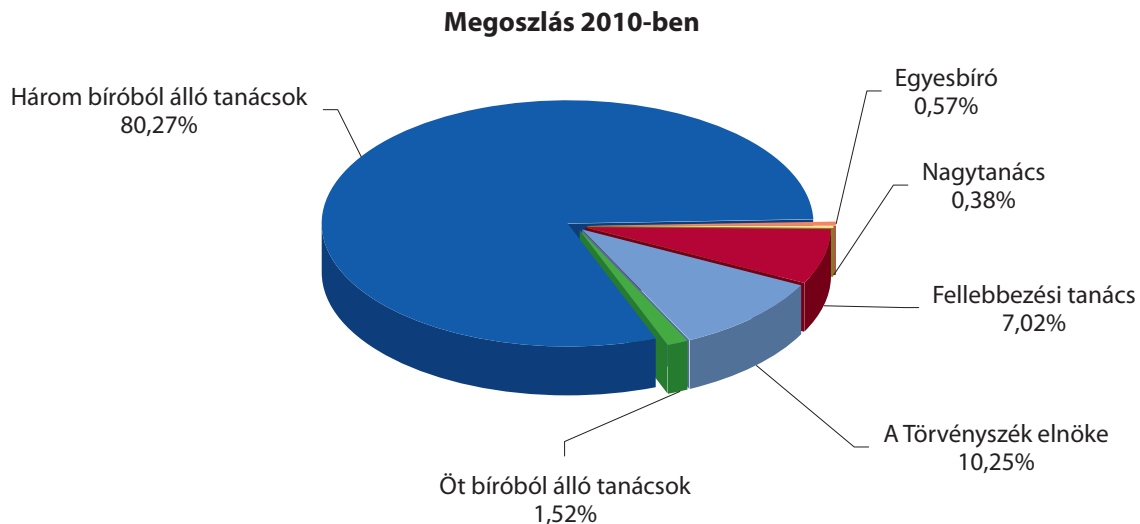
¹ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 2009. december 1-jei hatálybalépése a keresetek tárgyai ismertetésének módosítását tette szükségessé. Következésképpen a 2006–2009 közötti időszakra vonatkozó adatok felülvizsgálatra kerültek.

7. Befejezett ügyek – A kereset tárgya (2006–2010)¹ (ítéletek és végzések)

	2006	2007	2008	2009	2010
A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térsége		2	1	3	
Adózás	1		2		1
Az Európai Unió külső fellépése	5	4	2		4
Állami támogatások	54	36	37	70	50
Áruk szabad mozgása			2	3	
Dokumentumokhoz való hozzáférés	7	7	15	6	21
Energia					2
Fogyasztóvédelem					2
Gazdaság- és monetáris politika	1	1	1		2
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	6	5	42	3	2
Halászati politika	24	4	4	17	
Intézményi jog	8	10	22	20	26
Iparpolitika		1			
Jogsabályok közelítése		1	1		
Kereskedelempolitika	13	4	12	6	8
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	4	3	6	8	10
Környezetvédelem	11	10	17	9	6
Közbeszerzések	4	7	26	12	16
Közegészség	3	2	1	1	2
Kultúra			1	2	
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás	1	1	1	1	3
Letelepedés szabadsága			1		
Mezőgazdaság	27	13	48	46	16
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport					1
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, a csalás elleni küzdelem...)	4		2	2	
Szállítás	2	1	3		2
Szellemi és ipari tulajdon	91	129	171	169	180
Személyek szabad mozgása	4	4	2	1	
Szociálpolitika	5	4	2	6	6
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	2	1		2	2
Tengerentúli országok és területek társulása	2				
Új államok csatlakozása	1			1	
Választottbírósi kikötés	5	10	9	10	12
Vállalkozások joga	1	1			1
Vámunió és Közös Vámtarifa	2	3	6	10	4
Versenyjog	42	38	31	31	38
Összesen EK-Szerződés/EUMSZ	330	302	468	439	417
Összesen ESZAK-Szerződés	1	10			
Összesen EAK-Szerződés		1		1	
Tisztviselők személyzeti szabályzata	71	58	54	32	38
Különleges eljárások	34	26	83	83	72
ÖSSZESEN	436	397	605	555	527

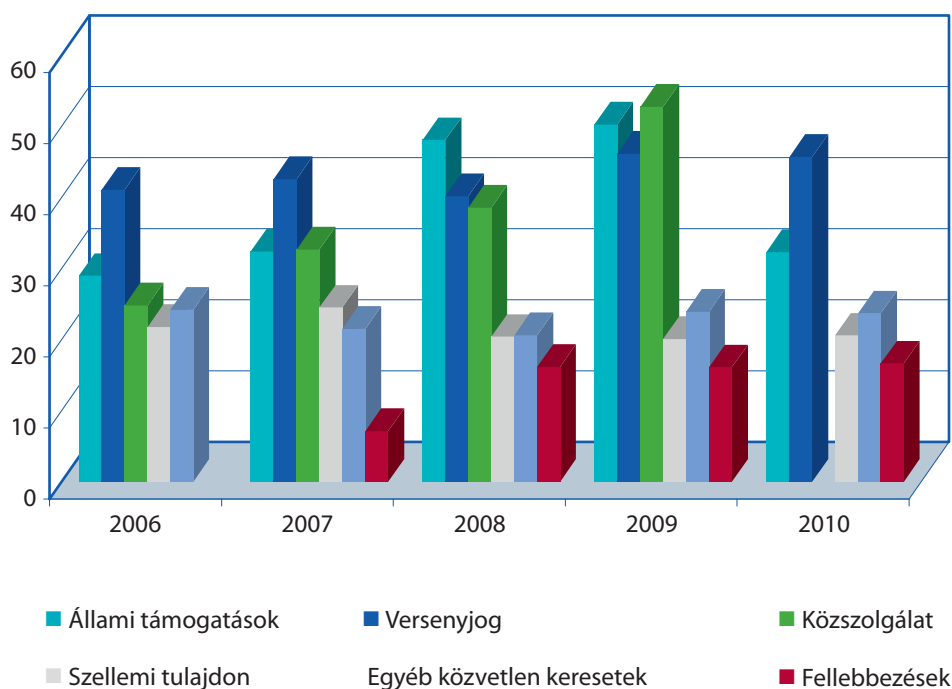
¹ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 2009. december 1-jei hatálybalépése a keresetek tárgyai ismertetésének módosítását tette szükségessé. Következésképpen a 2006–2009 közötti időszakra vonatkozó adatok felülvizsgálatra kerültek.

8. Befejezett ügyek – Ítélező testület (2006–2010)

	2006			2007			2008			2009			2010		
	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen
Nagytanács				2		2							2		2
Fellebbezési tanács				3	4	7	16	10	26	20	11	31	22	15	37
A Törvényszék elnöke		19	19		16	16		52	52		50	50		54	54
Öt bíróból álló tanácsok	22	33	55	44	8	52	15	2	17	27	2	29	8		8
Három bíróból álló tanácsok	198	157	355	196	122	318	228	282	510	245	200	445	255	168	423
Egyesbíró	7		7	2		2							3		3
Összesen	227	209	436	247	150	397	259	346	605	292	263	555	288	239	527

9. Befejezett ügyek – Az eljárások időtartama hónapokban (2006–2010)¹ (ítéletek és végzések)

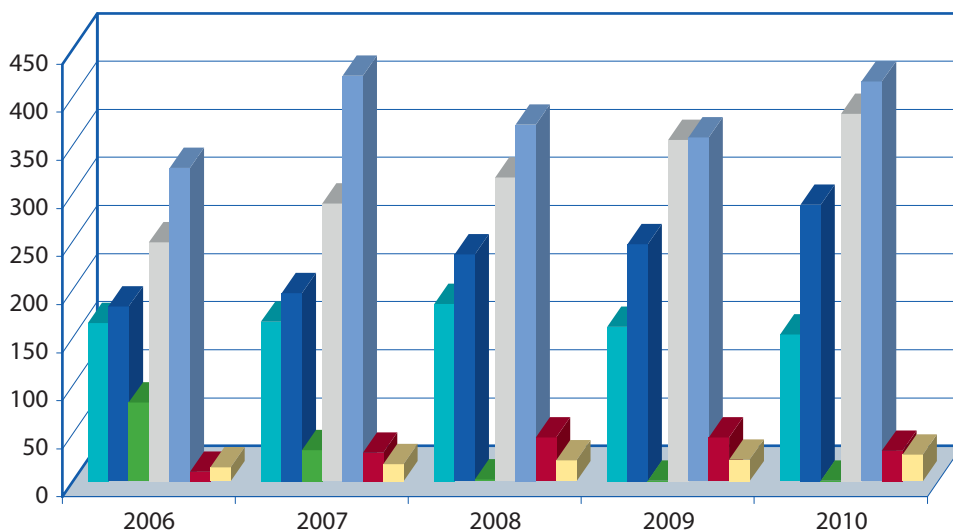

	2006	2007	2008	2009	2010
Állami támogatások	29,0	32,4	48,1	50,3	32,4
Versenyjog	41,1	42,6	40,2	46,2	45,7
Közszolgálat	24,8	32,7	38,6	52,8	
Szellemi tulajdon	21,8	24,5	20,4	20,1	20,6
Egyéb közvetlen keresetek	24,2	21,5	20,6	23,9	23,7
Fellebbezések		7,1	16,1	16,1	16,6

1 Az eljárások átlagos időtartamára vonatkozó számításnál nem vették figyelembe azokat az ügyeket, amelyek során közbenső ítéletet hoztak; a különleges eljárásokat; az ideiglenes intézkedés iránti eljárásokban előterjesztett fellebbezéseket; a Bíróság és a Törvényszék közötti hatáskörmegosztás módosítása miatt a Bíróság által a Törvényszékhez áttett ügyeket; a Közzolgálati Törvényszék megalakítását követően a Törvényszék által a Közzolgálati Törvényszékhez áttett ügyeket.

Az időtartamot hónapokban és hónaptizedekben fejezik ki.

10. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Az eljárások jellege (2006–2010)

■ Állami támogatások
 ■ Versenyjog
 ■ Közszolgálat
 ■ Szellemi tulajdon
■ Egyéb közvetlen keresetek
 ■ Fellebbezések
 ■ Különleges eljárások

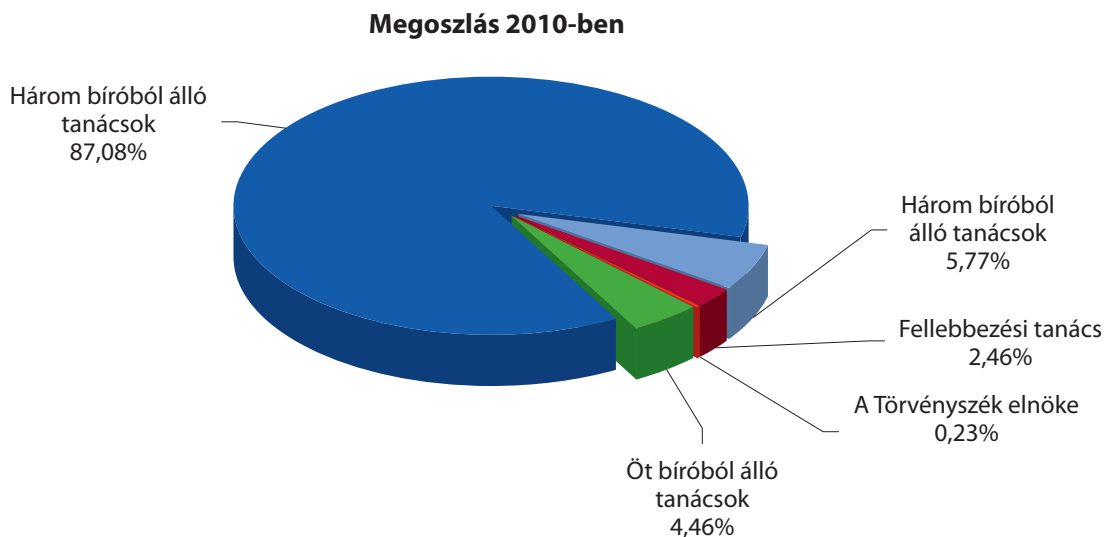
	2006	2007	2008	2009	2010
Állami támogatások	165	166	185	161	153
Versenyjog	182	196	236	247	288
Közszolgálat	82	33	2	1	1
Szellemi tulajdon	249	289	316	355	382
Egyéb közvetlen keresetek	326	422	371	358	416
Fellebbezések	10	30	46	46	32
Különleges eljárások	15	18	22	23	28
Összesen	1 029	1 154	1 178	1 191	1 300

11. December 31-én folyamatban maradt ügyek – A kereset tárgya (2006–2010)¹

	2006	2007	2008	2009	2010
A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térsége		1	3	2	2
Adózás		2			
Az Európai Unió külső fellépése	6	3	3	8	5
Állami támogatások	165	166	184	160	152
Áruk szabad mozgása	2	3	2		
Dokumentumokhoz való hozzáférés	24	28	35	44	42
Energia				2	
Fogyasztóvédelem	1	1	3	3	1
Gazdaság- és monetáris politika	2	1			2
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	37	49	13	16	38
Halászati politika	4	5	24	8	27
Intézményi jog	19	28	29	41	32
Iparpolitika	1				
Jogszabályok közelítése	1	1			
Kereskedelempolitika	28	33	31	33	34
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	9	18	19	18	29
Környezetvédelem	23	40	30	25	34
Közbeszerzések	25	29	34	41	40
Közegészség	3	2	3	4	6
Közös kül- és biztonságpolitika					1
Kultúra	1	2	1		
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás	1	4	3	8	8
Mezőgazdaság	85	118	84	57	65
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport		1	1	1	
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, a család elleni küzdelem...)	4	5	3	2	2
Szállítás	1	4	2	2	1
Szellemi és ipari tulajdon	251	290	317	355	382
Személyek szabad mozgása	3	3	2	2	3
Szociálpolitika	5	6	10	6	4
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	1		3	5	4
Választottbírói kikötés	21	17	20	22	19
Vállalkozások joga	1			1	
Vámunió és Közös Vámtarifa	14	16	11	6	6
Vegyí anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)					8
Versenyjog	172	196	236	247	288
Összesen EK-Szerződés/EUMSZ	910	1 072	1 106	1 119	1 235
Összesen ESZAK-Szerződés	10		1	1	1
Összesen EAK-Szerződés	2	1	1		1
Tisztviselők személyzeti szabályzata	92	63	48	48	35
Különleges eljárások	15	18	22	23	28
ÖSSZESEN	1 029	1 154	1 178	1 191	1 300

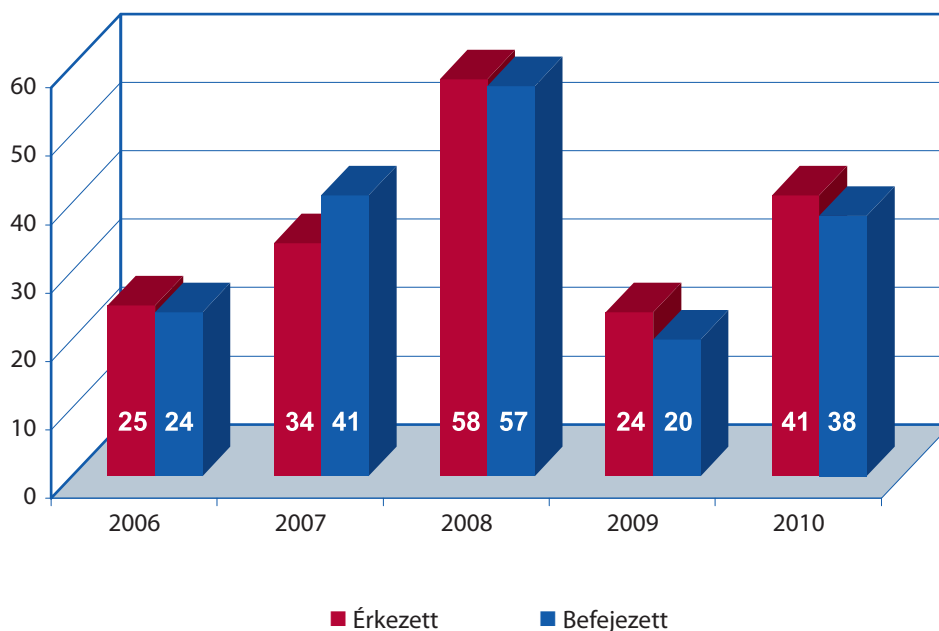
¹ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 2009. december 1-jei hatálybalépése a keresetek tárgyai ismertetésének módosítását tette szükségessé. Következésképpen a 2006–2009 közötti időszakra vonatkozó adatok felülvizsgálatra kerültek.

12. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Ítélező testület (2006–2010)

	2006	2007	2008	2009	2010
Nagytanács	2				
Fellebbezési tanács	10	30	46	46	32
A Törvényszék elnöke	1				3
Öt bíróból álló tanácsok	117	75	67	49	58
Három bíróból álló tanácsok	825	971	975	1 019	1 132
Egyesbíró	2			2	
Ki nem osztott ügyek	72	78	90	75	75
Összesen	1 029	1 154	1 178	1 191	1 300

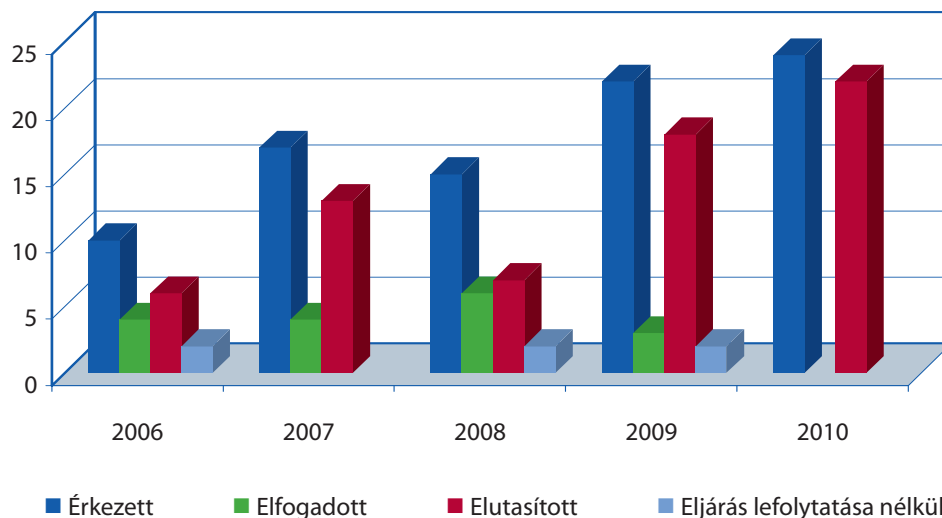
13. Egyéb – Ideiglenes intézkedés iránti eljárások (2006–2010)

Megoszlás 2010-ben

	Ideiglenes intézkedés iránti beérkezett kérelmek	Ideiglenes intézkedés iránti befejezett eljárások	A döntés tartalma		
			Elutasítás	Helyt adás	Törlés/ A kérelem okafogyottá válása
Az Európai Unió külső fellépése	1	1	1		
Állami támogatások	7	2	2		
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	2	2	2		
Intézményi jog	8	8	6		2
Környezetvédelem	2	3	3		
Közbeszerzések	3	5	5		
Közös kül- és biztonságpolitika	1	1	1		
Kutatás, technológiai fejlesztés és úrkutatás	2	2	2		
Mezőgazdaság	3	4	1	2	1
Tisztviselők személyzeti szabályzata	2	2		1	1
Választottbírói kikötés	1	2	2		
Vámunió és Közös Vámtarifa		1	1		
Vegyí anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	1	1	1		
Versenyjog	8	4	3		1
Összesen	41	38	30	3	5

14. Egyéb – Gyorsított eljárások (2006–2010)^{1 2}

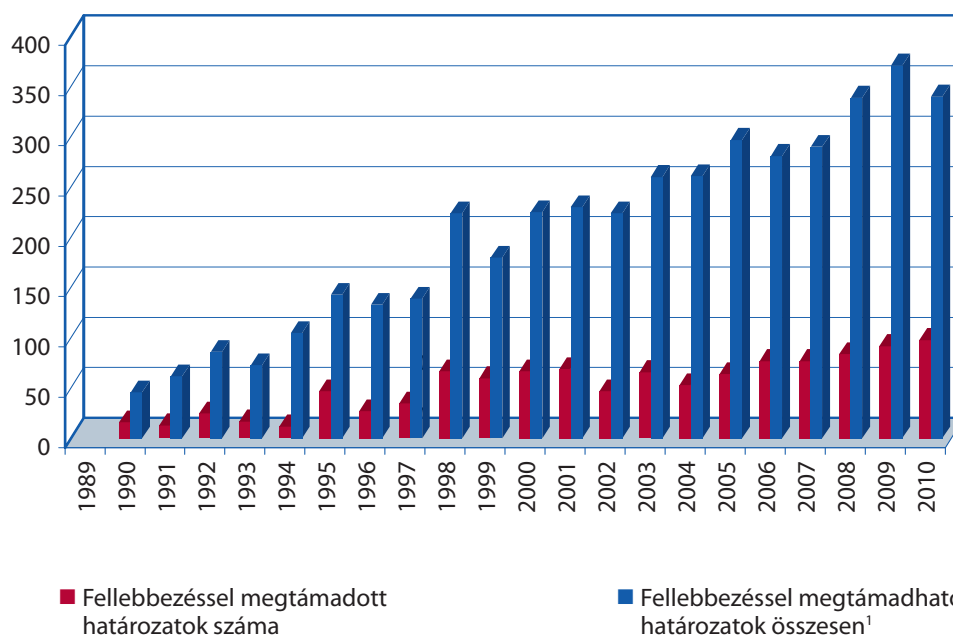
	2006				2007				2008				2009				2010			
	A döntés tartalma				A döntés tartalma				A döntés tartalma				A döntés tartalma				A döntés tartalma			
	Erkezett	Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül ³	Erkezett	Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül ³	Erkezett	Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül ³	Erkezett	Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül ³	Erkezett	Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül ³
Az Európai Unió külső fellépése																	1		1	
Állami támogatások	1				1	2			1	1							7		5	
Dokumentumokhoz való hozzáférés					1	1			2	2			4	4						
Eljárás													1	1						
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió																	1		1	
Intézményi jog									1			1	1	1						
Kereskedelempolitika					2	1			1				2	2						
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)					3	2	1		4	4			5	1	2		1	10		10
Környezetvédelem	2	1	1		7	1	6						1			1				
Közbeszerzések					2	1			3	1	3		2	2			2		2	
Közegészség													1	1						
Mezőgazdaság	3	1	3			1			1				2	3						
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, a család elleni küzdelem...)				2																
Szolgáltatásnyújtás szabadsága													1	1						
Tisztviselők személyzeti szabályzata									1				1							
Választottbírói kikötés									1			1								
Versenyjog	4	2	2		1	1			1	1			2	2			3		3	
Összesen	10	4	6	2	17	4	13	1	15	6	7	2	22	3	18	2	24	22	0	0

¹ Az ügyeknek a Törvényszék előtti gyorsított eljárásban való elbírálása az eljárási szabályzat 76a. cikke alapján lehetséges. Ez a rendelkezés 2001. február 1-jén lépett hatályba.

² Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 2009. december 1-jei hatálybalépése a keresetek tárgyai ismertetésének módosítását tette szükségessé. Következésképpen a 2006–2009 közötti időszakra vonatkozó adatok felülvizsgálatra kerültek.

³ Az „eljárás lefolytatása nélkül” jelzésű csoportba a következő esetek tartoznak: a kérelem visszavonása, elállás, valamint az az eset, amikor a keresetről már a gyorsított eljárás iránti kérelemről való döntést megelőzően végzésben határoznak.

15. Egyéb – A Törvényszéknek a Bíróság előtt fellebbezéssel megtámadott határozatai (1989–2010)

	Fellebbezéssel megtámadott határozatok száma	Fellebbezéssel megtámadható határozatok összesen ¹	Fellebbezéssel megtámadott határozatok (százalékban)
1989			
1990	16	46	35%
1991	13	62	21%
1992	25	86	29%
1993	17	73	23%
1994	12	105	11%
1995	47	143	33%
1996	27	133	20%
1997	35	139	25%
1998	67	224	30%
1999	60	180	33%
2000	67	225	30%
2001	69	230	30%
2002	47	224	21%
2003	66	260	25%
2004	53	261	20%
2005	64	297	22%
2006	77	281	27%
2007	77	290	27%
2008	84	339	25%
2009	92	371	25%
2010	98	340	29%

¹ Összesen a fellebbezéssel megtámadható olyan határozatok – ítéletek, ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzések, beavatkozást elutasító végzések, illetve az eljárást törléssel vagy visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések –, amelyekkel szemben lejárt a fellebbezési határidő vagy fellebbezést terjesztettek elő.

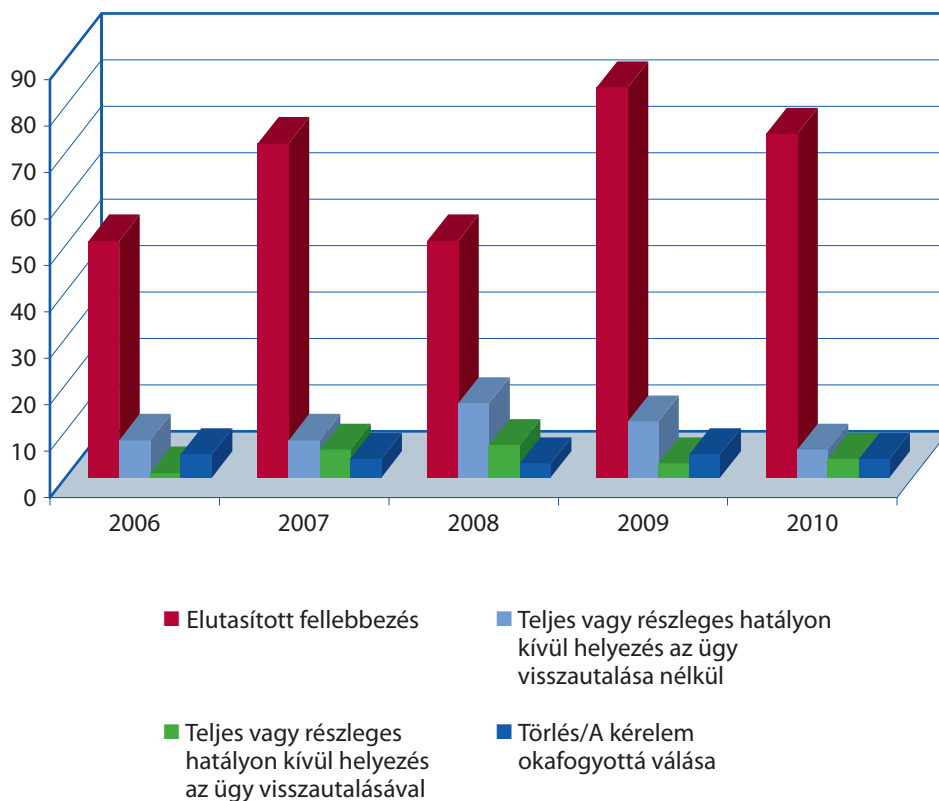
16. Egyéb – A Bíróság előtti fellebbezéseknek az eljárás jellege szerinti megoszlása (2006–2010)

	2006			2007			2008			2009			2010		
	Fellebbezések	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)	Fellebbezések	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)	Fellebbezések	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)	Fellebbezések	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)	Fellebbezések	Megtámadható határozatok	Fellebbezések (százalékban)
Állami támogatások	5	21	24%	11	30	37%	4	19	21%	23	51	45%	17	35	49%
Versenyjog	14	41	34%	13	33	39%	7	26	27%	11	45	24%	15	33	45%
Közfoglalat	13	62	21%	10	53	19%	9	31	29%	1	3	33%			
Szellemi tulajdon	18	62	29%	14	64	22%	24	105	23%	25	153	16%	32	140	23%
Egyéb közvetlen keresetek	27	95	28%	29	110	26%	40	158	25%	32	119	27%	34	132	26%
Összesen	77	281	27%	77	290	27%	84	339	25%	92	371	25%	98	340	29%

17. Egyéb – A Bíróság előtti fellebbezések eredménye (2010) (ítéletek és végzések)

	Elutasított fellebbezés	Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalása nélkül	Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalásával	Törlés/A kérelem okafigyottá válása	Összesen
Állami támogatások	7		2		9
Áruk szabad mozgása	1				1
Gazdaság- és monetáris politika	1				1
Halászati politika	1				1
Intézményi jog	20	2	1		23
Kereskedelempolitika	1				1
Környezetvédelem és fogyasztóvédelem	1				1
Mezőgazdaság	2				2
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport				1	1
Regionális politika	2				2
Szellemi és ipari tulajdon	23	1	1	3	28
Személyek szabad mozgása	1				1
Szociálpolitika	1				1
Tisztviselők személyzeti szabályzata	3				3
Vámunió és Közös Vámtarifa	2				2
Versenyjog	8	3			11
Összesen	74	6	4	4	88

18. Egyéb – A Bíróság előtti fellebbezések eredménye (2006–2010) (ítéletek és végzések)

	2006	2007	2008	2009	2010
Elutasított fellebbezés	51	72	51	84	74
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalása nélkül	8	8	16	12	6
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalásával	1	6	7	3	4
Törlés/A kérelem okafogyottá válása	5	4	3	5	4
Összesen	65	90	77	104	88

19. Egyéb – Általános áttekintés (1989–2010)**Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek**

	Érkezett ügyek¹	Befejezett ügyek²	Az egyes évek december 31. napján folyamatban maradt ügyek
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1 117
1998	238	348	1 007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1 174
2005	469	610	1 033
2006	432	436	1 029
2007	522	397	1 154
2008	629	605	1 178
2009	568	555	1 191
2010	636	527	1 300
Összesen	8 611	7 311	

¹ 1989: A Bíróság 153 ügyet tett át az akkor létrehozott Törvényszékhez.

1993: A Bíróság 451 ügyet tett át a Törvényszékhez ez utóbbi hatáskörének első kiterjesztése nyomán.

1994: A Bíróság 14 ügyet tett át a Törvényszékhez ez utóbbi hatáskörének második kiterjesztése nyomán.

2004–2005: A Bíróság 25 ügyet tett át a Törvényszékhez ez utóbbi hatáskörének harmadik kiterjesztése nyomán.

² 2005–2006: A Törvényszék 118 ügyet tett át az akkor létrehozott Községi Törvényszékhez.

III. fejezet

Közzszolgálati Törvényssék

A – A Közzolgálati Törvényszék tevékenysége 2010-ben

Paul Mahoney elnök

1. A Közzolgálati Törvényszék igazságügyi statisztikái azt mutatják, hogy a 2010-ben indult ügyek száma (139) jelentősen emelkedett a 2009-ben (113) és 2008-ban (111) előterjesztett keresetek számához képest.

A befejezett ügyek száma (129) alacsonyabb¹, mint tavaly (155).

A folyamatban lévő ügyek száma² ebből következően csekély növekedést mutat az elmúlt évhez képest (2010. december 31-én 185, szemben a 2009. december 31-i 175-tel). Az eljárás átlagos időtartama is növekedett (2010-ben 18,1 hónap, szemben a 2009-es 15,1 hónappal³)⁴.

A Közzolgálati Törvényszék 24 határozatával szemben terjesztettek elő fellebbezést az Európai Unió Törvényszékén. Az Európai Unió Törvényszéke a Közzolgálati Törvényszék tíz határozatát helyezte teljes egészében vagy részben hatályon kívül, és hat ügyet utalt vissza a Közzolgálati Törvényszékhez.

Tizenkét ügyet fejeztek be egyezség útján, amely szám a legmagasabb a Közzolgálati Törvényszék létrehozása óta⁵. Az idei statisztikák tehát az e vitarendezési mód felé való nagyobb nyitásról tanúskodnak.

2. Ami az eljárási eszközöket illeti, meg kell állapítani, hogy a Közzolgálati Törvényszék először élt az eljárási szabályzatában⁶ biztosított azon lehetőséggel, hogy valamely ügyben egyesbíró járjon el⁷.

¹ Ebben az évben az ítélettel befejezett ügyek arányának a végzéssel, egyszerűbb eljárásban befejezett ügyekéhez képest történt növekedése kétségtelenül hozzájárult a befejezett ügyek számának csökkenéséhez. Ezenkívül figyelembe kell venni azt, hogy a Közzolgálati Törvényszék létszáma a hét bíró egyikének tartós munkaképtelensége miatt nem volt teljes.

² Folyamatban van többek között azon, 327 tisztviselő és alkalmazott által az intézményük ellen indított 15 ügy, amelynek tárgya a 2009. július 1-je és december 31. közötti időszakra szóló kiigazításra vonatkozó illetményelszámolásai, valamint a 2010. január 1-je óta kiállított illetményelszámolásai megsemmisítése annyiban, amennyiben az említett elszámolások 1,85%-os mérték szerinti illetményemelést alkalmaznak, azon 3,7% helyett, amely az Európai Unió tisztviselőinek személyzeti szabályzata (a továbbiakban személyzeti szabályzat) 65. cikkének, és XI. mellékletének alkalmazásából következik. Ezen ügyek szorosan kapcsolódnak a C-40/10. sz., *Bizottság kontra Tanács* ügyben 2010. november 24-én hozott ítélethez, amelyben a Bíróság megsemmisítette az Európai Unió tisztviselői és egyéb alkalmazottai díjazásának és nyugdíjának, valamint az azokra alkalmazott korrekciós együtthatóknak 2009. július 1-jétől kezdődő hatállyal történő kiigazításáról szóló, 2009. december 23-i 1296/2009/EU, Euratom tanácsi rendeletet.

³ Az esetleges felfüggesztés időtartama nélkül.

⁴ Az eljárás időtartamának ilyen növekedése kétségtelenül párhuzamba állítható az ítélettel befejezett ügyek arányának a végzéssel befejezett ügyek arányához képest történt emelkedésével.

⁵ Jelezni kell, hogy első alkalommal került sor a felek között egyezség útján való rendezésre ideiglenes intézkedés iránti eljárás keretében a kért ideiglenes intézkedés alkalmazásával kapcsolatos kérdésben (az F-50/10. R. sz., *De Roos–Le Large kontra Bizottság* ügy).

⁶ Az eljárási szabályzat 14. cikke.

⁷ E lehetőséggel az F-1/10. sz., *Marcuccio kontra Bizottság* ügyben 2010. december 14-én hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben éltek.

3. Végül, a Közszolgálati Törvényszék 2010-ben ünnepelte a fennállása ötödik évfordulóját, amely alkalomból konferenciára⁸ került sor az európai és nemzetközi közszolgálatra szakosodott bírák, ügyészek, egyetemi tanárok és ügyvédek, valamint az európai intézmények tisztviselői és a szakszervezetek képviselőinek részvételével. Az e konferencián lezajlott eszmecserék bizonyosan hozzájárulnak a Közszolgálati Törvényszék elképzeléseinek gazdagításához, különösen azokéhoz, amelyeknek célja az eljárási szabályzatának felülvizsgálata az e bíróság létrehozása óta szerzett tapasztalatok fényében. A Közszolgálati Törvényszék fennállásának ötödik évfordulójáról való megemlékezést az intézmény személyi állománya részére szervezett „nyílt nap” is jelezte.

4. Az alábbi ismertető a Közszolgálati Törvényszék eljárásjogi és anyagi jogi kérdésekben hozott legjelentősebb határozatait mutatja be. Tekintettel arra, hogy az ideiglenes intézkedés iránti eljárásokkal kapcsolatban⁹, a költségek és az eljárással összefüggő ügyviteli költségek kérdésében, valamint a költségmentesség iránti kérelmek tárgyában lényeges újdonságot tartalmazó határozat nem született, ebben az évben a jelentés nem tartalmazza az e tárgykörre vonatkozó hagyományos beszámolót.

I. Eljárásjogi kérdések

Elfogadhatósági feltételek

1. A pert megelőző eljárás: a panasz és a kereset összhangjának szabálya

Az F-45/07. sz., *Mandt kontra Parlament* ügyben 2010. július 1-jén hozott ítéletben^{*10} a Közszolgálati Törvényszék rugalmasabbá tette a pert megelőző panasz és a kereset összhangjának elvét, kimondva, hogy az összhang szabályát csak akkor szegik meg, ha a kereset a panasz tárgyát vagy annak jogcímét megváltoztatja; a „jogcím” fogalmát pedig tágan kell értelmezni. Ami a megsemmisítés iránti kérelmet illeti, főszabály szerint a jogvita jogcímén a megtámadott aktus belső jogszerűségének vagy külső jogszerűségének felperes általi vitatását kell érteni. Következésképpen (az önmagában véve jogi jellegű, és a nem jogászok számára nem könnyen értelmezhető) jogellenességi kifogást és az eljárásgátló okokra alapozott jogalapokat leszámítva akkor van szó a jogvita jogcímének megváltoztatásáról, és ebből következően az összhangra vonatkozó szabály megsértése miatti elfogadhatatlanságról, ha a felperes, aki panaszában csupán a neki sérelmet okozó aktus alaki érvényességét vitatja, keresetében érdemi jogalapokra hivatkozik, vagy pedig fordítva, a felperes azután, hogy panaszában kizárólag a neki sérelmet okozó aktus érdemi jogszerűségét vitatja, olyan keresetlevelet nyújt be, amelyben az aktus alaki érvényességére vonatkozó jogalapok szerepelnek.

⁸ A konferencia összefoglalója a *Revue universelle des droits de l'homme* (RUDH) folyóiratban (szerk.: N. P. Engel) 2011-ben fog megjelenni. A konferencián elhangzott előadások már elérhetők a Curia honlapon.

⁹ A Közszolgálati Törvényszék elnöke ebben az évben ideiglenes intézkedés iránti kérelem tárgyában négy végzést hozott (az F-99/09. R. sz., *Papathanasiou kontra OHIM* ügyben 2010. február 23-án hozott végzés, az F-41/10. R., *Bermejo Garde kontra EGSzB* ügyben 2010. július 14-én hozott végzés, az F-62/10. R. sz., *Esders kontra Bizottság* ügyben 2010. szeptember 10-én hozott végzés és az F-95/10. R. és F-105/10. R. sz. *Bömcke kontra EBB* egyesített ügyekben 2010. december 15-én hozott végzés). E négy ügyben elutasították az ideiglenes intézkedések iránti kérelmeket.

¹⁰ A csillaggal jelölt ítéleteket az ír nyelv kivételével az Európai Unió valamennyi hivatalos nyelvére lefordították.

Meg kell állapítani, hogy az F-50/08. sz., *Bartha kontra Bizottság* ügyben 2010. november 23-án hozott ítéletben* a Közszolgálati Törvényszék a fent hivatkozott *Mandt kontra Parlament* ügyben hozott ítélet alapján elfogadhatónak minősített jogalapot első alkalommal ítélte megalapozottnak.

2. A sérelmet okozó aktus fogalma

Az F-124/05. és F-96/06. sz., *A és G kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2010. január 13-án hozott ítéletben* a Közszolgálati Törvényszék – az Elsőfokú Bíróság T-345/05. sz., *Mote kontra Parlament* ügyben 2008. október 15-én hozott ítélete nyomán, amely az Európai Parlament képviselője bírósági eljárás alóli mentességének felfüggesztésére vonatkozott – kimondta, hogy valamely tisztviselő bírósági eljárás alóli mentességét felfüggesztő határozat az ez utóbbinak sérelmet okozó aktusnak minősül. Ebben az esetben azonban a felperes már nem hivatkozhatott a bírósági eljárás alóli mentességét felfüggesztő határozat jogellenességére az általa benyújtott kártérítési keresetben, mivel a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikkében előírt határidőn belül nem támadta meg az említett határozatot.

Az F-8/10. sz., *Gheysens kontra Tanács* ügyben 2010. november 23-án hozott ítéletben* a Közszolgálati Törvényszék megállapította, hogy a határozott idejű szerződés meghosszabbítását megtagadó határozat sérelmet okozó aktusnak minősül, amelyet a személyzeti szabályzat 25. cikke értelmében indokolni kell, amennyiben az nem azonos a szóban forgó szerződéssel, amely eset különösen akkor áll fenn, ha a határozat új tényeken alapul, vagy az adminisztráció – az érintett alkalmazott kérelmét követő és a szerződésben szereplő, annak meghosszabbításának lehetőségével kapcsolatban hozott – állásfoglalásának minősül.

3. Az eljáráshoz fűződő érdek

Az F-53/08. sz., *Bouillez és társai kontra Tanács* ügyben 2010. május 5-én hozott ítéletben* a Közszolgálati Törvényszék megerősítette, hogy a meghatározott besorolási fokozatba előléptethető tisztviselők főszabály szerint személyes érdekekkel rendelkeznek nemcsak előléptetést mellőző, rájuk vonatkozó határozatok, hanem a más tisztviselőket e besorolási fokozatba való előléptetéséről szóló határozatok vitatásához is.

4. Határidők

Az F-29/09. sz., *Lebedef és Jones kontra Bizottság* ügyben 2010. szeptember 30-án hozott ítéletben* – amely a személyzeti szabályzat XI. melléklete 3. cikke (5) bekezdésének első albekezdésében előírt azon rendelkezés jogszerűségére vonatkozó jogvitával kapcsolatos, amely szerint nemcsak Belgium (a megélhetési költségek meghatározásának referenciaállama), hanem Luxemburg esetében sem kell korrekciós együtthatót alkalmazni, – a Közszolgálati Törvényszék először is emlékeztetett az ítélkezési gyakorlatra, amely szerint a tisztviselő – mivel a panasz és a kereset benyújtására nyitva álló határidőn belül elmulasztotta a vagyoni jogosultságokat meghatározó általános hatállyal bíró jogi aktus végrehajtását első alkalommal megtestesítő illetményelszámoló lap megtámadását – az említett határidők lejártát követően jogszerűen nem támadhatja meg a későbbi illetményelszámoló lapokat ugyanazon jogellenességre hivatkozva, mint amely az első elszámoló lapot jellemezheti. Ebben az esetben a Közszolgálati Törvényszék azonban megállapította, hogy a felperesek alapvetően azt kifogásolták, hogy a Bizottság kitarotán alkalmazza a személyzeti szabályzat XI. melléklete 3. cikke (5) bekezdésének első albekezdését anélkül, hogy megvizsgálná a brüsszeli és luxembourgi vásárlóerő közötti esetleges különbséget, miközben a felperesek olyan új gazdasági körülmények felmerülésére hivatkoznak, amelyek többek között az egyenlő bánásmód elvére tekintettel többé nem igazolják e rendelkezés alkalmazását. Egyébiránt a Közszolgálati Törvényszék emlékeztetett az olyan

eljárási nehézségekre, amelyekkel az a személy szembesül, aki az EUMSZ 265. cikk értelmében vett, intézményi mulasztás megállapítása iránti keresetet indít valamely, az uniós jogalkotó által elfogadott rendelet bizonyos rendelkezésének hatályon kívül helyezése céljából. Ilyen körülmények között a Közzszolgálati Törvényszék megállapította, hogy azon lehetőségnek – a fent említett ítélkezési gyakorlat alkalmazásával való – kizárása, hogy a tisztviselő olyan ténybeli körülmények, mint például a gazdasági feltételek változása miatt vitassa az illetményelszámoló lapját, és ezen alkalommal jogellenességi kifogásra hivatkozzon a személyzeti szabályzat valamely rendelkezésével szemben, amely bár az elfogadásának időpontjában érvényesnek tűnt, az érintett tisztviselő szerint jogellenessé vált a körülmények e változása miatt, a gyakorlatban lehetetlenné tenné az uniós jogban elismert egyenlő bánásmód általános elvének tiszteletben tartását szolgáló eljárás alkalmazását, és ennél fogva a hatékony bírói jogvédelemhez való jog aránytalan sérelmét jelentené.

Az F-25/10. sz., *AG kontra Parlament* ügyben 2010. december 16-án hozott végzésben a Közzszolgálati Törvényszék a határozat ajánlott levélben való közlését illetően kimondta, hogy amennyiben az ajánlott levélnek a postai alkalmazott megjelenésekor lakcímétől távol lévő címzettje nem tesz semmilyen lépést, vagy nem veszi át a levelet azon határidőn belül, amely alatt azt a postahivatalok rendszerint megőrzik, e határidő elteltének napján a szóban forgó határozatot megfelelően kézbesítettnek kell tekinteni. Ha megengedhető lenne ugyanis, hogy a címzett ilyen magatartása megakadályozza a határozat ajánlott levél útján való szabályszerű közlését, egyrészt az ilyen típusú közlés által nyújtott biztosíték jelentősen gyengülne, miközben az a közigazgatási aktusok közlésének különösen biztos és objektív módja. Másrészt a címzettnek bizonyos szabadsága lenne a keresetindítási határidő kezdetének meghatározásában, jöllehet az ilyen határidő nem függhet a felek rendelkezésétől, valamint teljesítenie kell a jogbiztonság és a gondos igazságszolgáltatás követelményeit. Mindazonáltal az a vélelem, hogy a címzett kézhez kapta a határozatot az ajánlott levelek postahivatalok általi rendes megőrzési határidejének lejártakor, nem feltétlen. Alkalmazása ugyanis attól függ, hogy adminisztráció bizonyítja-e: az ajánlott levél útján való közlés szabályszerű volt, és különösen a címzett által megadott utolsó címen kézbesítési értesítőt hagytak. Ezenkívül e vélelem nem megdönthetetlen. A címzett bizonyíthatja többek között, hogy betegség, vagy akaratától független *vis maior* akadályozta meg abban, hogy eredményesen tudomást szerezzen a kézbesítési értesítőről.

Bizalmas dokumentumok

Az F-2/07. sz., *Matos Martins kontra Bizottság* ügyben, amelyben 2010. április 15-én hozott ítéletet, a Közzszolgálati Törvényszék – miután megállapította egyes olyan dokumentumoknak a felperes szempontjából vett bizalmas jellegét, amelyek benyújtását a felperes pervezető intézkedésekben kérte – az érintett ügyvédjére korlátozta az említett dokumentumokhoz való hozzáférést, kizárva a felperes személyét, és kimondta, hogy az ilyen iratbetekintést a Hivatal helyiségeiben kell lefolytatni anélkül, hogy az említett dokumentumokról másolatot készíthetnének.

Az F-50/09. sz., *Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság* ügyben¹¹ 2010. március 17-én és május 20-án hozott két végzésben a Közzszolgálati Törvényszék bizonyos, „restreint UE” minősítésű dokumentumok benyújtására kötelezte az alperest, részletezve azon biztonsági intézkedéseket, amelyek az e dokumentumokhoz való hozzáférés alá van rendelve, és többek között hangsúlyozva, hogy sem a felperes, sem annak ügyvédje nem jogosult az ezen iratokba való betekintésre. A Közzszolgálati Törvényszék azt is kifejtette, hogy amennyiben a szóban forgó dokumentumokra kívánja alapozni a jogvita megoldását, felmerül a kontradiktórius eljárás elvének

¹¹ Ezen ügyben az eljárást befejező határozatot még nem hozták meg.

és az eljárási szabályzat 44. cikke 1. §-ának az adott ügyben való alkalmazási módjának kérdése, mivel ezen elv és e rendelkezések megkövetelhetik, hogy a felperes legalább részleges betekintést kaphasson az említett dokumentumokba¹².

Jogalap hivatalból történő vizsgálata

A Közszolgálati Törvényszék tizenegy, 2010. június 29-én hozott ítéletben¹³ emlékeztetett arra, hogy a védelemhez való jog tiszteletben tartása lényeges eljárási szabály, amelynek megsértése hivatalból vizsgálható, és a szóban forgó ügyben a Közszolgálati Törvényszék ezen elv megsértése miatt megsemmisítette az Európai Rendőrségi Hivatalnak (Europol) a határozatlan időre szóló szerződés felpereseknek való felajánlását megtagadó határozatát.

II. Anyagi jogi kérdések

Alapelvek

1. Az intézmények szerződésen kívüli felelőssége

Az F-30/08. sz., *Nanopoulos kontra Bizottság* ügyben 2010. május 11-én hozott ítéletben* (amellyel szemben az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezést terjesztettek elő) a Közszolgálati Törvényszék emlékeztetett arra, hogy az intézmények szerződésen kívüli felelősségét, ha annak megállapítását az EK 236. cikk (jelenleg, a Lisszaboni Szerződés általi módosítást követően, EUMSZ 270. cikk) alapján kérik, kizárólag sérelmet okozó aktus (vagy határozati jelleget nélkülöző cselekedet) jogellenessége miatt lehet megállapítani, méghozzá úgy, hogy nem kell vizsgálni azt, hogy szó van-e a magánszemélyek számára jogosultságot keletkeztető valamely jogi szabály kellően súlyos megsértéséről. A Közszolgálati Törvényszék kifejtette, hogy ezen ítélkezési gyakorlat nem zárja ki, hogy a bíróság értékelje az adminisztrációnak az érintett területre vonatkozó mérlegelési jogköre terjedelmét; éppen ellenkezőleg, ez lényegi ismérv a szóban forgó határozat vagy cselekedet jogszerűségének vizsgálata során, mivel a bíróság által gyakorolt jogszerűségi felülvizsgálat és annak terjedelme attól függ, hogy az alkalmazandó jog és a gondos ügyintézésből fakadó követelmények alapján az adminisztráció milyen széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik.

Az F-26/09. sz., *N kontra Parlament* ügyben 2010. március 9-én hozott ítéletben a Közszolgálati Törvényszék – miután emlékeztetett arra, hogy a tisztviselő által megtámadott aktus megsemmisítése önmagában a tisztviselőt esetlegesen ért összes nem vagyoni kár megfelelő, és főszabály szerint elegendő megtérítésének minősül – részletezte azon eseteket, amelyekben az uniós bíróság e szabály alól bizonyos kivételeket engedett meg. A Közszolgálati Törvényszék így kifejtette, hogy az adminisztráció jogellenes aktusának megsemmisítése nem minősülhet az elszenvedett nem vagyoni kár teljes megtérítésének, amennyiben, elsőként, ezen aktus a felperes képességeinek kifejezetten negatív, és a felperest esetlegesen sértő értékelést tartalmaz, másodszor pedig ha az elkövetett jogsértés különlegesen súlyos, és harmadszor, ha az aktus megsemmisítése egyáltalán nem érvényesülhetne hatékonyan.

¹² A fent hivatkozott 2010. március 17-i végzés.

¹³ Az F-27/09., F-28/09., F-34/09., F-35/09., F-36/09., F-37/09., F-38/09., F-39/09., F-41/09., F-42/09. és F-44/09. sz. ügyben hozott ítéletek.

2. Alapvető jogok és általános jogelvek a közzszolgálati jogban

a) A magánlakás sérthetlenségéhez való alapvető jog

Az F-56/09. sz., *Marcuccio kontra Bizottság* ügyben 2010. június 9-én hozott ítéletben a Közzszolgálati Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a természetes személyek magánlakásának sérthetlenségéhez való alapvető jog az uniós jogrendben – a tagállamok jogrendszereinek közös általános elveként – érvényesül, és hogy ezenkívül az EUSZ 6. cikk (2) bekezdésében hivatkozott, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok védelméről szóló európai egyezmény (a továbbiakban: EJE) 8. cikkének (1) bekezdésében úgy rendelkezik, hogy „[m]indenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák”. Ebben az ügyben azt állapította meg a Közzszolgálati Törvényszék, hogy az adminisztráció azzal, hogy bármiféle alakóság tiszteletben tartása nélkül belépett a tisztviselő szolgálati lakásába, megsértette az érintettnek a vagyona, lakása és magánélete tiszteletben tartásához való jogát, és hogy az ilyen közzszolgálati kötelezettségszegés alapján megállapítható az alperes felelőssége.

b) Az ártatlanság véelme

Az F-75/09. sz., *Wenig kontra Bizottság* ügyben, amelyben 2010. november 23-án hoztak ítéletet, a Közzszolgálati Törvényszék elé olyan jogalapot terjesztettek, amellyel a felperes azt állította, hogy a Bizottság a segítségnyújtás iránti kérelmének elutasításával megsértette az ártatlanság véelmét, mivel az ilyen elutasítás hallgatólagosan azt jelenti, hogy a Bizottság szerint a felperes tényleg elkövetett bizonyos, újságcikkben megjelent cselekedeteket. A Közzszolgálati Törvényszék mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy az ártatlanság véelmének az EJE 6. cikkének (2) bekezdésében előírt elve nem csupán büntető eljárásjogi biztosíték, hanem a terjedelme jóval szélesebb ennél, és megköveteli azt, hogy az állam semmilyen képviselője ne nyilatkozzon úgy, hogy az adott személy valamely jogsértés elkövetésében bűnös, amíg a bűnösségét bíróság meg nem állapította. Ebben az ügyben a Közzszolgálati Törvényszék később kimondta, hogy mivel a Bizottság nem tett olyan nyilatkozatot, amely alapján véelmezni lehetne, hogy szerinte a felperes jogsértést követett vagy követhetett el, az érintett megalapozottan nem állíthatja, hogy a Bizottság, pusztán azzal, hogy elutasította a neki való segítségnyújtást, megsértette az ártatlanság véelmét.

c) Gondoskodási kötelezettség

Az F-92/09. sz., *U kontra Parlament* ügyben 2010. október 28-án hozott ítéletben* a Közzszolgálati Törvényszék megállapította, hogy a gondoskodási kötelezettség alapján az adminisztráció – amennyiben a tisztviselő feladatainak ellátásában a tisztviselő részéről jelentkező nehézségek egészségügyi eredete kétséges – köteles teljes gondossággal eljárni e kétség eloszlátása érdekében, mielőtt az említett tisztviselőt elbocsátó határozatot elfogadnák. Sőt a gondoskodási kötelezettségből az adminisztrációra háruló kötelezettségek lényegesebben erősebbé válnak, amennyiben kérdéses az olyan tisztviselő egyedi helyzete, akinek kétséges a mentális egészsége, és ebből következően a saját érdekei megfelelő módon való védelmére való képessége.

3. A nemzetközi magánjog valamely uniós intézmény általi alkalmazása

A fent hivatkozott *Mandt kontra Parlament* ügyben a Közzszolgálati Törvényszék a személyek családi állapotára utaló rendelkezésnek valamely intézmény általi alkalmazását illetően kimondta, hogy az adminisztráció nem volt köteles tisztán nemzetközi magánjogi érveléssel meghatározni az alkalmazandó jogot és/vagy jogrendszert, hanem elég, ha megállapítja a jogvitával való „nagyon szoros” kapcsolatot, mint kapcsolóelv fennállását.

Ebben az ügyben ugyanazon elhunyt tisztviselő túlélő házastársaként két személy igényelt a személyzeti szabályzat 79. cikke értelmében vett özvegyi nyugdíjat; a Parlament e helyzetben az említett nyugdíj két kérelmező közötti felosztásáról döntött. A Közszolgálati Törvényszék – miután az egyik kérelmező által benyújtott keresetet mint elfogadhatatlant elutasította (az F-79/09. sz., *Braun–Neumann kontra Parlament* ügyben 2008. május 23-án hozott végzés) – a másik kérelmező által benyújtott keresetet érdemben utasította el, nevezetesen kizárva egyrészt azon jogalapot, amely az első kérelmező túlélő házastárs minőségének kétségbe vonására irányult (a Közszolgálati Törvényszék e tekintetben megállapította, hogy e személyt a mind vele, mind összességében a jogvitával nagyon szoros kapcsolatot mutató ország joga és jogrendje túlélő házastársnak tekinti), másrészt azon jogalapot, amely szerint két túlélő házastárs esetében mindketten jogosultak teljes özvegyi nyugdíjra. A Közszolgálati Törvényszék következőképpen megállapította, hogy a Parlament, joghézaggal szembesülve, az említett megoldással nem alkalmazta tévesen a jogot.

A tisztviselő jogai és kötelezettségei

1. Segítségnyújtási kötelezettség

A fent hivatkozott *Wenig kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben a Közszolgálati Törvényszék kimondta, hogy az adminisztráció büntetőeljárás keretében nem köteles segítséget nyújtani a pontos és releváns tényekre tekintettel azzal gyanúsított és amiatt fegyelmi eljárás alá vonható tisztviselőnek, hogy súlyosan elmulasztotta szakmai kötelezettségeit, jöllehet az ilyen kötelezettségsegségére harmadik személyek jogellenes magatartása miatt került sor.

2. A tisztviselőnek az őt érintő dokumentumokhoz való hozzáférése

A fent hivatkozott *A és G kontra Bizottság* egyesített ügyekben a Közszolgálati Törvényszék pontosította a tisztviselőnek a személyi aktájába való betekintéshez való jogáról szóló – a személyzeti szabályzat 26. cikkében foglalt – rendelkezések, a tisztviselőnek az őt érintő, orvosi dokumentumokhoz való hozzáférése vonatkozó rendelkezések – mint például az Európai Községek tisztviselőinek baleseti és foglalkozási betegségi kockázatok elleni biztosítására vonatkozó közös szabályok –, és az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 145., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 331. o.) közötti kapcsolatot.

A tisztviselő előmenetele

1. Versenyvizsga

Az F-35/08. sz., *Pachtitis kontra Bizottság* ügyben 2010. június 15-én hozott ítéletben* (amellyel szemben az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezést terjesztettek elő) a Közszolgálati Törvényszék megsemmisítette az Európai Személyzeti Felvételi Hivatalnak (EPSO) a valamely nyílt versenyvizsga előválogató tesztjén legjobb eredményt elérő pályázók listájára a felperes felvételét megtagadó határozatát, mivel az EPSO nem rendelkezik az ilyen határozat elfogadásához szükséges hatáskörrel. A Közszolgálati Törvényszék ugyanis kimondta, hogy az addig a versenyvizsga-bizottsághoz tartozó feladatokat kifejezetten az EPSO-ra ruházó szabályzatmódosítás hiányában az EPSO nem rendelkezik hatáskörrel az ilyen, valamint különösen az olyan feladatok ellátására, amelyek a tisztviselők felvételét illetően a vizsgák tartalmának meghatározását és azok javítását érinti, beleértve a feleletválasztós kérdésekből álló vizsgákat, jöllehet e vizsgákat a pályázóknak a versenyvizsga írásbeli és szóbeli vizsgájára való „belépőtesztjeként” jellemzik.

A fent hivatkozott *Bartha kontra Bizottság* ügyben a Közzszolgálati Törvényszék több szempontból is pontosította a személyzeti szabályzat III. melléklete 3. cikkének ötödik bekezdésében foglalt rendelkezést, amely értelmében ha a felvételi bizottság négyenél több tagból áll, mindkét nemből legalább két képviselő alkotja. A Közzszolgálati Törvényszék többek között megállapította, hogy e szabályt a vizsgabizottság összeállításakor kell vizsgálni – amely a versenyvizsgát szervező intézmény vagy intézmények által közzétett listából tűnik ki –, és hogy a vizsgabizottságnak csupán a rendes tagjait kell figyelembe venni.

2. Előléptetési eljárás

A fent hivatkozott *Bouillez és társai kontra Tanács* ügyben a Közzszolgálati Törvényszék megállapította, hogy a személyzeti szabályzat 45. cikke (1) bekezdésének rendelkezéseiből kitűnik, hogy az előléptethető tisztviselők által ellátott feladatokkal járó felelősség mértéke azon három releváns tényező egyike, amelyet az adminisztrációnak figyelembe kell vennie az előléptethető tisztviselők érdemeinek összehasonlító értékelésekor. A személyzeti szabályzat 45. cikke (1) bekezdésének negyedik mondatába foglalt „adott esetben” kifejezés egyszerűen azt jelenti, hogy bár főszabály szerint az ugyanazon besorolási fokozatba tartozó tisztviselők feltehetően egyenértékű felelősséggel járó feladatokat látnak el, amennyiben ténylegesen nem ez a helyzet, e körülményt figyelembe kell venni az előléptetési eljárásban.

A Közzszolgálati Törvényszék, miután ebben az ügyben a személyzeti szabályzat 45. cikke (1) bekezdésének megsértésén alapuló jogalapot megalapozottnak ítélte meg, először is emlékeztetett arra, hogy az uniós bíróság elismerte, hogy amennyiben a megsemmisítendő aktus harmadik személyeknek előnyt biztosít, mint ahogy a tartaléklistára való felvétel, az előléptetésről szóló határozat vagy valamely betöltendő álláshelyre való kinevezésről szóló határozat, a bíróságnak előzetesen meg kell vizsgálni, hogy a megsemmisítés nem jelent-e túlzottan súlyos szankciót az elkövetett jogellenességhez képest. A Közzszolgálati Törvényszék ezt követően arra utalt, hogy az előléptetést érintően ugyanakkor az uniós bíróság esetről esetre végzi el a vizsgálatot. Elsőként figyelembe veszi az elkövetett jogellenesség jellegét. Másodszor az uniós bíróság az érdekeket mérlegeli. Az érdekek általa történő mérlegelésekor a bíróság figyelembe veszi először is a felperes jogaik jogszerű és teljes visszaállításához fűződő érdekét, továbbá a jogellenesen előléptetett tisztviselők érdekeit, végül a szolgálati érdeket.

Az F-14/09. sz., *Almeida Campos és társai kontra Tanács* ügyben 2010. december 15-én hozott ítéletben a Közzszolgálati Törvényszék megállapította, hogy a kinevezésre jogosult hatóság jogszerűen nem vizsgálhatja külön az ugyanazon besorolási fokozatba tartozó tisztviselők érdemeit, aszerint hogy azok a régi személyzeti szabályzat alapján az A kategóriába, vagy az LA nyelvi szolgálathoz tartoztak, mivel a jogalkotó úgy rendelkezett, hogy az új személyzeti szabályzat értelmében mindkét kategória az egységes AD csoportba tartozzon.

A tisztviselő munkafeltételei

Az F-97/09. sz., *Taillard kontra Parlament* ügyben 2010. november 30-án hozott ítéletben a Közzszolgálati Törvényszék kifejtette, hogy tekintettel arra, hogy a betegségek változhatnak, nem állítható, hogy a független orvosnak a tisztviselő munkaképességét kimondó megállapításai továbbra is érvényesek, amennyiben a tisztviselő később új orvosi igazolást mutat be. Ami az orvosi vizsgálatra vonatkozó eljárás ugyanazon betegséget érintő, egymást követő orvosi igazolásokkal való megkerülésének veszélyét illeti, a Közzszolgálati Törvényszék megállapította, hogy ha szükségesnek bizonyul, többek között a felperes visszaélésre utaló jelek esetében, az érintett intézmény igénybe veheti a megfelelő fegyelmi eljárásokat.

A tisztviselők javadalmazása és szociális juttatásai

1. Díjazás

Az F-86/09. sz., *W kontra Bizottság* ügyben 2010. október 14-én hozott ítéletben* a Közzszolgálati Törvényszék a családi támogatás valamely alkalmazottnak való kifizetését amiatt elutasító bizottsági határozat megsemmisítése iránti kérelmet bírálta el, hogy az ezen alkalmazott és ugyanolyan nemű élettársa közötti kapcsolat nem felel meg a személyzeti szabályzat VII. melléklete 1. cikke (2) bekezdése c) pontjának iv) alpontjában foglalt feltételnek, tekintettel arra, hogy az érintettek Belgiumban polgári házasságot köthetnek. A belga–marokkói kettős állampolgár felperes azonban azzal érvelt az adminisztrációval szemben, hogy a marokkói állampolgársága miatt e házasság nem lehetséges, mivel az azonos nemű személlyel való házasságkötéssel annak a veszélynek lenne kitéve, hogy a marokkói büntető törvénykönyv homoszexualitást büntető 489. cikke alapján Marokkóban büntetőeljárást indítanak ellene. A Közzszolgálati Törvényszék az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélezési gyakorlatát alapul véve megállapította, hogy azon személyzeti szabályzati rendelkezéseket, amelyek a családi támogatáshoz való jogot kiterjesztik a bejegyzett élettársi kapcsolatban élő tisztviselőre, úgy kell értelmezni, hogy azok biztosítsák: e jog ne maradjon elméleti, hanem konkrét és tényleges legyen. Ebben az ügyben a Közzszolgálati Törvényszék megállapította, hogy az olyan nemzeti jogi norma, mint a marokkói büntető törvénykönyv 489. cikke, amely büntetni rendeli a homoszexuális magatartásokat tekintet nélkül azok megnyilvánulási helyétől, azzal a veszéllyel jár, hogy a házasságkötést, és így a családi támogatáshoz való jogot mindössze elméleti lehetőséggé teszi. A Közzszolgálati Törvényszék következőképpen megsemmisítette az említett támogatás felperesnek való kifizetését elutasító alperesi határozatot.

2. Szociális biztonság

Az F-97/08. sz., *Füller–Tomlinson kontra Parlament* ügyben 2010. július 1-jén hozott ítéletben* (amellyel szemben az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezést terjesztettek elő) a Közzszolgálati Törvényszék elutasította azon kifogást, amellyel a felperes az uniós fizikai és mentális képességcsökkenés-besorolási azon táblázat jogellenességére hivatkozott, amely a 2006. január 1-jén hatályba lépett, baleset és foglalkozási megbetegedés elleni biztosításra vonatkozó közös szabályzatban található.

Az F-79/09. sz., *AE kontra Bizottság* ügyben 2010. szeptember 14-én hozott ítéletben a Közzszolgálati Törvényszék a foglalkozási betegség elismerésére vonatkozó eljárás ésszerűtlenül hosszú időtartamára hivatkozó, felelősség megállapítására irányuló keresetet bírálta el, és emlékeztetett arra: a Bizottság feladata, hogy intézményként felhívja az orvosi bizottságok tagjai figyelmét a gondossági kötelezettségükre.

Az F-65/09. sz., *Marcuccio kontra Bizottság* ügyben 2010. november 23-án hozott ítéletben a Közzszolgálati Törvényszék elutasította a személyzeti szabályzat 72. cikke értelmében vett súlyos betegség fogalmi kritériumai – nevezetesen a kedvezőtlen életkilátás, krónikus változás, komoly diagnosztikus és terápiás intézkedések szükségessége és a súlyos fogyatékoság veszélyének fennállása – ellen benyújtott jogellenességi kifogást. Ezen ítéletben a Közzszolgálati Törvényszék azt is kifejtette, hogy a személyzeti szabályzat 72. cikke értelmében vett „elmebetegség” fogalma csak bizonyos súlyosságot objektíve mutató betegségekre terjed ki, és nem vonatkozik minden pszichológiai és pszichiátriai problémára a súlyosságuktól függetlenül.

Az F-89/09. sz., *Gagalis kontra Tanács* ügyben 2010. december 1-jén hozott ítéletben a Közzszolgálati Törvényszék megállapította, hogy mind a személyzeti szabályzat 73. cikkének (3) bekezdését,

mind pedig a baleset elleni biztosításra vonatkozó szabályzat 9. cikke (1) bekezdésének harmadik albekezdését úgy kell értelmezni, hogy azok csak a személyzeti szabályzat 72. cikkével lefedett ellátások kapcsán felmerült költségek megtérítésének kiegészítését írják elő, a betegségbiztosítási rendszert terhelő költségrész megtérítését követően. A balesetbiztosítási rendszer kiegészítő jellegű, és az említett 9. cikk (2) bekezdésében foglalt kivételektől eltekintve nem írja elő tehát a betegségbiztosítási rendszerben nem fedett ellátások kapcsán felmerült költségek megtérítését, emiatt nem adott lehetőséget a betegségbiztosítási rendszer általi semmilyen költségviselésre.

A fegyelmi eljárás rendje

A fent hivatkozott *A és G kontra Bizottság* ügyben a Közzszolgálati Törvényszék megállapította, hogy az a körülmény, hogy a fegyelmi eljárást anélkül fejezték be, hogy bármiféle fegyelmi büntetést szabtak volna ki a szóban forgó tisztviselőre, nem akadályozza annak, hogy az európai bíróság gyakorolja az érdekelttel szembeni fegyelmi eljárás megindításáról szóló határozat törvényessége feletti felülvizsgálati jogkörét. Az érintett tisztviselő jogainak védelme érdekében úgy kell tekinteni, hogy a kinevezésre jogosult hatóság jogszerűtlenül gyakorolta hatáskörét nemcsak akkor, amikor hatáskörével bizonyítottan visszaélt, hanem akkor is, ha nem álltak rendelkezésre kellően pontos és releváns tényezők, amelyek arra mutattak, hogy az érdekelt fegyelmi vétséget követett el. Egyébiránt ugyanebben az ítéletben a Közzszolgálati Törvényszék megerősítette azon elvet, amely szerint a fegyelmi eljárást ésszerű határidőn belül kell lefolytatni. A fegyelmi hatóságot terhelő gondossági kötelezettség a fegyelmi eljárásnak mind a megindítására, mind a lefolytatására vonatkozik.

Az Európai Unió egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételek

1. A határozatlan idejű szerződéssel rendelkező alkalmazott elbocsátása

Az F-87/08. sz., *Schuerings kontra Európai Képzési Alapítvány* és az F-88/08. sz. *Vandeuren kontra Európai Képzési Alapítvány* ügyben 2010. december 9-én hozott ítéletekben a Közzszolgálati Törvényszék – miután kifejtette, hogy a határozatlan időre szóló szerződésekre jellemző stabilitással lenne ellentétes, valamint az ilyen típusú szerződések lényegét sértené meg annak lehetővé tétele, hogy a munkáltató jogszerű indok nélkül megszüntethesse a határozatlan idejű munkaviszonyt – megállapította, hogy az ügynökség tevékenységi körének csökkentése tekinthető az elbocsátás jogszerű indokaként azzal a feltétellel azonban, hogy az említett ügynökség nem rendelkezik olyan álláshellyel, ahova az érintett alkalmazottat át lehet helyezni. Amikor az adminisztráció azt vizsgálja, hogy az alkalmazott áthelyezhető-e másik – létező vagy létrehozandó – álláshelyre, mérlegelnie kell a szolgálati érdeket, amely az álláshely betöltésére legalkalmasabb személy felvételét kívánja meg, és az elbocsátani tervezett alkalmazott érdekét. Ehhez mérlegelési jogkörében figyelembe kell vennie azon különböző körülményeket, amelyek között szerepelnek az álláshelynek az alkalmazott képesítéseit és alkalmasságát érintő követelményei, azon körülmény, hogy az érintett alkalmazott munkaszerződése megjelöli-e, hogy ez utóbbit meghatározott álláshely betöltésére alkalmazzák, az alkalmazottra vonatkozó értékelési jelentés, az alkalmazott kora, hivatalban eltöltött szolgálati ideje és azon évek száma, amennyit még munkavégzéssel kell töltenie a nyugdíjjogosultság megszerzéséig.

2. Az alkalmazottnak a próbaideje végén való elbocsátása

Az F-2/09. sz. *Menghi kontra ENISA* ügyben 2010. február 24-én hozott ítéletben a Közzszolgálati Törvényszék valamely ideiglenes alkalmazottnak a próbaideje végén való elbocsátását illetően több pontosítást is megfogalmazott az elbocsátó határozatokkal kapcsolatban. Először is kimondta, hogy az a tény, hogy bebizonyosodott az alkalmazottat ért lelki zaklatás fennállása, nem

jelenti azt, hogy minden, ezen alkalmazottnak sérelmet okozó, és e zaklatás körében elfogadott határozat jogellenes. Szükséges a szóban forgó zaklatás és a vitatott határozat közötti kapcsolat fennállása is. A Közzszolgálati Törvényssék másodszor megállapította, hogy a személyzeti szabályzat segítségnyújtásra vonatkozó 24. cikke rendelkezéseinek megsértésére nem lehet eredményesen hivatkozni az elbocsátó határozattal szemben. Csak a segítségnyújtási kötelezettséggel kapcsolatos közigazgatási határozatok, vagyis a segítségnyújtás iránti kérelmet elutasító határozatok, vagy kivételes körülmények között a valamely alkalmazottnak való önkéntes segítségnyújtás elmulasztása sérthetik ugyanis meg e kötelezettséget. Márpedig az elbocsátó határozat tárgya nem tartozik a személyzeti szabályzat 24. cikkének hatálya alá, és ezért nincs kapcsolatban az e cikkben előírt segítségnyújtási kötelezettséggel. Végül a Közzszolgálati Törvényssék úgy ítélte meg, hogy a személyzeti szabályzat 22a. cikkének (3) bekezdésében foglalt rendelkezések – amelyek szerint azt a tisztviselőt, aki esetleges jogellenes tevékenység, vagy az Unió tisztviselőire vonatkozó kötelezettségek súlyos megszegését képező magatartások feltételezésére okot adó információkat közölt, „az intézmény részéről nem érheti sérelmes hatás ennek következtében, feltéve, hogy a tisztviselő jóhiszeműen járt el” –, nem védik a jogellenes tevékenység feltételezésére okot adó tényekre vonatkozó információt a személyzeti szabályzat 22a. cikkének (1) bekezdése értelmében véve közlő tisztviselőt a neki sérelmet okozó bármely határozattól, hanem csak azoktól, amelyeket az ilyen közlést érintően fogadnak el.

B – A Közszolgálati Törvényszék összetétele

(A 2010. december 31-i protokolláris sorrend)

Balról jobbra:

S. Van Raepenbusch és H. Kreppel bírák; H. Tagaras tanácselnök; P. Mahoney elnök; S. Gervasoni tanácselnök; I. Boruta és M. I. Rofes i Pujol bírák; W. Hakenberg hivatalvezető

1. A Közszolgálati Törvényszék tagjai

(hivatalba lépésük sorrendjében)

Paul J. Mahoney

Született 1946-ban; jogi tanulmányok (Master of Arts, Oxfordi Egyetem, 1967; Master of Laws, University College London, 1969); a University College Londonon tart előadásokat (1967–1973); barrister (London, 1972–1974); az Emberi Jogok Európai Bíróságán tanácsos, majd főtanácsos (1974–1990); jogász vendégprofesszor a Saskatchewan Egyetemen, Saskatoon, Kanada (1988); az Európa Tanács személyzeti vezetője (1990–1993); osztályvezető (1993–1995), hivatalvezető-helyettes (1995–2001), majd hivatalvezető az Emberi Jogok Európai Bíróságán (2001–2005. szeptember); 2005. október 6-tól a Közszolgálati Törvényszék elnöke.

Horstpeter Kreppel

Született 1945-ben; egyetemi tanulmányait Berlinben, Münchenben és Frankfurt am Mainban végezte (1966–1972), első államvizsga (1972); bírósági fogalmazó Frankfurt am Mainban (1972–1973 és 1974–1975); bruges-i Collège d'Europe (1973–1974); szakvizsga (Frankfurt am Main, 1976); a Szövetségi Munkaügyi Hivatal alkalmazottja és ügyvéd (1976); munkaügyi bíróságon bíró (Hessen tartomány, 1977–1993); a Frankfurt am Main-i Fachhochschule für Sozialarbeitswissenschaft és a wiesbadeni Verwaltungsfachhochschulén tart előadásokat (1979–1990); nemzeti szakértő az Európai Közösségek Bizottsága jogi szolgálatánál (1993–1996 és 2001–2005); a Németországi Szövetségi Köztársaság nagykövetségén szociális ügyi attasé Madridban (1996–2001); bíró a Frankfurt am Main-i munkaügyi bíróságon (2005. február–szeptember); 2005. október 6-tól a Közszolgálati Törvényszék bírāja.

Irena Boruta

Született 1950-ben; jogi diploma a Wrocław-i Egyetemen (1972); jogi doktor (Łódź, 1982); ügyvéd a Lengyel Köztársaság Ügyvédi Kamarájában (1977 óta); vendégkutató (Paris X Egyetem, 1987–1988; Nantes-i Egyetem, 1993–1994); a „Solidarność” szakértője (1995–2000); munkajogi és európai szociális jogi professzor a Łódź-i Egyetemen (1997–1998 és 2001–2005), akkreditált professzor a Varsói Kereskedelmi Főiskolán (2002), munkajogi és társadalombiztosítási jogi professzor a Kardinał Stefan Wyszyński Egyetemen, Varsóban (2002–2005); munkaügyi és szociális miniszterhelyettes (1998–2001); a Lengyel Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozásának tárgyalásaival megbízott tárgyalóbizottság tagja (1998–2001); a lengyel kormány képviselője a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetben (1998–2001); számos munkajogi és európai szociális jogi kiadvány szerzője; 2005. október 6-tól a Közszolgálati Törvényszék bírāja.

Haris Tagaras

Született 1955-ben; jogot végez (Theszaloníki Egyetem, 1977); európai jogi tanulmányok (Brüsszeli Szabadegyetem Európai Tanulmányok Intézete, 1980); jogi doktor (Theszaloníki Egyetem, 1984); jogász-nyelvész az Európai Közösségek Tanácsánál (1980–1982); kutató a Theszaloníki Nemzetközi és Európai Gazdasági Jogi Központban (1982–1984); tanácsos az Európai Közösségek Bíróságán és az Európai Közösségek Bizottságánál (1986–1990); a közösségi jog, a nemzetközi magánjog és az emberi jogok professzora az Athéni Panteion Egyetemen (1990 óta); az európai ügyek külső munkatársa az Igazságügyi Minisztériumnál és a Luganói Egyezmény állandó bizottságának tagja (1991–2004); a Nemzeti Versenybizottság tagja (1999–2005); a Nemzeti Távközlési és Postai Bizottság tagja (2000–2002); a Theszaloníki Ügyvédi Kamara tagja, a Semmitőszéken eljáró ügyvéd; az Európai Ügyvédek Uniójának (UAE) alapító tagja; a Nemzetközi Összehasonlító Jogi Akadémia társult tagja; 2005. október 6-tól a Közszolgálati Törvényszék bírása.

Sean Van Raepenbusch

Született 1956-ban; jogot végez (Brüsszeli Szabadegyetem, 1979); nemzetközi jogot végez (Brüsszel, 1980); jogi doktor (1989); a Société anonyme du canal et des installations maritimes de Bruxelles jogi szolgálatának vezetője (1979–1984); tisztviselő az Európai Közösségek Bizottságánál (Szociális Főigazgatóság, 1984–1988); az Európai Közösségek Bizottsága jogi szolgálatának tagja (1988–1994); jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (1994–2005); előadásokat tart a Charleroi-i Egyetemen (nemzetközi és európai szociális jog, 1989–1991), a Mons-Hainaut-i Egyetemen (európai jog, 1991–1997), a Liège-i Egyetemen (európai közszolgálati jog, 1989–1991); az Európai Unió intézményeinek joga, 1995–2005; európai szociális jog, 2004–2005); számos európai szociális jogi és az Európai Unió alkotmányjogával foglalkozó kiadvány szerzője; 2005. október 6-tól a Közszolgálati Törvényszék bírása.

Stéphane Gervasoni

Született 1967-ben; a Grenoble-i Politikai Tanulmányok Intézetén (1988) és az École nationale d'administrationon (1993) szerez diplomát; az Államtanács tagja (peres ügyek osztálya, 1993–1997, szociális osztály, 1996–1997; ülnök, (1996–2008); 2008 óta államtanácsos; előadó a Párizsi Politikai Tanulmányok Intézetében (1993–1995); a kormány megbízottja a nyugdíjak különleges semmisségi bizottságánál (1994–1996); jogi tanácsadó a Közszolgálati Minisztériumban és Párizs Város Önkormányzatánál (1995–1997); főtitkár az Yonne megyei prefektúrán, az Auxerre-i Kerület alprefektusa (1997–1999); főtitkár a Savoie megyei prefektúrán, a Chambéryi Kerület alprefektusa (1999–2001); jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (2001. szeptember – 2005. szeptember); a NATO fellebbviteli bizottságának címzetes tagja (2001–2005); 2005. október 6-tól a Közszolgálati Törvényszék bírása.

Maria Isabel Rofes i Pujol

Született 1956-ban; jogi tanulmányok (licenciatura en derecho, Universidad de Barcelona, 1981); nemzetközi kereskedelemre való szakosodás (Mexikó, 1983); európai integrációs (Barcelonai Kereskedelmi Kamara, 1985) és közösségi jogi tanulmányok (Escola d'Administració Pública de Catalunya, 1986); a Generalitat de Catalunya tisztviselője (az Ipari és Energiaügyi Minisztérium Jogi Szolgálatának tagja, 1984. áprilistól 1986. augusztusig); a Barcelonai Ügyvédi Kamara tagja (1985–1987); az Európai Közösségek Bírósága Kutatási és Dokumentációs Osztályának tanácsosa, később főtanácsosa (1986–1994); jogi referens a Bíróságon (Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok kabinetjében 1995. januártól 2004. áprilisig; Lohmus bíró kabinetjében 2004. májustól 2009. augusztusig); előadásokat tart a közösségi perekről az Universitat Autònoma de Barcelona jogi karán (1993–2000); számos európai szociális jogi publikáció és előadás; a Községi Fajtaoltalmi Hivatal Fellebbviteli Tanácsának tagja (2006–2009); 2009. október 7-től a Közszolgálati Törvényszék bírāja.

Waltraud Hakenberg

Született 1955-ben; jogi tanulmányok Regensburgban és Genfben (1974–1979); első államvizsga (1979); közösségi jogi posztgraduális tanulmányok a bruges-i Collège d'Europe-ban (1979–1980); bírósági fogalmazó Regensburgban (1980–1983); jogi doktor (1982); szakvizsga (1983); ügyvéd Münchenben és Párizsban (1983–1989); az Európai Közösségek Bíróságának tisztviselője (1990–2005); jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (P. Jann bíró kabinetje, 1995–2005); több egyetemen tart előadásokat Németországban, Ausztriában, Svájcban és Oroszországban; a Saar-vidéki Egyetem tiszteletbeli professzora (1999 óta); több jogi bizottság, egyesület és tanács tagja; számos közösségi jogi és perjogi kiadvány szerzője; 2005. november 30-tól az Európai Közszolgálati Törvényszék hivatalvezetője.

2. A Közzszolgálati Törvénysszék összetételének változása 2010-ben

A Közzszolgálati Törvénysszék összetételében 2010-ben semmilyen változás nem történt.

3. Protokolláris sorrend

2010. január 1-jétől 2010. december 31-ig

P. MAHONEY, a Közzszolgálati Törvényszék
elnöke

H. TAGARAS, tanácselnök

S. GERVASONI, tanácselnök

H. KREPPEL, bíró

I. BORUTA, bíró

S. VAN RAEPENBUSCH, bíró

M. I. ROFES i PUJOL, bíró

W. HAKENBERG, hivatalvezető

4. A Közzszolgálati Törvényssék korábbi tagja

Heikki Kanninen (2005–2009)

C – A Közszolgálati Törvényszék igazságügyi statisztikái

A Közszolgálati Törvényszék tevékenysége általában

1. Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2006–2010)

Érkezett ügyek

2. Az ügyeknek a főbb alperes intézmények szerinti százalékos megoszlása (2006–2010)
3. Az eljárás nyelve (2006–2010)

Befejezett ügyek

4. Ítéletek és végzések – Ítélező testület (2010)
5. A határozat tartalma (2010)
6. Ideiglenes intézkedések (2006–2010)
7. Az eljárások időtartama hónapokban (2010)

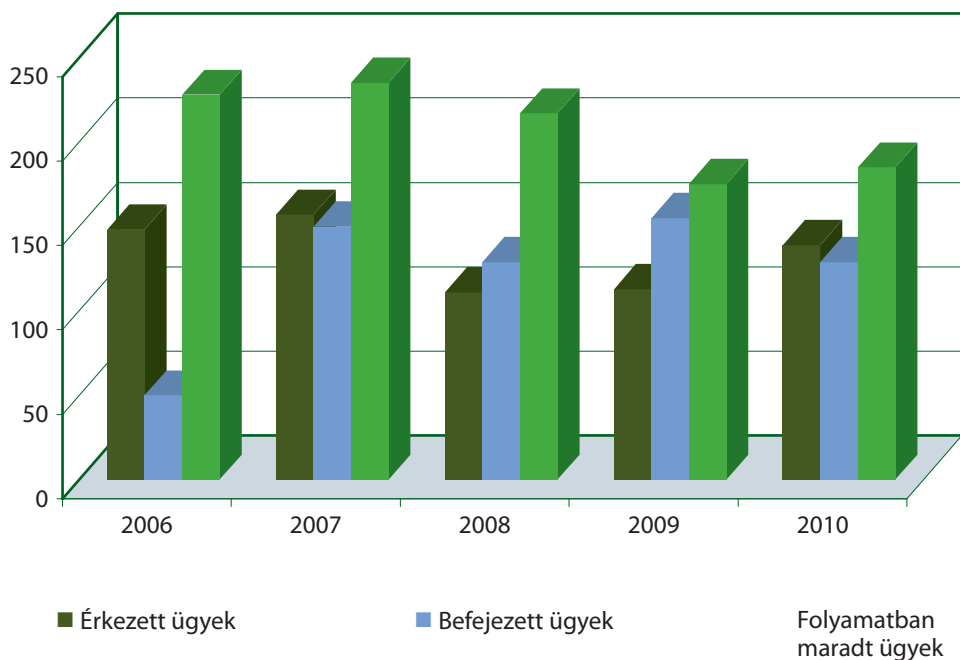
December 31-én folyamatban maradt ügyek

8. Ítélező testület (2006–2010)
9. A felperesek száma (2010)

Egyéb

10. A Közszolgálati Törvényszéknek a Törvényszék előtt fellebbezéssel megtámadott határozatai (2006–2010)
11. A Törvényszék előtti fellebbezések eredménye (2006–2010)

1. A Közzszolgálati Törvényszék tevékenysége általában Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2006–2010)

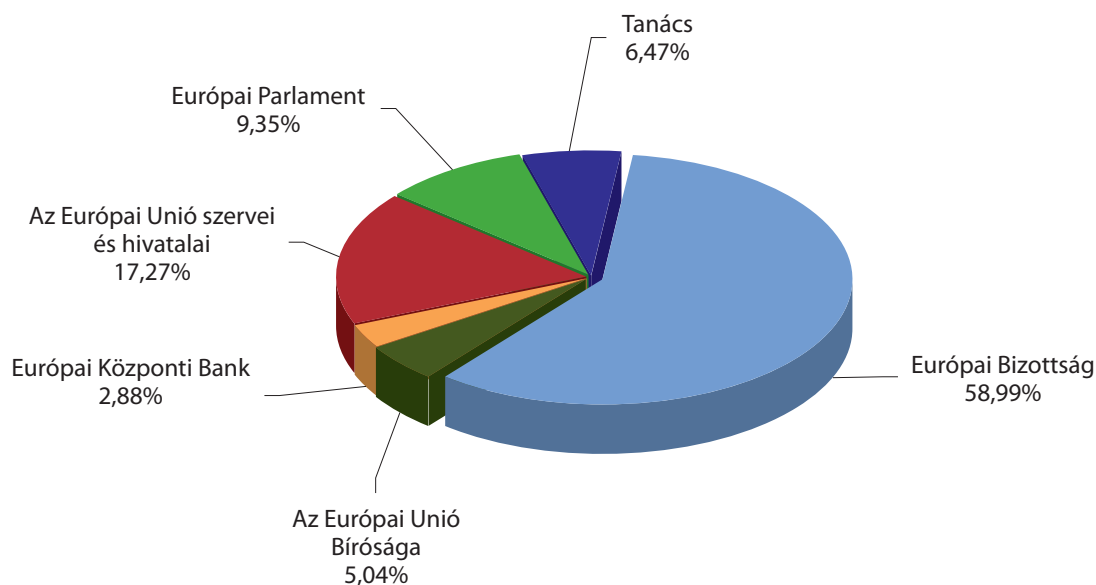
	2006	2007	2008	2009	2010
Érkezett ügyek	148	157	111	113	139
Befejezett ügyek	50	150	129	155	129
Folyamatban maradt ügyek	228	235	217	175	185 ¹

A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

¹ Amelyből 14 ügyben felfüggesztették az eljárást.

2. *Érkezett ügyek – Az ügyeknek a főbb alperes intézmények szerinti százalékos megoszlása (2006–2010)*

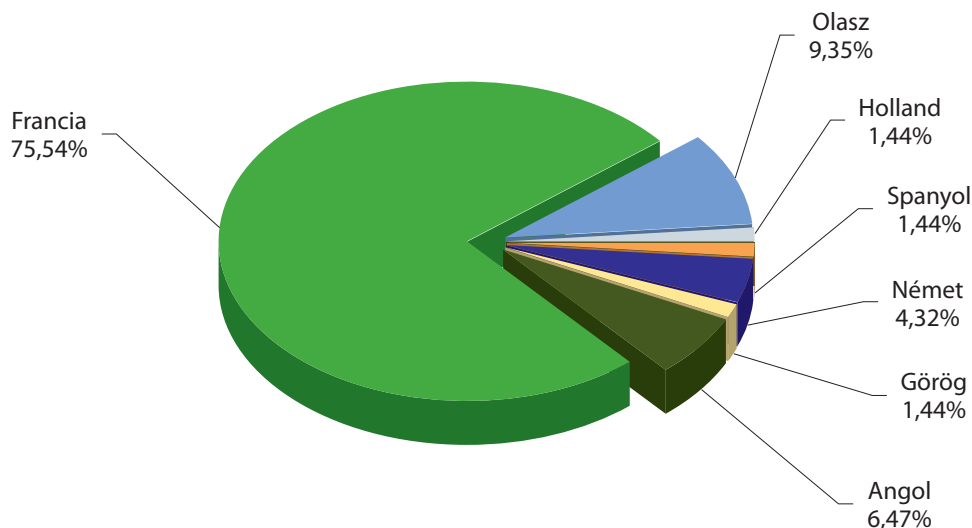
Az érkezett ügyek százalékos megoszlása (2010)

	2006	2007	2008	2009	2010
Európai Parlament	7,48%	15,29%	14,41%	8,85%	9,35%
Tanács	5,44%	4,46%	4,50%	11,50%	6,47%
Európai Bizottság	72,79%	63,69%	54,95%	47,79%	58,99%
Az Európai Unió Bírósága	4,08%	3,82%		2,65%	5,04%
Európai Központi Bank		1,27%	2,70%	4,42%	2,88%
Számvevőszék	2,72%	2,55%	5,41%	0,88%	
Az Európai Unió szervei és hivatalai	7,48%	8,92%	18,02%	23,89%	17,27%
Összesen	100%	100%	100%	100%	100%

3. Érkezett ügyek – Az eljárás nyelve (2006–2010)

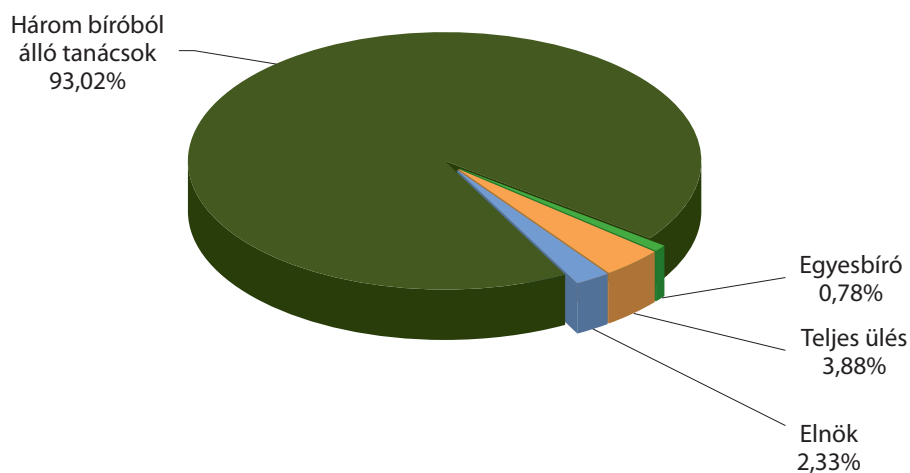
Megoszlás 2010-ben

Az eljárás nyelve	2006	2007	2008	2009	2010
Bolgár		2			
Spanyol	1	2	1	1	2
Cseh				1	
Német	2	17	10	9	6
Görög	3	2	3	3	2
Angol	8	8	5	8	9
Francia	113	101	73	63	105
Olasz	10	17	6	13	13
Litván		2	2		
Magyar	2	1	1		
Holland	7	4	8	15	2
Lengyel			1		
Portugál			1		
Román		1			
Szlovén	1				
Finn	1				
Összesen	148	157	111	113	139

Az eljárás nyelve arra a nyelvre utal, amelyen a keresetet benyújtották, nem pedig a felperes anyanyelvére vagy nemzetiségére.

4. *Befejezett ügyek – Ítéletek és végzések – Ítélező testület (2010)*

	Ítéletek	Az egyezség nyomán az ügy törléséről rendelkező végzések ¹	Az eljárást befejező egyéb végzések	Összesen
Teljes ülés	4	1		5
Elnök			3	3
Három bíróból álló tanácsok	84	11	25	120
Egyesbíró	1			1
Összesen	89	12	28	129

¹ A 2010. év során 12 további olyan ügy volt, amelyben a jogvitának a Közszerzőgálati Törvénysszék által kezdeményezett egyezségkötéssel történő rendezése nem vezetett eredményre.

5. Befejezett ügyek – A határozat tartalma (2010)

	Ítéletek			Végzések				Összesen
	Teljes egészében elfogadhatónak nyilvánított keresetek	Részben elfogadhatónak nyilvánított keresetek	Teljes egészében elutasított keresetek, okafogyottság	[Nyilvánvalóan] elfogadhatatlan vagy megalapozatlan keresetek/ kérelmek	Az ítélkező testület fellépése nyomán létrejött egyezségek	Törlés egyéb okból, okafogyottá válás vagy áttétel	Egészben vagy részben elfogadhatónak nyilvánított kérelmek (különleges eljárások)	
Beosztás/Újrabeosztás		1	1	1				3
Versenyzvizsga	3	2	6					11
Munkafeltételek/Szabadság	1	1	1		1			4
Értékelés/Előléptetés	1	3	5		3	8		20
Nyugdíjak és rokkantsági ellátások			3		1			4
Fegyelmi eljárások		2						2
Felvétel/Kinevezés/Besorolási fokozatba sorolás	2	1	16	1	2	5		27
Díjazás és támogatások	2		3		2			7
Alkalmazotti szerződés felmondása	11	4	7	2	1			25
Szociális biztonság/Foglalkozási megbetegedés/Balesetek		2	4	1	1	1		9
Egyéb		5	2	5	1	2	2	17
Összesen	20	21	48	10	12	16	2	129

6. Ideiglenes intézkedések (2006–2010)

Ideiglenes intézkedés iránti befejezett ügyek		A határozat tartalma		
		Teljes vagy részleges elfogadás	Elutasítás	Törlés
2006	2		2	
2007	4		4	
2008	4		4	
2009	1	1		
2010	6		4	2
Összesen	17	1	14	2

7. Befejezett ügyek – Az eljárások időtartama hónapokban (2010)

		A teljes eljárás időtartama	Az eljárás időtartama, az esetleges felfüggesztés tartamát nem beleértve
Ítéletek		Átlagos időtartam	Átlagos időtartam
A Közszerzői Törvényszékhez érkezett ügyek	81	21,4	19,7
Eredetileg a Törvényszékhez érkezett ügyek ¹	8	62,4	34,9
Összesen	89	25,1	21

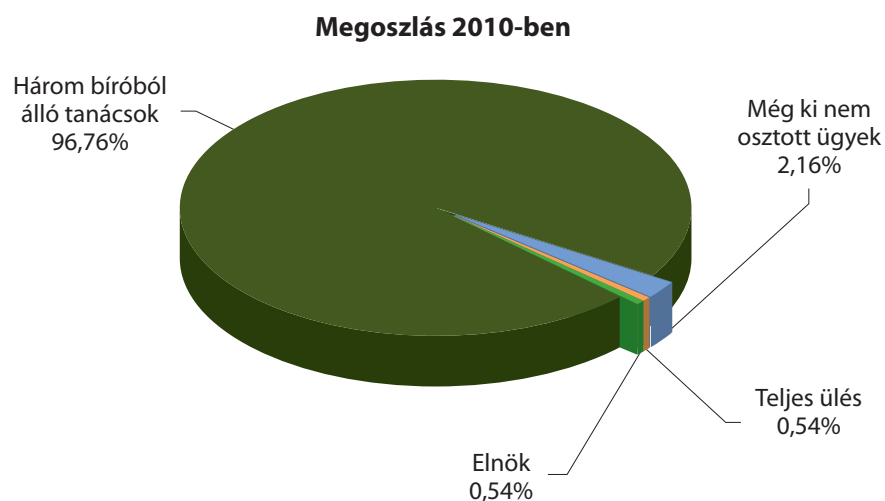
		A teljes eljárás időtartama	Az eljárás időtartama, az esetleges felfüggesztés tartamát nem beleértve
Végzések		Átlagos időtartam	Átlagos időtartam
A Közszerzői Törvényszékhez érkezett ügyek	37	17,1	10,1
Eredetileg a Törvényszékhez érkezett ügyek ¹	3	66,5	28,9
Összesen	40	20,8	11,5

ÖSSZESEN	129	23,8	18,1
-----------------	------------	-------------	-------------

Az időtartamot hónapokban és hónaptizedekben fejezik ki.

¹ A Törvényszék 118 ügyet tett át a Közszerzői Törvényszékhez ez utóbbi tevékenységének megkezdésekor.

8. December 31-én folyamatban maradt ügyek – Ítélező testület (2006–2010)

	2006	2007	2008	2009	2010
Teljes ülés	2	3	5	6	1
Elnök	4	3	2	1	1
Három bíróból álló tanácsok	212	206	199	160	179
Egyesbíró					
Még ki nem osztott ügyek	10	23	11	8	4
Összesen	228	235	217	175	185

9. December 31-én folyamatban maradt ügyek – A felperesek száma (2010)

Azon folyamatban maradt ügyek, amelyekben ügyenként a legnagyobb számú felperes vesz részt

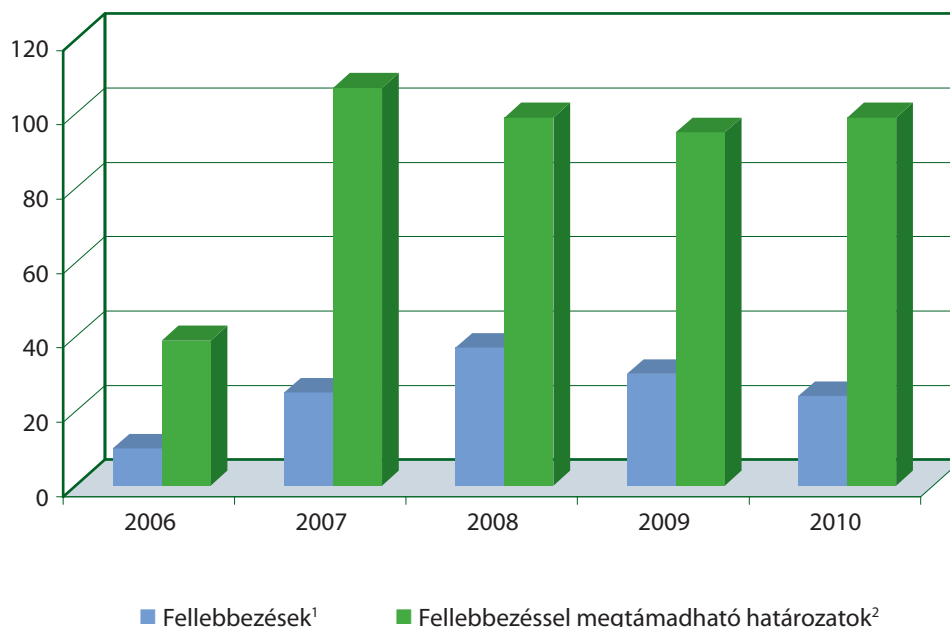
A felperesek száma	Területek
327 (15 ügy)	Személyzeti szabályzat – Díjazás – A tisztviselők és ideiglenes alkalmazottak nyugdíjának és díjazásának éves kiigazítása – A személyzeti szabályzat 65. cikke és XI. melléklete – A 2009. december 23-i 1296/2009/EU/Euratom tanácsi rendelet
169	Személyzeti szabályzat – Az EKB személyi állománya – A nyugdíjrendszer reformja
35	Személyzeti szabályzat – EBB – Nyugdíjak – 2008. évi reform
26 (3 ügy)	Személyzeti szabályzat – Átsorolás – Az új személyzeti szabályzat hatálybalépését megelőzően belső versenyvizsga tartaléklistájára felvett pályázók – Besorolási fokozatba való besorolás hátrányosabb rendelkezések alkalmazásával – A személyzeti szabályzat XIII. mellékletének átmeneti rendelkezései – Az előmeneteli pontok elvesztése
18	Személyzeti szabályzat – Díjazás – Vagy valamely biztonsági és megelőzési szolgálathoz vagy a válság, illetve sürgős helyzet esetén eljáró koordinációs szolgálathoz beosztott szerződéses alkalmazott – A rendszeres készenléti szolgálatra kötelezett munkavállalók pótléka – A személyzeti szabályzat 56b. cikke
16 (2 ügy)	Személyzeti szabályzat – Szerződéses alkalmazott – Az alkalmazottnak valamely versenyvizsga tartaléklistájára való fel nem vétele miatt a szerződést megszüntető rendelkezés – Az alkalmazott szerződésének felmondása
14	Személyzeti szabályzat – Kinevezés – Őrzési vállalkozás munkavállalói – Az alkalmazotti minőség elismerése iránti kérelem
13	Személyzeti szabályzat – Szerződéses alkalmazott – Ideiglenes alkalmazott – Alkalmazási feltételek – A szerződés tartama

A „Személyzeti szabályzat” kifejezés alatt az Európai Unió tisztviselőinek személyzeti szabályzatát és az Európai Unió egyéb alkalmazottainak alkalmazási feltételeit kell érteni.

A felperesek teljes száma az összes folyamatban maradt ügy viszonylatában

	Felperesek összesen	Folyamatban maradt ügyek összesen
2006	1 652	228
2007	1 267	235
2008	1 161	217
2009	461	175
2010	812	185

10. Egyéb – A Közszolgálati Törvényszéknek a Törvényszék előtt fellebbezéssel megtámadott határozatai (2006–2010)

	Fellebbezések ¹	Fellebbezéssel megtámadható határozatok ²	Fellebbezések százalékos megoszlása ³	A fellebbezések százalékos megoszlása az egyezség útján történő rendezéseket is figyelembe véve ⁴
2006	10	39	25,64%	22,22%
2007	25	107	23,36%	21,93%
2008	37	99	37,37%	34,91%
2009	30	95	31,58%	30,93%
2010	24	99	24,24%	21,62%

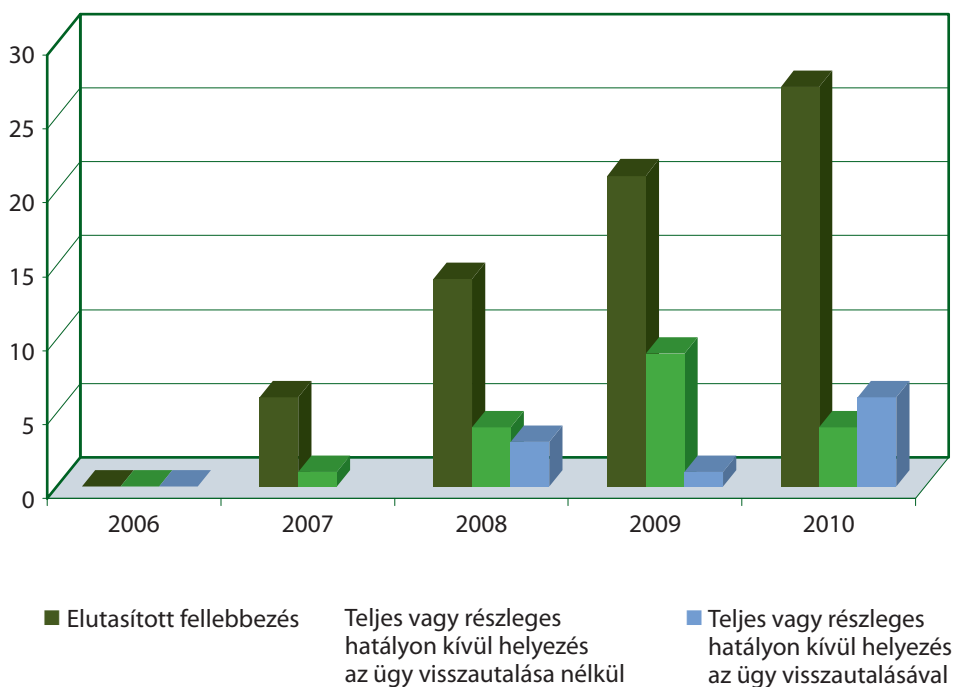
¹ Azokat a határozatokat, amelyeket több fél is megfellebbezett, csak egyszer vették figyelembe. 2007-ben két olyan határozat volt, amelyek ellen két-két fellebbezést nyújtottak be.

² A tárgyv során kihirdetett vagy meghozott, a keresetet elfogadhatatlannak, nyilvánvalóan elfogadhatatlannak vagy nyilvánvalóan megalapozatlannak nyilvánító ítéletek és végzések, valamint ideiglenes intézkedés tárgyában hozott, okafogyottságot megállapító és beavatkozás engedélyezése iránti kérelmet elutasító végzések.

³ E százalékos megoszlás az adott év vonatkozásában eltérhet a tárgyvben hozott, fellebbezéssel megtámadható határozatok számától, mivel a fellebbezési határidő egyik naptári évből átnyúlhat a másik naptári évbe.

⁴ A Közszolgálati Törvényszék – a jogalkotó felhívásának eleget téve – arra törekszik, hogy megkönnyítse a jogviták egyezség útján történő rendezését. Minden évben meghatározott számú ügyet ezen jogintézmény révén fejez be. Ezen ügyek eredményeként nem hoz olyan „fellebbezéssel megtámadható” határozatot, amelyet az éves jelentésben a Bíróság és a Törvényszék vonatkozásában hagyományosan figyelembe vesznek a „fellebbezések százalékos megoszlásának” számításakor. Márpedig, amennyiben a „fellebbezések százalékos megoszlása” alkalmas lehet valamely igazságszolgáltatási szerv határozatai „vitatása mértékének” jellemzésére, ezen arányszám jobban tükrözné a valós helyzetet abban az esetben, ha kiszámításánál figyelembe vennék nemcsak a fellebbezéssel megtámadható határozatokat, hanem azokat is, amelyekkel szemben fellebbezésre nincs lehetőség éppen azon tény miatt, hogy azok egyezséggel fejezik be az eljárást. Éppen ennek a számításnak az eredménye látható ebben az oszlopban.

11. Egyéb – A Törvényezék előtti fellebbezések eredménye (2006–2010)

	2006	2007	2008	2009	2010
Elutasított fellebbezés		6	14	21	27
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalása nélkül		1	4	9	4
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalásával			3	1	6
Összesen		7	21	31	37

IV. fejezet

Találkozók és látogatások

A – Hivatalos látogatások és rendezvények a Bíróságon, a Törvényszéken és a Közzolgálati Törvényszéken

Bíróság

Január 25. és 26.	A Judiciary of England and Wales, Scotland and Northern Ireland küldöttsége
Január 29.	A Tanács „Bíróság” munkacsoportja spanyol elnökségének küldöttsége
Február 7–9.	Az Amerikai Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának küldöttsége és az SMU Dedman School of Law oktatói
Február 23.	Az Európai Parlament Jogi Bizottságának küldöttsége
Március 2.	M. Šefčovič, az Európai Bizottság alelnöke
Március 9.	A. Merkel, a Németországi Szövetségi Köztársaság kancellárja
Március 22–23.	A tagállamok bírái és ügyészei számára rendezett konferencia (Belgium, Bulgária, Dánia, Németország, Észtország, Görögország, Ciprus, Írország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Hollandia, Lengyelország, Portugália és az Egyesült Királyság)
Április 19.	C. Kart, a Török Köztársaság luxemburgi nagyhercegségi nagykövete
Április 19–21.	A Szlovén Köztársaság Alkotmánybíróságának küldöttsége
Április 26.	A tagállamok és az Európai Unió intézményei meghatalmazottainak találkozója
Április 26–28.	A Nyugat-afrikai Gazdasági és Monetáris Unió (UEMOA) Bíróságának, a Közép-afrikai Gazdasági és Monetáris Közösség (CEMAC) Bíróságának, valamint a Nyugat-Afrikai Államok Gazdasági Közössége (CEDEAO) Bíróságának küldöttségei
Május 4.	Az Európai Parlament Állampolgári jogok, bel- és igazságügy bizottságának küldöttsége
Május 17. és 18.	A Török Köztársaság Alkotmánybíróságának küldöttsége
Május 31.	P. Étienne, a Francia Köztársaság Európai Unió melletti állandó képviselője
Június 3.	J.-M. Bockel, a Francia Köztársaság igazságügyi államtitkára
Június 7. és 8.	Az Európai Unió Államtanácsai és Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságai Szövetségének közgyűlése és konferenciája
Június 9.	H. Trüpel, az Európai Parlament Költségvetési Bizottságának előadója
Június 14.	A. Ronchi, az Olasz Köztársaság európai ügyekért felelős minisztere
Június 20–22.	A holland királysági Hoge Raad küldöttsége
Június 28. és 29.	Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának küldöttsége
Július 1-je és 2.	A Horvát Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának küldöttsége
Szeptember 6. és 7.	„4e Luxemburger Expertenforum zur Entwicklung des Unionsrechts”, Sabine Leutheusser-Schnarrenberger, a Németországi Szövetségi Köztársaság igazságügy-minisztere részvételével
Szeptember 20–22.	A romániai Igazságszolgáltatási Tanács és a Nemzeti Bíróképző Intézet küldöttsége
Október 7.	T. de Maizière, a Németországi Szövetségi Köztársaság belügyminisztere

Október 7.	L. Barfoed, a Dán Királyság igazságügy-minisztere
Október 7.	K. Jäger, a Liechtensteini Hercegség belga királysági és az Európai Unió melletti nagykövete
Október 12.	Az Európai Ügyvédi Kamarák Tanácsának (CCBE) állandó küldöttsége
Október 25.	M. Radović, Montenegró igazságügy-minisztere és A. A. Pejović, Montenegró Európai Unió melletti nagykövete
November 8.	L. Mosar, a Luxemburgi Nagyhercegség Képviselőházának elnöke, valamint a Luxemburgi Nagyhercegség Képviselőháza igazságügyi bizottságának tagjai
November 8. és 9.	Az EU Select Committee of the House of Lords küldöttsége
November 10.	A. Pipan, a Szlovén Köztársaság belga királysági és luxemburgi nagyhercegségi nagykövete
November 15.	A tagállamok bírái és ügyészei számára rendezett konferencia (Cseh Köztársaság, Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Magyarország, Málta, Ausztria, Románia, Szlovénia, Szlovákia, Finnország és Svédország)
November 18.	A Szaúd-Arábiai Királyság bíráinak és ügyészeinek küldöttsége Dr. Bandar bin Salman bin Mohammed Al Saud herceg, a király tanácsadója és a szaúdi választottbírói tanács elnöke vezetésével
November 23.	M. Manevski, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság igazságügy-minisztere és Nikola Poposki nagykövet, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság Európai Unió melletti képviselőjének vezetője
November 24. és 25.	K. Prost, az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa „1267 Bizottságának” közvetítője
December 2.	J.-U. Hahn, Hessen tartomány (Németország) miniszterelnök-helyettese és az igazságügyért, az integrációs ügyekért és az európai ügyekért felelős minisztere

Törvénytörvény

Január 29.	A Tanács „Bíróság” munkacsoportja spanyol elnöksége küldöttségének látogatása
Február 7–9.	Az Amerikai Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának küldöttsége és egyetemi oktatók látogatása
Február 23.	Az Európai Parlament Jogi Bizottsága küldöttségének látogatása
Március 16.	A Comisión nacional de la Competencia (Spanyolország) küldöttségének látogatása
Április 26.	A tagállamok és az Európai Unió intézményei meghatalmazottainak találkozója
Október 12.	A Council of Bars and Law Societies of Europe (CCBE) küldöttségének látogatása
Október 27.	N. Diamandouros európai ombudsman látogatása
Október 28.	A három igazságszolgáltatási fórum tagjainak látogatása a Vauban-villában
November 8.	A Luxemburgi Nagyhercegség Képviselőháza elnökének, valamint a Luxemburgi Nagyhercegség Képviselőháza igazságügyi bizottsága tagjainak látogatása

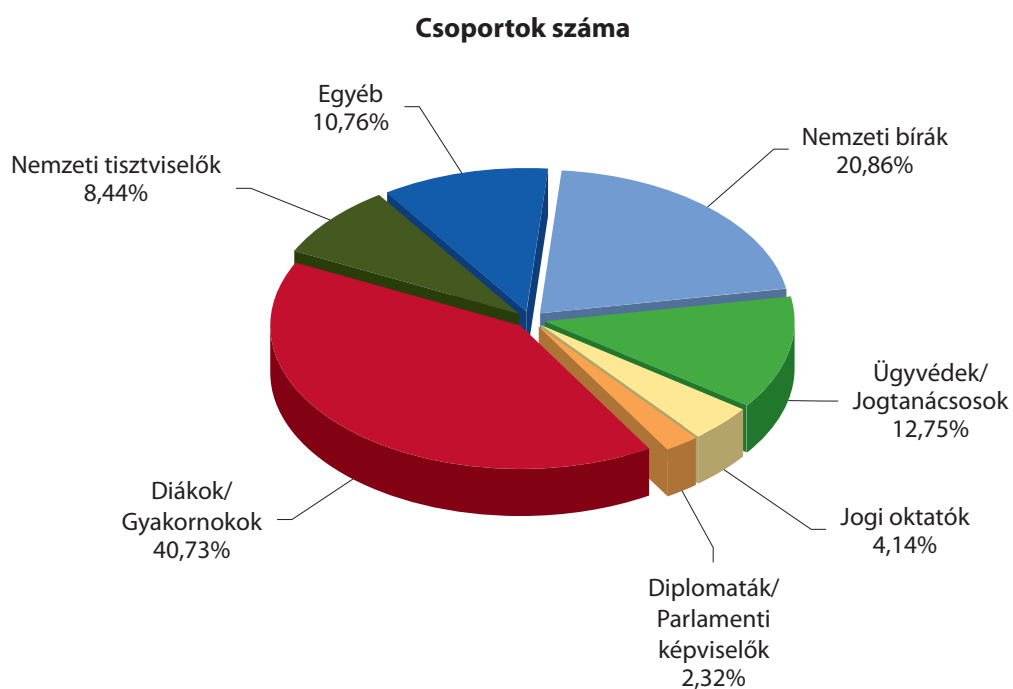
November 8–9.	Az EU Select Committee of the House of Lords (Egyesült Királyság) küldöttségének látogatása
November 24. és 25.	K. Prost, az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa „1267 Bizottsága” közvetítőjének látogatása
December 2.	J.-U. Hahn, Hessen tartomány (Németország) miniszterelnök-helyettesének és az igazságügyért, az integrációs ügyekért és az európai ügyekért felelős miniszterének látogatása

Közzszolgálati Törvényszék

Március 25.	M. de Sola Domingo, az Európai Bizottság közvetítőjének látogatása
Április 20.	A. Schneebalg ügyvéd és közvetítő látogatása
Szeptember 30.	A. Zack, az Ázsiai Fejlesztési Bank Igazgatási Bíróságának elnöke
Október 1-je	A Közzszolgálati Törvényszék 5 éves fennállása alkalmából rendezett konferencia
Október 26.	N. Diamandouros európai ombudsman látogatása

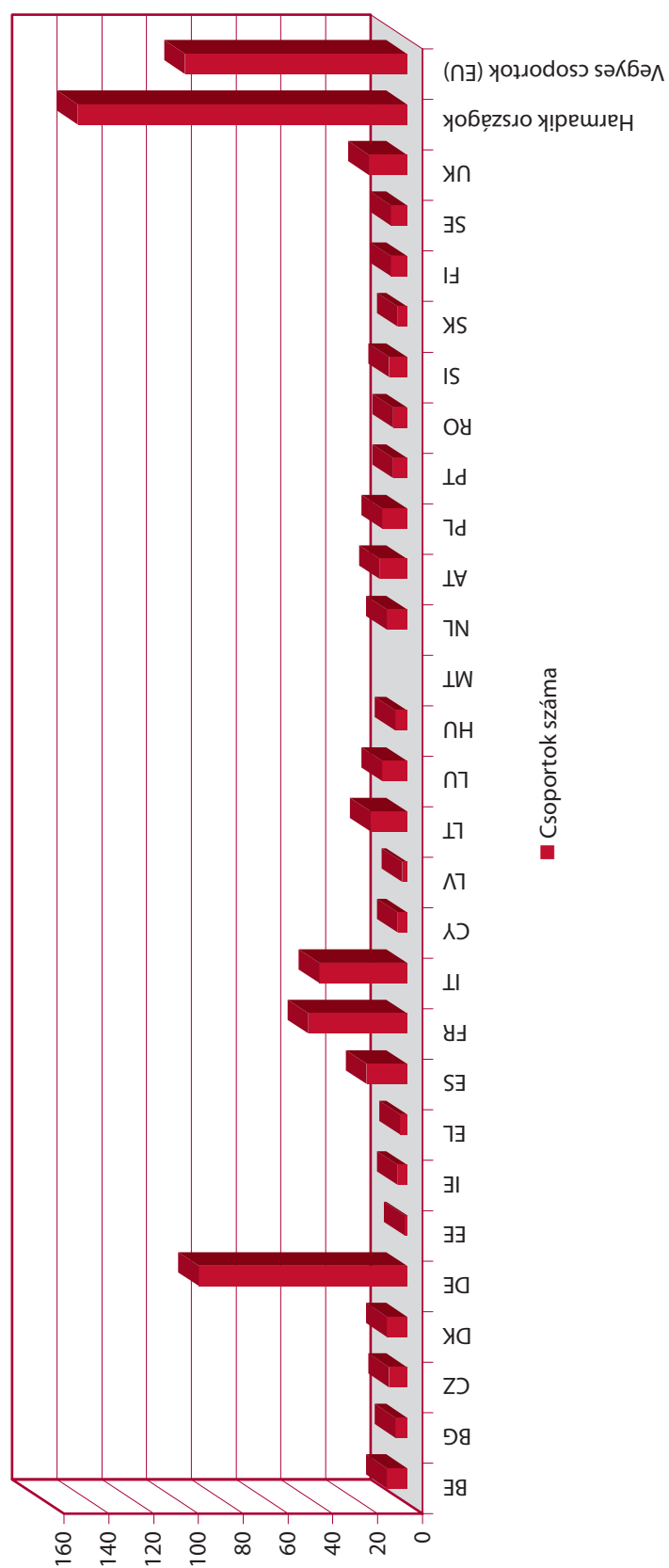
B – Tanulmányi látogatások (2010)

1. Csoportok típusai szerinti bontásban

	Nemzeti bírák	Ügyvédek/ Jogtanácsosok	Jogi oktatók	Diplomaták/ Parlamenti képviselek	Diákok/ Gyakornokok	Nemzeti tisztviselők	Egyéb	Összesen
Csoportok száma	126	77	25	14	246	51	65	604

2. Tanulmányi látogatások – Tagállamok szerinti bontásban (2010)

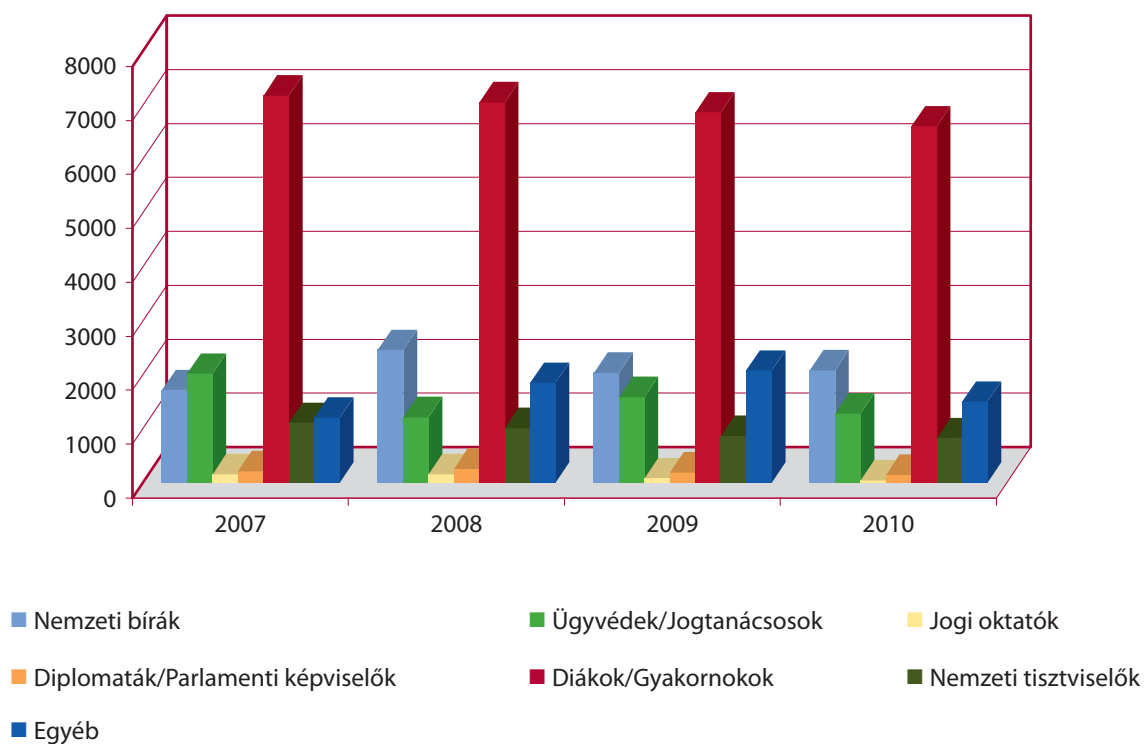
	Látogatók száma								Csoportok száma
	Nemzeti bírák	Ügyvédek/ Jogtanácsosok	Jogi oktatók	Diplomáták/ Parlament képviselők	Diákok/ Gyakornokok	Nemzeti tisztviselők	Egyéb	Összesen	
BE	10				208	25	32	275	9
BG	59	35						94	5
CZ	15	24			84			123	8
DK	5	24			100	21	29	179	9
DE	291	260		56	795	166	606	2 174	93
EE		40						40	1
IE	16				48			64	4
EL	12				35			47	3
ES	97	71	19		128		51	366	18
FR	176	65			534	12	143	930	44
IT		23	10		597			630	39
CY	8				16			24	4
LV		11						11	2
LT			11		5			16	16
LU	23				63	49	102	237	11
HU	78		6		39			123	5
MT								0	0
NL	32	57			39	23	25	176	9
AT		16			144		79	239	12
PL	62	94			21		35	212	11
PT	135				2			137	6
RO	16						4	20	6
SI					93	5		98	8
SK	42				12			54	4
FI	11			27	60		40	138	7
SE	93	13				27	12	145	7
UK	58	35	1		109			203	17
Harmadik országok	368	81		56	1 414	95	175	2 189	147
Vegyes csoportok (EU)	480	439		7	2 061	407	174	3 568	99
Összesen	2 087	1 288	47	146	6 607	830	1 507	12 512	604

3. Tanulmányi látogatások – Nemzeti bírák (2010)

Képzés

BE	8	DK	4	IE	4	FR	16	LV	2	HU	8	AT	6	RO	8	FI	4
BG	3	DE	17	EL	7	IT	19	LT	4	MT	1	PL	16	SI	2	SE	5
CZ	8	EE	2	ES	12	CY	2	LU	2	NL	7	PT	8	SK	4	UK	11
Összesen										190							

4. A látogatók számának és csoportjainak alakulása (2007–2010)

Látogatók száma

	Nemzeti bírák	Ügyvédek/ Jogtanácsosok	Jogi oktatók	Diplomata/ Parlamenti képviselek	Diákok/ Gyakornokok	Nemzeti tisztviselők	Egyéb	Összesen
2007	1 719	2 025	157	213	7 178	1 111	1 206	13 609
2008	2 463	1 219	156	262	7 053	1 016	1 854	14 023
2009	2 037	1 586	84	193	6 867	870	2 078	13 715
2010	2 087	1 288	47	146	6 607	830	1 507	12 512

C – Ünnepélyes ülések

Február 1-je	Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer volt főtanácsnokról megemlékező ünnepélyes ülés
Március 8.	Lord Slynn of Hadleyről, K. Bahlmannról és M. Diez de Velascóról, a Bíróság volt tagjairól megemlékező ünnepélyes ülés
Március 15.	Hans Jungról, az Elsőfokú Bíróság volt hivatalvezetőjéről megemlékező ünnepélyes ülés
Május 3.	Az Európai Bizottság elnökének és tagjainak ünnepélyes nyilatkozattétele alkalmából ő királyi fensége a nagyherceg és a nagyhercegné, valamint J. Buzek, az Európai parlament elnöke jelenlétében tartott ünnepélyes ülés
Június 10.	C. W. A. Timmermans bíró megbízatásának megszűnése és távozása és S. Prechal, a Bíróság bírójának hivatalba lépése alkalmából tartott ünnepélyes ülés
Június 28.	Az Európai Számvevőszék új tagjainak ünnepélyes eskütétele alkalmából tartott ünnepélyes ülés
Szeptember 13.	A. W. H. Meij bíró megbízatásának megszűnése és távozása és Marc van der Woude, a Törvényszék bírójának hivatalba lépése alkalmából tartott ünnepélyes ülés
Október 6.	P. Kūris bíró megbízatásának megszűnése és távozása és E. Jarašiūnas, a Bíróság bírójának hivatalba lépése, valamint R. Grass, a Bíróság hivatalvezetője megbízatásának megszűnése és távozása és A. Calot Escobar, a Bíróság hivatalvezetőjének hivatalba lépése alkalmából tartott ünnepélyes ülés
Október 25.	C. Ashton, az Európai Bizottság alelnöke, egyben az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviseelője és N. Diamandouros európai ombudsman ünnepélyes nyilatkozata, valamint M. Vilaras bíró megbízatásának megszűnése és távozása és D. Gratsias, a Törvényszék bírójának hivatalba lépése alkalmából tartott ünnepélyes ülés
November 26.	V. M. Ciucă bíró megbízatásának megszűnése és távozása és A. Popescu, a Törvényszék bírójának hivatalba lépése alkalmából tartott ünnepélyes ülés

D – Látogatások és hivatalos rendezvényeken való részvételek

Bíróság

Január 4.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Semmitőszék által rendezett újévi fogadáson, Brüsszelben
Január 11.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Államtanács által rendezett újévi fogadáson, Brüsszelben
Január 14.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Észk Köztársaság Legfelsőbb Bírósága fennállásának 90. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségeken, Tartuban
Január 18.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Fellebbviteli Bíróság törvénykezési időszakot megnyitó ünnepélyes ülésén, Párizsban
Január 29.	A Bíróság küldöttségének részvétele „Az Egyezmény mindannyiunké” című konferencián, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának ünnepélyes ülésén, Strasbourgban
Január 29.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Legfelsőbb Semmitőszék törvénykezési időszakot megnyitó ünnepélyes ülésén, Rómában
Február 4–6.	A Bíróság küldöttségének látogatása a Svájci Államszövetség Szövetségi Törvényszékén, Lausanne-ban
Február 8.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Finn Köztársaság Európai Unióhoz csatlakozásának 15. évfordulója alkalmából szervezett hivatalos ünnepségen Eikka Kosonen, az Európai Bizottság finnországi képviselője vezetésével, Helsinkiben
Február 9.	A Bíróság küldöttségének részvétele a „Rechtspolitischen Neujahrsempfang 2010” rendezvényen Sabine Leutheusser-Schnarrenberger, a Németországi Szövetségi Köztársaság igazságügy-miniszterének meghívására, Berlinben
Február 12.	A Bíróság küldöttségének fogadása a nagyhercegi udvarban az újév alkalmából
Március 7–11.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Közigazgatási Felsőbírók Nemzetközi Szövetségének 10. találkozásán, Sydneyben
Március 15.	A Bíróság elnökének részvétele Jean-Paul Costa, az Emberi Jogok Európai Bírósága elnökének a Szociális Jogok Európai Bizottsága által szervezett meghallgatásán, Strasbourgban
Március 18.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Európai Parlament alkotmányügyi bizottsága által „Az Európai Uniónak az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményhez történő csatlakozása intézményi vonatkozásai” tárgyában szervezett meghallgatáson, Brüsszelben
Március 19.	A Bíróság elnökének részvétele az Európai Unió Tagállamai Legfelsőbb Bíróságai elnökeinek hálózata által „Az igazságszolgáltatás függetlenségének gyakorlati vonatkozásai” tárgyában rendezett konferencián, Dublinban
Április 14.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Alkotmánybíróság közgyűlésén, Varsóban

Április 17. és 18.	A Bíróság küldöttségének részvétele Lech Kaczyński, a Lengyel Köztársaság elnökének temetése alkalmából rendezett megemlékezéseken, Varsóban
Április 23.	A Bíróság küldöttségének részvétele az EELA (European Employment Lawyers Association) éves konferenciáján, Luxembourgban
Május 8–10.	A Bíróság elnökének és a Bíróság küldöttségének részvétele Iva Brožová, a Cseh Köztársaság Legfelsőbb Bírósága elnökének meghívására tett látogatáson, Prágában és Brnóban
Május 9.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Robert Schuman Nyilatkozat 60. évfordulója alkalmából az Európai Parlament székhelyén rendezett ünnepségen, Strasbourgban
Május 19–22.	A Bíróság küldöttségének részvétele az ICEF (International Court of the Environmental Foundation) által a „Global Environmental Governance” tárgyában rendezett nemzetközi konferencián, Rómában
Június 3. és 4.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Igazságügyi Tanácsok Európai Hálózata által az „Európai igazságszolgáltatási kultúra felé” tárgyban rendezett közgyűlésen, Londonban
Június 6–8.	A Bíróság küldöttségének részvétele „Az ügyhátralék megelőzése a közigazgatási bíráskodásban” tárgyú konferencián, valamint az Európai Unió Államtanácsainak és Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságainak Szövetsége igazgatótanácsának ülésén és közgyűlésén, Luxembourgban
Június 10.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Lengyel Köztársaság Alkotmánybírósága fennállásának 25. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségeken, Varsóban
Június 23.	Luxemburgi nemzeti ünnep, ünnepélyes Te Deum, azt követően fogadás a nagyhercegi palotában
Július 1-je	A Bíróság küldöttségének részvétele A. Brazauskas, a Litván Köztársaság volt elnökének temetésén, Vilniusban
Július 24.	A Bíróság elnökének részvétele a Görög Köztársaság elnöke által a köztársaság visszaállításának 36. évfordulója alkalmából adott fogadáson, Athénban
Augusztus 16.	A Bíróság küldöttségének részvétele G. de Marco, a Málta Köztársaság volt elnökének temetésén, Valettában
Szeptember 17.	A Bíróság küldöttségének részvétele a REGLEG („Access of regions with legislative powers to the European Court of Justice”) konferencián, Zaragozában
Szeptember 26. és 27.	A Bíróság küldöttségének hivatalos látogatása a Bundesverfassungsgerichten, Karlsruheban
Október 1-je	A Bíróság küldöttségének részvétele az Opening of the Legal Year rendezvényen a Lord Chancellor meghívására, Londonban
Október 1-je	A Bíróság küldöttségének részvétele a „Jubiläum – 90-jähriges Bestehen der Bundesverfassung Österreichs” rendezvényen, Bécsben
Október 3.	A Bíróság küldöttségének részvétele a „Tag der Deutschen Einheit” keretében szervezett ünnepségeken, Brémában
Október 21–23.	Hivatalos látogatás a Szlovák Köztársaság felsőbbbíróságain Stefan Harabin, a Szlovák Köztársaság Legfelsőbb Bírósága elnökének meghívására, valamint találkozó a parlament és a kormány képviselőivel, Pozsonyban

Október 22. és 23.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Institut universitaire international Luxembourg által szervezett „Criminal Justice in Europe: Challenges, Principles and Perspectives” című konferencián, Luxembourgban
November 3–6.	A Bíróság küldöttségének részvétele a FIDE 24. kongresszusán, Madridban
November 18.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Bolgár Köztársaság Legfelső Semmítőszéke fennállásának 130. évfordulója alkalmából rendezett ünnepélyes ülésen, Szófiában
November 18.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Európai Bizottság (Környezetvédelmi Főigazgatóság) által szervezett „Conference for the 25 th anniversary of the EIA Directive” című konferencián, Louvainben
November 18.	A Bíróság küldöttségének részvétele Robert Bievernek a Cour supérieure de justice de Luxembourg főügyészévé történő beiktatása alkalmából rendezett ünnepélyes ülésen
November 22.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Európai Unió Államtanácsainak és Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságainak Szövetsége igazgatótanácsának ülésén, Brüsszelben
November 25.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Fondation du Mérite Européen fennállásának 40. évfordulója alkalmából rendezett rendkívüli tudományos ülésen, Luxembourgban

Törvényszék

Január 1-je	A Törvényszék küldöttségének részvétele az újévi jókívánságok átadására szolgáló hagyományos ünnepség alkalmából a Máltai Köztársaság elnöke által rendezett fogadáson, Valettában
Január 14.	A Törvényszék küldöttségének részvétele az Észt Köztársaság Legfelsőbb Bírósága fennállásának 90. évfordulóján, Tartuban
Február 9.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a Németországi Szövetségi Köztársaság igazságügy-minisztere által szervezett „Rechtspolitischen Neujahrsempfang 2010” fogadáson, Berlinben
Február 12.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a nagyhercegi palotában az újév alkalmából a Bíróság küldöttsége részére rendezett fogadáson
Április 9.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a Litván Köztársaság Bírói Tanácsának elnöke által a litván államiság visszaállításának 20. évfordulója, valamint a Litván Köztársaság fellebbviteli bírósága és a regionális törvényszékek újra felállításának 15. évfordulója alkalmából szervezett ünnepélyes bírói találkozón, Vilniusban
Április 16–18.	A Törvényszék küldöttségének részvétele Lech Kaczyński, a Lengyel Köztársaság elnökének és házastársának emlékére rendezett nemzeti megemlékezésen
Május 12.	Részvétel a Comisión Nacional de la Competencia által szervezett „Día Europeo de la Competencia” rendezvényen, Madridban
Június 1-je	A Törvényszék küldöttségének részvétele az Olasz Köztársaság elnöke által az olasz nemzeti ünnep alkalmából rendezett fogadáson, Rómában
Június 23.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a luxemburgi nemzeti ünnepen, ünnepélyes Te Deum, azt követően fogadás a nagyhercegi palotában

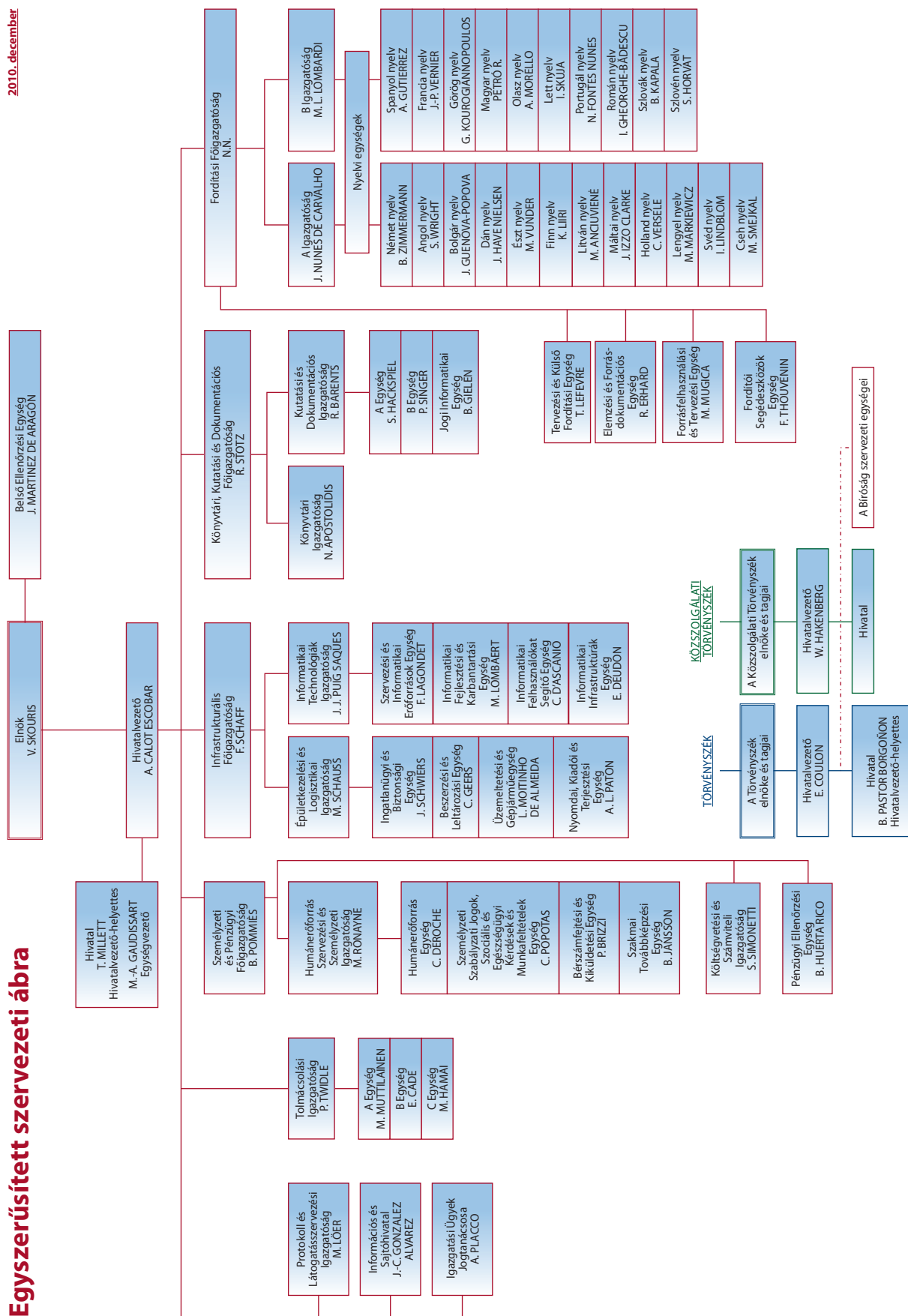
Július 24.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a Görög Köztársaság elnöke által a köztársaság visszaállításának 36. évfordulója alkalmából adott fogadáson, Athénban
Szeptember 16–19.	Részvétel a bostoni „Mentor group” kutatóintézet által Justice Antonin Scalia, az Amerikai Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának tagja és A. Borg Barthet bíró védnöksége alatt szervezett „Seminar for the EU and US judiciary” rendezvényen, Berlinben
Október 1-je	A Törvényszék küldöttségének részvétele az Osztrák Köztársaság Alkotmányának 90. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen
Október 1-je	A Törvényszék küldöttségének részvétele a törvénykezési időszakot megnyitó ünnepségen a Westminster Abbey-ben, Londonban
Október 3.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a Németországi Szövetségi Köztársaság elnöke által a nemzeti ünnep alkalmából rendezett fogadáson
Október 22. és 23.	A Törvényszék küldöttségének részvétele az Institut universitaire international Luxembourg által szervezett „Criminal Justice in Europe: Challenges, Principles and Perspectives” című konferencián, Luxembourgban
Október 28–29.	A Törvényszék küldöttségének részvétele R. Grassnak a Semmítőszék tanácsosává történő beiktatása alkalmából a Semmítőszék első elnökének jelenlétében tartott ünnepélyes ülésen, Párizsban
November 3–6.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a FIDE 24. kongresszusán, Madridban
November 25.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a Fondation du Mérite Européen fennállásának 40. évfordulója alkalmából rendezett rendkívüli tudományos ülésen, Luxembourgban
December 6.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a Finn Köztársaság elnöke és házastársa által a Finn Köztársaság Függetlenségének Ünnepe alkalmából rendezett hivatalos fogadáson

Közzszolgálati Törvényszék

Március 23.	W. Hakenberg hivatalvezető részvétele a Világbank Igazgatási Bírósága fennállásának 30. évfordulója alkalmából rendezett konferencián, Washingtonban
December 15.	H. Tagaras és H. Kreppel bírók találkozója az Egyesült Nemzetek Közzszolgálati Bíróságának bírásaival, Genfben
December 16.	H. Kreppel bíró látogatása a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet igazgatási bíróságán, Genfben

Egyszerűsített szervezeti ábra

Az Európai Unió Bírósága

**Éves jelentés 2010 – Az Európai Unió Bírósága, az Európai Unió Törvényszéke és
az Európai Unió Közzolgálati Törvényszéke tevékenységének áttekintése**

Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala

2011 – 258 oldal – 21 x 29,7 cm

Katalógusszám: QD-AG-11-001-HU-C

ISBN 978-92-829-1041-2

doi:10.2862/49803

ISSN 1831-8509

Kiadóhivatal

ISBN 978-928291041-2

9 789282 910412

HOGYAN JUTHAT HOZZÁ AZ EURÓPAI UNIÓ KIADVÁNYAIHOZ?

Ingyenes kiadványok:

- az EU-könyvesbolton (EU Bookshop) keresztül (<http://bookshop.europa.eu>);
- az Európai Bizottság képviseletein és küldöttségein keresztül.
A képviseletek és küldöttségek elérhetőségeiről a <http://ec.europa.eu> weboldalon tájékozódhat, illetve a +352 2929-42758 faxszámon érdeklődhet.

Megvásárolható kiadványok:

- az EU-könyvesbolton keresztül (<http://bookshop.europa.eu>).

Előfizetési kiadványok (az *Európai Unió Hivatalos Lapjának* sorozatai, az *Európai Bírósági Határozatok Tára* stb.):

- az Európai Unió Kiadóhivatalának forgalmazó partnerein keresztül (http://publications.europa.eu/others/agents/index_hu.htm).